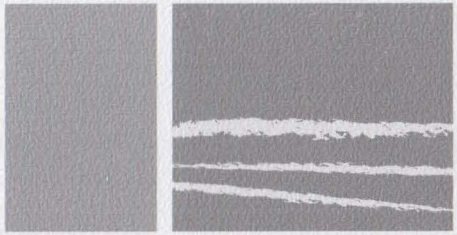
ahmed
Şamlu

Farsçadan Çeviren: Mehmet Kanar

bütün şiirleri

Yüreğimin Kışlarında

ŞİİR

AYRINTI

Ahmed Şamlu

Çağdaş İran şiirinin en önemli adı sayılan Ahmed Şamlu 1925'te Tahran'da doğdu.

Kâbil'den göç eden Türklerden olan babası İran ordusunda subay, annesi 1917 Rus Devrimi ertesinde Kafkasya'dan Tahran'a göç eden bir ailedendi. Şamlu babasının görevi dolayısıyla ilkokul ve lise yıllarını İsfahan, Şiraz ve Meşhed gibi şehirlerde ve son olarak da Tahran'da geçirdi. Almancaya duyduğu özel ilgi dolayısıyla Tahran'daki İran-Alman Teknik Lisesi'ne kaydoldu. İkinci Dünya Savaşı'nın hararetli yıllarında babasının görevli olduğu Gorgan ve Türkmensahrâ bölgesindeydi. Buradaki siyasal faaliyetleri sırasında tutuklandı. 1945'te serbest kaldıktan sonra liseyi bitirmek için Tahran'a döndüyse de ertesi yıl öğrenim hayatını noktaladı.

1947'deki ilk evliliğinden dört çocuğu doğdu. 1959-1963 yılları arasındaki ikinci evliliğinden sonra son eşi Ayda Serkisyan'la 1964 yılında evlendi.

1972 yılında sağlık sorunları nedeniyle Almanya'da boyun ameliyatı geçiren Şamlu 1976'da Uluslararası Pen Club'ün davetlisi olarak Amerika Birleşik Devletleri'ne gitti. O yıl Yaşar Kemal ile tanıştı. Bir yıl kaldığı Amerika'dan İngiltere'ye geçti ve oradan ülkesine döndü. İran Yazarları Merkez Yönetim Kurulu üyeliğine seçildi.

1988'de Almanya'da İkinci Uluslararası Edebiyat Kongresi'ne katıldı. 1990'da boyun ameliyatı için gittiği Amerika'da Berkeley Üniversitesi'nde bir dönem Çağdaş İran Edebiyatı dersi verdi. Aynı yıl Şamlu'ya Newyork İnsan Hakları Örgütü tarafından Free Expression (İfade Özgürlüğü) Ödülü verildi. 1994 Ekim'inde Toronto Üniversitesi'nde şairin yaşamı ve yapıtlarını ele alan Ahmed Şamlu Kongresi düzenlendi.

Sağlık sorunlarından kurtulamayan şair 1996'da boynundan üçüncü, ayağından ilk ameliyatını oldu. Ertesi yıl ikinci bir ameliyatla sağ bacağı dizinden kesildi. Uzun süren hastalık döneminin sonunda, 23 Temmuz 2000'de yaşama veda etti.

Şairliği yanında gazeteci, araştırmacı, çevirmen, sözlükçü, seslendirme sanatçısı olarak çok geniş bir çeperde ürün veren Şamlu'nun çok odaklı sanat serüveni, yarım asra yayılan makale, deneme, şiir yayını ve farklı hacimler hâlinde yayımlanan kitapları üzerinden irdelenebilir.

İlk şiir kitabı *Âhenghâ-yi Fêrâmûş Şode* (*Unutulan Şarkılar*) 1947 yılında yayımlanmıştır. Ertesi yıl *Sohen-i Nov* (*Yeni Söz*) dergisinin yayın kurulunda görev alır.

1951'de ikinci şiir kitabı *Kat'nâme* (*Manifesto*) basılır. 1952'de *Âteşbâr* (*Yaylım Ateşi*) dergisinin başyazarlığına getirilir. 1953'te *Âhenhâ ve İhsâs* (*Demirler ve Hissediş*) adlı şiir kitabı basılsa da polis tarafından imha edilir.

1957 yılında *Hevâ-yi Tâze* (*Yeni Hava*) adlı şiir kitabı çıkar. Ertesi yıl *İttilâ'ât-i Mâhâne* (*Aylık Bilgiler*) dergisinin başyazarlığını yapar. Sinema için *Sistan* ve *Belûcistan* belgesellerini hazırlar. Bu süre boyunca senaryo çalışmalarına yoğunlaşır.

1960'taki *Bâg-i Âyine* (*Ayna Bahçesi*) kitabından sonra 1964'te *Ayda der Âyine* (*Aynadaki Ayda*) ile *Lehzehâ ve Hemîşe* (*Anlar ve Dâima*) adlı kitapları okuyucu ile buluşur. Ertesi yıl *Ayda: Direht ve Hancer ve Hâtire* (*Ayda: Ağaç ve Hançer ve Hâtıra*) adlı şiir kitapları yayımlanır.

1966'da *Kuknûs der Bârân* (*Yağmurdaki Kaknüs*) adlı şiir kitabı çıkar. 1969'daki *Mersiyehâ-yi Hâk* (*Toprağın Mersiyeleri*) kitabını ertesi yıl yayımlanan *Şikuften der Mih* (*Siste Açış*) izler. 1973'te *İbrâhîm der Âteş* (*Ateşteki İbrahim*) okurla buluşur.

1977'de basılan *Deşne der Dîs* (*Kaptaki Hançer*) kitabından üç yıl sanra *Terânehâ-yi Kûçek-i Gurbet* (*Küçük Gurbet Şarkıları*) yayımlanır.

Araya giren on küsur yıllık bir suskunluğun ertesinde 1992'de *Medâyih-i Bîsile* (*Ödülsüz Övgüler*), 1997'de *Der Âstâne* (*Eşikte*) çıkar.

Şamlu'nun son kitabı olan *Hadîs-i Bîkarârî-yî Mâhân* (*Mâhân'ın Kararsız Sözü*) şairi yaşama veda ettiği 2000 yılında yayımlanır.

Yayımlanan ilk şiir toplamından başlayarak edebiyat çevrelerinin yoğun ilgisine konu olan Ahmed Şamlu Fars dilinin günümüzde Hâfız'la birlikte en çok okunan şairi olarak biliniyor. Şamlu, yüzyılın başında Nîmâ Yûşic'in başlattığı modernleşme tavrına bağlı kaldı. İran toplumundaki değişim ve dönüşme sancılarının yansımalarını dolaysız biçimde şiire yansıtarak içerik ve biçimde gözüpek atılımlara öncülük etti. Doğu şiirinin Hâfız ve Firdevsî gibi doruklarından aldığı lirik esini Mayakovski'nin öfkeli tonuyla, Lorca'nın ayrıntıcı büyüselliğiyle buluşturdu. Eluard'dan Nâzım ve Ritsos'a çağdaş Batı şiirinin başat adlarının açtığı yeni şiir yataklarının savunucusu ve geliştiricisi oldu. Bu adların da aralarında olduğu çok sayıda Batılı şair ve yazarı Farsçaya kazandırdı, hem kendi şiirlerini hem onların yapıtlarını seslendirip yayarak önemli bir sesli kütüphanenin oluşmasını sağladı. Ahmed Şamlu, İran halkınının otokrat despotların baskısı altında yaşadığı olağanüstü acıların birinci dereceden tanığı kabul edilen kendine özgü şiiriyle 20. yüzyıl şiirinin en önemli adları arasında yerini almıştır.

Mehmet Kanar

Prof. Dr. Mehmet Kanar 1954 yılında Konya'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Doğu Dilleri ve Türkoloji eğitimi aldı. Aynı fakültenin Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'nde akademik kariyer yaptı. 2007 yılından bu yana Yeditepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak ders vermeyi sürdürüyor. Mehmet Kanar'ın gramer, sözlük, tenkidli neşir, dil öğretim seti, araştırma, sadeleştirme, çeviri, öyküleştirme çalışmaları çeşitli yayınevleri tarafından yayımlanmıştır. Sâdi-i Şirâzî, Şeyhî, Golamrizâ E'vânî, Muhammed-i İsti'lâmî, Sâdık Hidâyet, Samed Behrengi, Franz Babinger, F.W. Hasluck ve Helmut Ritter, Mehmet Kanar'ın Türkçeye kazandırdığı klasik ve modern şair ve yazarlar arasındadır.

Mehmet Kanar'ın yayınevimizden yayımlanan çevirileri:

Mevlânâ, *Mesnevî*; Hâfız-ı Şirâzî, *Dîvân;* Ferîdüddîn Attâr, *Esrârnâme* ve *İlâhînâme*; Fahreddin Es'ad-i Gorgânî, *Vîs ile Râmîn*; Fuzûlî, *Dîvân*; Sohrâb Sepehrî, *Sekiz Kitap*; Sâdık Hidâyet, *Kör Baykuş*; Ali Muhammed-i Efgânî, *Ahu Hanım'ın Kocası*; Mehmet Rauf, *Eylül.*

Ahmed Şamlu

Yüreğimin Kışlarında

Bütün Şiirleri

Ayrıntı: 1144
Şiir Dizisi: 21

Yüreğimin Kışlarında
Bütün Şiirleri
Ahmed Şamlu

Farsçadan Çeviren
Mehmet Kanar

© Ahmed Şamlu

Yayıma Hazırlayan
Levent Turhan Gümüş

Uygulama
Kâni Kumanovalı, Hediye Gümen,
Esin Tapan, Derya Şahin

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Petek Yılmaz

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *İstanbul, Ocak 2018*
Baskı Adedi *1000*

ISBN 978-605-314-193-8
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No.:3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi facebook.com/ayri instagram.com/ayrintiyayinlari

Ahmed Şamlu

Yüreğimin Kışlarında

Bütün Şiirleri

Farsçadan Çeviren: Mehmet Kanar

Sunuş

Kendisinden sonra gelen bütün İranlı şairleri etkileyen şair: Ahmed Şamlu.

Yeni İran şiirine damgasını vuran birkaç şairden biri kabul edilen, daha çok, vezinsiz, kafiyesiz, romantik ve epik şiirler yazan toplumcu bir şair.

Âhenghâ-yi Ferûmûş Şode (*Unutulan Şarkılar*) adlı kitabıyla şiir dünyasına girdi. Bu kitabında geleneksel İran şiiri kurallarına göre vezinli şiirler vardır. Bunlar hakkında Şamlu "Aslında bu şiirlerin yakılması lâzımdı. Çabuk unutulacak mahiyette şiirlerdir" cümlesini kullanır.*

Daha sonra *Kat'nâme* (*Manifesto*) adlı yeni şiirleriyle başka bir mecraya girer. *Hevâ-yi Tâze* (*Yeni Hava*) adlı kitabında farklı formlarda şiir arayışlarının örnekleri görülür.

Şamlu'yu en çok etkileyen şair kuşkusuz modern İran şiirinin kurucusu sayılan Nîmâ Yûşic'dir (1897-1959). Nîmâ vezinde, dizede bölme işlemleri yaparak şiirin şekliyle oynamanın yanı sıra içerikte de klasik muhtevaları bir yana atmış; günün, çağın konularını şiire taşımıştı. Öte yandan şairin topluma, dünyaya, tarihe, coğrafî muhite karşı görevlerini bildirmişti.

Şamlu uzun süre Nîmâ'nın etkisinde kaldı. Daha sonra Ferîdun Rehnumâ, onun şiire bakış açısının değişmesinde etkili oldu. Çünkü Avrupa'dan dönmüştü ve Batı şiirini iyi tanıyordu. Bu etkiyle vezinsiz, kafiyesiz şiire yöneldi. Bu konuda ısrarlı olan Şamlu şiir hakkındaki düşüncelerini özetlerken şiirin mensur olarak da yazılabileceğini, aruz vezninden, seci sanatından yardım almanın şart olmadığını, veznin şairin zihnini saptırdığını, vezinle ancak

* Bu kitap elinizdeki toplama alınmamıştır.

bazı kelimelerin kullanılabileceğini, birçok kelimeyi göz ardı edeceğini, oysa kullanılmayan kelimelerle de birçok çağrışımların sağlanabileceğini söylüyordu.

Vezinsiz, kafiyesiz şiir yazınca eski tarza sıkı sıkıya bağlı olanlar tarafından alaya alındıklarını, cahillikle itham edildiklerini; bu grupta bulunanların vezni, kafiyesi olan saçma sapan manzumelere de şiir dediklerini belirtir. Son elli yılda halk arasında kemikleşmiş kalıplar dışında şiir yazılabileceği inancında olanların sayıca arttığını, bunların ölçülerinin vezin, kafiye, söz sanatları değil, şairin mantığı olduğunu vurgular.

Şamlu bir şiirinde bu konuya özellikle yer verir; yeni konuların vezin, kafiye kalıpları içinde, sınırlı kelimelerle ele alınamayacağını, yaşayan dildeki bütün kelimelerin şairin malzemesi olduğunu, yeni kelimeler türetmesi gerektiğini açıklar. Gerçekten de Şamlu'nun şiirlerinde onun türettiği kelimelere rastlamak mümkündür.

Liseden sonra üniversiteye gitmeyen, Fars dili ve edebiyatı hakkında köklü eğitim almayan Şamlu, şiiri kendi kendine öğrenmiş, geliştirmiş, kendi yolunu bulmuştur. Şiir arayışlarında Batı edebiyatını –özel merakı dolayısıyla– daha önce tanımış olması, klasik Fars şiirinden ziyade Batı kültürüne açık olmasını gerektirmiştir.

Yeni İran şiirinde başlayan akımlar Şamlu ve diğer ekol sahibi şairlerle değişik adlar altında devam etmiş, Şamlu, Nîmâ ve Rehnumâ'dan etkilenirken, kendisinden sonra gelen tüm İran şairlerini etkilemiştir.

Şamlu'nun şiirlerinin büyük bir kısmı toplumsal şiir mahiyetindedir ve bir mesaj içerir. Siyasi görüşü, hapsedilmesi, yaşadığı sıkıntılar, üç evlilik geçirmesi, bunların yansımaları şiirlerinde rahatlıkla görülebilir.

Şamlu'ya romantik şair demek mümkündür. Özellikle üçüncü eşi Ayda için yazdığı şiirler hayli dokunaklıdır.

Ahmed Şamlu hakkında Prof. Dr. Hicabi Kırlangıç tarafından güzel bir inceleme yapılmıştır. Şair hakkında ayrıntılı bilgi için Kırlangıç'ın *Yalnız Yürüyen Adamın Şarkısı, Ahmed Şamlu ve Şiiri* (Ağaç Kitabevi Yayınları, 2010) adlı kitaba, burada verilen bibliyografyaya, tarafımızca yayımlanan *Çağdaş İran Edebiyatının*

Doğuşu ve Gelişmesi (Say Yayınları, İstanbul, 2013) adlı çalışmaya, Prof. Dr. Nimet Yıldırım'ın, "Şamlu, Ahmed" maddesi altında (*DİA*, c. 38, s. 333-334) yayımlanan çalışmasına bakılabilir.

Bu çalışmanın yararlı olmasını dilerim.

Prof. Dr. Mehmet Kanar
Mayıs 2017

Manifesto
(*Kat'nâme*)
(1951)

BİR GÖMLEĞİN KIRMIZI ÇİÇEĞİ

Ayda'ya
1964

Taş çekiyorum omuzumda
Lâfızlar taşını
Kafiyeler taşını
Gurûb vakti ter dökerek geceyi
Karanlık çukurunda
Uyandırıyor
Ve renk katran karası oluyor
Tabutun körlüğünde
Ahenk nefessiz kalıyor
Sessizliğin patlaması korkusuyla
Ben çalışıyorum
Ve sözcük taşlarıyla
Yükseltiyorum
Sağlam
Bir duvar
Şiirimin çatısını üstüne örtmek için
İçinde oturmak
İçinde yaşamak için
Ben böyleyim. Ahmağım belki de!
Kim bilir
Ben
Zindanımın taşlarını omuzumda taşıyorum
Meryem oğlunun haçı taşıdığı gibi
Sizin gibi değil
Cellatınızın kırbaç sapını yontuyorsunuz
Kardeşinizin kemiğinden
Celladınızın kırbacını örüyorsunuz
Kız kardeşinizin saçından
Ve bencillerin kırbaç sapına kaş oturtuyorsunuz
Babalarınızın kırık dişlerinden

Ve ben kafiyelerin ağır taşlarını omuzumda taşıyorum
Ve şiir zindanına
Hapsediyorum kendimi
Çerçevesinin zindanında
Hapsolmuş resim gibi

Nice
Aptal resim vardır
Ham insana ait
Yıllar öncesinin beninden
Kaybolmuş
Küçük çocuk bakışım var
Gözlerinde
Daha eski bir "ben"i yerine koymuş
Tebessümünü
Dudaklarına
Ve bugün ona bakışım
Günahlardan
Pişmanlık gibi

Benzersiz bir resim
Onun tebessümünü unutsaydı
Yanakları incelseydi
Hayat arayışında
Alnı çizik çizik olsaydı
Zamanın kölelik zincirine vurulmuş geçişiyle
olurdu "Ben"!

"Ben" olurdu
Aynen!
Ben olurdu. Çünkü zindanımın taşlarını
Omuzumda taşıyorum sessizce
Ve hapsediyorum ruhumun çabasını
Sözcüklerin dört duvarı arasında
Onların sessizliği patlıyor
Ahenklerin boşluğunda
Araştırıyor gözlerindeki bakışsızlığı
Renklerin çölünde
"Ben" olurdu
Aynen!
Ben olurdu; gülümsememi unuttum
İşte yanağım
İşte alnım

Böyleyim ben
Dilsiz lâfızların hoş ahenkli duvarlarının zindanı

Böyleyim ben
Resmimi çerçevesinde hapsettim
Ve adımı şiirde
Ve ayağımı kadınımın zincirinde
Ve yarınımı çocuğumun kendisinde
Ve gönlümü sizin pençenizde

Sizinle ortak çabanın pençesinde
Sizin sıcak kanınızı
İdam mangasının askerlerine
içiriyordu
Soğuktan titreyen
Bakışları
Aptallığın donuk şekli olan askerlere

Siz
Kendi "şimdi"nizin mezar odası duvarını yıkma çabasında
Ve güvenerek yaslanıyorsunuz
Dirseklere
Kafatasınızın fildişi mecrasını
Ve emek penceresinden
Yarınınızın aydınlık kasrının tad manzarasını
Çabanızın hamâse ağzında mırıldanıyorsunuz

Siz...
Ve ben...
Siz ve ben
Yapılan başkaları değil.

Hançer
Onların ciğeri için
Zindan
Onların bedeni için
Zincir
Onların boynu için

Ve daha başkaları değil
Sizin cellat potanızı yakanlar
Bahçenin odunuyla
Celladımın ekmeğini pişiriyorlar
Doğup büyüdüğünüz külde

Yarın ateşli, kanlı toprağa girince
İndirirsiniz duvardan resmimi
Evimin duvarından

Aptalca sırıtan resmi
Karanlıklarda ve yenilgilerde
Zincirlerde, ellerde

Söyleyin ona:
Benzersiz resim!
Neden güldün?
Asın onu
Bir Daha
Baş aşağı
Duvara.

Ve ben öylece gidiyorum
Sizinle ve sizin için
Sizin için. Çünkü bu şekilde sevdiğinizim.
Ve geleceğimi geçmişim gibi gidiyorum omuzumda taş
Sözcükler taşı
Kafiyeler taşı
Bir zindan yapıp orada hapis kalmak için
Sevmek zindanı
Adamları sevmek
Ve kadınları

Kavalları sevmek
Köpekleri
Ve çobanları
Gözü yolda beklemeyi sevmek
Yağmurun billur parmak darbesini
Pencere camında

Fabrikaları sevmek
Avuçları
Tüfekleri

Beygir resmini sevmek
Dişlilerinin yörüngesinde
Leğen kemiğinin dağlarıyla
Kırbaç ırmağı
Ve kızıl suyuyla
Senin gözyaşını sevmek
Benim yanağımda

Ve benim sevincim
Senin gülümsemende

Devedikenlerini sevmek
Isırganları, yabanî kekikleri
Ve klorofilin yeşil kanını
Tekmelenmiş yaprak yarasında

Şehrin ergenliğini sevmek
Ve aşkını

Yaz duvarının gölgesini sevmek
Ve işsiz güçsüz dizleri
Koltukta
Sorguçu sevmek
Onunla avucun tozunu sildiklerinde
Ve çelik başlık
İçinde mendil yıkadıklarında
Çeltik tarlalarını sevmek
Ayakları ve
Sülükleri

Köpeklerin yaşlılığını sevmek
Ve bakışlarındaki yakarışı
Ve kasap dükkânlarının tezgâhında
Tekme yemek
Ve kemiğin uzak düşmüş sahilinde
Açlığın verdiği susuzlukla
Ölmek

Gurûbu sevmek
Bulutlarının zincifresiyle
Ve söğüt sokaklarındaki sürü kokusu

Halı dokuma atölyesini sevmek
Renklerin suskun mırıltısını
Düğüm damarlarında yün kanının akışı
Ve parmağın nazenin canları
Ayak altında kalan canlar

Sonbaharı sevmek
Gökyüzünün kurşunî rengiyle

Kaldırım kadınlarını sevmek
Evleri
Aşkları
Utançları

Kinleri sevmek
Hançerleri
Ve yarınları
Gök gürültüsünün boş fıçılarının koşmasını sevmek
Gökyüzünün taş döşemeli inişinde

Liman göğünün tuzlu kokusunu sevmek
Ördeklerin uçuşunu
Kayık fenerlerini
Ve dalganın yeşil billurunu
Gece lambasının gözleriyle

Hasatı sevmek
Ve mırıltı sokaklarını
Başka feryatları sevmek

Koyun leşlerini sevmek
Et satan herifin kanarasında
Müşterisiz kalır etler
Kokuşur
Çürür

Balıkların kırmızısını sevmek
Çinili havuzda

Aceleyi sevmek
Ve durup düşünmeyi

İnsanları sevmek
Ölürler
Erirler
Ruhsuz kuru toprakta
Deste deste
Öbek öbek
Yığın yığın
Batarlar
Batarlar ve
Batarlar
Sessizliği, mırıltıyı ve feryadı sevmek

Şiir zindanını sevmek
Ağır zincirleriyle
Sözcükler zinciri
Kafiyeler zinciri

Ve ben öylece gidiyorum
Benimle birlikte olan Zindanda
Ayağıma bağlı zincirde
Gözümle birlikte olan koşuşta
Fethimle birlikte giden yakînde omuza omuza
Dünkü duvarda aptalca bir resmin
Gülümseyiş goncasından
Bir gömleğin kızıl çiçeğine kadar
Bir idam çalılığında
Yarına kadar

Böyleyim ben
Kibirli hamâselerin kalesinde oturan
Vahşî öfke atının gurur dolu toynak darbeleri
Takdir sokağının taş döşemesinde

Bir esinti kelimesi
Bir tarihin büyük şarkısının fırtınasında
Bir mahpus
Bir kinin zindanında
Bir yıldırım
Bir intikamın hançerinde
Ve bir gömleğin kızıl çiçeği
Bugünün kölelerinin yarınki yol kenarında

Eylül 1980

OCAK AYI İNSANI İÇİN KASİDE

Sen bilmezsin bir azametin haykırışını
Bir kırılmanın işkencesinde inlemiyorsa
Nasıl bir dağdır!
Sen bilmezsin bir güvencenin mahkûm, kirpiksiz bakışını
Bir korkunun hâkim gözüne baktığında
Nasıl bir denizdir!

Sen bilmezsin ölmeyi
İnsan ölümü yendiğinde
Nasıl bir yaşamdır!
Sen bilmezsin yaşam nedir, fetih nedir?
Sen bilmezsin Errânî* kimdir?
Ve bilmezsin
Onun mezarını toprağın cildi, tuğlanın kemiğiyle doldurduğunda
Ve dudakların bir huzur gülümsemesiyle çiçek açtığında
Ve boğazın bir gülüşün patlamasıyla açıldığında
Ve onun yaşam etini
Beden kemiklerinden ayırdığını sandığında
O hayatının kızıl kösünü nasıl çaldı
Zîrab'ın nabzında
Abadan'ın kalbinde

…/…

* Takî Errânî, İranlı özgürlükçü, devrimci, bilgin. Gözaltında öldürüldü. (1903-1940)

Ve şiirinin fırtınalı hamâsesine başladı
Üç ağızla, yüz ağızla, bin ağızla
Üç yüz bin ağızla
Kan kafiyesiyle
İnsan kelimesiyle
İnsan kelimesiyle, hareket kelimesiyle, koşma kelimesiyle
Yarının marşıyla
Yola koyulur
Düşer, kalkar
Kalkar, kalkar, düşer
Kalkar, kalkar
Ve nabızdaki kan patlama hızıyla
Adım atar
Ve yürür tarihte, Çin'de
İran'da, Yunanistan'da
İnsan, insan, insan, insan... İnsanlar
Ve kim koşar kan gibi aceleyle
Tarihin damarında, Vietnam'ın damarında, Abadan'ın damarında?
İnsan, insan, insan, insan... İnsanlar
Ve sel suyu gibi setten
Taşırır tarihinin büyük mısraında
Binlerce kafiyenin duvarından
Kaçamak kafiye
Karanlıkta kafiye
Gizli kafiye
Cinayet kafiyesi
İnsan karşısında zindan kafiyesi
Ve Adolf Rıza Han'ın koyduğu kafiye
"Nun" ile biten her mısraın peşinde
Kaygan kafiye
Kan kafiyesi!

Ve davul dolu sel suyu
Binlerce kanlı kafiyenin duvarını aştı
Kan, insan, kan, insan
İnsan, kan, insan...
Ve her insandan bir kan seli
Ve her selin bir damlasından bin insan

⋯/...

Ölümsüz insan
Behmen / Ocak ayı insanı
Pulitzer insanı
Jak Döbor insanı
Çin insanı
İnsanlığın insanı
Her kalbin insanı
O kalpte her kan
O kanda her damla
Her damlanın insanı
O damladan her kalp atışı
O kalp atışından her hayat
Mutlak bir insanlık çıkmaktadır

Ve her insanın hayat şiiri
–bir kanın kızıl kafiyesinde son bulur–
Bir tarihin ebedîlik çarmıhının Mesih'idir

Ve ayaklarına zincir vurulmuş
Tarihlerinin kanlı kösünün ahengiyle şarkı söyleyen insanlar
Bir dinin dünyayı kapsayan havarileridir

Ve her idamın ağzından her kan kusuş
Kendi kendine biten Rıza'yı kurutur
Bir cennetin kapısındaki ağı ağacında

Ve karşımda duran bu insanın her kanı damla damla
Bir seldir
Tarihte koşanların ardından bir köprüyü
Yıkar.
Ve her merminin her bedende açtığı delik
Bir kapıdır üç kişinin, yüz kişinin, bin kişinin
Üç yüz bin kişinin
Geçtiği
Yarının zümrüt kulesine doğru

Ve her merminin her etteki geçidi
Bir köpeğin ağzıdır, padişahlığın değerli fildişini
Bir Envalid otelinde çiğneyen

Ve padişah Rıza Han'ın hiçbir şey olan cenazesinin ağzındaki lokma
Her şeyi olmayan bir padişahın şerefidir

Üstünde bir aba, sandıkta üç abası olan
Ağzında bir lokma, avucunda üç ekmek olan
Şehirde bir evi, köyde üç evi olan kişi
Bir tarihin abasıyla, ekmeğiyle, eviyle senin yaptığın gibi yapar Rıza Han
Onun adı insan değil

Hayır, adı insan değil, insan değil
Bilmiyorum nedir?
Bir sultandan başka!
Ama Errâni'nin kanıyla yemyeşil bir bahar
Ve Envalid köpeğinin ağzında bir utanç kemiği

Ve onun hayat şiiri, kanının kafiyesiyle
Ve şiirimin hayatı
Kafiyesinin kanıyla
Ve nicelerinin
Hayatlarındaki şiir defteri
Bir kanın kızıl kefeniyle şirazelenmiş
Ne çok
Öldürdüler hayatlarında kölelik için
Tarihlerinin "Ağalığı" doğsun diye.

Bir ölümün sazıyla, bir Lorca'nın gitarıyla
Hayatlarının şiirini nazmettiler
Ve benim gibi şairdiler
Şiir hayatlarından ayrı değildi
Ve bir tarih nazmettiler şiirlerinin kızıl hamâsesinde
Bunda
Halkın padişahları
Bir atın aptallık kişnemesiyle
Saltanata erişmedi
Ve insanları adaletlerinin terazi zinciriyle darağacına asanlar âdil adını almadı.
Ayrı değildi şiirleri hayatlarından
Ve başka bir kafiye yoktu
İnsandan başka

Ve onların hayatını geri aldıklarında
Şiirlerinin hamâsesi daha fırtınalı başladı
Kan kafiyesinde
Üç ağızla, yüz ağızla, bin ağızla bir şiir
Üç yüz bin ağızla
Kan kafiyeli bir şiir
İnsan kelimesiyle
Yarının marşıyla
Yürüyen, düşen, kalkan bir şiir
Bir nabzın bir yaşam anında patlaması hızıyla
Tarihte yol alan, Endonezya'da, İran'da
Ve kan gibi ezen
Tarihin kalbinde, Abadan'ın kalbinde
İnsan, insan, insan, insan... İnsanlar

Bunca lâfzın, bunca yaşamın sonsuz kervanından uzakta
Senin Envalid köpeğin ölüyor
Ağzında senin utanç kemiğinle
Utanç kemiği
Hırs kemiği
Üstte bir aba, mecrada üç abanın kemiği
Ağızda bir lokma, koltukta üç lokmanın kemiği
Şehirdeki bir ev, Cehennem'de üç evin kemiği
Tarihsizliğin kemiği

Ocak 1951

KENDİNİ ÖLDÜREN ADAMIN ŞARKISI

Ne su verdim ona
Ne dua okudum
Boğazına hançer dayadım
Ve uzun bir can çekişmede
Onu öldürdüm

Ona dedim:
Düşmanın ağzıyla konuşuyorsun!

Ve onu
Öldürdüm!

Adı benim adımdı
Kimse onun gibi yakın değildi bana
Ve beni yabancılaştırdı
Sizinle
Sizinle ekmek hasreti
Her güçsüz damarınızda dansediyor.
Ve beni yabancılaştırdı
Kendime
Üstüne giyeceği şey bir gömlek özlemi.

Ve kendi halvetinde beni çarmıha germek istedi
Ama ben fırsat vermedim
Ve hançeri boğazına dayadım
Unutulmuş bir şarkıyı boğazının borusunda
Gargara etti
Ve uzun bir can çekişmesinde
Soğudu
Ve boğazından bir damla kan damladı
Yere
Bir damla
Bu kadar!

Unutulmuş şarkıların kanı
"Hayır" kanı değil
Kadikla kanı
"İstemiyorum" kanı değil
"Kırk oğlu olan padişahın" kanı
"Zalimin tacını başından alan milletin" kanı değil
Zırva söz kanı
Bir damla.
Omuz silkme, başını önüne eğme kanı
–Ateş emri bekleyen– askerlerin kanı
Dünün kanı
Bilmeme renginde istenecek kan.
Darvin'in atalarının kanı renginde
Kurbanlık koyunun iman kanı renginde
General Zengene'nin kanı renginde
Ayın ilk ay'ının kanı renginde değil
Hepinizin kanı renginde değil
Çünkü aşkınızı değerlendirmemiştim

Düşmanın ağzıyla konuşuyordu
Gerçi bakışları dostçaydı
Ve işte bu zorladı beni onu öldürmeye

Kendi rüyasındaydı
Bana dedi: Bayrakta bir titreyiş olalım
Urumiye askerlerinin bayrağı
Ona dedim: Hayır
Bir hançer olalım
Onların gırtlağında
Bana dedi:
Darağacına çekmeliyiz onları
Ona dedim: Bırak
Darağacından
İndirsinler bizi

Bana dedi: Bir dudak öpmeli
Ona dedim: Yenilgi, rezillik yılanının dudağını
Titredi ve rüyasından uyandı
Gülüyordum
Gücendi
Ve sırtını bana çevirdi

Franco'yu işaret ettim ona
Ve Lorca'nın tabutunu
Ve onun boğa güreşi meydanının yarasındaki tentürdiyot kanını
Ve o kendi rüyasına dalmıştı
Ve bir şarkı okuyordu: Artık hiçbir zaman
Hatırıma gelmedi.
O zaman ansızın sustu
Tınısı köle zincirinin sesine benzeyen
Kendi sesinin yabancılığından
Şüpheye düşmüştü çünkü
Ve ben sessizlikte
Onu öldürdüm.
Ona su vermeden, dua okumadan
Boğazına hançeri dayadım.
Ve uzun bir can çekişmesinde
Onu öldürdüm.
–Kendimi–
Ve unutulmuş şarkısında
Kefenledim onu.
Hâtıramın yeraltına
Defnettim onu.

O öldü
Öldü
Öldü...

Ve şimdi
Bu benim
Size tapan
Ey mitolojimdeki tanrılar!

Şimdi bu benim, ey huzursuz başlar!
Sizin şarkınızı, selamınızı besteleyen

Şimdi bu benim
Ben
Uykusuzluk karyolanızın yatağı
Ve siz
Siz
Arzu fânusum üzerinde bir şûlenin rakkasısınız

Şimdi bu benim
Ve siz...
Ve Isfahan'ın kanı
Abadan'ın kanı
Kalbimde tambur çalıyor
Ve Bender-i Ma'şûr halkının sıcak ve tuzlu nefesi
Öfkeli duygumda
Borazan çalıyor.

Şimdi bu benim
Ve siz –Isfahan adamları–
Padişahın kızının yanağındaki allıktaki kanınızı
Odamın kalem işi perdesine saçtınız.

Şimdi bu benim
Ve siz –iş hastaları–
Grevin kızıl zehrini
Ücretinin ilacı yerine geçirdiniz ister istemez

Şimdi bu benim
Ve siz Ağacârî'*nin dostları!
Alnınızda yoksulluk teri filizleniyor
İşsizliğin ağır ateşini hafifletmek için

Şimdi bu benim
Hatırımın yeraltındaki bir mezarda
–kendi yabancımı toprağa verdiğim mezarda–
Onun unutulmuş şarkılarının tabutunda

Kendi ecnebim,
Hançer dayadım onun boğazına
Ve onu öldürdüm uzun bir can çekişmesinde
Ve o sırada
Ne su verdim ona
Ne dua okudum!

Şimdi
bu
benim!

25 Haziran 1951

* İran'da bir yerleşim yeri.

BÜYÜK ŞARKI

Koreli tanımadığım arkadaş Şen-Çu'ya

Şen-Çu!
Nerede savaş?
Senin evinde
Kore'de
Uzak Asya'da
Ama sen
Şen
Sarı derili küçük biraderim!
Asla ayrı bilme
Kiremit damlı o hasır kulübeden
Benim damımı, evimi

Besbelli Şen
Senin düşmanın benim düşmanımdır
Ve o ecnebi sarhoştur senin kanını içmekle
Ve oğullarımın koyu kanını

Hiç olmazsa
Kendi isteğiyle
Vazgeçmesin!

Han ırmağının öte yakasındaki girift sazlıklar
Sarı Irmağın gizemli sahilinin bataklıkları
Şen-Çu! Nerede senin yerin peki? Senin siperin
Savaş tarlasında mı?
Censan'ın bu tarafındaki yüksek dağ
Çu-Zen'in tehlikeli kumsalları
Ya düşmüş Su-Van şehrini korumak?
Tarlada savaşacaksın
Veya kiremitli damlar altında
Onun köşeleri
Yeni gelinin de gözleri gibi çekik mi?
Veya parlak güneşin altında
Veya sabahleyin
Yağmur kuşu
Yaşlı tarçın dalında
Feryat ediyor mu?
Veya gece yarısı ateşin ortasında
Şung ağacı
He-iy-cu ormanında yırtıyor mu çiçeklerini?
Vücudunun barışın sığınağı olduğu her yerde
kalbimiz seninle.

Taş parçası gibi havaya
Bombanın patlamasıyla
Fırlatıldığın anda
Denize çöp gibi döktüğünde
Aşağılık, insan yiyen, pis yabancıyı
Seninledir kalbimiz

Ancak
arkadaş
Şen-Çu!
Asla unutma ve oku
Fetihte veya yenilgide
Nerede mümkün olursa
Büyük şarkıyı:
Bu zinde şarkıyı yabancı arkadaşlar
Beyaz tenli, cesur Fransız dostlar
Ateş mangasının karşısında durarak söyledi

Bu zinde şarkıyı Atinalı gençler
Giritli leş yiyen kasap,
O celladın kırbaç darbeleriyle
Okudular tınılı olarak
Bu zinde şarkıyı zindanlarda
Güneyin yürekli ve özgür mahkûmları
Umutlu, küt küt atan kalp telleriyle
heyecanla okuyor

Öyle zinde bir şarkı ki
Yenilgide ve fetihte
Okuyup gitmek gerek
Okuyup kalmak gerek

Şen-Çu
Oku!
Oku!
O büyük cesurların şarkısını
Ağır işlerin şarkısını
İnsana ait, insana mahsus işlerin şarkısını
Barışın şarkısını
Birçok kayıp dostun şarkısını
Belzen ve Dahav faciasının şarkılarını*
Viyon faciasının şarkılarını**
Mon Valeriyen faciasının şarkılarını***
Adolf Hitler'in, faşizmin omuzlarındaki
yılanlara
Yedirdiği beyinlerin şarkısını
Davning İstrit'in serkeş beyinleri****
Asrımızın köle tüccarı ölüm helvasını
hazırlıyorlar
Son harfin sesini
Görmeden dostum
Şen-Çu
oku
Sarı derili biraderim!

8 Temmuz 1951

---

* Bergen-Belsen ve Dachau toplama kampları.
** Villon.
*** Mont Valérién.
**** Dawning Street.

Demirler ve Hissediş

(*Âhenhâ ve İhsâs*)

(1953)

DENİZ KUŞU

Uyudu güneş ve dünya uyudu
Deniz fenerinden küçük deniz kuşu yine
Bir anne gibi oğlunun ölümüyle inledi

Ağlar çarşafının altında, hasta
Derya, bahtımın ölümüne, aheste

Soğuk rüzgâr hız kesmiş, gece dingin
Karanlık sudan –karanlık ufukta–
Ördeklerin vahşî vakvakıyla
Gecenin şarkısı duyuluyor, ama
Gecenin lâtif, abus karanlığında
Ben kayıp bir ezginin peşindeyim
Bu yüzden, gam verici sahilde
Başka nağmelerle sermestim

Mırıltılarınla canım sıkılıyor
Deniz! Sus artık
Mırıltılı ağıtlarla bu gece
Ciğerimi kanatıyorsun
Deniz!

Sus! Bıktım senden
Ve gece vakti soğuk ahlarından
Ve köpüklü dalgalarının hamlelerinden
Ve ömür törpüsü koyu dalgalarından

Ey soğuk yeşilin yırtık gözü!
Demlenmiş sisli geceler
Boğulanların uzak kalmış ruhları
Şişmiş mor cüssesiyle
Senin dalgalı sathında raksediyor

Gecenin hüzünlü kuşunun iniltileriyle
Bu ölüm dansı vahşî ve ömür törpüsü
Bu ruhların yorgun titreyişlerinden
Belli isyan, serkeşlik ve öfke

Mutsuzumuz mutluluğa mahkûm
Bıkkın, iradesiz ve somurtkan
Sürekli feryat ediyorlar gönülden
Sürekli alkış tutuyorlar

Ama nefretleri belli gözlerinden
Gam, kin dökülüyor nağmelerinden
Raksları, sevinçleri hep gönülde
Eğlence yerine azap veriyor

Ağlayan çehrelerle gülüyorlar
Bu soytarıca kör gülüşler
Matem yüzlerine işlenmiş
Cüzzamlı yüzü gibi korkunç

Dönüşmüş, afallamış hâlde gülerler
Tıpkı bir anne gibi; hanın emriyle
Güler oğlunun paramparça cesedine
Sürter fakat dişlerini birbirine

Sus, deniz kuşu, sus
Bırak, sessiz kalsın gece
Bırak, sessizlikte ölsün gece
Bırak, sessizlikte bitsin gece

Bırak, sessizlikte duyulsun
Ayın rengi uçuk, soğuk nurunda
Mahpusların zillet feryatları
Siyah hapishaneden

Sus kuş; bırak bir süre
Sudaki bu mutsuz dalgalar
Bu ölü uyuyanlar, belki bir gün
Yükseltir feryatlarını uykudan

Sus deniz kuşu, sus
Bırak sessiz kalsın gece
Bırak sessizlikte kıpırdasın dalga
Belki ateşi geçer suskunlukta

Sus, sus, çünkü karanlıkta
Cesetler yavaş yavaş canlanır
Ve müthiş, çirkin, uğursuz sessizlikte
Azaplar yüzünden yavaş yavaş dillenirler

Bırak, gecenin siyah nuruyla
Kınından çekilmiş kılıçlar parlamasın
Sus ki suskunluğun içinde
Sesleri gönüllerine sevinç versin

Sus deniz kuşu, sus
Bırak, suskunlukta kımıldasın ölüm

12 Eylül 1948

KAN VE RUJ İÇİN

Sen kızların şahıysan, ben de şairlerin tanrısıyım.
Mehdî Hamîdî

Bu onun kolları
Birçok günahın öpücük dağlamalarıyla
Ve şimdi bakışının derin halici
Onun hayâsız gözbebeklerinin morluğunda
Yüz temenninin feneri– dilsiz ve söylenilmez–
İnatçı, sabırlı şûlelerle
Yanıyor.

Ve bu büyülü pınarlar susuzluğu artırır
Bu susamışlık pınarı
Her an
Kucak kucağalığın sıcak çabasının hırsı
Rezillik uçuklarını
Çıkarır.

Doymamış bin sarhoşluğun coşkusu
Şaraba bulanmış sıcak mehtaplar
Renksiz mey çarpmış sesler
Onun yanaklarında.
Dert verici bin işvenin raksı
Mermer gibi yontulmuş diri bacaklarında

Varlığın, zevkin büyük hazinesini
Eteğinin altında saklıyor
Ve utanç ejderhasını
İştah ve susuzluk afsununu
Esirgemesiz hazinesinden kovuyor

Bırak böyle tanısın adam
Bizim devrimizde
Ahengi ve rengi
Güzelliği, görkemi ve aldatıcılığı
Hayatı.
Şimdi rengi
Senin sararmış yanaklarında çiğnemeli birader!
Senin sararmış yanaklarında
Ve kanı ölmüş bu çıplak omuzda
Kendisi gibi bir zayıftan
Vücuduna kırbaç mızrabı yemiş
Ruhundaki düşkünlüğün ağır yükünü
Beden yaralarının omuzunda taşımış.
Şimdi kuşkusuz
Buharlı sıcak yaralarda
Kızıllık dudakların kızıllığından daha çok çiçek açmış görünüyor
Ve bu kâğıdın beyazlığında
Acılı hayatımızın siyah rengi
Tanrı'ların gözünde daha belirgin
Tasvir ediliyor.

Hey!
Şair!
Hey!
Kırmızılık, kırmızılık:
Dudaklar ve yaralar!

…/…

Lâkin yârinin dudaklarında her zaman gülüş
Kendini gösterir
Senin illetli gözlerin
Onu görmeden önce
"Nar çiçeği üstünde parlak inci dizisi" gibi
Gözüme kanlı bir cerahat gelir
Onun içinde kemik görünür
Çünkü dostlarımı
Ausschwitz kasabı Hitler
Ölüm potalarında yakmadan önce
Başka bir kafadarı
Birçok şişeyi siyahilerin kanlarının kızıl zamkıyla
Doldurmuştu.
Harlem ve Bronks'ta
depolamıştı
Onlardan
Ruj yapmak için
Kuşkusuz yârin için, yârinin dudakları için

Bırak aşkın
Senin şiirinde ağlasın

Bırak derdim
Benim şiirimde gülsün

Bırak, kırmızı, yaralarla, dudaklarla birlikte doğmuş kız kardeş olsun
Çünkü kırmızı dudaklar sonunda
Çürüyecek kızıl yaralar gibi
Ve bu kırmızı yaralar sonunda
Solacak kırmızı dudaklar gibi
Ve bu tabutun karanlık inadında
İster istemez pırıl pırıl parlayacak
Bir canlının Gözleri
Alacakaranlığın ardındaki Zühre gibi
Benim nağmelerimdeki bir umudun ısıtıcısı gibi

Bırak böyle bir aşk
Şiir tabutunun içindeki leş gibi

–Kâânî'nin* soytarısının işinin taklidi–
Kötü kokuyor henüz ve
Yine
Kendini
Bütün şairlerin en utanmız tanrısı bil.

Lâkin ben (Bu haram,
Bu zulümzade, ömrünü karanlığa vermiş,
Bu siyahlıktan, gamdan söz etmiş)
Hiç iddiasız olarak
Sen aldatmanın ayağına zincir vuracağım!
Bu tomarı parçalama emri veriyorum
Kendi şiirimle bir mezar
Kazmak
Bu soytarı tanrıyı
Onun içine atmak
Üstüne unutulmuşluğun siyah külünü
Dökmek istiyorum

Bırak bizim şiirimiz
Sonlanabilir Şeylerin çehresini resmetsin
Kızların dudaklarındaki kızıllığın ressamı
Biraderlerin yaralarındaki kızıllığın ressamı
Ve şiirimde
Hiç olmazsa bir kerecik
Siz soytarıların
Dilencilerin
Şairlerin
Yüzünün gerçek ressamı olsun

1950

* İranlı şair.

MERSİYE

Nevruz Ali Gonçe için

Yol
Öfkenin sükûtunda
Öne süzüldü
Ve her yolcunun kalbinde
Solgun bir gonca açtı

– Bir batından olma erkek kardeşler
Bir başka güneşi
Büyük gününün doğuşundan önce
söndürdüler

Ve annelerinin ninnisi
Masalların sallanır beşiğinde
Uçtu gitti

– On yıl açtı ve
Bahçesinde yine
Gonca vardı

Ayağını
Bir fidan gibi
Bir işkence tahtasının demir bahçesine
Diktiler

Bir tane gibi
Bir seranın zindanına
Bir yıldızın kızıl kalbini
Hapsettiler
Ve onun goncasından
Bir güneş açtı
Doğmadan uyusun diye
Çünkü bir menekşe yıldızı doğuyordu
Onun gibi binlerce goncanın güneşinden
Ve annelerin şarkısını işitti

Beşik başında
dua ediyorlar
Ve çocukları uyandırıyorlar
Doğan
Köle tarlalarını aydınlatan bir yıldızla
Selam vermek için
Ve duayı ve selamı işitti
Annelerden, süt çocuklarından
Ve açmadan
Kendi gonca giysisinde
Gurûb etti
On yıllık kalbindeki güneşlerin kanı
Erguvan Yıldızını
Nurlandırsın diye

İlk sonbahar yağmuru
Kül zeminin susuzluğunu içtiğinde
Ve erguvanî güneşin büyük penceresi
Köleler tarlasına açılınca
Erken açan ayçiçekleri büyüsünler diye

Resmi bir kardeşler!
Bir başka güneş için,
Onun büyük gününün doğmasından önce
Ağladık.

Ekim 1951

Yeni Hava

(*Hevâ-yi Tâze*)

(1957)

SUSKUN BAHAR

Bir elin yakmadığı o fenere
Rafta sessiz kalan o iğe
Paslanmış o aynaya
Bir elin sallamadığı o beşiğe

Kimsenin çalmadığı o kapı halkasına
Kimsenin bir daha açmadığı o kapıya
Yerinde suskun kalan o basamağa
Uzun zamandır kimse basmamış ayağını ona

Bir şey vermeden geldi bahar
Biraz duralayıp geçti her damdan
Her sokakta seslendi, durdu sonra
Cevap gelmedi ama ne köyden ne ovadan

Ne köyde bir yığından duman çıktı
Ne ovada bir çoban kaval çaldı
Ne gül bitti, ne arı uçtu
Ne kâhya kuşu feryat etti

Yüz umutla geldi, umutsuz gitti
Bahar, evet ona kimse kapısını açmadı
Bu harabede kimse yüzüne gülmedi
Kimse başına çiçek tacı koymadı

Kimse yığından başını çıkarmadı
Ne yuvadan bir kuş, ne bir ocaktan duman
Def vuruşlarıyla hava kıpırdamadı
Hiçbir bahçede yaban çiçeği bitmedi

Ne insanlar, ne saban, ne atlar
Ne kadın, ne çocuk... Köy suskun, suskun
Ne vadiye "Kebkencir" okuyor
Ne fıstıkta tomurcuk patlıyor

Hiçbir arabaya at koşulmadı
Demircinin balyoz nağmesi duyulmadı
Kimse köyden tarlaya karasaban götürmedi
Sürünün köpeği havlamadı

Üzgün veya sevinçli kimse çıkmadı
Tenha yolda yürümek için
Kimse çıkmadı yeni yıl girerken
Sevinçli veya üzgün bir âh çeken

İlk gün gurûb vakti ama sadece
Bu tenha yerde zavallı kurbağalar
Geçmiş hikâyeleri anarak
Göletin derinliğinden bir kez inledi kurbağa

Bahar geldi, yoktu ama bir hayat
Bu mihnetli harabede
Bahar geldi: Yazık! Sevinçle
Kim mum yakıp kapıyı açacak ona?

GERİ DÖNÜŞ

Geçip giden şu kara bulutlar
Köpüklü yeşil dalgalar üzerinde
Nasıl da solduruyor canımı dertle
Ruh veya huzur vermiyor

Artık senden bir haber getirmiyor bana
Tufan doğuran şu kara bulutlar
Eski yaraya tuz serper bundan sonra
Soğuk mehtap ve deniz uğultusu

Taş kanatlı yorgun şu kuşlar
Geri dönmüş öbür dünyalardan
Bu kayık da gelmiş geri şimdi
Kürek çekerek o denizlerden

Bu dalgaların bir kabarcığı artık asla
Rüya renkli yıldızlı geceleri
Soğuk kumlarda görmez. Ben
Can gibi bastırırım göğsüme seni

Hatta meltem bile senin kokunla
Eski yaraların tozunu silen kokunla
Bir daha beni aldatması gerekmez
Tekrar dertle âşina eder beni ya da

Yazık ey solgun ışık! Senden yana
Umut, sıcaklık, coşku vardı bizde
Şu karanlık, basık kulübe
Senin varlığından alırdı ışığını

Çok yazık! Kalmadı bir hâtıradan başka
Silinmiş, lağvedilmiş, bâtıl, anlaşılmaz
Bir gölge gibi görünmez gövdelerden
Belirir bir aynanın derinliğinde

Tümüyle kayboldu onca sarhoşluk
Tümüyle öldü onca sevinç
Yanıyorum ben! Neredeysen, bûsenle
Su çarp susuz damağıma

Zayıf kabarcıklı bir aynaya benzerim
Basık, siyah, karanlık bir kulübede
Titrerim uzaktan biri geçince
İnlerim yakından bir meltem eserse

Karanlık, daraşık, zahidane kulübede
Seramik kandilimin ölgün ışığı
Uzaktan biri açacak olsa kapıyı
Teessür dalgası indirir beni aşağı

Bakışlarım dökülmezse hiç üstüne
Yerin olsun hâtıramın derinliğinde
Feryatlarım gelmiyorsa kulağına
Sözlerin silinmedi hâtıramdan

Kendi mezarımı kazıyorum kendimde
Hâtıran gönlümden kalkıp gittikçe
Ayağına dökülen gözyaşları yine
Dökülecek bir başka yârin ayağına

Günün son bekleyişindeyim
Geçmiş sözden yüz çevirmiyorum
Şimdiki zamanda kârım yok; hep zahmet
Gelecek de öyle; âh, ben hiçim!

Saçma umut! Bırak, bir kere
Yalvarayım ölümün eşiğinde
Bakarsın o şiirin geçmişini
Geri getiririm sana yine

SÜRÜLMÜŞ

Çek elini bu gam bedeninden
Çünkü abat olmuştur kendi harabeliğinden
Çek elini; karanlığım, soğuğum
Söndü zira ışığım rüzgârın nefesinden

Çek elini; şaşıyorum sana
Neden vuruyorsun başını kapalı kapıya
Biliyorsun; yok evde kimse
Başını vuruyorsun yine kapıya

Yaşıyorum bu şekilde gamla
Uyumuşum tabutta
Söyleyecek sözlerim var gönülde
Isırıyorum dudağımı sükût ile

Çek elini; suskun olsam bile
Feryat ediyorum dudağımla her nefeste
Her gecem, gündüzüm bir yıl gelir bana
Gerçi ömrüm yele gitti gözümde

Herkes sürdü beni kendi dergâhından
Ayaklarım su toplamış, dudaklarımda hayıflanma
Sürüyorum ayaklarımı bu ıssız yolda
Adımlarımı atıyorum bu somurtkan yolda

Ayaklarım su toplamış, yüreğim keder dolu
Bir yoldan geçiyorum başım içimde
Sürünüyor bedenim arkamdan
Gölgem koşuşturuyor önüm sıra

Gidiyorum kendi yolumda
Başım önde, yüzüm karışık
Kimseyle yok bir işim
Neden set çekersin yoluma?

Çek elini! Ne faydası var
Ne sıcaklığı, ne ışığı olan kandilin
Nasıl umutlu olunur gönlü karanlık kişiden
Diri diri gömülmüşse mezara

Kovulmuş bir yolda gidiyorum bir başına
Dalıp gitmiş siyah ufuklara
Çek elini şu sarhoş yolcudan
Çekil bir tarafa; oturma yol üstüne

HASTA

Uzun zamandır şu kumsallarda
Fersude bir gemi saplanmış suskunca
Fersude değil ama, sanki bir daha
Umut gözleri kapatılamaz ona

Çok uğraştım; balıkçılar da
Geliyorlar kusurlu gemi tarafına
Balyoz görüyorum sıkıştırıyor çiviyle
Testere görüyorum, şarkısını söyleyecek ağaçla

Umut, bekleyiş içinde kaldım. Bir gün olur ya
Kumsala saplanmış gemiyi görsem suda
Sevinç görsem sahil diyarında
Gamla abat olmuş gemiyi görüyorum harap hâlde

Ölüm sessizliğini parçalanmış görsem sahilde
Hışırdayarak gelmiş dalgalar içinde
Benimle nefes nefese; benim yığınlarım altında hasta
Yokluğun öyküsünü anlatır ona

Pencereyi açıyorum deryaya
Her seher şevkle orada mı acaba?

Bir kuş kanat çırpar kayadan korkuyla
Sahilde bekliyor; oturmuş çileye
Acayip bir umut var hasta gönlümde

Ayık bekleyişle, uğraş dalgasıyla
Muzaffer bir tebessüm var iki dudağında
Bekleyiş ifadesi gitmiyor yüzünden inatla!

Nasıl da umutlandırdı beni; biliyorum
Bir gün şu pencereden deniz meltemi
Ahşap kulübemi dolduracak sesiyle
Sıçratacak beni yerimden hasta bedenimle

Sarkıyorum yağmurla yıkanmış şu pencereden
Bir damla asıyor beni kirpiğimde sevinçten
Görmek için Hazar Denizi balıkçılarını
Uğraşıyorlar yelkenliyi tamir etmekle

Haykırıyorum yürekten büyük sevinçle
Kapatıyorum pencereyi kendimden geçmiş, meftun hâlde
Ayakkabı aramadan, çıplak ayak ile
Fırlıyorum kulübeden dışarıya.

KAYIP ŞİİR

Geçsin gecem son yıldıza kadar
Korkusuz, hayalsiz bu korku, öfke burnunda
Uyanık oturuyorum kendi buzhanemde
Gün ağarana kadar uyku girmiyor gözlerime

Geceleyin kayıp, söylenmemiş bir şiirin pususunda
Baykuş gibi oturuyorum kör azabın zîcinde
Arıyorum onu geceleri koşturan bulutun şerefesinde
Arıyorum onu uzak yıldızların tek tük ışımasında

Kanda, yıldızda, rüzgârda, gündüz gece
Koşturdum kaybolmuş şiirimin peşinde
Bu kıvrım kıvrım yolun her kesek parçası üstüne
Kaybolmuş şiirimden bir desen çizdim

Göz alabildiğince çöl var, rüzgâr, rüzgâr
Ben çöl girdabıyım; çölden kovulmuşum
Göz alabildiğince dağ var; kar, kar
Dağdaki karı arıyorum; dağdan uzak kalmışım

Şimdi bu gamlı çukurda, gecenin içinde
Boş tabutları toprağa gömüyorum
Kırık bir dalga geliyor uzaktan; ben somurtkan
Dert pençeleriyle el atıyorum ona

Sabaha kadar kör demir pencerenin altında
Uyanık oturuyor, araştırıyorum gökyüzünü
Kaybolmuş yollarda. Ezgisiz dudaklar
Ey söylenmemiş şiir! Nerede bulayım izini?

BAŞKA AZAP

Bu kötünün hançeri kalbimi yaralamazdı
Bunca güzellikten bir hiç olsaydı yüreğinizde
Okşayış eli bulanmazdı kanıma
Tırnağınız olmasaydı kirli bir düşman

Yoksa neden öpücükler kan damlatsın dudağımdan?
Yoksa neden gülücükler gözyaşı döksün gözlerimden?
Yoksa neden temiz pınar zehir su versin?
Yoksa neden sevgi çalısı öfke tomurcuğu versin?

Ben ne diyeyim insanlara; sorarlarsa
Bu dertli müzmin yaranın öyküsünü?
Kuşkusuz hiçbir şey diyemem; yoksa
Asla aşka teslim olmaz adam!

SON GÖRÜŞME

Ağır bir yağmur yer tablosundan, temiz gözyaşı izi
Kapı sesi, tufan narasıyla siliniyor
Boşuna gözyaşı saçıyorsun böyle toprağa
Boşuna vuruyorsun kapıya; dertli parmaklarınla

Biliyorum bu geri dönüşten istediğin nedir
Böyle sabırla kapı çalma kimsesizlik derdindendir
Biliyorum sıcak gözyaşların artık yalan değildir
Bir merhem gibi, senin sesin benim derdimle birdir

Yazıklar olsun sana ve bana! Çünkü dert
Hasta ve dert onu birlikte öldürdü
Ey hastasız ilaç! O yaralı adamdan
Bir is lekesi kaldı, bir parça soğuk taş!

YARIM KALMIŞ ŞİİR

Yaşım otuzu geçti; dibek taşı gibi koşuyorum
Yokuş aşağı şimdi, yokluğa doğru

Gözümün önünde görüyorum onu; gizemli, karanlık
Kolları açık, canı kararsız

Canı titriyor bana olan şevkiyle, vuslatıyla
Suyum ben; oysa eriyor o susuzluktan

Bütün bedenimi açmış ağız gibi
İçine çekiyor beni gökyüzünden

O var ya o! Dertli bedeniyle
Erkeğini arzulayan bir kadın gibi

Ama ondan ne eksiliş gelecek bana?
Kimim ben avare bir mezardan başka?

Kimim ben rüzgârdan başka, bir diken önünde?
Kimim ben dikenden başka, rüzgâr onun ardında?

Kimim ben korkudan, cüretten başka hep?
Kimim ben suskunluktan, mırıltıdan başka?

Kimim ben çirkin ile güzelden, iyi ile kötüden başka?
Kimim ben sonsuzlukta lâhzalardan başka?

Kimim ben yol ile ayak birlikteliğinden başka?
Kimim ben su ile ateşten, beden ile candan başka?

Kimim ben sarmaş dolaş yumuşaklıktan, sertlikten başka?
Kimim ben yaşamdan, yokluktan başka?

Kimim ben direnişten, kaçıştan başka?
Gülen bir dudaktan, yaş döken bir gözden başka?

Yazık pabuçsuz ayağıma!
Dert çok; dudaklarım suskun; yazık!
Gece karanlık ve soğuk; seher görünürde yok
Yol dolambaçlı; yolcu yalnız

Kendi çoraklığımdan gül mü istiyordum yoksa?
Bataklıktan su mu istiyordum yoksa?

Kendi yükümüzü götürdük; başkalarının yükünü de
Kendi işimizi yaptık; başkalarının işini de

Yazık o aptalca safama!
Fenerin yırtıcı gözünü çoban görmeme!

Bitkin bedenimle, yara bere içinde ayaklarla
Nice yorgunu taşıdım kendi omuzumda

Dedim: Bu sefil doğmuş insan müsveddeleri
Kuşkusuz kendi hâlime bırakmayacak beni

Ama bedenimde can olduğunu bildiklerinden beri
Bir leş gibi yola attılar beni

Yazık pespayeliği üstümden atmama!
Can önünde beden zilletinden ölmeme!

Ben cevapsız bir selamdım
Bir düşün kuruntulu şekliydim

Gündüz sonunda doğmuşum; bu yüzden
Yolum dosdoğru geçti gece şehrinden

Yol gecenin başlangıcından geçti ya
Kuşkusuz gece de geçti bütün yolumda

YOLCULUK

Gurûbun kırmızısında
geldi
Doğunun sapa yolundan iki kız yanıma.
Al al olmuştu
Bakır rengi yanakları
Gözlerindeki gecenin dipsiz derinliğinde Zühre'nin dansı
Batı diyarına
düşmüştü yolları
Bana dediler
Bizimle gel batıya!

Ama ben öylece çağırdım
Onlara bir cevap vermedim
Gece boyunca çağırdım
Gecenin bütün karanlık boşluğunu sıcak bir melodiyle doldurdum

Sabah çiy yağdırırken
geldiler
kuzey yolundan
iki kız
yanıma.
Dudakları şeftali çekirdeği gibi
vahşî, çatlak çatlaktı
Ve bacakları
Hint tapınaklarının mermerlerine
benziyordu
Ve bana dediler:
Gel bizimle ... yoluna.

…/…

Ama ben
Kapadım dudaklarımı. Kıvranıyordum ufuktan ufuğa
Onların kavga gözlerine sükût gözlerimin ağırlığını koydum
Günün yarısında suskun kaldım
Güneşin şûle yağmurları altında günün yarısı
suskun kaldım

Gün ortasının kalbinde
Batının sapa yolundan
geldi birkaç adam
Arayış güneşi
gözlerinde ışıl ışıldı Çeneler ise abus
yosunlu kayalara benziyordu
Büyük sessizlikte gözleri dikilmişti bana
Yerimden kalktım, yola koyuldum, uzak yolda
ezgim saydı durdu
çarpıntılı darbeleriyle
adımlarımızı

Ama hâtıram dilsiz
suskun kaldı
Ardımıza bakmadı
gölgelerimiz; benim ezgim
tozlu yolda o kadar gizlendi ki
gecenin somurtkan tenhalığında
kendi çaresizliğine, kimsesizliğine ağladı

ÇUHA ÇİÇEĞİ

Gecede uyku hevesi yok

Koşuyor bahçenin damarında
Rüzgâr, keskin ateşiyle feryat ederek

El atıyor kapı camına
Kuru bir sarmaşık dalı
Fırtına onu kökünden sökmesin diye korkuyla

Umutsuzlanma hevesim yok
Keyfimi getiren umut varken

Bırak rüzgâr geceye dolansın
Bırak söğüt rüzgârla dans etsin
Çuha çiçeği geliyor
Çuha çiçeği geliyor dudağında tebessüm

Çuha çiçeği geliyor; biliyorum
Rüzgârın olanca inatçılığıyla
atıyor
pençesini eteğine
Viran ince yolun üzerine

Çuha çiçeği geliyor
Şu soğuk gecenin tüm düşmanlığına rağmen
Bu yolun kendinden habersiz hattını
gizliyor abasının altına

Gecede uyku hevesi yok
Kuru bir sarmaşığın umutsuz dalı
Kapının camına elini sürüyor

Umutsuzluk hevesim yok
Gecenin sabırsızlıkları altında çepeçevre
birinin sakin ayak vuruşları geliyor.

ACI SABIR

Sükût ile dudaklarım
Sabır anlaşması yaptı

Yandığım bakış güneşinin
nefrete bağlanan güneşin altında
şûleler var benim şûlemde

Şu aldatma bulutunun
Göz diktiğim bulutun altında
bu yanık bedenin gönlü susamış

Şu tertemiz gülüşün altında
Yolumun ayağını bağlayan
kin büyücüsünün gelişi

Âh!
Dostlar düşman kesilmiş bana
Şefkatliler savaşta

Yolu yok yoldaşlar benimle
Uyumlu değil bir gönüllüler

Kendimden yanıyorum ben
Ateşimdeki kanım misali

Şu sabırlı kalbimden
Geceme bir feryat damlamadan

Sözleşmiş sanki
Sükût ile dudaklarım

SİS

Caddeyi baştan başa sis kaplamış
Köyün lambası gizlenmiş
Sıcak bir dalga var caddenin kanında
Cadde yorgun
Dudaklar kapalı
Nefes kırılmış
Hezeyan içinde
Sıcak sis, ter
döküyor üstüne
her boğumdan
daha yavaş.
"Caddeyi baştan başa sis kaplamış" (Kendine söylüyor yaya)
Köy köpekleri susmuş
Gizli sisin arasında eve geliyorum. Çuha çiçeği bilmiyor
Ansızın beni eşikte
görüyor. Gözünde bir damla yaş, dudaklarında tebessüm;
diyecek

"Caddeyi baştan başa sis kaplamış... Düşündüm kendi kendime
Sis eğer böyle
sabaha kadar sürseydi, cesur erkekler saklandıkları yerden
kıymetlilerinin yanına dönerlerdi."

Caddeyi
baştan başa
sis kaplamış.
Köyün lambası gizlenmiş, sıcak bir dalga var gecenin kanında
Cadde yorgun, dudaklar kapalı, nefes kırılmış sisin sıcak
hezeyanında
Ter döküyor üstüne yavaş yavaş
her boğumdan...

ÂBÂÎ'NİN KALP YARASINDAN*

Çöl kızları!
Bekleyiş kızları
Dar umut kızları
Sonsuz çölde
Sonsuz arzular içinde
Daracık halklar içinde
Yeni çardakların hayal kızları
Çardaklarda
Yüz yıl boyunca
Gıysilerinizin zırhında çiçek açarsınız
Divâne rüzgâr
arzu atının uzun yelesini
dağıtacaktır...

Bulanık ırmağın kızları
Bin sütunlu şûle kızları yüksek duman takıyla
uzak aşkların kızları
Sükût günü ve
yorgunluk günlerinin işi!

Gündüzün kızları
koşmaktan yorulmadan
geceleyin
hayal kırıklığı!
Sır ve halvet bahçesinde hangi aşkın adamı
hangi murat ateşini gideren
rahipçe bir şükür raksıyla
fıskiyemsi kollarınızı kaldıracaksınız?

Heyhat!
Saçlar, bakışlar
boş yere
şairin sözcük kokularını karartıyor.

---

* Âbâi: Türkmen lise öğretmeni. 1940'lı yıllarda devrimcilerin sergilemeyi düşündükleri oyuna müdahale eden ordu birliklerinin açtığı ateş sonucu öldürüldü.

Gidiş geliş kızları
süs bürümüş çölde!
Utanış kızları
bir sürü çiy düşmüş adeta!

Âbâî kalbin yarasından
hanginizin göğsüne kan damlamıştır?
Hanginizin memesi
çiçeklenmiş ergenliğin baharında?
Hanginizin dudakları
–Söyleyin!–
bir öpücüğün ıtırı gizli çiçek açmış damağında

Geceler karanlık, çisentili yağmur –ki iş yok–
Şimdi hanginiz
uyanık kalıyorsunuz?
Umutsuzluğun haşinlik yatağında
Can sıkıntısının sıkıştırılmış yatağında
Sırlarınızın dertli tefekkür yatağında
öfkenin, cesaretin anısı
parlatmak için
geç vakitlere kadar ateşin şûlesini
açık gözlerinizde?

İçinizde hanginiz
–Söyleyin!–
Hanginiz
cilâlıyorsunuz
Âbâî silahını
intikam
günü
için?

RÜZGÂRLAR

Bu gece yine
rüzgârlar
eski masala başladı
"Rüzgârlar!
Rüzgârlar!
Şarkıcı rüzgârlar!"
Şarkıcı rüzgârlar
ama
üzgün öykülerle meşguller
Şarkıcı rüzgârlar
bu gece
Roksana
uzun beyaz giysisiyle
herkesten saklı
konuğum olmuştur ve şimdi
sarhoşça
yatağıma düşmüş.
(Bu öyküyü duymazdan gelin!)

Kesin bunca feryadı
Rüzgâr şarkıcıları
Bırakın
Roksana
fitil gibi sarhoşken bu gece
kalsın burada sabaha kadar
Hey!
Rüzgâr şarkıcıları
Bırakırsanız!

O zaman
lâf üretenlerin
lâf çıkarmalarının öyküsünden utanarak
bir daha
Roksana
kulübemden dışarı
atmayacak adımını....

Kulübe dışında, rüzgârlar
coşkuyla kükrüyor
"Daha yavaş"
Merhametsizler!
Rüzgâr şarkıcıları"
Rüzgâr şarkıcıları, ama
üzgün öykülerle meşgul
Onlar
kendi dertleriyle dağılmış
Onlar kendi ateşlerinde yanıyor...

TOZ

Tufan devinin kükremesinden korkum
Gök gürültüsünün gürlemesinden kederim yok
Zavallı ölüme beş para vermem

Bir ağaç gibi dimdik ayaktayım
Derbeder sarmaşığa söyle
Meyven yoksa sarılma elime, ayağıma

Yoksulluğuma gamlanacak ana yok
Amberdir o; yıllarca yaktı beni buhurdanda

Bakmak sevgisizlerin kötü sözlerine
Uzun zaman oldu; bu zırvalara karşı sağırım
Ama kuşlar denizde uçmaya başlayınca
Köprülerin, damların, bataklıkların üzerinde
Yalınayarak koşarım peşlerinden
Ufkun öte yanında gizlendiklerinde
Geri dönerim onların temiz grubuna
Gözyaşlarım halka halka olur gözlerimde
Katılıkta demir gibi olsam da.

Ya eğer yalnızlık köşesinde
Gece kuşu inleyecek olursa gecenin uzaklarından
Saçma bir üzüntü beni

Çeker kucağına; gömleğim gibi
Yine parmakların perdelerde dönmesinden
Çanın gönül çeken tınısından
Çöllerin paslı sessizliğinden
Horozun sabırsız ezanından
Sisin korulukların üzerinden geçişinden
Kargaların yaygarasından
Karla örtülü gurûbdan
Gözyaşı döker gönlüm.

Gerçi fırtınaların kavgasına sağırım
Rüzgârların hücumundan yok korkum
Gerçi çelik kadar sertim savaşta
Yahut çelikten oluştu imanım
Bir kuş öterse gecenin uzaklarından
Yufka yüreklilik gözyaşı dökülür gözlerimden

BEKLEYİŞ

Pencereden
Yorgun gönülle, suskun dudaklarla, soğuk bakışla
Uykulu gözlerle
sabah vakti
bakıyorum
dışarıya

Gamlandırıcı ıslak havanın sisinde
Mücevherli tespihteki gümüş zincir paramparça
Rüzgârın ocağında, yüreği soluk kış ayı
Yavaş yavaş yeşil korulukların yapraklarını
alev çıkarmadan yakıyor

Ben burada kalmışım, suskun
Yerimde duruyorum
Soğuk
Yorgun gözlerimden umutsuzluk yaşları döküyorum eteğime
Yol bomboş
yağmur altında!

İKİRCİKLENİŞ

Onu uzak bir akşamın buharlı, dilsiz rüyasında
görmüştüm sanki
Vücut hatlarının sıcak ninnisi, sisin
uzak ve soğuk naralarında kayıptı.
Renksiz gülüşü bir dalgayı andırıyordu
tatlı bir hezeyan içinde. Sağır bir dertten olacak
adeta tebessüm ediyordu.

Vücudumun her zerresi bir göz oldu; baktım ona
Umutsuzluğun derinlerinden seslendim ona
Gözlerden uzakta görünen!
Ne zamandır seni bekleyişin acıları var gözümde
Aşkının rüyasını bu karanlık çukurda
gerçek güneşi yap.
Gözleri o suskunlukta benim gözlerime kayınca
İkirciklenmenin derinliklerinde kendi kendime dedim

Acaba onun bakışı umutsuzluk yağdıran
Kalbimin karanlık isteklerine güneş dolu bir cevap değil mi?
Acaba onun bakışı
binlerce dertli arzuda hissettiğim
o sıcak musiki
değil mi?

Hayır
Ben gizli arzuların ham nakşını
bakışımda tasvir ediyorum

O zaman umutsuzca, yeis yağdıran
kalbimin daha aşağılarından
seslendim uzaktan
Hey gözden uzakta görünen!

Dudakları hareketlendi; cevaben bir şey dedi
Ama sesi elden kaçmış uzak aşkların sesine benziyordu

Vücut hatlarının sıcak ninnisi, sisin
silik dokumasından gömlek giydi
Sanki uzak bir akşamın buharlı ve dilsiz bir
rüyasında görmüştüm onu ben...

DUYGU

Üç kız eski bir hanın önünden kırmızı bir elma attı ayağıma
Yanaklarım sarardı ama demedim hiçbir şey
Fakat bir an ağır ayak sesim sert taş döşeme üzerinde sinirlendi

İki kız akşam sefası penceresinden saçlarını ayağıma sarkıttı
Dudaklarım titredi ama sözüm dilimde kaldı
Sadece dudaklarımı ısırdığım için diş izinden gömleğimde
renksiz bir leke kaldı

Eve geldim; ayaklarım su toplamış, yüreğim daralmış, elim boş
Attım kendimi aşksız yatağıma dilsizlik kederiyle mest
Gece düşünceli, yorgun, uzun yolundan geçiyordu usul usul
Uzak bir çınara konmuş karga mehtapta haykırıyordu

Bu sırada
soğuk bir sabah rüzgârı evin girişinde perdeyi oynattı

O rüya sessizliğinde sandım ki
şevkten, perde üstünde resimdeki kızın kalbi
titriyor

Öyle sandım ki şevkten, her an daha şom umutsuzluk verici bir
çabayla
kendini çekiyor
usul usul bana doğru

İki yorgun göz kapandı
Tan ağartısı sabahın kıvrım kıvrım saçlarını açıyordu
Seher vakti soğuk soğuk tebessüm ediyordu

Benim ızdırap tılsımım çürüdü
Hissettim; bir ölünün dudakları
yakıcı dudaklarımı uykuda
öpüyordu sanki...

GECE YARASASI

Her ne kadar görmedimse de bu hayalsiz kör
Bu gece sağırı –hem sersem hem somurtkan–
Seher vaktinin aydınlığına
Yaklaştırıyor kendini
Ama işittim; karanlık gece –her ne olursa olsun–
Sonunda geçiyor seher vaktinin dar boğazlarından

Bu yüzden kapıları kapayıp daldım kendime
Sabahı beklerken

Feryadım gırtlağımın yolunu kapasa da
Çabalıyorum ciğerimden haykırmamak için
Üzerlik otu gibi ateşe oturmuş olsam da
Oturuyorum suskun.

Gözyaşlarım iki gözümde halkalansa da
Eteğime düşmesin diye kıvranıyorum içimde.

Ne zamandır bir yaya geçmedi şu kenardan
Pencerem ışık alsın onun mumundan diye...

Düşüncem seheri aramak için yollarda
Ama seher nerede?

Süren tenhalıkta
Ne bir dal kıpırdıyor bir kuş hareketiyle
Ne rüzgâr âh çekiyor damda, kapıda
Hatta bir köpek bile uzaktan ağıt yakmıyor
Hatta bir çöp bile rüzgârdan kıpırdamıyor

Sessizliğin gulyabanisi ısırıyor beni feryadıyla
Ve ben bekleyişteyim
Sabah horozu ötsün diye!

Gemim kuma oturmuş gecemin denizinde
Oysa kurtuluş rıhtımından
Sabahın umut ışığı
Işıldamıyor...

Düşünce atölyemde çiziyorum hep şevkle
Seher vaktinin horoz dolu resmini
Lâkin gecenin devamı her şeyi siliyor
İçimde kuruyorum bunları
Ama gecenin devamı
Kendi mezarımda
Yaptıklarımı
Toprağa gömüyor.

Olan olmuştur.

Seher şevki üflemiyor kendi flütünü
Gecenin yarasası kıpırdamıyor yerinden
Belki seher vakti kalkan güneşin ayağı kırık
Belki horoz öldü; ezan okuyamadı

Belki iki kulağım duymaz oldu
Horoz öttü de ben sesinden habersizim
Belki seher geçti; ben hayalsiz kaldım
Belki görür gözüm görmez oldu.

NAZLI'NIN ÖLÜMÜ*

Nazlı! Bahar gülümsedi, erguvan çiçek açtı
Evde, pencerenin altında çiçeklendi yaşlı yasemin
Bırak kuşkuyu!
Uğursuz ölümle pençeleşme!
Olmak daha iyi olmamaktan; hele baharda.

Nazlı bir şey demedi;
Onurluca
Öfkesini bastırdı ve gitti...

* Nazlı: Tudeh Partisi gizli askerî kolu üyesi Vartan Salahanyan. Şair, şiirin sansüre uğramaması için Vartan yerine Nazlı ismini kullanmıştır. İşkencede öldürüldü.

Nazlı! Konuşsana!
Sessizlik tavuğu feci ölüm civcivi için
Yuvasında kuluçkaya yatmış!

Nazlı konuşmadı.
Güneş gibi
Karanlıktan yükseldi; kana oturdu, gitti...

Nazlı konuşmadı
Nazlı yıldızdı
Bir an bu karanlıkta parladı, sıçradı gitti...
Nazlı konuşmadı
Nazlı menekşeydi
Çiçeklendi ve
Müjde verdi: Kış kırıldı!
ve
Gitti...

OYNATMAM SENİ MAVİ DUMAN GİBİ

Dolaştırmam seni ipek burcunda
Oynatmam seni fildişi sahnelerde

Sonbahar gecesi titriyor soğuk buluta doymuş kül yatağında
Seher uzun süren anlarda sabahı bekliyor içinde

Hangi evin önündeki iki çocuğu ateş uykusu ısıtıyor?
Üç çocuk hangi soğuk taş döşemede
Yüz çocuk hangi sokağın neminde?
Oynatmam seni mavi duman gibi
Kaydırmam seni önemsiz düşüncelerin kadife uykularında

Renksiz bir tebessüm kabarcığı
Patlıyor sonbaharın gece ağlayışında

Eğer daracık akarsuda
Eğer umutsuz olduğum bir aşk
Şu umutsuz karanlıkta sürerse başını eşiğime

İki çocuk soğuk taş döşeme tahtında; yüz çocuk
rutûbetli ölü toprakta

Kaydırmam seni ayaksız düşüncenin kadifesinde
Yuvarlamam seni ham hayalin yumuşak yatağında
Damına yağan yağmur sesi uykunu getiriyorsa
Odamın duvarında ateş yalazının dansı aşkı körüklüyorsa

Küçük ırmakta soğuk damlalardan kabarcık oluşuyorsa
Gece dolaşan biri sokakta coşkuyla şarkı söylüyorsa

Hangi evin önündeki iki çocuk ateş rüyasıyla vücudunu ısıtıyor?
Üç çocuk hangi soğuk taş döşemenin üstünde
Ve yüz çocuk hangi sokağın neminde?

Uzak arzuların enginde dolaştırmam seni
Umudun dumanlı amberinde oynatmam seni
Seher, güneş ile gece arasına bir kül duvar çekse de
İki çocuk bir hanın önünde ölmüş şimdi
Üç çocuk soğuk taş döşeme tahtında ve yüz
Çocuk rutûbetli ölü toprakta.

İDAM SAATİ

Kapı kilidinde bir anahtar döndü

Dudaklarında bir tebessüm titredi
Suyun tavandaki raksı gibi
Güneş ışığının yansımasıyla
Kapı kilidinde bir anahtar döndü

Dışarda
Tan vakitlerinin hoş rengi
Kaybolmuş bir nota gibi
Uğraya uğraya dönüyordu
Neyin delikleri üzerinde
Evinin peşinde...

Kapı kilidinde bir anahtar döndü

Dudaklarında bir tebessüm raksetti
Suyun tavandaki raksı gibi
Güneş ışığının yansımasıyla

Kapının kilidinde
Bir anahtar döndü.

YAŞAM OLAN ŞİİR

Eski şairin şiir konusu
Hayattan değildi.
Hayalinin kuru gökyüzünde
Ancak şarapla, yâr ile konuşurdu.
Gece gündüz hayal içindeydi
Maşukanın gülünç saçlarının tuzağında bağlı ayağı
Oysa başkaları
Bir eli bade kadehinde, bir eli yârin zülfünde
Tanrı'nın yeryüzünde sarhoşça nara atıyorlardı.

Şairin şiir konusu
Bundan başka değildi.
Şiirin etkisi de
Bundan başka bir şey değildi:

Kullanılamazdı matkap yerine.

Savaş yollarında
Şiirin aletleriyle
Her kaya devini
Halkın yolu üstünden
Kenara çekmek mümkün değildi.

Yani varlığının etkisi yoktu
Varmış, yokmuş farketmezdi.
Onu darağacı yerine kullanmak mümkün değildi.
Oysa ben
Bizzat
Bir süredir
Kendi şiirimle birlikte
Koreli Şin Çuy ile birlikte
Savaşmışım.
Bir defasında da Şair Hamîdî'yi
Birkaç yıl öncesinde
Kendi şiirimin darağacında
Sallandırmışım...

Şiirin konusu
Bugün
Başka bir konudur...
Bugün
Şiir

Halkın harbesidir*
Çünkü şairler
Bizzat halk ormanının bir dalıdır
Filancanın serasındaki yasemin ile sümbül değil.

Yabancı değil
Bugünün şairi
Halkın ortak dertlerine

O insanların dudaklarıyla
Gülümser
İnsanların derdini, umudunu
Kendi kemikleriyle
aşılar.

Bugün
Şair
Güzel giyinmeli.
Temiz, boyalı ayakkabı geçirmeli ayağına.
O zaman şehrin en kalabalık noktalarında
Konusunu, veznini, kafiyesini bir bir
Kendine has dikkatle
Caddedeki yayaların arasında seçmeli

Benimle gelin değerli hemşerim!
Üç gün boyunca peşinizde
Dolunayda her yere uğradım

– Benim peşimden mi?
Tuhaf!
Beyefendi; beni
başka birine benzetmiş olmalısınız.

---

* Harbe: Bir tür kısa mızrak.

– Hayır efendim, mümkün değil
Ben yeni şiirimin veznini
uzaktan tanırım.

– Ne dedin?
Şiir vezni mi?

– Bak hele arkadaş...
Vezni, sözcükleri, kafiyeleri
Ben dâima
Sokakta aradım.
Şiirimin bireyleri hep halkın bireyleri
"Yaşam"dan (ki çoğu kıt'a mazmunudur)
Ben halkın arasında arıyorum
Bu yol
Şiire daha iyi hayat ve ruh veriyor.

Şimdi
Zamanı geldi; bir yayayı
Şair kabullendirir
Şiirine has bir mantıkla
Rızayla, rağbetle işe boyun eğer
Yoksa bütün zahmeti elinden gider

Pekâlâ
Madem vezin bulundu
Sözcük arama zamanıdır
Her sözcük
Bir isim olsa da
Şuh, gönüle huzur veren bir bâkiredir.

Aradığı vezin için
Şair ona uygun sözcükleri aramalı
Bu iş zordur; takat tüketir
Ama
Çare
yok.

Vezin bey ve eşleri sözcük, eğer
Bir renkte uyumlu olmazsa, kuşkusuz
Yaşamlarının mahsulü hoş olmaz
Benimle karım gibi.

Ben vezindim, o sözcükler (Vezin Kısırları)
Şiirin konusu da
Sevgi dudaklarının ebedî bağıydı.

Sevinçle bu şiire otursa da
Çocuklarımızın gülüşü (Bu sevinç darbeleri)
Ama ne fayda! Sözcükler siyah ve soğuk
Şiire mersiyemsi uğursuz duygu verdi
Vezni de bozdu
Hem sevinç darbeleri
Hem şiir semeresiz, tatsız oldu
Hem yordu sebepsizce üstadı!

Neyse söz uzadı
Bu acılı yara
başladı kanamaya...

Bugünün şairinin şiir örneğini
söyledik:
Yaşam!
Yaşama bakarak şair
Şiirin havasıyla
Başka bir harita üstüne resmini
çizer

O şiir yazar
Yani
O elini basar yeşil şehrin yaralarına
Yani
Öykü yapar
Geceye
Güzel sabahtan

O şiir yazar
Yani
Şehrinin, diyarının dertlerini

Haykırır
Yani
O kendi ezgisiyle
Yorgun ruhları
Abat eder
O şiir yazar
Yani
Soğuk, boş kalmış kalpleri
Şevkle
Doldurur
Yani
Talih sabahı yüzünü çevirir, uyuyan gözleri
Uyandırır.
O şiir yazar
Yani
Çağının insanının iftihar belgesini
Tefsir eder.

Yani
Zamanının fetih mektubunu
okur.

Bu has lâfızların mânâsındaki kuru bahis de
Şiir hakkında değildir.
Eğer şiir
Yaşamsa,
Onun âyetlerinin en siyah olanlarını
Aşk ve ümidin güneş sıcaklığını
Hissederiz.
Satürn*
Yaşam ezgisini
Kanda nazmetmiştir.
Vartan
Yaşamının gürültüsünü
Sessizlik kalıbında.

Ama yaşamın kafiyesi
Onda
Ölümün esnek darbesi dışında olmasa da
Her iki şiirde
Her ölümün anlamı
Yaşamdır!

---

* Keyvan gezegeni.

PLAN

Bir sessizlik: Bataklık bedeniyle
Ipıslak öpücükle kucak kucağa.
Somurtkan derinlikten söylüyor
Ona sırrını, suskun bir ezgiyle.

Mihrigân mehtabının raksı güzel olur
Yarı soğuk nefesi, ağırlaşmış başıyla
"Kape"nin* kalın boynunda
Giyotin bıçağının kızıl öpücüğü gibi!

HAYAT MÜCADELESİNDE

Arş takının altında, yer sofrasında
Aydınlıkta, karanlıkta
Rüzgârın hayhuyunda, çılgınca ağıtında
Darağacının ayaklarında
Dağda, kırda, çayırda
Derin denizlerde, karanlık su birikintilerinde
Saatin tiktaklarında
Düşmanların tuzağında
Şehrin perdelerinde, renklerinde, viranelerinde
Köpeklerin ulumasında
Kanda, öfkede, zevkte
Gamsızlıkta ve gamda
Sarılıp kucaklaşmada, karanlık çukurda

.../...

* Capet: Fransa Kralı XVI. Louis'nin soyadı. Louis Capet olarak da bilinir.

Sevinçte, elemde
Eğlencede, savaşta, gülüşte, matemde, inişte çıkışta
Kan göllerinde
Umutsuzluk batağında
Hile çemberinde
Kızıl lâlelerde
Sıcak kumullarda
Suda, taşta, çayırlıkta, denizde, kırda, ırmakta
Siyah saçlı kadınların gözlerinde, dudaklarında

Varda
Yokta
Nereye saklanmışsa korku, hırs ile raks
Nerede ölüm varsa
Nerede insan gece gündüz yüzünden zahmet çekiyorsa
Nerede serkeş talih feryat ediyorsa
Nerede dert insana yöneliyorsa
Nerede yaşam bir canlıyı savaşa çağırıyorsa

Çek kınından
Gücünden, güçsüzlüğünden yapılmış
İki ağızlı kılıcı!

HEYKEL ADAM

Bakmayan gözlerinde donuk sırlar var
Gece gündüz duruyor; kendi suskunluğu içinde
Arzuları var içindeki sır hazineleriyle birlikte

Araştırıyor iki gözüyle
Belirsiz, karışık, dilsiz renkler içinde
Bilmediği sorunun belirsizliğini
Bu yüzden göz yolunun gizli siyahlığında
(kendi gözünde olmayan) rüzgâr atına
Binmiş
Yıllardır koşturuyor
Açık gözleri birleştirmiyor kirpiklerini.

Gelip geçenlerin gece ezgilerinin afsunu
Hareketsiz, suskun, donuk karaltıları
İçindeki cinli hücrelerden
Bir an bile ürkütmüyor.

–Kibrin onu koyduğu– o yüksek yerden
Bakışları ancak kirli, kör bir hiçe doğru
Ve dudaklarında
Zamanın soğuk, serkeş, yağmacı yangısından
Âh edecek hâli yok...
Geceler büyülenmiş
Günler geçmiş
O bütün bunları düşünmüyor ama
(Yokluğu varlık sebebi olan) varlığın siyah yalnızlığından
Açmış kanatlarını
Bakmayan gözlerinden
Susuzluğa doğru
Uçmuş.

Araştırıyor iki gözüyle
Bir hiçin kör, karmakarışık renklerinde
Söyleyemeyeceği
Gizli renge ilişkin sorunun belirsizliğiyle

İşte bu yüzden belki zaman zaman gözümüz
Bakış perdesinde görür – beyaz ve mat –
Çiçek açmış bir vehmi

Ya da kulağımız açıkça işitebilir
Suskun, içe kapanık, kapalı dudaklarından
Söylenmemiş bir sırrı...

LÂNET

Gece boyunca bir ışık yok
Bütün şehirde
Bir feryat yok.

Geceyle sözleşmiş karanlık sever, korku salan tanrılar
Şeytanın fânusunu asmadıkça ben
Zulüm töreli bu cennetin gizli işkence yerlerinin revakına
Hayıflanma temelli bu ebedî, dipsiz geceleriniz.
Ebedî yüz binlerce güneşin ışığıyla lânetlemedikçe ben
Kokuşmuş cennetinizin karanlık kapısını
açmayın yüzüme.

Gece boyunca bir ışık yok
Gündüz boyunca
Bir feryat yok.

Yıldızsız geceler gibi boş kalbim
Neden yandığım bilinmesin diye
Dilimin kibirinden ağız kapım kapalı.
Yolum görünüyor
Ayaklarım yorgun.

Eski bir fetih şarkısı söyleyen yorgun savaşçı gibiyim
Bitkin bedeniyle
Bir başına
Kılıç yarası kalmış çok dert verici ve öfkeden canını ısıran bir dert
Gözyaşı kanlı gözlerinde kaynatıyor dert öyküsünü
Kanlı öfke kurutuyor gözlerindeki yaşı

Kendi sabahsız gecesinde yapayalnız.

İç dünyasında iki büklüm olmuş,
Korkunun her tarafına tuzak kurduğu bir çölde
Yarasının ızdırabıyla, kibirle feryat eder dertli, öfkeli hâlde:

Gece boyunca bir ışık yok
Bütün ovada
Bir feryat yok.

Karanlıktan memnun tanrılar!
Kokuşmuş cennetiniz
Ebedîyen nasip olmasın bize!

Olmasın ki şeytanın fenerini asayım
Zulüm töreli bu cennetin her işkence yerinin revakına

Olsun ki afsunlu gecelerinizi ben
Yüz binlerce güneş ışığıyla lânetleyeyim!

DUVARLAR

Duvarlar –somut ve sağlam– sükût içinde
Bütün çizgilerinin arsızlığıyla
Üstündeki her şeyle
Siyah, sert köşelerinin dilsiz çirkinliğiyle
Göz kulaklarına
Kendi günahsızlığını söylüyor.

Yosun kaplı duvarlar
Çarpıtan aynada bir şey yansıyormuş gibi
Gerçeğin tasviri aşağılanıyor onda

Duvarlar –zanlı heybet– sessizlikte
Son çizgilerinin keskin kılıcıyla
Ayrım sınırlarına kadar boşlukla savaşta...

Başkaldırıcı rüzgâr dâima inim inim inleyerek
Kamçılıyor duvarın heybetini
Kuru yaprakları, küçük sinekleri
Dinginliği, okşayışı
Yanında çekip
götürüyor...

Duvar mücadele azminde
Yine
Yağmur karıncalarıyla
Uğursuz yenilgilerle
Ama güneş
Dâima kudrettir, güçtür.

Şahrem şahrem yarılmış susamış damlarda
Her duraksayışında
Işık gövdeli o ulak bir işaret vermiş
Böyle ifşa etmiş
Her işaretiyle

Bir rumuz, bir ibare:
Köhne duvarlar yarılsın
Ve her yarıkta
Bir bina yükselsin.
O koşarak geçiyor dam yarığından
Bir sözü söylüyor dudağa usulca:
"İntikam!"

Sonra acıları diniyor.
O aceleci kendi yolunda gidiyor.

Ama tarla ortasında bir duvar
Bir sözdür sessizlik içinde

Alıştı her insanın gözüne
Acaba gecenin göğünü
Kendi satıhlarında
eksiltebilir mi?
Dilsiz duvarlar
Sır duvarları

İçimiz hep duvar; yol yok
(Hiç kuşkusuz
Duvarlar ile ortak yönümüz var)

Ama acaba hangi kuruntu
Sır duvarlarının içinde bir bakışla
Sakinleşmez?

Duvarlar
Kötü görünüyor!

Yirmisinde, bininde
Ayak sürüdüğümüz bu yollar
Duvarlar geliyor
Bizimle birlikte
Adım adım.

Engel olan, içe kapanık, somurtkan duvarlar!
Bizimle alınyazısının sınırı olan duvarlar!
Nice serüvenin siyahlığıyla sıvanmış
Çirkin duvarlar!

Kıraç duvarlar. Hatta hiçbir fare
O tarafın sözüne kulak kabartmamış gizlice

Suskunluktan hepsi dört çivi, bağ arasında
Omuzları çürümüş zincirde
Hepsinin bûsesi kurumuş dudaklarda
Onca adam doğrulukla
Bu duvarın ardında titremekte
haklı.

Bir şey demiyor!

Hani bunca kuru, soğuk duvarın arasında
Bir umut duvarı
Yarının mutluluk gölgelerini yaymasın mı?

Bütün bunlarla birlikte
Bir yaralı için
Bir umut duvarı
Acaba yeterli mi?
Ve bununla birlikte
Her mücadelede duvara yaslanıyoruz
Eminiz hep
Onun sayesinde
Bu yolda daha coşkuyla mücadele ediyoruz
Her ne kadar ölüm de
Emir almışsa
Fırsat bulup yaşamasın; özgürlük yaşamasın!

Bir aslan
Emin olarak
Tuzak korkusundan!
Asla oturmuyor yerinde kalbi kırık
Yoldan kovulmuş
Vakitten kovulmuş, sağır
Göz karanlıkta bir aydınlık arıyor
Yüreğinin derinliklerinde sessizce besliyor
İntikam!

LÂCİVERT

Dıştaki coşkunun, kıpırtının altında
Dalganın gece gündüz koşturmasının altında
Uzak körfezin derinliklerinden çarpıcı tenhalıkta
Işık ile karanlığın dingin uyuduğu yerde
Hem iç içe ama birbirinden kaçmış hâlde
Gündüz evinin fenerine giden yolun kapalı olduğu yerde
Uzak deniz kızının renginin rüyası için

Orada lâcivert uyumuş
Ne gamlı, ne sevinçli...

İki lâcivert gözünün renklerinin sonsuzluğunda
Şaşkın şaşkın götürürken seni kendi sükûtuyla
Suskun ama coşkulu
Dalgaların sahile, sağır kulağa hamlesi gibi
Işık ile karanlığın sırt sırta verdiği yerde
Kargaşa çıkarıyor!

Hey utanç!
Hey lâcivert!
Sadece onun gözbebekleri için
Tapıyorum ben tapıyorsam sana.

Bu lâcivert gözbebeğinin suskunca uyuması
Gözlerindeki şamatanın büyüleyici ezgisinde
Koşuşturmayan notalar sessizliktir.

Ya da ansızın sıcak bir sonatta
Her türlü sazın uğultusu, gürültüsünden sonra
Piyanonun tuşlarında
Yumuşak tek vuruşlar.

Bu uykulu renk
İki gözünün heyecanlı valslerinde
Gevrek, yumuşak notalar sessizliktir.

Bu lâcivert susan, işte benim cinnetim
Ben sadece gözbebeklerin için
Körfezin derinliklerinde ağır ama yumuşak uyuyana
Puta tapar gibi tapıyorum...

Hey utanç!
Hey lâcivert!
Sadece onun gözbebekleri için
Tapıyorum ben tapıyorsam sana.

YAĞMUR KUŞU

Karanlık bulutun korkunç denize yağdığı
Gecenin telaşında

Yalnızlığın yükünün boşaltıldığı kulenin tepesinden bir yağmur kuşu çığlık atıyor,
öfkeli.

Hamâse okuyan denizin fırtınalı, soğuk ezgisi yükselmiş
Her damın, evin üzerinde dalgalanıyor.

Ve gamlı gecenin ıslak karanlığının somurtkanlığı
Uygunsuz ağırlığını rıhtımın sessizliğine suskunca boşaltıyor

Çılgın gibi çekiyor
Böyle bir zamanda
Ağır
ve yavaş
Adımlarında
Solgun bir bedeni susturuyor.
Yağmur kuşu çığlık atıyor sürekli.
Hey yoldan geçen!
Üstün başın ıslandı yağmurdan
Uyumak niyetinde değil misin?
Ya da dostların yanında oturmak?

Bulut ağlıyor
Rüzgâr dolanıyor

Ve şöyle mırıldanıyor yoldan geçen insan:
Âh!

Yanımdan gitmiş yabancı huylular benimle...
Ben kendi rüyamda sayıklıyorum
Başkalaşmış bir yâr ile konuşmak
Bu susuzluk onun kanlı öpücüğünün telaşı dışında şifa bulmaz.

O hayhuy içinde, mağlup rıhtımda
Rüzgâr dört dönüyor karanlığın yatağında
Bulut gürlüyor; onun yüzünden her şey benziyor çiğnenmiş yola
Yağmur kuşu haykırıyor:

Hey yoldan geçen! Böyle fırtınalı bir gecede
Sıcak bir bucak aramıyor musun?
Veya gönlü yanık bu soru sorana
Soğuk bir cevap vermeyecek misin?

Bulut ağlıyor
Rüzgâr dolanıyor
Yoldan geçen böyle suskun mırıldanıyor:

Evim, yazık!
İstediğim gibi ışıksız, ateşsiz, suskun, soğuk ve karanlık

Gökgürültüsü gümbürdüyor gülerek usul mırıldanıştan sonra
kirli geceye
usul mırıldanıştan sonra
gamlı, hırsızca soğuk bir gülüş ondan gecenin dudağına kaçıyor.
Gece gamıyla birlikte gülümsüyor
Yağmur kuşu sesleniyor:

Hey gece dolaşan!
Böyle rastgele gitmekten bedenin solmadı mı?

Bulut ağlıyor
Rüzgâr dolanıyor
Ve kendi kendine böyle mırıldanıyor yoldan geçen:

Böyle her kapıyı çalmak, böyle her bucağı dolaşmak
Kuruntunun böyle katran memesinden zehir içtiği gecede
Yarın gideceğim yerin yolcusuyum ben
Yoksa böyle bir gecede, böyle yağmurda, böyle fırtınada
Bir kazanç beklenebilir mi?

Zavallı kuş! Yaşam güzeldir
Yemek, uyumak değil maksatsız.
Her türlü gemi yüzdürülebilir denizde:

…/…

Bir sevgiliyle, mehtapta, sarhoşça dingin tenhalığa gemi yüzdürülebilir.
Ayın bakışları altında, kayıkçının sesiyle setar çalınabilir, bir dudak öpülebilir
Ama geceleri kalkan çelik bedenli balıkçı
Fırtınanın gözü önünde açar yelkenini.

Denizin korkunç dalgalarının karanlık uçurumunda
Geçim azığını almak için ölümün ağzından
Dişlerinde bir başka tat kaldı mı acaba
Kanlı bir öpücüğün telaşından
Kısa, dertli bir vuslatın sıcaklığıyla
Dudaklara hayat vermiş olsun?

Zavallı kuş! Yaşam güzeldir
Ben bu siyah, soğuk, fırtınalı çukurda
bir inciyi arıyorum.
Yarınımın aydınlık sabahının güzel terkini o inciyle süslemek için
Zavallı kuş! Yaşam; inci yokken işte böyle güzel değil.

O karanlık soğukta
Kayıkçının ışığı pencere ardında solgun kalıyor
Siyahlık her fenerin karnındaki ışığı emiyor
Dilsiz bir hüzünle
Deniz
Sayıklamalı ateş içinde
Kendi kendine
Kıvranıyor.
Kör bir korkuyla
Gizleniyor
Gecenin yatağına
rüzgâr.
Keyfinden sarhoş
gökgürültüsü
gülmekten patlıyor.
Yorgun bulut
Ağlıyor.

Bakım için kumsalda baş aşağı duran bir kayık damın altında
Topluluk arasında hararetli sohbetler
Küçük bir mumun alevi tepesinde titriyor.

Bulut ağlıyor
Rüzgâr dolanıyor.

Bu sırada
Usul ve ağır
Adımlar atarken
Adam duruyor
Ve gırtlaktan bir şarkı okuyor.
Balıkçıl ötüyor
Gece vakti denizde.

Sonra ters dönmüş kayığın altında
İyi yaşama telaşıyla umut rengi parlıyor gözünde
Yağmur kristal parmaklarla
Ters dönmüş kayığa
Tempo tutuyor.

Deniz öfkeyle kükrüyor
Gece
Vücuduna
Fırtınadan
İçindeki teslimiyetle
Yumruk yiyor
Rıhtım ısırıyor
Gamla parmağını

Gecenin içinde umut veren bir yıldız boşalıyor
Bulut ağlıyor
Rüzgâr dolanıyor

OLMAK

Böyle alçakça yaşamak gerekiyorsa
Ne utanmazım ben ömrümün fenerini rezillikle asmazsam
Çıkmaz sokağımdaki kuru çamın tepesine.

Böyle temiz yaşamak gerekiyorsa
Ne kirliyim ben kendi imanımdan dağ gibi
Ebedî bir hâtırayı toprağın fâni zeminine dökmezsem.

Dördüncü Kitap

GECELEYİN-1

Geceleyin bir şiir nasıl yazılabilir
Üstelik yüreğimden gelen sözlerle, hem de kollarımdan?
Geceleyin
Böyle bir şiir
Nasıl Yazılabilir?

Ben o külüm; içimde
Bütün isyanların alevi var

Ben o dingin denizim; içimde
Bütün fırtınaların feryadı var

Ben o karanlık izbeyim; içimde
Bütün insanların ateşi var

GECELEYİN-2

Dostlarım gelin
Acılarınızla
Acılarınızın yükünü
Silkeleyin yüreğimdeki yaraya

Ben ızdırapla yaşarım...
Bedenimin kandili acıyla yanar...

Dostlarım gelin
Acılarınızla
Acılarınızın zehrini
Damlatın yüreğimdeki yaraya

GECELEYİN-3

Umutsuzluğun, umudun macerasıyım ben
Kendi maceramla:

Ölüyordum susuzluktan
Kurumuş dudaklarımı ıslatacak su yoktu
Gece yarısında ateş istiyordum
Alevli güneş çıktı dışarı; dedim
İki elimi iki gözüme siper edeyim

Kendi maceramla
Umutsuzluğun, umudun macerasıyım ben.

GECELEYİN-4

Gece, mehtabın gümüş ırmağı
Engin ovayı göle çeviriyor.
Düşünce kayığımın yelkenini açıyorum rüzgârın yolunda
Gece, bir ses gelmiyor
Derin sulu sazlıkların suskun içinden
Ben aydınlık umudumu güneş kılıcı gibi sevinçle nazmediyorum
Gece, umutsuzca bir ezgi söylüyor
Uzak yoldan bekliyorum
Komşu evin damını sıcak sıcak öpen güneşin
yakıcı dudağıyla.

Geceleyin bir gam bahçeye siniyor
Yoldan kulak kabartıyorum
Çürüyen ellerimin zincirinin iniltisinde ölümün öksürüklerine

GECELEYİN-5

Binlerce elmas iğneyle
Gümüş işleme yapıyor mehtap
Bataklığın terme* kumaşı üstüne...

Bakışım koşuyor, fikrimin abus derinliğinden kaynayarak
Pencereye doğru
Ama

Pencere
Bakışlarımdaki şevke yabancı
Bana bir şey
Demiyor...

Pencere
Kanlı, acı bir tebessüm gibi
Açıl
Yeşersin böylece bir nur dalı
Izdırabımın
Kuru toprağının
Yarığından
Çabalarımın
Tohumuyla

Pencere
Uyanık gece
Akıllı gece
Sabahı beklerken bir şey
Demiyor...

Pencere!
Biliyorum, sonunda bir tebessüm gibi
Ekeceksin
Bu musibet ruhunu
Sinmiştir
Bu siyah vehmin yatak odasının binlerce kör karanlık köşesine

---

* Özel nakışlı kumaş.

Pencere
Sonu sevinçli derdiyle
Ayağı yokluktaki karanlıktan bir şey
Demiyor...

Pencere!
Açıl
Güneş öyküsünün kitabı gibi
Umudum yeniden arasın böylece
Izdırap ağzının istiridyesinde
Parıltı incisinin sabahını
Umutsuzluğun uzak düşmüş
Bu denizinin derinliklerinde

Ama pencere
–Kendi işinde– öylece
Kapalı kalmış dudakları
Tebessümün açılmamış gülü gibi
Dizi dizi inci tohumları ağızda.
Ama benim umudum
Onun binlerce penceresinden
Güler yüzlü
Temiz sabaha
Haber veriyor.

Binlerce elma iğneyle
Bataklığın
Köhne şalının
Kemeri üstüne
Mehtap gümüş işlemeli desenler çiziyor.

GECELEYİN-6

Vay! Seherle yanmış ne geceler
Ben
Yorgun
Uykusuzluk yatağımda
Senin izini taşıyan her hâtıra
Viranesinin cevapsızlık kapısını çaldım.

Kimse kapıyı çalana sormadı ama
Hatırımda yankılanan sesinle
"Kapıyı çalan kim?"

Kapı hiç açılmadı
Yüzünün kayıp, rüyamsı hatlarını
Bir kez daha bulmam için...

Âh! Sadece her yerde, karanlığın içinden kör unutkanlık
Bana seslendi
Kısa, soğuk bir cevap:
Adam, senin sevdiğin, öldü!

Doğrudur bu sözler.
Ben öyle ayna gibi
Senin karşında durdum tertemiz.
Sen gidince yanımdan
Aşkının mahsulü olarak bir şey kalmadı
Hayalimde, gözümde
Gönlümde kederden, dilimde bir isimden başka
Kayıp, belirsiz hatlardan başka
Gündüzlerin, gecelerin gam çökeltisinde.

Ama bu inanılmaz faciadan
Bir homurtuyla
Ki seninle beklenmedik karşılaşmamdan
Unutkanlık dehlizinin tenhalığına, suskunluğuna döküldü.
Aynada
Yine
Renk gölgeleniyor.
Karanlık odada
Bir karaltı pencereden sarkıyor
Sönük ocakta
Bir alev sıçrıyor külden.

GECELEYİN-7

Ben sırrın bu uykusuzluk yatağında
Yüzünün rüyamsı nakşını arıyorum yine

Gözlerimle seni arıyorum
Olanca şevkimle seni istiyorum
Yine seni mırıldanıyorum
Sürekli, usul usul adını

Ey Mesih!

İşte!
Tabutta bir ölü kıpırdıyor usul usul...

GECELEYİN-8

1

Mehtaplı bir gece
Ay varıyor uykuya
Beni de götürüyor
Sokak sokak
Üzüm bağı
Erik bahçesi
Vadi vadi
Sahra sahra
Orada geceleri
Koruların ardında
Bir peri geliyor
Korkarak, titreyerek
Ayağını sokuyor
Pınara
Tarıyor
Dağınık saçlarını...

2

Mehtaplı bir gece
Ay varıyor uykuya
Beni götürüyor
O vadinin dibine
Orada geceleri
Yapayalnız
Bir söğüt ağacı
Sevinçli, umut dolu
Nazla
Uzatıyor elini
Bir yıldız
Damlasın
Bir parça yağmur gibi
Meyvesinin yerinde
Dalının ucunda
Asılsın diye

3

Mehtaplı bir gece
Ay varıyor uykuya
Beni götürüyor
Zindandan
Yarasa gibi
Yanından dışarıya
Götürüyor oraya
Karanlık gece
Seher vaktine kadar
Şehrin şehitleri
Kan fânusuyla
Bağırıyorlar
Caddelerde
Meydanlarda

"Yadigâr Emmi
Kinci adam!
Sarhoş musun, ayık mısın?
Uyuyor musun, uyanık mısın?"
Sarhoşuz, uyanığız
Şehrin şehitleri!
Uyuyoruz, uyanığız
Şehrin şehitleri!
Sonunda bir gece
Ay doğuyor
O dağın tepesinden
Vadinin üzerine
Şu meydanın üzerine
Geçiyor gülerek

Bir gece Ay gelir
Bir gece Ay gelir

SIR

Bir sırrım vardı
Kime dedim?
Benim bir sırrım vardı
Kuyuya dedim
Uzun yolda
Kara taya dedim
Kimsesiz, yalnız
Taşlara dedim

Eski sırrımla
Yoldan geldim
Tek harf etmedim
Tek harf etmedin
Gözyaşı döktüm
Gözyaşı döktün
Kapadım ağzımı
Gözlerimde okudun.

YAĞMUR

Yağmur yağıyor sağanaklı
Kaybolanın limanı

Ne uzak gecenin sahili
Suyu siyah, hem tuzlu

Tanrı'm, gemi gönder
Cennet ateşi gönder

Samanyolu nerede
Gökyüzünün Zühre'si nerede?

Zühre'nin çırası sönmüş
Siyahlıklarda dolaşıyor

Tanrı'm aydınlat onu
Yolumun feneri yap onu

Kayboldu limanın yolu
Yağmur yağıyor sağanaklı

Yağmur yağıyor sağanaklı
Kümbetin, minberin üzerine

Yaşlı leylek yorulmuş
Minare tepesine konmuş

Nazlı şeker leylek
Bir şey diyeceğim, gülme:

Şu karanlık havada
Koridor daracık, incecik

Uçtuğun zaman
Zühre'yi görmedin mi?

Amma belasın çocuk!
Nereden geliyorsun çocuk?

Görmüyor musun, uyuyor civcivim
Hâli harap civcivimin

O kadar koruk yedi ki
Ateşi var pota gibi

Şu şakır şakır yağmurda
Hava siyah, yer ıslak

Paramparça bulutta
Zühre ne yapıyor?

Zühre Hanım uyumuş
Kimseler onu görmemiş

Yağmur yağıyor şakır şakır
Hacer'in damına
Hacer'in bir gelini var
Horoz tacı var

Nazlı, şeker Hacercik!
Bir şey diyeceğim, gülme:

Kına yakarken sen
Kaldırdın kaşlarını
Çözerdin saçlarını
Boyardın benini
Zühre gelmedi mi seyretmeye?
Gördünse onu, aman ha!

Ne sabırlısın çocuk!
İşin gücün yok mu çocuk?

İkimizi şimdi getirirler
Perdeleri çekerler
Elimi eline verirler
Kapıları her hâlde kaparlar

Görmüyor musun işim var?
Kararsız bir gönlüm var
Şu netameli havada
Şakır şakır yağıyor şımarık yağmur
Gecenin sabahı olmuyor
Zühre dışarı çıkmıyor.

Yağmur yağıyor şakır şakır
Kapısız evlerin üzerine

Dört uyanık adam
Oturmuş duvar dibine

Duvar desenli
Ne yaygı, ne soba

Adam, Selamünaleyküm!
Kayboldu Zühre Hanım

Ne leylek onu görmüş
Ne Hacer uçup gitmiş

Ya bir de dönmezse
Vay vay, bak şu derde!

Yağmur ince ince
Gece artık, olmaz sabah

Hasta çocuk kalmış
Sabaha bir şey kalmamış
Üzülme Allah'ın delisi
Kim görmüş ki gece kalmış?

Parlak Zühre burada
Adamların yumruğunda
Adamlar kalktıklarında
Dağılır bulutlar
Seherde horoz ötüyor
Güneş Hanım biliyor
Gece vakti geçti
Çalışma, dolaşma zamanı

Güneş geldi tepeye
Şimdi kulağı kirişte

Yağmur yağıyor şakır şakır
Kümbetin, minberin üzerine

Hacer'in damına
Kapısız evlerin üzerine...
Gecenin sahili ne uzak!
Suyu tuzlu, hem siyah

Samanyolu nerede?
Gökyüzünün Zühre'si nerede?

Horozcuk şeker şeker
Neden giyiyorsun yeni ceketini?

Güneşi aydınlat
Yoluma fener yap

Kayboldu liman yolu
Yağmur yağıyor şakır şakır

PERİLER

Bir varmış bir yokmuş
Gök kubbe altında
Gurûb vakti üç peri çıplak oturmuştu

Hüngür hüngür ağlıyordu periler
Bahar bulutları gibi ağlıyordu periler
Saçları yay kadar, şafak rengi
Yaydan uzunca
Şafaktan siyahça

Karşılarında şehir ufkunda esir köleler
Arkalarında pîr masalının soğuk siyah kulesi

Ufukta çırıng çırıng zincir sesi geliyordu
Arkadan, gece iniltilerinin kulesinden geliyordu

Periler! Acıktınız mı?
Periler! Susadınız mı?
Periler! Yoruldunuz mu?
Kanadı bağlı kuş mu oldunuz?
Nedir bu hayhuylarınız?
Ağlamalarınız, vayvaylarınız?

Periler bir şey demedi; zârı zârı ağlıyordu periler
Bahar bulutları gibi ağlıyordu periler

Nazenin periler
Neden zırlıyorsunuz?
Bu uzak kırda
Şu dar vakitte
Kar geliyor demeyecek misiniz?
Yağmur geliyor demeyecek misiniz?
Kurt sizi yemeye geliyor demeyecek misiniz?
Dev gelecek, bir lokmada ham diye yutacak demeyecek misiniz?
Korkmuyor musunuz periler?
Gelmiyor musunuz bizim şehre?

Bizim şehrin sesi geliyor; zincirlerinin sesi geliyor

Periler! Erişkin boyuma bakın
Kır atıma bakın
Gümüş nallı kır at
Yelesi, kuyruğu bal rengi
Fırtına gibi giden atım!

Demir damarlı ceylanım!
Boynuna, bacaklarına bakın!
Şu havasına bakın!

Bu gece şehir donanmış
Devin evi dağılmış
Köylüler bizde misafir
Gürültüyle şehre geliyorlar
Def, dümbelek çalıyorlar
Oynuyor, oynatıyorlar
Gülen gonca döküyorlar
Kır çerezi döküyorlar
Hay çekiyorlar
Huy çekiyorlar
Şehir bizim yerimiz oldu!
İnsanların bayramı; dev şikâyetçi
Dünya bizimdir; dev şikâyetçi
Beyazlık padişahtır; dev şikâyetçi
Siyahlığın yüzü kara; dev şikâyetçi
Periler artık gün bitti
Kalenin kapıları kapandı
Hemen kalkarsanız
Benim ata binerseniz
Varırız insanlar şehrine; bakın; sesi geliyor
Kölelerin zincir sesi geliyor

Evet! Ağır, halka halka, kat kat zincirler
Dökülüyor elden, ayaktan
Çürümüşler, parçalanıyorlar
Devler biçare oluyor
Ormana dalıyorlar; ormanı dikenlik görüyorlar
Kırlara dalıyorlar; çöl, tuzla görüyorlar

Oysa bizim şehirde... (Âh bilmiyorsunuz periler)
Burçların kapısı açılıyor! Köle sahipleri rezil oluyor
Köleler özgür kalıyor; harabeler mamur oluyor
Kimin üzüntüsü varsa
Üzüntüsünü bırakıyor
Halı oluyor hasırlar
Özgür kalıyor esirler
Kin güdüyor esirler
Oraklarını alıyorlar
Şırıl şırıl sel oluyorlar
Cayır cayır ateş oluyorlar
Çirkin gecenin kalbinde
Ateş oyunu ne güzel!
Ateş! Ateş! Ne güzel!
Şimdi dar vakit
Akşama bir şey kalmadı
Arama, araştırmaya
Havuzda gümüş aramaya

Şimdi köleler ayağa kalktı meşâleleri almak için
Gecenin canına vurmak, karanlığı dağıtmak için
Zincirci amcaya palan vurup meydana getirmek için
Onunla kafa bulacakları yere
Beş paralık etmek için
Herkes el ele tutuşup
Adamın etrafında dansetmek için
"Hamamcıkta karınca var, otur, saç" oynamak için
"Kilidi, kutusu var; otur, saç" oynamak için

Periler! Yeter artık hayhuyunuz
Ağlamanız, vayvaylarınız

Periler bir şey demedi; hüngür hüngür ağlıyordu periler
Bahar bulutları gibi ağlıyordu periler

Periler çizgi çizgi
Çırılçıplak, yalınayak
Küçük Çille geceleri
Kürsüde çıt çıt
Çekirdek yerdik; yağmur yağardı; oluktan sesi gelirdi

Bibi Can masal anlatırdı; üstü kapalı şeyler derdi
Yeşil peri, sarı peri masalını
Sabır taşı, damdaki keçi masalını
Periler şahının kızı masalını
Sizsiniz o periler
Geldiniz dünyamıza
Şimdi hırslanıyorsunuz, köpürüyorsunuz
Suskun suskun üzülüyorsunuz
Dünyamız benek; kederden eser yok

Dünyamız masal değildi
Üstü kapalı haberdi

Dünyamız apaçık
Kim bilmek isterse

Dünyamızda diken var
Caddelerinde yılan var
Kimin onlarla işi varsa
Haberdar bir gönlü var

Bizim dünyamız büyüktür
Çakal, kurt ile doludur

Bizim dünyamız, hey hey he!
Arkası ateş, ley ley ley
Ateş istersen yukarıda
Tabanlarına kadar çatlak çatlak

Bizim dünyamız dâima
İstesen de istemesen de böyle

Eee, masal perileri!
Kanadı kırık kuşlar!

Suyunuz yoktu, yeminiz yoktu; çayınız, nargileniz yoktu
Kim dedi size bizim dünyaya gelin diye, vaveylalı dünyamıza?
Masal kalenizi bırakın, işinizi zora sokun diye?

Periler bir şey demedi; hüngür hüngür ağlıyordu periler
Bahar bulutları gibi ağlıyordu periler

Elimi uzattım omuzlarına
Göndermek için onları
Çığlık attı periler; sihirbazdı onlar; duman oldu
Yükseldiler, karardılar, aşağı indiler
Çözgü oldular, yaşlı oldular, ağlayış oldular, genç oldular
Gülüş oldular, han oldular

Kul oldular, başı kesik horoz oldular, meyve, çekirdek oldular
Üstü kapalı nar oldular
Umut oldular, umutsuzluk oldular, uğursuz yıldız oldular

Baktılar ki yıldızlar
Etkilemiyor beni
Görüyorum, hâşâ diyorum, oyunu izliyorum
Apışıp kalmıyorum, büyüyle taşlaşmıyorum
Biri şarap sürahisi oldu
Biri su denizi oldu
Biri dağ oldu, zonkladı
Gökyüzüne yükseldi

Şarabı başıma diktim
Sıvadım paçamı
Girdim denize, ıslandım; öte yanından çıktım
Koştum da koştum
Dağın doruğuna vardım
Dağın öte yanında saz çalıyorlar, söylüyorlardı

Aman aman! Şad olduk
Zulümden kurtulduk
Güneş Hanım göründü
Bütün pirincini eritti

Güneş Hanım! Buyrun
Yukarılardan aşağı inin

Biz zulmü yok ettik
Özgürlüğü kıble edindik
Halk ayaklandığından beri
Hayat bizim oldu

Mutluluğa doymuyoruz
Artık esir olmuyoruz

Orayı aradık, burayı aradık
Havuzda gümüş aradık
Altın elma topladık
Evimize ulaştık

Yukarı çıkmak ayrandı
Korkusuz masal bir yalandı
Aşağı indik; yoğurt vardı
Bizim masalımız doğruydu

Masalımız sona erdi
Kargalar yuvaya varmadı
Ha topla, durma topla
Zincirleri topla!

SERÜVEN

Bir bulut gölgesi oldum; kırlara yayıldım
Dikenci diken balyasıyla düştü yola
Suskun bir yaya kendi kendine dedi tozlu yolda
Eee! İnsanın bir bulut gölgesi olması ne demek?

Kuyu güvercini oldum; kanat açtım harabe kuleden
Çiftçi bir ağaca gömlek giydirdi; harmanına astı
Kırcı kulübe dışında ellerini siper etti gözlerine
Söylendi kendi kendine
Eee! İnsanın eski bir kuledeki yalnız güvercin olması ne demek?

Yabanî ceylan oldum; dağdan ovaya uçtum
Çocuklar kırda sevinç çığlığı attı
Küçük bir araba geçti; arabacı kendi kendine dedi
Eee! İnsanın uzak kırlarda eşi yok bir ceylan olması ne demek?

Denizde balık oldum. Gamlı martıların sazlığını uzak körfeze kadar geçtim
Bir deniz kuşu gürledi fena hâlde uzak sahilden
Kayıkçı kayığının yanında, nemli kumsal üzerinde söylendi
Eee! İnsanın denizlerde suskun, gözden uzak balık olması ne demek?

Kuyu güvercini oldum; harabe kuleden kanat açtım
Bir bulut gölgesi oldum; kırlara uzandım
Yabanî ahu oldum, dağdan ovaya koştum
Denizde balık oldum; karanlık sulara daldım
Derviş hırkasını omuzuma attım; dualar okudum
Suskunların dostu oldum; sır küpü oldum
Yedi demir ayakkabı giydim; Kaf Dağ'ına kadar gittim
Kaf Dağı kuşu masaldı; masal okudum, geri döndüm

Yedi iklimin toprağını düşe kalka geçtim
Büyücülerin evinin kapısını çaldım; bir şey anlamadım
Deniz kuşunu dağda, kırda, ovada aradım; boşuna aradım
Sonunda semender oldum; insanların ateşine oturdum.

AYDINLIK UFUK

Bir gün yine bulacağız güvercinlerimizi
Ve sevgi güzelliğin elini tutacak

O gün en önemsiz şarkı
Bûsedir
Ve her insan
Her insan için
Bir kardeştir.
O gün evlerin kapısı artık kapanmaz
Kilit
Bir masaldır
Ve kalp
Yaşamak için yeterli.
O gün her sözün anlamı sevmektir
Böylece son bir harf için söz peşinde dolanmazsın
O gün her harfin ahengi, yaşamdır
Böylece son şiirin hatırına kafiye arama zahmetine girmem

O gün her dudak bir şarkı olur
En önemsiz melodi, bûsedir

Senin geldiğin, ebedîyen geldiğin gün
Sevginin güzellikle bir olduğu gün

Tekrar güvercinlerimize yem döktüğümüz gün
Ben o günü bekliyorum
Hatta bir gün
Artık
Olmasam bile.

BAK-1

1

Kötü yıl
Rüzgâr yılı
Gözyaşı yılı
Şüphe yılı
Uzun günlerin, eğri duruşların yılı
Dilenci gururu yapan yıl
Alçak yıl
Dert yılı
Matem yılı
Pûrî'nin gözyaşı yılı
Murtaza'nın kan yılı
Artık yıl...

2

Hayat tuzak değildir
Aşk tuzak değildir
Hatta ölüm tuzak değildir
Çünkü kaybolmuş dostlar özgür
Özgür ve temiz...

3

Ben aşkı kötü yılda buldum
Kim diyor "Umutsuz olma" diye?
Ben umudumu umutsuzlukta buldum
Mehtabımı gecede
Aşkımı kötü yılda buldum
Kül olmaktayken ben
Uyuz oldum

Yaşam kinliydi bana
Hayata gülümsüyordum ben
Toprak düşmandı bana
Toprak üstünde yattım
Çünkü yaşam siyahlık değil
Çünkü toprak güzel değil

Ben kötüydüm ama kötülük değildim
Kötülükten kaçtım
Ve dünya lânetledi beni
Ve kötü yıl çıkageldi
Pûrî'nin gözyaşı yılı, Murtaza'nın kan yılı
Karanlık yıl

Ben yıldızımı buldum, ben güzelliği buldum
Güzelliğe ulaştım
Ve çiçek açtım

Sen güzelsin
Ve bu itirafların tümü
Doğru söyledim ben, ağladım
Bu kez doğru söylüyorum gülmek için
Çünkü son gözyaşım ilk gülümsememdi

4

Sen güzelsin
Ve ben kötülük değildim
Seni tanıdım, seni buldum, seni anladım ve bütün
Sözlerim şiir oldu, hafifledi
İnançlarım şiir oldu, bütün ağırlıklar şiir oldu
Kötülük şiir oldu, taş şiir oldu, ot şiir oldu, düşmanlık
Şiir oldu

Bütün şiirler güzellik oldu

Gökyüzü ezgisini söyledi; kuş ezgisini şakıdı, su ezgisini okudu
Sana dedim: Benim küçük serçem ol
Ki senin baharında çiçek çiçek bir ağaç olayım
Ve kar eridi, çiçek dans etti, güneş yükseldi
Ben güzelliklere baktım ve değiştim
Ben güzelliklere baktım
Çünkü sen güzelsin ve bunca itiraf var
En büyük itiraflar
Ben itiraflarıma baktım
Kötü yıl geçti, ben dirildim
Sen gülümsedin; ben kalktım

5

Güzel olmak istiyorum
Sen olmak istiyorum; bunun için doğru söylüyorum

Bak;
Benimle kal!

BAK-2

Gözyaşı bir sırdır
Gülümseyiş bir sırdır
Aşk bir sırdır
Gözyaşı o gece aşkımın gülümsemesiydi

Gözyaşı o gece aşkımın gülümsemesiydi

Masal değilim ki anlatasın
Ezgi değilim ki söyleyesin
Ses değilim ki işitesin
Veya göreceğin bir şey
Veya bileceğin bir şey...

Ben ortak derdim
Haykır bana

Ağaç ormanla konuşuyor
Ot kırlarla
Yıldız samanyoluyla
Ve ben seninle konuşuyorum

Adını söyle bana
Elini ver bana
Sözünü söyle bana
Kalbini ver bana
Ben senin köklerini anladım
Dudaklarınla bütün dudaklara söz söyledim
Ve ellerin ellerime âşina
Aydınlık tenhada seninle ağladım
Yaşayanlar için
Ve karanlık mezarlıkta seninle söyledim
En güzel ezgileri
Çünkü bu yıl ölenler
En âşık dirilerdi

Elini ver bana
Ellerin âşina bana
Geç buldum, konuşuyorum seninle
Fırtınayla konuşan bulut gibi
Kırla konuşan ot gibi
Denizle konuşan yağmur gibi
Baharla konuşan kuş gibi
Ormanla konuşan ağaç gibi

Çünkü ben
Anladım senin köklerini
Çünkü benim sesim
Âşinadır senin sesine

SELAM VERİYORUM SANA

Selam veriyorum sana, oturuyorum yanına
Büyük şehrim kuruluyor seninle başbaşa
Kuş çığlığı, ot gölgesi olsam da
Bu gerçeği yine buluyorum seninle başbaşa

Yorgun argın ikirciklenme patikalarından geliyorum
Ayna gibi seninle dolup taşıyorum
Hiçbir şey yatıştırmıyor beni
Ne kollarının sapları, ne teninin pınarları

Sensiz suskunum; gece içinde bir şehirim
Sen doğuyorsun
Sıcaklığını uzaktan tadıyorum ve şehrim uyanıyor
Uğultularla, ikirciklenmelerle, çabalarla ve onun ikircikli
çabalarıyla

Artık hiçbir şey beni yatıştırmak istemiyor
Senden uzakta geceyi yaşayan bir şehirim; ey güneş
Ve gurûbun beni yakıyor

Bir seherin peşinde avare dolaşıyorum
Sen konuşuyorsun, ben işitmiyorum
Sen susuyorsun, ben haykırıyorum
Benimlesin, kendimde değilim
Ve sensiz kendimi anlamıyorum
Artık hiçbir şey beni yatıştırmak istemiyor, yatıştıramaz

Kuş çığlığı, ot gölgesi olsam da
Bu gerçeği yeniden buldum seninle başbaşa

Gerçek büyüktür, bense küçük; yabancıyım sana

Dinle kuşun çığlığını
Otun gölgesini karıştır kendi gölgenle
Beni kendine âşina et benim yabancım!
Beni kendinle bir et

SENİ SEVİYORUM

Bizim taraf gece değil
Ses barışmıyor sessizlikle
Sözcükler bekliyor

Ben seninle yalnız değilim; kimse kimseyle yalnız değil
Gece yıldızlardan da yalnız

Bizim taraf gece değil
Çakmaklar fitilin yanında takatsiz

Sokağın öfkesi senin avucunda
Aydınlık şiir cilalanıyor senin dudaklarında
Ben seni seviyorum ve gece senin karanlığından korkuyor

ARTIK YALNIZ DEĞİLİM

Omuzumda bir güvercin var; su içiyor ağzından
Omuzumda bir güvercin var; temizliyor boğazımı
Omuzumda bir güvercin var, vakur ve güzel
Bana aydınlıktan söz ediyor
Ve insandan yani bütün tanrıların tanrısı

Ben insanla yıldızlı bir ebedîyette yürüyorum

Karanlıkta bir hakikat kıpırdadı
Sokakta bir adam toprağa düştü
Bir kadın evde ağladı
Bir bebek beşikte gülümsedi

İnsanlar gerçekle birlikte çabalıyor
İnsanlar ebedîyetle birlikte doğmuş
Ben yabancı değilim ebedîliğe

Yaşam kötü bir zindanın duvar taşları altından ezgi söylüyor
Ruhu dönüşmüş bebeklerin gözünde gece incisi parlama eğiliminde
Benim şehrim sokaklarının raksını buluyor yine

Hiçbir yerde, hiçbir zaman yaşamın feryadı cevapsız kalmamıştır
Uzak seslere kulak veriyorum; uzaktan benim sesime kulak veriyorlar
Ben yaşıyorum
Benim feryadım cevapsız kalmıyor; senin güzel kalbin feryadımın cevabı

Benim altın sesli kuşum, senin evinin dalında, yaprağında
Nazlım! Giy güzel giysini
Aşk bizi seviyor
Seninle birlikte rüyamı uyanıklıkta izliyorum
Ben şiiri alnındaki gerçekten anlıyorum

Bana aydınlıktan söz ediyorsun ve bütün tanrıların akrabası olan insandan
Artık ben seninle düşlerimin seherinde yalnız değilim

KAYNAK

Karanlıkta gözlerini aradım
Karanlıkta gözlerini buldum
Ve gecem yıldız doldu

Sana seslendim
En karanlık gecelerde gönlüm sana seslendi
Sesimin tınısıyla bana geldin
Ellerinle ellerime şarkılar söyledin
Gözlerim için gözlerinle
Dudaklarım için dudaklarınla
Bedenim için bedeninle şarkı söyledin
Gözlerine, dudaklarına
Alıştım
Bedenine alıştım

Bir şeyler dindi bende
Bir şeyler çiçeklendi bende
Yine bebeklik beşiğimde uykuya daldım
Ve o zamanki gülücüklerimi
Yine buldum

Kuşku yuvalanmıştı içimde

Ellerin bir kaynak gibi aktı bana doğru
Ve ben yenilendim; emin oldum buna
Kesinliği bir bebek gibi aldım kucağıma
Ve ilk yılların beşiğinde uykuya daldım
Düşlerimin beşiği olan eteklerinde

O zamanın gülücükleri geri döndü dudaklarıma

Bedeninle ninni söyledin bedenime
Gözlerim benimleydi
Ve yumdum gözlerimi
Neden mi? Güven veriyordu ellerin

Kötülük karanlık demek
Geceler canidir
Hey gönlümün aktığı kesinlik! Küskünüm ben kötülüğe
Ve büyük bir gün gibi şarkı söylüyorum sana

Sesleniyorum sana, kulak ver; yüreğim sesleniyor sana
Gece çepeçevre kuşatmış beni
Ve ben sana bakıyorum

Yüreğimin pencerelerinden yıldızlarına bakıyorum
Neden mi? Her yıldız bir güneş de, ondan
Ben güneşe inanıyorum
Ben denize inanıyorum
Ve gözlerin denizlerin kaynağı
İnsan ise denizlerin kaynağı

BAŞKA BAHAR

Gönlümün beğendiği! Maksadım kendimi aldatmak değil
Maksadım
Kendimi aldatmak değil

Dudaklar yalan söylüyorsa
Doğruluk ellerinden belli oluyor
Ellerin söz konusu olduğu için söylüyorum

Ellerin takdirin kız kardeşleri

Yanık ormanlardan, yağmurda kalmış harmanlardan söz ediyorum

Ben kendi takdir köyümden söz ediyorum
Her yeşillikte kan gördüm, her gülüşte acı gördüm
Sen doğuyorsun, ben alacağımı alıyorum
Ben haykırıyorum
Ve rahatlıyorum

Gönlümün beğendiği! Maksadım kendimi aldatmak değil
Maksadım
Kendimi aldatmak değil

Sen burdasın ya; gecenin lâneti etkisiz
Kısır gurûbda kalbim telkinleriyle hamile kalıyor
Sen ellerinde en inatçı geceleri aydınlatıyorsun

Ben hayatımı düşte görüyorum
Ben düşlerimi yaşıyorum
Ben gerçeği yaşıyorum

Her kandan bir yeşillik bitiyor, her acıdan bir gülümseme
Çünkü bir ağaçtır her şehit
Ben gür ormanlardan geldim sana doğru
Sen doğdun
Ben yenildim
Kükredim
Ve dinginleştim
Baharın yanında and içtim her yaprağa
Ve sen
Gece vurgunu güzergâhlarda
Yeni aşkı hatırlattın
Ben avare gece yolcularının şamatalarını işittim
En yıldızsız gecelerde
Gülümseyişini ateş oyuncusu yaptım
Ve ondan sonra
Sokağın kalbi bizim ev oldu

Ellerin takdirimin kız kardeşleri

Bırak yağmur almış ormanlardan, bereketli harmanlardan söz edeyim
Bırak, ortak takdir köyünden söz edeyim

Gönlümün beğendiği! Maksadım kendimi aldatmak değil
Maksadım
Kendimi aldatmak değil

SANA DİYORUM

Başka yer yok
Kalbim keder dolmuş
Senin göklerin sıcak maviliğini yitirmiş

Renksiz, parıltısız gökyüzü altında yaşıyorsun
Senin zemininde yağmur aşkın yüzünü çiçek bozuğuna çeviriyor
Kuşların ölmüş hep
Gölgesiz, kuşsuz bir ovada yaşıyorsun
Orada her bitki bir kuşun ezgisini beklerken kül oluyor

Başka yer yok
Kalbin keder dolmuş
Bütün göklerinin tanrıları
Toprağa
Düşmüş

Bir çocuk gibi
Sığınmasız, yalnız kalmışsın
Korkudan gülüyorsun
Aptalca bir gurur ağlamaktan sakındırıyor seni

Bu işte kendinden yarattığın insan
Sevdiğim insandan
Sevmekte olduğum

Yaşamla omuz omuza
Bütün mücadelelerde
Savaşmıştın
Tanrı'ların lâneti etkilemiyordu seni
Ve şimdi güçsüz, soğuk
Yalnızlık karşısında beni
Dize getiriyorsun

Yoksa sen çağımızın insanların uydurma takdirinin aydınlık
görüntüsü müsün?
Sevdiğim insanların
Sevmekte olduğum

Başka yer yok
Kalbin keder dolmuş
Sana söylemeye korkuyorum; sen hayattan korkuyorsun
Yaşamaktan çok ölümden
İkisinden çok aşktan korkuyorsun

Karanlığa bakıyorsun
Korkudan titriyorsun
Ve beni yanındayken
Unutuyorsun.

VEDÂ

Yaşamak için iki kalp lâzım
Seven bir kalp, sevilen bir kalp
Hediye eden bir kalp, alan bir kalp
Konuşan bir kalp, cevap veren bir kalp
Benim için bir kalp, benim istediğim insan için bir kalp
İnsanı yanımda hissetmek için

Gözlerinin denizleri kuruyacak gibi
Ben doğuran bir pınar istiyorum

Memelerin küçük yıldızlar
Yıldızımın ötesinde bir insan istiyorum

Beni seven bir insan
Seçeceğim bir insan
Ellerime bakan bir insan
Ellerine bakacağım bir insan
Yanımda
İnsanların eline bakacağım bir insan
Yanımda bir insan, yanımda bir ayna
Onda güleceğim, onda ağlayacağım

Tanrı'lar kurtarmıyordu beni
Senin gevrek bağın da
Ne gevrek bağın
Ne gözlerin ne memelerin
Ne ellerin
Kalbin yanımda bir ayna değildi
Kalbin yanımda beşer değildi

AMCALARINDAN

Ne güneş, ne hamâse için
Onun küçük damındaki gölge için
Bir ezgi için
Senin ellerinden küçük olan

Ne ormanlar için, ne deniz için
Bir yaprak için
Bir damla için
Gözlerinden aydınlık olan

Ne duvarlar için, bir çit için
Ne bütün insanlar için, düşmanının bebeği için belki
Ne dünya için, senin evin için
Küçük kesin bilgin için
Çünkü bir dünyadır insan

Yanında bulunduğum bir anın arzusu için
İri ellerimdeki küçük ellerin için
Büyük dudaklarım için
Masum yanaklarındaki

Sen heyheylenirken rüzgârdaki kırlangıç için
Sen uyurken yapraktaki çiy tanesi için
Bir gülümseme için
Beni yanında gördüğün sırada

Bir ezgi için
En soğuk, en karanlık gecelerdeki öykü için
Taş bebeklerin için, büyük insanlar için değil
Beni sana ulaştıran taşlı yol için; uzak anayollar için değil

Yağmur yağarken oluk için
Kovanlar, küçük arılar için
Büyük dingin gökyüzünde beyaz bulut marangozu için

Senin için
Senin için her küçük şey, her temiz şey toprağa düştü
Hatırla
Amcalarına diyorum
Murtaza'dan söz ediyorum.

SOĞUK YANGIN

Zulüm şûlesi
Dudaklarının goncasını yaktığında
Benim soğuk gözlerim
Derdin eski yatak odasının kapalı, kör kapılarıydı
Feryatlarımızın külünü her yere savurmamıza izin vermeliydi
Kalplerimizdeki goncanın aşk parmaklarının dallarında daha iri çiçek açmasına izin vermeliydi
Keder soğuklarım dudaklarının yakıcı ateşini söndürmesine izin vermeliydi
Böylece şûlemsi gözlerin yatak odamın sönük kandilini yakabilirdi
Ama alevli zulüm
Dudaklarının goncasını yaktı
Ve soğuk gözlerim
Derdin eski yatak odasının kör, kapalı kapıları olarak kaldı

YARIM ŞİİR

Kırık dökük, yorgun gençliğimi geride bıraktım
Yaşlıların bastonuyla
Yarından korkarak
Sizden nefret ederek

Şimdi ömrümün gece yarılarındayım
Bir yıldızın arzulu bakışlarla beni beklediği yerde

Ömrümün gece yarılarındayım; bir şeyler söyle bana
Erken tanıyıp geç bulduğum
O yıldız sensen
Seher vakitleri ben
Uzaklığa, geçliğe
Lânet okurum

Seninle
Güneş
Biricik günün son anlarında
Ebedîliğe gülümsüyor

Seninle bir ot ve
Bütün ormanlar
Seninle bir adım ve
Ebedîliğe uzanan bir yol
Ey son ellerin yarattığı
Seninle bir sessizlik ve
Bin feryat

Ellerim bakışlarınla dolu
Bir yolcunun feneri
Tembel geceyi
Yoğun, siyah uykusundan uyandırıyor
Ve yağmur
Kurumuş ırmağı
Yeşil çayırlıkta
Yolculuğa çıkarıyor...

BAĞ

Denizlerin ezgisi! Sessizliğimin öfkeli sahilinde dalgalan
Bir ezginin yıldızını yak
Kanımın gamlı hayretinde ey denizlerin ezgisi!
Üç müjde, üç kardeşlik
Mon Valeriyen'in üzerinde baş aşağı geldi
Ve her üçü
Bendim.

On üç kurban, on üç Herkül
Yunan mâbedinin dergâhında kül olan
Ve her on üçü
Bendim
Üç yüz bin el, üç yüz bin tanrı
Tanrı'ların kasır tepelerinde, zincir halkalarında bir oldu
Ve her üç yüz bin
Benim

Âh! Ben üç müjde, üç kardeşlik
Ben on üç kurban, on üç Herkül'düm
Ve ben şimdi
Üç yüz bin elin çözülmez düğümüyüm

Ey denizlerin ezgisi!
Bırak, kükreyen öfkeli sahilinde dalgalanayım
Ve bir istiridyenin incisi gibi
Senin kalbinde bir kelime olayım
Ey denizlerin ezgisi!

SİZİN İÇİN ÇÜNKÜ AŞKINIZ HAYAT

Sizin aşkınız hayat
Öfkeniz ise ölüm

Siz parlattınız göklerin umutsuzluğunda
Yıldızların umudunu

Siz meydana getirdiniz yılları
Asırları

İnsanlar doğurdunuz, yazdılar darağaçlarına
Anılar
Ve geleceğin büyük tarihini umutla
Kendi küçük karnınızda beslediniz
Siz beslediniz fethi
Kırık rahimde

Sizin aşkınız hayat
Öfkeniz ise ölüm

Siz aşkın yıldız şimşeğisiniz
Kalplerin hararetsiz karanlığında
Siz yaktınız öpücük kıvılcımını
Dudakların susamış külünde

Ve bize öğrettiniz işkencelere, zorluklara tahammülü kudreti
Ve su toplamış ayaklar
Ağır ayakkabılarla
Aşkınızın arayışı içinde geçiyor
Uzak yollarda

Ve sizin düşüncenizde
Bir adam kayığını sürüyor
Uzak sularda

Sizin aşkınız hayat
Sizin öfkeniz ölüm!

Güzel olduğunuz için erkekler
Güzelliği över
Ve bir yolda koşan her erkek
Büyülenmiştir bir gülümsemenizle

Ve her erkek kendi özgürlüğünde
Ayağı bağlanmıştır bir aşkın zinciriyle

Sizin aşkınız yaşam
Sizin öfkeniz ölüm!

Hayatın ruhusunuz siz
Ve yaşam siz olmayınca sönük bir ocak

Ruhunuzun kucağındaki nağme
Erkeğin can kulağına ferahlık verir
Siz hayatın korkulu yolculuğunda erkeklere
Kucağınızda huzur verirsiniz
Ve kendini beğenmiş her erkek size tapmıştır

Aşkınızı bana verin
Sizin aşkınız hayat!
Öfkeniz düşmanlarımıza
Sizin öfkeniz ölüm!

KARANLIK SENFONİ

Yasemin goncalarım bu gece açtı ve bahçemi yutan karanlık
Yasemin kokusuyla ıtırlı, uyku getirici, hayal ettirici oldu

Gecenin içinden çıkan yasemin ıtırlarıyla, gölgelerde çalınan öpücükler
Gecenin uykulu mutlulukları uyanıyor,
Yaseminlerin hoş senfonisi ve karanlıkla canlanıyor

Mezarlığın hüzünlü ahenk darbeleriyle uyanık umutsuzluklara ninni söyleyen selvilerin acı kokusu yaseminlerin senfonisine ve karanlığa damlıyor
Yıldızsız gökyüzü ile uykulu zemin arasında inatçı aşk macunuyla
Ve ölümle doluyor

Aşk, kocası ölümle randevulaşıyor ve şimdi
El ele, kucak kucağa gecenin somurtkan, belirsiz melteminde dolaşıyor
Gündüzün beyhûde can sıkıntıları gecenin gölgelerinde uzaklaşıp biliniyor ve fısıltıları
Esnek, afallatıcı darbeler gibi, karanlığın acı, tatlı ahenginde kulağa geliyor
Karanlığın acı, tatlı ahengi bu gece uğursuz ve ilâhî yazgıyı rüyaların eşiğinde, gözlerimin karşısında raksettiriyor

Bu gece lezzetli, makbul aşk, uğursuz ve feci ölüm, ceberut ve iktidarla nursuz, hararetsiz gökyüzünün altında, gece ülkesinde saltanat sürüyor

Bu gece yasemin kokuları sabır ve umut siperimi gündüzün ağır ve güç can sıkıntılarıyla geri alıyor

Bu gece şehirlerin acı kokusu gönlümde yeni yeni yalazlanan aşk ve arzu şûlelerini söndürüyor

Bu gece yaseminlerin, selvilerin karanlık senfonisi eski kederi ve ebedî lezzeti gönlümde tekrar karıştırıyor

Bu gece aşk ve ölüm yüzünden ruhumda kavga var

SOKAKLAR İÇİN GECE ŞARKISI

Derdimin tanrıları, âh! Derdimin tanrıları!
Kanınız Tebriz'in köhne duvarında peltelendi.
Yeşil derenin iri ağaçları
Yere devrildi
Büyük komutanlar
Darağaçlarında raksetti
Ve güneşin küçük aynası
Tuzlu denizde
Kırıldı

Feryadım kalbime yabancıydı
Ben kendi kalbimin çarpıntısına yabancı ahenktim. Çünkü henüz avare bir esintiden fazla bir şey değildim
Çünkü henüz şarkımı okumamıştım. Çünkü henüz gümüşüm, taşım karışık değildi
Ben taş ile gümüştüm; ben kuş ile kafestim
Ve güneşte durmuştum; her ne kadar
Gölgem
Eski bataklığa
Yapışmış olsa da

Bulut dağda, sokakta köpürüyordu
Deniz hareketlenmişti
Öfke sarmaşıkları bütün Kürt tepesini örtmüştü.
Âzergân rüzgârı tuz denizinin ötesinden geliyor, şehrin damını tekmeliyordu
Öfkeli velvele tozunu uzak köylere saçıyordu
Durmak bilmez somurtkan sel çay şehrinin yatağından ilerliyordu
Unutulanlar gölden, ovadan, tepeden aşağı iniyor, hastanın gerçeğini
Kurtarmak, insanlığı hatırlamayı unutanlara emretmek için

Ben mermilerin şarkısındaki tınıyı Şeyh tepesinden işittim
Ama uykudan sıçramadım
Çünkü o sırada
Henüz
Seher vakti uykum
Saz nağmesiyle, habersiz bûse ile kırılıyordu

Gamlı gülümsemeler dudakların gazaplı baskısı oldu
(Ben uyumuştum)

Ağlayan Urûmiye suskun kaldı
Ve sessizlikte uzak uğultulara kulak kabarttı
(Ben aşklarımı sayıyordum)

Bir ok
Vınlayarak
Zerdüşt kulesinin virane suskunluğundan dışarı çıktı
(Ben başka yere bakıyordum)

Başka sesler yükseldi
Köleler azap şehrinin harabelerinde raksa başladı ve insanlar
Karanlık evlerinden başını uzattı
Ve yoğun bir kar başladı

Babam fethedilmemiş kalelerin komutanıydı
Kule kapısını kapattı ve kandili söndürdü
(Ben bir şey mırıldanıyordum)

Kar dinecek gibi değildi

Ama insanlar sokaklardan caddeye dökülüyordu. Kar
Çıplaklıklarının sıcak gömleğiydi
(Ben ateşin başında titriyordum)

Kendime yabancıydım ve şiirim gurbetimin feryadıydı
Ben taş ve gümüştüm ve ayırt etme yollarını bilmiyordum

Ama onlar birbirinin öfke yamasıydı
Karanlıkta birbirlerinin ellerini sıkmışlardı. Çünkü kimsesizlik onları
Kimsesizler ailesinin kalabalığına ilave etmişti

Onlar yağmurlu gökyüzünü çıplakların gülümsemesine ve tarlanın sarı kadifesini
Açların rüyasına bağlıyordu. Karda, karanlıktaydılar. Kardan, karanlıktan
Geçiyorlardı ve onların feryadı uzak irtibatsızlıklar arasında
Avare bir cezbeydi.

Onlar ölümü yaşamın ebedîliğine düğümlüyorlardı.
Ve bu gece rüzgârlar dindi; sessizliğin çılgınca gülüşü, yalnızlığımın
Yüksek duvarlı sokaklarından aksayarak geçen gecenin kalbinde kinle
Atıyor, kalbimin ağır kapılarını ansızın çalan da kim?

Âh! Lânet olsun size! Geç gelenler unutuldu. Karanlıklar ve sessizlik!
Karaltılar ve yalnızlıklar! Mutsuz düşüncelerin kirli eğilimleri
Lânet olsun size!

Kendi hayatımın salonunda yeni bir pencere açtım
Ve gizli renklerin bûsesini bir başka ağızdan hışım üstatlarımın
His dudaklarına kondurdum

Ne zamandır güneşin şarkıcısıyım
Şiirimi, nura susamaktan kül olan avare kayan yıldızların gamlı
Yörüngesine yazdım

Ben orospular, çıplaklar için
Yazıyorum
Veremliler
Ve şapa oturanlar için
Soğuk toprak üstünde umutlu olanlar için

Artık gökyüzünden umudunu
Yitirenler için

Bırak, kanım aksın ve boşluk insanların arasını doldursun
Bırak kanımız aksın
Ve güneşleri uykulu insanlara
Bağışlasın

Öfkemin üstatları! Ey öfkemin dert çekmiş üstatları!
Ben gece şiirlerinin karanlık kulesinden geliyorum
Ve ayaklanmanın nefes dolu sokaklarında
Feryat ediyorum
Gizli renklerin öpücüğünü bir başka ağızdan
Kendi derdimin tanrılarının his dudaklarına
Konduruyorum

BİR ELMASIN İNADIYLA

Ve bir zehirin kızıl aşkı
Bir kadehin kalbinin kristalinde

Bir bekleyişin kasılmasında
Bir girişimin esnemesinde

Raks gırtlağındaki naz
Hançereme gönül vermişlikte

Ve suskunluğu meslek edindim
Ben inat
Sen bir süre
Ben dâima

Ve bir imzanın kan ojesi
Her niyaz mektubumda
Pas tutuyor
Ve kanımın damlaları
Bir aşkın veremli gırtlağında
Gülüyor
Ve bin aşkın tanrısı
Bir inadın tanrısı
Seher vakti bir mutluluk gecesi yaratılışında
Ölürken
(Kızıl aşkının zemininden
Bir yaranın
Kanlı ağzıyla
Sıcak bir öpücük alıyor
"Oh, benim mahlûkum!
Yine de, benim mahlûkum
Yine de!"
Ve ölüyor!)
Ve onun aşk çabası
Çocuğumun tatlı dudaklarında
Gülüyor yarın

Bir aşkın kızıl zehrini içtiğim
Bir kadehin arı duru kalbinden
Beklemenin kasılmaları içinde öldüğüm
Bir girişimin esnemesinden
Raksının boğazında
Cilvelendiği
Hançerem âşıklıktan
Senin billur
Sessizliğine sürdüğüm
Bir elmasın ısrarından
Çocuğumun kulağına küpe asıyorum
Bir damla yağmurun avare tasviri gibi
Hani kaçan aynada
Kayar gider

Aşkımı kalbine yutturacağım
Bir kalbin kadehinden içtiğim kızıl aşk! O kadehte gördüm
bedenimin ölüm balığının mağrur dolaşmasını
Sıcak bir öpücük alacak kanlı dudaklarıyla
Yarası kızıl aşk zemininden

Ve bir tanrının ısrarı gibi
Ölecek sonunda.

Yaratılış gecesinin son anında bir ağız
Tümüyle ruh olan aşkımı
Yabancı heykelin avare gölgesi gibi yutacak
Kalp aynanın açlığı!

Dinlemezsen, dinleteceğim sana
Aşkının ısrarlı hamâsesini karanlık, kafesli, yüksek bir
pencerenin altında
Orada kalbi gürler
Kalbinin kadehinde içtiğim aşkının baldıran otu
Öldürecek beni.
Bin aşkın yıldızlarını yakmak için fazla olan
Bunca sözün ateşi boğazımda
Kulağının ağır işitmesiyle
Boğacak beni.

ROKSANA

Bırak; benden sonra Roksana ile aramda ne geçtiğini kimse bilmesin
Bırak; kimse bilmesin, sahildeki bu ahşap kulübenin zemin tahtalarının
Ağır ayakkabıların gidiş gelişini hissettiği
Ve uzun, soğuk gölgemin bu metruk sahilin ıslak kumsalında
Süründüğü günden bir daha güneşin gözümü almayacağı güne kadar
Umutlu bir tezlikle kefenimi diktim, mezarımı kazdım.

Meltem gibi ömrümden vazgeçtimse, her şeyde durdumsa
Her şeyde düşündümse, sabitleştimse
Her şeyi kendi peşimde çektimse, bütün olayları, maceraları
Aşkları, acıları peşimden çektimse, güneş yanığı alnım olan
Bu zeytûnî perde altında gizledimse

Ama bunların hiçbirini demeyeceğim
A'dan Z'ye bir söz etmeyeceğim
Bırakıyorum, hafif meltem gibi ömrümün kalanından geçiyorum; her şeyde duruyorum, her şeyde düşünüyorum, sabitleşiyorum, her şeyi peşimden çekiyorum; zeytûnî perdenin altında saklıyorum. Bütün olayları, maceraları, aşkları, acıları bir su gibi bu kalın perdenin arkasında dipsiz bir kuyuya döküyorum, yok ediyorum; bunlardan kimseye söz etmiyorum.

Bırak, kimse bilmesin, ben nasıl okşanmak, öpülmek yerine ısırıldım!

Bırak, kimse bilmesin; hiç kimse. Ve bütün tanrıların arasında
Bir tanrı, unutulmuşluk dışında bütün bu acılardan haberdar olmasın.

Ve tümüyle sanki, bütün bunlar olmamış, hiç olmamış gibi
Ve ben artık adları olmayan insanlar gibi, meltem gibi bütün bunlardan geçmedim; bütün bunların üstünde düşünmedim; bütün bunları görmedim.

Bırak, kimse bilmesin; o güne kadar kimse bilmesin; sonunda çayırlara, ormanlara doğacak güneş bu engel denizlerini kurutsun ve beni köhne bir kayık gibi kuma oturtsun. Böylece ruhumu Roksana'ya –denizin, aşkın, hayatın ruhuna– ulaştırsın.

Çünkü benim Roksana'm beni, sinirlerimi yıpratan, ürküntü getiren bin ayrılığa mahkûm etmiştir. Denizlerin kuruyacağı güne kadar ona kavuşmayı beklemekle –avare bekleyiş ızdırabında– mahpus kalmaya mahkûm etmiştir.

İşte budur gece maceram. Roksana'nın eteğine asıldım; beni de götürmesini istedim ondan. Çünkü Roksana –denizin, aşkın, hayatın ruhu– ahşap sahil kulübesine sığmıyordu ve ben Roksana'nın varlığı olmadan –çabasız, aşksız, hayatsız– huzursuzluk, umutsuzluk içinde yaşayamazdım.

Nihayet karanlık, fırtınalı bir gecenin çılgınca arbedeleri! Denizde canlı bir telaş var; yıldırım kıvılcımları hayatı yabanî mantar giysisinde dağ eteklerine döküyordu. Geç vakit sahildeki ahşap kulübeden çıktım. Fırtına benimle boğuştu; kırmızı yağmurluğumu sarstı. Ben fenerin sarı ışığında, onun astarının mor kadifesini gördüm. Ve sonbahar soğuğu kemiklerimi titretti.

Ama dikkatle fenerimin ölgün ışığından kaçan ayaklarımın uzun gölgesi bana sığınarak gecemin ıslak ve yoğun karanlığına sığınıyor, gidiş gelişte acele ediyordu ve süratimi ona yüklüyordum. Gönlüm ateşteydi. Deniz dalgası sahilin taş döşemelerini aşıyordu. Gece ağır, soğuk ve fırtınalıydı. Yer su, hava ateş içindeydi. Oysa ben kırmızı yağmurluğumda şevkli işret meclisine giden şeytana benziyordum.

Ama gönlüm ateş içindeydi. Bu ateşin yakıcılığını boğazımda hissediyordum ve rüzgâr yürümeme engel oluyordu.

Kargaşa sahilinde bir kuş feryat etti ve sesi gök gürültüsünün parlak gürleyişinde kayboldu.

Feneri kayığa koydum. Kayığın ipini iskele babasından çözdüm. İlk dalganın son halkası kayığın altına vurunca karanlık

…/…

kargaşasındaki denize doğru kürek çektim. Dalganın rüzgârın velvelesi içinde o gece yarı ıslak çılgın denize daldım; öfkeli köpükleri mor dudaklarına kadar yükseliyordu.
Dalga sahilden yukarı çekiyordu
Ve deniz içini döküyordu.

Deniz dibinin inişine öyle daldım ki kayığın dibini, hamile denizin asla doğuramayacağı kumlarla birlikte hissediyordum.

Ama ruhumdaki huzursuzluğun yavaş yavaş kendini dışardaki ıslak ve telaşlı dünyanın kargaşasına bıraktığını görüyordum.

Ve usul usul huzur çökeltisini içimde hissediyordum.
Ama gece kızmıştı
Ve deniz can çekişiyordu.
Ve doygunluk manastırının sarhoşu deli dalgaların soğuk kargaşasında kaçmış bir lezzet arayarak bağırıp çağırıyordu.
Huzur bulduğumu gördüm.
Şimdi bir muşmulaya benziyorum. Denizde koşturanlar sonsuz gidiş gelişlerinde bir istiridye arıyor.
Görüyordum; feneri suya atsam ve gecenin karanlığını gözlerimin kapanmışlığıyla tâbir etsem, gösterişsiz Buda'ya benzerim. Nirvana'nın ortaya çıkışından bildiği için derdi gönül huzuruyla atlatır.
Ama ben ölümden hayata koşmuştum.
Dalgaların devrilmesiyle yükselen ve balıkçıların uyuduğu yerdeki gecenin salamura kokusu rüzgârla birlikte içimde kat kat oluyor, beni sahile çekiyordu.

Denizin bir canlı gibi alçalıp yükselmesi, rüzgârdan halatı kopmuş kayık gibi sahilin ölü sessizliğinden açıklara sürüklemişti. Buda'nın geçtiği yoldan hayata döneceğimi anlıyordum
Ve bu sırada
Fenerin ölgün sarı ışığında takatsiz dalgaların serkeşliğine bakıyordum.
Bedenimdeki, ruhumdaki huzur kendi içimde uykuya dalıyordu.
Gece kızgındı
Deniz kafası koparılmış kuş gibi çırpınıyor, içkiye doymamış sarhoş gibi kavganın zevkini arıyordu.

Bir anda, hayattaki her şeyi gönlümün istediği gibi bulduğumu sandım.

Bir süre coşkusuz ölüm hafakanındaki sahilin dinginliğinin un ufak edici ağırlığına, huzur peşinde koşan perişan ruhumun kararsızlığına tahammül etmiştim; coşkudan kaynaklanan bir dinginlik.
Sonunda böyle karanlık bir gecede, denizdeki esintinin ipini kopardığı bir kayık gibi fırtınalı denizde açılmıştım.

Ve deniz kuduruyordu.
Ve ben her kararsız dalgasında heyecanlı bir isteğin diklendiği ölümcül iniş çıkışlarda kendi huzurumun, hayatımın kaynağını bulmuştum.
Hayattaki her şeyi gönlümce elde etmiştim.
Ama gecenin beşiğini salladığı kayığın üzerindeki buharın, sisin alaca karanlığındaki kargaşada ansızın yağmurluğumun kırmızı kadifesine vuran sarı ışığın yansımasında tanıdık bir yüzün gölgesi ilişti gözüme
Ve büyük dalgalar dur duraksız kayığın kenarında soğuk ateş içinde yanıyordu
Bağırdım: Roksana!

Ama kendi dinginliği içinde huzursuzdu
Ve haykırışım büyük duman yığınlarına üflenen bir nefes gibi onun yüzünü bulandırdı
Ve bu haykırış onun rüyamsı yüzüne, horoz sesinden sabahın yaklaştığını hisseden gece gezgini günahkâr bir ruh gibi işkence etti
Ve ben ince sis ve bulut perdesi ardından gördüm onu; gözlerini uyku bürüdü; dişlerini dilsiz bir azabın baskısı altında sıkıyordu

Bağırdım: Roksana!

Ama o kendi dinginliği içinde huzurlu değildi
Ve rüzgârdan bulanmış bir sis gibi; dîvâne fırtınanın mestâne haykırışını kendi zemininde daha renkli gösteren, daha belirginleştiren ve çıplaklaştıran bir sessizlikle dedi ki:
Ben bu engin denizim
Ve deniz kuduruyordu
Deniz fırtınalıydı

Bağırdım: Roksana!
Ama Roksana kendi soğuk ateşinde yanıyordu
Ve öfke köpüğü sahile koşuyordu
Ve gönlümde ateş vardı.

Fenerin sarı ışığının yağmurluğumun kızıl kadifesine yansımasıyla renklenen yüzüyle ve büyük gölgesini kayıkta, fenerde, ruhumda hissettiğim sisli kadın ürkütücü görkemli suskunluğuyla dedi ki:

Ben o fırtınayım, o gürültüyüm, o kuduruk denizim. Diri olan yüz bin istek onun her takatsiz dalgasında alevlenir!

Roksana!

Gelebilseydin, seni yanımda götürürdüm.
Sen de bir bulut olurdun; görüşmemiz sırasında kalbimizden ateş fışkırır, denizi, gökyüzünü anlatırdı.
Fırtınalı feryatlarımızda şarkı söyler, uzaklardaki köpüklü dalgalarımızın kargaşasında huzur bulurduk; coşkulu ruhumuzun soğuk ateşinin yalazında yaşardık.
Ama sen gelemezsin, yapamazsın
Bir adım öteye adım atamazsın
Ben atabilirim.

Roksana!
Ben atabilirim.

Atabilirdin ama şimdi atamıyorsun.

Seninle aramda, avare olmuş gökteki bulutla yerdeki insanlar arasında olduğu kadar mesafe var.

Roksana!

Ve artık feryadımda bir umut ateşi kıvılcımlanıyor.

Belki bir gün, yaşamın son izleri senden geri alınmadan
Halatları iskele babasından çözülmemiş bir kayık gibi
Gönlümün, aşkımın, hayatımın denizinde durmaksızın dolaşabilirsin. Benim sakinliğimle sakinleşirsin, benim fırtınamda gürlersin ve denize ağlayan bulut gözyaşının tuzlu suyunu yüzünden yıkar.
Bir gün, çimenleri, ormanları aydınlatması gereken güneş bu denizin suyunu kurutursa, beni susuz, meyvesiz bir çukura çevirirse, sen de bir kayık gibi toprağa düşer, meyvesiz kalırsın ve böylece aramızda daha yakın bir âşinalık doğar.
Ama şimdi denizin ruhu, aşkın ruhu, hayatın ruhu olan bana ulaşabileceğini düşünüyorsan, yapamazsın, yapamazsın.

Rok...sa...na!
Ve feryadım umutsuz, muzdarip bir fırtınaya dönüşmüştü.
Ve deniz kuduruyordu.
Ve yaşam hayali coşkulu gönlüyle didişiyordu.
Ve Roksana kayıkta, bende, bütün denizde, rüzgârla karman çorman olmuş bir bulutun gövdesinde kendi diri ateşinde gürlüyordu.

Belki kavuşuruz birbirimize. Benim deniz gibi kuruduğum gün, senin silik bir kayık gibi karada kaldığın gün
Ama şimdi avare olmuş gökteki bulutlarla yerdeki insanlar kadar aramızda mesafe var.

Ben yapabilirim
Roksana!
Yapabilirim...

Yapamazsın
Yapamazsın.
Roksana
Yalvarmalı bir rica ağlıyordu sesimde
Ve deniz kuduruyordu

Seni yanımda götürebilseydim

Sen de bu kuduruk denizde telaşlı bir dalga olsaydın, o zaman denizin takatsiz her dalgasında kalıp yaran bir isteğin baş kaldırdığı karanlık, fırtınalı gecelerin ateşi içinde, gayret dalgalarının ebedî iniş çıkışları içinde yaşardık.

Umutsuzluğun son hamlesinde takatsizce yerimden doğrulmaya çalıştım ama ağır mı ağır bir demir vardı ayaklarımda
Ve dalgalar dur duraksız kayığın yanında, kendi soğuk ateşinde yanıyordu; çabalayan ruhum bedenimin kaba, ağır zindanında soluyordu.

Kayıkta Roksana, ben ve deniz rüzgârlar iç içe geçen bir bulutta
Koşturan dalgaların gürültüsünü daha da belirginleştiren bir sessizlik içinde feryat ediyordu:

Yapamazsın!

Herkes sevdiği şeyi bağlar
Ve her kadın yuvarlanan incisini sandığının zindanında hapseder.

Ayağına ağır zincirleri ben vurdum yoksa bana gelmeden önce engin denize yem olmuştun ve gözlerin asla dalgıçların avı olmayan iki canlı inci gibi istiridyeler tarafından yutulmuştu.

Sen gelemezsin
Gelemezsin!

Sahildeki ahşap kulübeye dönmelisin ve güneşin beni seni meyvesiz bırakmadığı güne kadar sahilde benim aşkımla, sadece benim aşkımla nasibini almalısın.

Ben fenerin son sarı ışığında yağmurun, denizin sonsuz köpüklü suları üzerindeki çekicini gördüm ve sahildeki adamlar, avare dalgaların kıyıya sürüklediği bir kayıkta beni dehşet içinde buldu.

Bırak, bilmesin kimse benimle Roksana'nın macerası neydi?

Şimdi ben, rüzgârın damdaki kiremitlerde uğuldadığı, yağmurun duvar tahtaları arasından içeri sızdığı ahşap sahil kulübesinde pencereden kudurmuş denize bakıyorum ve ahşap duvarın ardında delileri izlemeye bayılan insanların sakin, meraklı gidiş gelişini hissediyorum ve işitiyorum fısıldaştıklarını:

"Dinleyin! Deli şimdi kendi kendine konuşacak!"

Öfkemden dudaklarımı ısırıyorum, gelmek bilmeyen o günü bekliyorum. O gün güneş, engel denizlerinin suyunu kurutur, beni sahile yanaşmış bir kayık gibi toprağa atmıştır; benim ruhumu Roksana'ya, denizin, aşkın, hayatın ruhuna ulaştırmıştır. O gün güneş umutsuzluğun soğuk ateşi gibi gözlerimin derinliklerinde alevlenir.
Ölümcül bir sessizlikle haykırırım:
Roksana!
Ve Roksana'nın sonsuz haykırışlarını işitiyorum. Takatsiz her dalgasında binlerce canlı isteğin baş kaldırdığı, dalgaların dur duraksız koşuşturmalarıyla, denizin içinden gelen bir haykırış, sürekli ve monoton haykırış:

Gelemezsin!
Gelemezsin!

Ahşap duvara yumruğumu vuruyorum; delilerin bakışıyla mutlu, gölgeleri tahta aralıklara düşen, gövdelerinin şekli belirlenmiş meraklı insanlara gözdağı veriyorum:

Duyuyor musunuz?
Bedbahtlar
Duyuyor musunuz?

Ve duvar tahtalarının aralıklarından gölgeler düşüyor yere
Ve ben kaçmaya niyetli ayaklarımın darbeleri altında Roksana'nın feryadını işitiyorum. Denizin içlerinden dur duraksız dalgaların koşuşturmasıyla, uzak suların ötesinden gelen rüzgârla birlikte, sürekli haykırıyor:

Gelemezsin!
Gelemezsin!

SON İNZİVÂ GAZELİ

Bir

Alçakgönüllü biriyim ben
Alçakgönüllülüğümle, mütevazi darmadağınık uykularımın derinliklerinden insanlığın romantik azametini şiire döktüm bir meltem essin diye.
Bir meltem essin, katran rengi bulutları paramparça etsin ve ben bir deniz gibi saflıkla dolayım
Gökyüzüyle, otlakla, insanla dolayım
Ufkuma çöken bir aşk güneşinin karlı taravetiyle bir süre, suskunluk ve bulamadığım huzur içinde, huzurun güzel sesli sükûtuyla dolup taşayım
Çünkü uzun zamandır, anların uzun dişleriyle çiğnenen boş bir kalıptan başka bir şey değildim; boşluğunun korkusuyla çığlık atan bir bendim ancak.

Bir gövde
Bir çehre
Bir el
Bir gölge
Rüyalarda, hâtıralarda kalmış binlerce uyur uyanık göz
Gölgeler
Çocuklar
Ateşler
Kadınlar

Çocuk gölgeleri, kadın ateşleri
Taşlar
Dostlar
Aşklar
Dünyalar

Dost taşlar, dünya aşkları
Ağaçlar
Ölüler
Ölmüş ağaçlar

Bir vatan ki şehirlerin havasını, güneşini, hemşerilerinin yaralarını, cinsiyetlerini kendi kalıbına çeker

Ve başka bir şey, başka bir şey
Tüm tanrıların bütün yıldızlarından büyük bir şey
Bir kadının kalbi. Beni eteği dibinde okşadığı çocuğa çevirir

Çünkü ne zamandır ben yabancılıkların soğuk dişleriyle çiğnenmiş yalnızlık heybetinden başka bir şey değildim
Yalnızlığımın korkusuyla feryat eden bir benden başkası değildim

Hiçbir yerin, her yerin adı
Hiçbir zamanın, her zamanın adı
Âh âh! Bir gölge gibi dile geliyordum
Dudağımın şafağı
Sökmeden
Bir yarın gibi geçmişten geçiyordum
Hâtıramın eti çürümeksizin

Aşk hakkında bir şey öğrenmemiş, tanıdık hiçbir dilde asla âşina bir söz okumamış ve işitmemiş

Saçma sapan konuşan bir gölge!

Sonu aydınlık olan bir aşkı çarşıda haykırmamışken insan ve tüm dünya adının çığırtkanı nasıl olmuşum?
Acaba yarına tapanları kalbimin içi boş davuluyla aldatıyor muydum?

Ben soğuk yuvamın tavanının suskun haykıranıyım
Ben kendi umutsuzluk anamın süt çocuğu, kendi dert dadımın eteğine sarılan biriydim
Âh, kuşkusuz bu yönlendirilemez, umutsuzluk verici halvet (Bu yalnızlık katranının kaynayan coşkun pınarı, insanlık kalbinin derinliklerinde) dert çekmek için halis bir dürtüdür.

Ve ben –ebedî azap suyunun karanlıklarındaki gamlı İskender– nasıl bir karanlık koridorda yıldızların feryadını terennüm ettim?
Acaba insan bir mucize değil mi?

İnsan... Tanrı'yı alt eden, dünyayı zincire vuran, zindanları dağıtan bir şeytan- Dağları yırtmış, denizleri yenmiş, ateşleri içmiş, suları kül etmiş.

İnsan... Bu âdil Tanrı'nın eşkıyalığı! Şaşırtıcı, kendini beğenmiş!
İnsan... Aşkın en büyük sultanı, en büyük inzivâ sultanı.
İnsan... Bu büyük şehriyar kendi sırlarının hareminde bulunuyor, kendi isyancı azametiyle tabiatın ve kendi tanrılarının saklandığı yere yanaşıyor!

İnsan!

Ben gediksiz gecemi aydınlatan bu kadınla, bu oğlanla, bu ağabeyle, gecenin kilimini penceresiz zindanımın damından toplayan bu güneşle, aşk olmadan, hayat olmadan, aşktan, hayattan nasıl söz ettim?

Acaba insan bir mucize mi?

"Âh, nasıl olur da okyanusun bu büyük marşını duymam? Geleceğin bakışını çocuklarımın gözlerindeki şeytanlıkta görmem? Her yeri kaplayan bu korkunç güzelliği hissetmem?" diye rüyalarımın çevresine sonsuz bir kâbus hisarı çekmişlerdi.
Ve ben, âh, nasıl da şimdi dertlerle, el ele sarmaş dolaş oldum..

Kendi kendime dedim: Bak!
Yalnızım, boşum
Sessizliğin kavgasının dehşetli karmaşasını, coşku terennümlerini işitiyorum ve kendim zamanın kaçan lâhzaları altında ezilen kimsesiz, yolcusuz bir çölüm.
Kendi yalnızlığından korkarak feryat eden kimsesiz bir çöl yolcusuyum...

Yalnızım, boşum; dinim mucizevi kökleri olan dünyadır
Benim menfezim kendi kıtgörüşlülüğüm, benim geçidim ebedî sular
Ben gözyaşının zarafeti, temizliğiyim; benim dinim mutluluğun teri, kanı.

Âh! Cehennem olası! Hâtıramdaki yaralara sabrın yün gömleğini örtüyorum.
Ve artık hiçbir zaman eski kalplerin kısa kapısında tükenmiş aşkları dilenmek için halka çalmıyorum.

İki

Bütün pınarların ocağısın
Seher vakti bütün yıldızları
Nağmelerin, saadetlerin bütün kuşlarını bana bağışlıyorsun

Sen dokunuyorsun bana ve ben
Gözümü açtığım ilk seher vaktinde hayata geri dönüyorum

Bekleyiş içindeyim
Yollar
Kapalı bir yumruk gibi açılıyor
Ve ben
Yolların açılışında
İnsanların, tanrıların bağlılığına bakıyorum.

Yeni bir yaprak filizleniyor aşkımda
Ve ruhumun ebedî susamışlığına serin bir gölge düşüyor
Ve yer güneşlerinin gözü
Beni
Ruhumun dipsiz derinliklerine kadar
Aydınlatıyor

İnsanların aşkıdır güneş
Ama ben sensiz
Sensiz otsuz bir yerim
Senin dudaklarında
İnzivânın son suyu uykuya dalıyor
Ve ben sönmekte olan bir kalbin kırılgan cezbesiyle
Bahar kıvılcımlarının yeşil melodisine kulak veriyorum.

BÜYÜK GAZEL

Bütün putlarımı kırıyorum
Geçtiğin yola yaymak için
Sazımı, sözümü işitmen için

Bütün putlarımı kırıyorum ey gelip geçici bir gecelik atmosferik konuk!
Gazelimin sonsuz yolu öd gibi ateşte yaktığım övgü mâbedinin taş döşemelerinden seni alsın, derdimin gizlendiği yere assın diye

Gerçi içimde bir insan öldürdüm
Gerçi içimde bir insan doğurdum
Gerçi dertli sessizliğimde ölümü, yaşamı tanıdım
Ama ikisinin arasında benim
Ayrı kalmış dalım
Bu ikisinin arasında
Ben
Durmak bilmeyen bir telaş içinden derdimin gidip gelen demiriyim
Bu tarafta kanlı, kırık ufukta benim insanım duruyor
Onu görüyor, tanıyorum
Yarısının ruhu bekliyor, yarısı acı çekiyor

Büyük gümüş kilit! Kurtar beni
Kurtar beni

Ve o tarafta
Mehtaplı ufukta yıldız yağmuru yüz yüze
Benim mehtaplı karım...

Ve gözünün güneşli gecesi derdin menekşe rengi alevlerinde doğuyor
Beni yanında götür
Beyaz düşlerimin büyük serdarı
Beni yanında götür
Ve bu iki ufuk arasında
Ben duruyorum
Ve iki ufkun ağır derdi

.../...

Göğsümü sıkıştırıyor
O gün bakışım koşuşup mavi, paslı perdeleri yardığında
Ve gözlerimle kendi insanımı gördüğümde
Yarısı ruh haçında çarmıha gerilmiş
Ve kanlı, kırık ufkunda kalmış
O zaman anladım insanımın karşısındaki görünmez ufukta, mehtap
İle yıldızlar arasında, diğer yarısının peşinde dolaşan bir
Ruhun acılı, iri gözleri alevleniyor.

Artık can acıtan bir derde dönüşmenin zamanı geldi
Cahillik eşkıyalıklarının dağıttığı ruhsal kesit derdi.

Ve ben şimdi
Bir dert parçasıyım....

Bir yaz öğleden sonrasının sıcak güneşinde
Derdimin büyük dünyasına doğdum
Gözlerimde iki büyük güneş gözü açıldı
Ve iki tınılı sükût
Küpelerimde parladı.
Karanlık zindanımın büyük gümüş anahtarı! Kurtar beni, kurtar!
Beni yanına al, beyaz uykularımın düşsel serdarı
Beni yanına al!

Yıldız yağdıran mehtaplı ufuk kadını diz çöktü: Dertli beli
Ellerimde kaydı. Saçları boğazından döküldü ve memeleri arasından aktı.
Alt dudağının gölgesi çenesine düştü, başı benim insan eteğime yuvarlandı, ruhlarının iki parçası birbirini cezbetsin diye.

Göz dünyasının siyah kabarcığı gözyaşında yuvarlandı
Ruhlar acı çekti ve zulüm bulutları şimşeklendi
Başı benim insan eteğimdeydi ama gözünü açsa da tanımadı onu
Beli yılan gibi kıvrıldı, kaydı ve kaçtı; yıldız yağdıran mehtaplı ufukta doğdu, yine inledi:
Gümüşî rüyaların serdarı, al beni yanına!
Ve iniltisi iki ufuk arasında dolaştı durdu:

···/...

Al beni yanına!
Ve dertli şakaklarıma kondu.

İki ufuk arasında, melanetin taş döşemeli yolunda, büyük yolum ayaklarımı arıyor.
Susun, susun ki umutsuzluğumun çıplak, kara tayının toynak darbelerini içeyim. Izdırap ateşinin yeleleriyle onu kucaklayayım.
Uzak, yakın bütün resimleri yıldız yağdıran ufuk pencerelerinde yüzyüze göreyim.
Uzak ve yakın resimler, benzerlik ve yabancılık, sevmek ve doğruyu söylemek.
Ve kin gütmemek
Ve aldatmamak...

Arzularımın arasında uyudum
Yeşil güneş, kumların, kıraç yerlerin ateşini buz dağlarının büyük beşiğinde sallıyor ve ölülerin mor kanı sissizliklerinin gürültüsü içinde kır papatyalarının saplarından yukarı çekiyor.
Umudu benimle olan vuslat yorgunluğu beni kendine yabancılaştırıyor
Vuslat yorgunluğu: Teslim ânı gibi beyaz ve utandırıcı.

Bir yaz öğleden sonrasının sıcak güneşinde beni umutsuzluğumun dertli beşiğinde salladılar ve asla kabul edilmemiş dualarımın manzarasındaki rutûbetli arzularımın bakmayan binlerce gözündeki yaş halkasına bağladılar.

İki ufuk arasındaki yol
Uzun ve büyük
Taşlık ve korkunç

Ey vahşî büyük yol! Taş döşemenin daimî çakmağı dün ile yarın arasındaki anlar gibi benim şimdiki zaman nabzımda senin yıldızımsı kıvılcımlarınla diş gıcırdatıyor. Acaba şu hafakanlı bulut, senin sonunu yutan bulut, "ihanetle suçlanan yolcunun" dumanı değil mi? "Belirsizlik" burnuna kötü kötü kokuyor!

Ama temiz insanların üstünde bu kirli giysilerin görülmesi ne kadar acı verici!
İşte bu benim! Karanlık, kör bir istek, ulaşılmaz, uzak bir yerde Ruhumda inliyor.
Acaba, ağırlığımı çekmeyen bu abus toprağın haçına beni nasıl bir şey çiviliyor?

Acaba bu Tanrı'nın cehennemi mi? Orada delilsiz cezaların kor ateşlerinin acılarını tatmaktan başka çare yok.

Ve nerede? Söyleyin bana, damarlarımdaki kıpırtılı isteklerin derin denizinin tanrıları nerede? Ben onun adını ebedî olarak her dert nefesinin hançerleriyle ciğerlerimin her köşesine işledim.
Ve cevabıma karşı sessizlik, cevabıma karşı sessizlik!

Kendinden umudu olmayan bir adamın leşinin ağırlığı kadar sessizlik!

Ruhumun iki parçası arasında havalar, şehirler var.
Telaşlı, istekli insanlar var
Çaylı köyler var.
Köprülü, balıklı, kayıklı ırmaklar var
Ruhumun iki parçası arasında doğa ile dünya var
Dünya

Görmek istemiyorum onu!

Bu ruhun diğer parçasının nerede olduğunu bilmediğim sürece boş bir rüyaydım.
Boş, başı sonu belli olmayan, şekilsiz, bakışsız bir rüya.

Şimdi açılan bu iki ufkun arasında karanlık taş döşeme uyuyor.
Görüyorum işte artık yokum; hiçbir şey değilim; hatta bir canlının ardından toprakta kımıldayan gölge bile değilim.

Hâtıramın gökyüzünde bir gözün yıldızlı gecesi doğdu. Uzaklaş
Gözün karanlık güneşi! Artık görmek istemiyorum seni;
istemiyorum;
Kimseyi görmek istemiyorum.
Sevdiğim bütün bu insanlar arasında
Aşağıladığım bütün o tanrılar arasında
Hangisi benden intikam alacak?
Ve gözlerinin fırtınalı ufkunda çeng çalan bu kara vahşî tay bana
ne demek istiyor?

Bu tarafın kanlı kırık ufkunda benim insanım duruyor ve
ayrılmış ruhunun yarısı kendi diğer yarısını beklerken acı
çekiyor.

Ey yeşil, yapışık ruhum! Kurtar beni! Kurtar beni!

O tarafın yıldız yağdıran mehtaplı ufkunda
Benim düşsel tanrım.
Ve gözünün güneşli gecesi bir derdin dumanı tüten menekşe
alevlerinde yanıyor.

Beni yanında götür
Beyaz rüyalarımın düşsel serdarı! Beni yanında götür!

Ve bu iki ufkun arasında
Ben duruyorum.

Aşkım içinde kuş olmayan bir kafes, solgun, melûl
Çabamın fırtına güzergâhında
Benim kuru şaşkınlık ağacına asılmış ve anıları depreştiren
bunaltıcı bir hareketle kalbimin gizemli kilerini belirsiz,
öldürücü uğultularla dolduruyor.

Ama bir gece yarısı gideceğim benim olmayan dünyadan,
boşuna beni bağladıkları yeryüzünden.
İşte o zaman anlayacaksın yeşil kanım! Bileceksin vücudunda
bir şeyin yerinin boş olduğunu.
O zaman anlayacaksın bomboş bekleyen kafesimin küçük kuşu!
Anlayacaksın kendi ruhunla yalnız kaldığını

…/…

Kendi kimsesizliğini gam dişlerinin altında daha acılı olarak tadacaksın.
Benim götürdüğüm gam
Benim çektiğim gam...

Artık benim can yakan bir dertten başka bir şekle dönüşmemin zamanı geçti.
Ve cahillik zorbalıklarının parçaladığı ruhumun kesitindeki derdin iyileşmesi de geçti.

Artık benim ebedî olarak cildinin altındaki derde dönüşme zamanım da geçti.

İçimdeki insanı öldürdüm.
İçimde bir insan doğurdum.

Ve acılı sessizliğimde ölümü ve yaşamı tanıdım
Ama bu ikisinin arasında gidiş gelişlerle dolu acılı bir çapadan başka şey değildim.
Bir ruh kesitinde cahilliğin zorbalıklarıyla parçalanan.

Sadece
Hâtıranı öperken
Anlıyorum uzun
Zamandır öldüğümü.
Çünkü dudaklarımı hâtıranın alnından daha soğuk buluyorum.
Hâtıranın alnından
Ey sevgili!

Ey benden ayrı kalmış dal!

SON SÖZ

Ne Ferîdûn'um ben
Ne Vladimir'im
Bir mermi koydu nokta gibi
Tarihin kesitindeki cümlenin sonuna
Ne geri dönüyorum
Ne ölüyorum

Çünkü ben (Sabahım
Ve çok değil, kendi yabancımı yere serdim bir çölün dörtyol ağzındaki iri palamut ağacı gibi.

Ve çok değil, kendi yabancımı yere serdim
Vladimir'in yere serdiği tüm benliğim gibi)

Siz dergi kavatları kumar masasının ortasına
Şiirimin kalbindeki asın tantanalı manzumelerini çakıyorum
Çünkü siz
Nîmâ'yı alaya alan aptallar
Ve siz
Vladimir takipçilerini öldürenler
Bu kez inatçı bir şairle savaşa geldiniz
Tozlu dîvânların yolunda
Volta atanlar!

Ve unutulan ölüm
Birdenbire
Şeker gibi erimiş yüreğinde
Size soruyorum, sıradan şiirlerin muhterem paspasları
Bütün düşürülmüş tarihlerin yerine burnunuza bir tekme atarsa
Ona ne yapabilirsiniz?

Annem eski bir şarkı gibi unutuldu
Ben büyük mitingin bildirisinin sarıldığı bezde doğdum
Derinlerin insanlarıyla coşmak, zamanımın insanlarına katılmak için
Bir iğne gibi batıp çıkmak için
Birleşmemiş göklerin çarşaf parçasını birbirine yamamak için

Tarihin gözbebeğini bütün dîvânların kelimesine kazımak için
Benim sevdiğim insanlar
Asla yaşamadığım en büyük aşktan daha korkunç

Kasap dükkânının yağlı tahtasında
Soğuk, unutulmuş satırının yanında
Boş mahmurluk şişesinin arkasında
İtinasızlığın çivili köhne ayakkabı tekinin altında
Mehtap renkli boyutsuzluk kadını yatıyor, dağınık saçlarının
Binlerce sütununda benim kötü sonlu aşkım var

Memesinin altındaki bir çukurdan
Ben
Bir gün onun kalbine zehirli bir gazel döktüm
Güneşli gözleri
Aşkımın manzarasında doğsun diye.

Ama zehirli gazel
Maşuğumun kanını dondurdu
Maşuğum öldü
Ve vücudu buzdan yapılmış bir heykele dönüştü

Ben ağır ellerimi
Kafatasımın örsüne
Vurdum
Ve zincire vurulmuş bir tanrı gibi
İnledim
Benim çığlıklarım
Çekirge tufanı gibi
Bütün sevinç tarlalarımı
Kuruttu

Bununla birlikte (kırtasiyeci kuklalar!)
Bununla birlikte
Klasisizm imamzadesinin* türbesindeki bitli kapıcıya
Bir musammat koyunu
Adadım!

* Hz. Ali'nin soyundan gelen.

Ama şairlerin
Ayağınızın dibine kusmasını
İstiyorsanız
Yıllardır yediklerinizi
Sabah ne yapsın? Onun şiiri
Şimdi kuruntu spermaları olan yarının büyük duygularıdır

Sabah ne yapsın; yarın
Zafer gölgesinin yanında bir gölge daha doğmuşsa?

Sabah ne yapsın dün
Bir mezarda pişmanlıktan başka ot bitmiyorsa
Siyah meyvesinde tecrübenin acı çekirdeği varsa
Sabah ne yapsın, gelecek geçmişe yenilecekse
Doktor Hamîdî, şair ister istemez şimdi
Yüzyılların uzak sularında
Tek hücreli bir canlı
Olmalı!

Ben sabahım
Kafiye hatırına, müphem bir saygıyla
Uyarıyorum sizi (Bin kabristanın ölüleri!)
Çabanız kalıcı değil
Asiler gibi kucaklaştığımız insanlarla benim aramda
Bir gömlekten duvar
Bile yok

Şiir dîvânlarınızın bütün mendillerinden üstün
O mendilleri kirli aşkların hasta kızlarına attım
Basmakalıp şiirlerin uzun merdivenlerinden daha üstün
Geçmişte ayaklarım tarafından çiğnenmişti

Gözlüklü üstatların homurtularından üstün
Kasidelerin, rubailerin fosilhanesine bağlananlar
Mefâilün Feilâtün derneklerine bağlananlar
Kapılarına tükürdüğüm dergilerin kerhane kapıcıları
Asılmış şiirinizin piç bebeği bağıracak:

Moruk şiirlerin orospu paspasları!
Hepinizin muhatabı benim

Ben iş bilir bir kerhaneci
Değilim
Ve ben
Geri dönmüyorum; ölmüyorum
Adsız isimlerinizle vedâlaşın
Çünkü ben ne Ferîdûn'um
Ne Vladimir!

KARANLIK GÖZLER

Senin gözlerin benim geceyi aydınlatan siyah incimdi
Benim acılı mersiyemdi
Acılı mersiye ve diri diri mezara gömülme korkusu! Benim, ben.

Binlerce soğuk, umutsuzluk ağzı, başlamadan biten rüyamda
Tek gözlü cehennem yılanlarının rüyasında feryat etti.

Ve sen bakışlarını, vücudunun atmosferik eğilmelerini yanında götürdün
Ve kendi ateşinin alevli giysisinde suskun, sağlam, ağır ağır
Fırtınalı yoldan geçtin; benim rezil vücudum meraklı bakışın
Binlerce iri başlı çivisiyle onun büyük kapılarına asıldı

Bırak, hâtıranın inci denizindeki bitmeyen dalgaların ağırlığını
Kendi ruhumun ezilmişliğinde hissedeyim
Bırak, senin imansız, suskun, büyük ateşgeden* beni feryatlarımın yangınında
Kül etsin.

Arayış çölünün kenarındaki dikenli çalı ol
Böylece gölgem yaralı, kanlar içinde
Binlerce güneş yağdıran kılıcına asılsın...

---

* Ateşperest tapınağı.

İzsiz uzun koridorda
Binlerce korku gürültüsü
Çıktı
Binlerce belirsiz pencere kapandı
Binlerce sır kapısı açıldı
Ve bakışlarının büyüsü şûlenin sarı gülünü yarım yanmış mumun arkasından çaldı
Binlerce korku gürültüsü sessizliğin bataklığında dibe çöktü
Binlerce belirsiz pencere açıldı ve gecenin karanlık nefesi binlerce ağızdan
Koridorun uzun damarına koştu

Binlerce sır kapısı kapandı, böylece gürültü elmasıyla ciğerimi
Tahriş edeyim ve somurtkan bir sırrın kapalı kapıları ardında
Umutsuzluk kemiğine dönüşeyim

Menfezsiz koridorun kederli sonunda senin gözlerin benim karanlık gece incimdir
Kapalı ağır kapıların üstündeki sırrın binlerce çelik kilidi nefes alıyor aramızda
Büyülenmiş yılanlar gibi nefes alıyor

Güller acılarımın büyücü tılsımını senin topraklarındaki kuyulardan içiyor,
Çiçek açıyor ve ben kendi umutsuzluğumun hareketsiz çapasıyım
Ben kurumuşum, bakıyorum; ben acı çekiyorum, nefes alıyorum,
Haykırıyorum

Gözlerin benim siyah gece incimdi
Benim acılı mersiyemdi senin gözlerin
Diri diri gömülenin korkulu, acılı mersiyesiyim ben.

BİR BAŞINA YÜRÜYEN ADAMIN ŞARKISI

Bir

Ben her hamâsenin karşısında durmuştum

Şimdi odasının duvarlarıyla son sesi bekleyen adam
Kulübesinin basık penceresinden kuru kavağa gözlerini dikiyor
Siyah bir kuşun üstüne yuva yaptığı kuru kavağa
Gün boyu hamâse pencerelerinin ardından sokağa bakan adam
Şimdi konuşuyor kendi kendine:

Kavağım yeşerirse, siyah kuş uçacak
Siyah kuş geçerse, kavağım yeşerecek

Ve geminin son tahta parçasını da elinden kaçıran denizci
Artık bahara yürekten inanmaz
Çünkü her kalp bir genelevdir.
Ve kalpler denizi halka içine almış

Ve güzel şeyler söyleyen adam kötü bir hisarda zincire vuruldu
Çünkü güzel güzel aldatma çok değildi; sokakta örtüsüz kötü yoktu
Çünkü umut sağlam bir dayanak arıyordu
Ve bu kerpiç şehrin her hisarı çürümüştü

Ve geminin son tahta parçasını elinden kaçıran adam
Başka bir tahta parçasını aramaya çalışmıyor. Çünkü tahta parçası
Gemi değil.
Çünkü sahilde
Deniz adamı
Bir yabancıdan başka şey değil

İki

Benimle birlikte sırtından hançerlenen serdarın ölümüne ağla
O kendi kılıcına diyor ki:
Niçin toprağa döktün
Dostlarımdan daha kötü olanların kanını?
Ve kılıç ona diyor:
Peki niçin
Çirkince düşmanlarından çok and içen
Dostlar seçtin?
Ve adı zaferlerin tılsımı olan serdar yalnız, yalnız başına yabancı bir toprakta kanlı toprağı pençeliyor.

Neredesiniz, neredesiniz birlikte and içtiklerim?
Keskin kılıcım sizin yolunuzdaydı
Biz doğruluk üzerine and içmiştik
Cevap yok.
Onlar şimdi yalanla kadeh tokuşturuyor!
Neredesiniz? Neredesiniz?
Durun, gözlerinize bakayım...

Ve kılıç ona diyor:
Gözlerine nasıl bakacaklar? Doğru söylemediler ki!
Yıldızlara bak
Gece bütün yıldızlarıyla geliyor şimdi
Yıldızlara bak
Çünkü yeryüzünde temiz biri yok.

Ve gece geliyor
Gecelerin en yıldızsızı
Çünkü yeryüzünde temiz biri yok
Yeryüzü nasibini almamış güzellikten, doğruluktan
Ve yerin göğü
Göklerin en yıldızsızı

Üç

Ve odasının dört duvarıyla birlikte son göçüğü bekleyen adam
Pencereden sokağa bakıyor
Karşı pencereden korkulu, aceleci bir kadın bir kırmızı gülü
atıyor sokağa
Yaya bekliyor, kadına bir öpücük gönderiyor
Ve evde bir adam düşünüyor:

Karım beni seviyor kuşkusuz
Bu gerçeği onun susamış öpücüklerinden anladım
Benim karım aşkıma lâyık olmayı anlamış!

Dört

Bir başına yürüyen adam konuşuyor kendi kendine:

Sokakta yağmur var, evde sıcaklık yok
Hakikat kaçmış yaşayanların şehrinden; ben bütün hamâselerimle
Ve bir başına
Neden mi?
Hangi yoldaşın doğru yolda olduğuna güvenilebilir ki?

Neden bir yoldaş seçmeliyim ki her an
Bir kuruntunun ateşi içinde kıvranarak kuşkuyla soruyorum
kendime:
Acaba temiz ölülere katılmaya niyetlenmedi mi?
Ve artık
Kokladığım hava aldatıcı, yoldaşlarımın yalan dolu
nefeslerinden
Kötü kötü kokuyor
Ve gerçekten de
Bu yolda yürüyen kişinin bir yoldaşa ne ihtiyacı vardır ki?

İNZİVÂNIN SINIRINDAN

Hey günahsız arayıcı! Kara gözlerin seni aldatıyor! Sen hiçbir zaman beni çevremdeki karanlıklarda bulamayacaksın.
Çünkü bakışlarında iştiyak ateşi yok.

Beni daha aydınlık istiyorsun
İştiyakla benim karşımda daha alevli yan
Yoksa binlerce gözün aldatacak seni; günahsız bir arayıcı gerek.
İştiyak çerağın daha alevli olsun

Söylenmemiş, terennüm edilmemiş sözlerle doluyum
Tanınmamış düşüncelerle
Üstünde düşünmediğim şiirlerle

Gözyaşı ukdem dolu, dopdolu bir derttir ve geride kalan
Söylenmemiş sözler bir suskunluk değil; bir inilti

Şimdi ağlama zamanı. Yalnız ağlamak mümkünse yahut eteğindeki bir sırdaşlığa güvenmek mümkünse veya hiç olmazsa nabekârların yüzüne açılma ihtimali olan kapılara.

Bütün bunlara rağmen benim zindanıma gel. Tek penceresi tımarhanenin hayatına açılıyor.
Ama nasıl, sahiden nasıl
Böyle yıldızsız bir gecenin derinliğinde
Şarkısız, sessiz kalmış zindanımı
Tekrar tanıyabilirsin?

Biz karanlıktayız
Kimse aşkımıza yanmadığı için

Biz yalnızız
Çünkü kimse bizi yanına çağırmıyor

Biz suskunuz
Çünkü bir daha asla size geri dönmeyeceğiz

Ve başımız dik
Çünkü hiçbir şeye yok itimadımız, itimatsızlığı sevmediğimiz hâlde.

Kırık havuzun kenarında baharsız bir ağaç kendi gömülmüş usâresinin* gücüyle çürüyor.

Ve kirlilik yavaş yavaş yanakların parlamasına engel oluyor.

Masum aşklar işsiz, dürtüsüzdür.
Sevmek
Uzun yolculuklardan eli boş dönüyor.

Ortak harabelerin kemerleri altında nefret uyandıran kadınlar kendi arsızlıklarının kara örtüsünde cellat ve zorba, ilâhî mesaj getirenlerin gam mektubuna kulak veriyor, kendi yem arayan kokuşmuş mutsuzluklarına gözyaşı döküyorlar.

Benim kölesiz, şefkatli Tanrı'm zorba ve korkunç değil
Ben ve o, umutsuz inzivâ sınırlarına sürüldük.
Ey gök şeytanının yeryüzündeki ortak yazgılısı!
Senin yalnızlığın ve günahsızlık ebedîliği
Tanrı'nın toprağında yeni bitmiş bir bitki değil

Bir arzulu göz sizin avareliğinize asla ağlamayacak
Bu kuşatılmış gökyüzünde hiçbir yıldız görünmeyecek ve sizin yabancı tanrılarınızı asla himayesine almayacak
Çünkü kalpler artık aşikâr bir aldatmacadan başka şey değil
Ve son sığınakta ejderha yumurtlamış

Oturaksız bir kayık gibi bulutlu gecede, karanlık denizde
Son girdaba doğru yol alıyorum
Selam umudu yok
Okşama umudu yok.

---

* Özsuyu.

YALNIZ...

Şimdi beni kurban yerine götürüyorlar
Hey, siz! Dinleyin! Seyre koyulduğunuz yerde
Ve sayıda, aptallıklarınız benim işlemediğim günahlarımdan daha çok!

Sizinle aramda hiçbir bağ olmamıştır

Sizin cennetiniz beni kucaklama arzusuyla, sonsuz bekleyiş cehenneminin ateşi içinde kül olacak.
Sizin korkunç cehenneminize öyle bir ateş armağan edeceğim ki
Onun ateşiyle, zavallı cehennemlikler çevrelerindeki ateşi
Lezzetli bir içki gibi kafalarına dikecek.

Çünkü ben sizinle birlikte olan her şeyden, sizinle bağlantısı olan her şeyden
Nefret ediyorum.
Çocuklardan
Babamdan
Kokulu koynunuzdan
Elimi hileyle sıkan ellerinizden
Kahrınızdan, şefkatinizden
Ve kendimden
İster istemez sizin bünyelerinize benzeyen kendimden.

Uzaklıktan, yakınlıktan korkuyorum ben.
Ben muratsız Promete'yim.
Yaralı ciğerimden
Yazgısız kargalar için bir sofra kurdum

Gururum ebedîlikte azabımdır
Her selamınızla bir kartal gagasını ciğerimde hissediyorum.

Ciğer parçam üstündeki mızrak ucu dudaklarınızdan gelen
öpücükten daha sarhoş ediciydi.
Çünkü sizin dudaklarınızdan yalandan başka söz duymadım.
Ve gözbebeklerimdeki bir diken sizin alıcı bakışlarınızdan daha
safalı.
Çünkü sizin bana bakışınız efendinin kölesine bakışından başka
bir şey değildi...

Sizin erkeklerinizdense katillere
Sizin kadınlarınızdansa orospulara meyilliyim

Size cennet kapılarını açacak tanrı tarafından ebedîyen
lânetlendiğim için
Daha memnunum.

Takvâ sahipleriyle oturmak, el değmemiş bâkire kızlarla yatmak
Öyle bir Cennette size lâyık olsun.
Ben muratsız Promete'yim
Yazgısız kargalara yaralı ciğerimden ebedî bir sofra kurdum

Hey, seyir yerinde oturanlar! Dinleyin
Ben yabancı kurbanı:
Sizinle aramda hiçbir bağ olmamıştır.

DUVAR ARDI

Bu itirafın acılığı ne yakıcıdır! Öfkeli bir adam
Davullu hamâselerimin taş duvarlarının ardında
Acılı ve ateşli olarak tükenmiştir

Gece boyunca granit taşlarından çiçek yontan adam
Şimdi
Ağır çekicini bir yana atmış
Aşktan, umuttan, gelecekten yoksun olan ellerine emir vermek için

Bu saçmalığa son verin! Bunun ardı üzücüdür
Bir hiç üstüne aptalca bir bahis gibi
Kısa kesin bu rahatsız edici macerayı. Her gece
Bu macera bataklıkta dibe çöken çamuru andırıyor

Ben çiğnendim
Yazık, vahşilik dişleriyle
Binlerce yazık çiğnenme zahmetine güler yüzlülükle razı olduğum için!
Neden mi? Sanıyordum ki böyle yaparsam, aç dostlarıma kıtlık yılında kendi etimden yiyecek veririm

Bu azapla sarhoştum
Ancak aldatıcıydı bu sarhoşluk

Ya da temiz yaradılışımın bataklığına gömülmek vardı
Ya da dürüst olmayanların merhametsizliğine dayanma
Ve bu dostlar düşmandı olsa olsa
Doğru olmayan insanlar

Ben kendi ölümümün işçisiydim
Yazık ki seviyordum yaşamayı!

Acaba benim tüm çabam
Kendi ölüm çanımı daha güçlü çalmak için değil miydi?

Ben uçmadım
Ben soldum gittim!
Hamâselerimin taş duvarları ardında
Bütün güneşler battı
Duvarın bu yanında bir adam telaşsız balyozuyla yapayalnız
Kendi ellerine bakıyor
Ve elleri umuttan, aşktan, gelecekten yoksun.

Şiirin bu yanında boş bir dünya, kıpırtısız, kıpırdayansız bir dünya ayılmış ebedîyete kadar
Sükûn beşiği sallanıyor bir samanyolundan öbür samanyoluna
Karanlık, soğuk boşluğu ölüm usâresiyle dolduruyor
Ve kibirli hamâselerin ardında
Yalnız bir adam
Kendi cenazesine ağlıyor.

Ayna Bahçesi
(*Bâg-i Âyine*)
(1960)

ARABALAR

Arabalar geldi dünyanın öbür yanından
Demirlerin kavgası olmadan
Ki doldurmuştur zamanımızın kulaklarını
Arabalar geldi dünyanın öbür yanından

Açlar kalkmadı yerinden
Çünkü arabaların yüklerinden gelmiyordu sıcak ekmek kokusu
Çıplaklar kalkmadı yerinden
Çünkü arabaların yüklerinden gelmiyordu giysi hışırtısı
Mahpuslar kalkmadı yerinden
Çünkü arabaların yükü ne darağacıydı ne özgürlük
Ölüler kalkmadı yerinden
Çünkü umut edilmiyordu
Meleklerin arabaların sürücüsü olması.

Arabalar geldi zamanın öbür yanından
Demirlerin kavgası olmadan
Ki doldurmuştur kulaklarımızı
Arabalar geldi zamanın öbür yanından
Yanlarında umut taşımadan.

SOĞUK ŞEHİRDEN

Sahra hazırdı aydınlanmaya
Ve gece çekiyordu elini inadından ısrarından
Ben bizzat ovanın sırtlarını fırtınalı bir arabanın üstünde
gördüm nur içinde
Bu onların utangaç siyah bakışıydı –yalnız, yalnız–
Sahranın aydınlığında göründü
O sırada somurtkan, kalbi kırık geçerken ovadan güneş
Çaresiz gökyüzüne ebedî bir karanlıkla lânet okuyordu.
Öfkeli bir rüzgâr kapının iki kanadını çarptı birbirine
Ve kocasını bekleyen bir kadın korkarak kalktı yerinden.

…/…

Fener rüzgârın kokulu nefesiyle söndü
Ve kadın ince bir örtüyü
dağınık saçlarının üzerine attı.
Artık dönmüyorduk karanlık şehre doğru
Ve ben dünyayı senin aydınlık giysinde özetliyorum.

Sabahları gördüm, serkeş bir atın sırtında, ufuk kapısında
Bekliyordu
Ve o zaman gördüm sabah vakitlerini; inleyerek, nefes nefese
Konuşma hevesi olmayan insanlara
Bilinmedik diyarın yolunu soruyordu.
Ve o sırada hışımla baktı ardına şehre doğru
Onların topraklarına alçaklık ve ebedî karanlıkla küfür savurdu.
Babalar döndü mezarlıktan
Ve kadınlar aç uyumuşlardı hasırlarda.
Bir güvercin
Eski burçtan görünmez gökyüzüne doğru kanatlandı
Ve bir adam ölü doğmuş bir bebeğin cenazesini karanlık eşiğe
koydu.
Biz artık dönmüyoruz soğuk şehre.
Ve ben bütün dünyayı senin sıcak giysinde özetliyorum.

Gülüşlerde kuru ot gibi ölümcül hışırtı var.
Sarhoş askerler çıkmaz sokaklarda
Şamata ediyor.
Ve bir kahpe gecenin derinliğinde hasta sesiyle bir matem ezgisi
söylüyor.
Acı otlar bitecek kokuşmuş tarlalarda
Ve zehir yağmurları inecek harabe kehrizlere
Bir an yalnız bırakma beni
Okşayış zırhınla beni çelik bedenli yap.
Ben karanlığa baş koymuyorum
Bütün dünyayı küçük giyside
Açıkça özetledim sana ve artık
Onlara geri dönmüyorum.

DOLUP TAŞAN NEFRETLE

Biz yazdık ve ağladık
Biz gülerek dansa kalktık
Biz nara atarak canımızdan vazgeçtik
Yoktu kimseden çekindiğimiz.
Uzaklarda bir adamı çektiler darağacına.
Kimse seyretmek için
Kaldırmadı başını.
Biz oturduk ve ağladık
Biz bir feryatla
Kendi kalıbımızdan çıktık.

ISRAR

Yorgun
Bitik ve
Âşık
Benim
Benim
Benim.

Bu feryattan
O feryada kadar
Çökmüş bir sessizlik.
Dudaklar kapalı
Sessizlik vadilerinde
Derbederim.
Ben biliyorum
Ben biliyorum
Ben biliyorum

Ormanda bir dalın kıpırtısı haber veriyor
Ve ölgün bir mumun titrek dansı
Binlerce suskun çayın sabit ağırlığından.
Suskun suskun oturmuşum
Yorgunum
Kırılıp dökülmüşüm
Ben âşığım.

YAĞMUR

O zaman gördüm aşkımın gururlu banusunu
Nilüferli bir eşikte,
Yağmurlu gökyüzünü düşünüyordu
Ve o zaman gördüm aşkımın gururlu banusunu
Yağmurun nilüferli eşiğinde
Maruz kalmıştı giysisi küstah bir rüzgâra
Ve sonra yağmurun gururlu banusunu
Nilüferlerin eşiğinde,
Geri dönüyordu zorlu gökyüzü seferinden.

AYNA BAHÇESİ

Bir kandil elimde, bir kandil karşımda
Gidiyorum ben siyah bir savaşa.

Yorgunluk beşikleri
    Gidiş gelişlerin çekişmesini
                Bıraktı.
Ve güneş derinlerden
Küllenmiş samanyollarını aydınlatıyor.

Şimşeğin isyancı feryatları
Dolu
    Bulutun kararsız karnına
        Spermasını saldığında

Ve asmanın suskun sancısı;
Küçük koruk kıvrım kıvrım uzun dalların ucunda filizlendiğinde
Benim feryadım sancıdan kaçıştı.
Çünkü ben en korkunç gecede güneşi umutsuzca bir dua ile
    talep ediyormuşum.

Sen güneşlerden gelmişsin; seher vakitlerinden gelmişsin
Sen aynalardan, ipeklerden gelmişsin

Tanrı'nın, ateşin bulunmadığı boşlukta senin bakışını, güvenini
    bir dua ile umutsuzca talep etmiştim.

Senin sevincin merhametsiz ve yüce
Nefesin benim boş ellerimde ezgi ile yeşillik.

Ben
Kalkıyorum.

Elimde kandil, gönlümde kandil
Ruhumun pasını cilâlıyorum.
Ayna koyuyorum aynanın karşısına
Seninle
Bir ebedîyet kurmak için.

1957

TAŞ DÖŞEMEDE

Tanınmamış dostlarım
Yanık yıldızlar gibi
Soğuk kara toprağa öyle bir gittiler ki
Sanki
Artık toprakta hep yıldızsız gece kaldı.

O zaman ben kimdim
Yuvanın sessizlik baykuşu
Kendi derdimin karanlığı,
Gevşemiş pençelerimi
Koydum bir yana.
Feneri alıp çıktım geçite
Dolaştım insanların sokağında
Şu kıvılcımlı ses dudaklarımda:
- Heeey!
Camların ardından yola bakın!
Taş döşemedeki kanı görün!
Sabahın kanıdır bu sanki taş döşemelerde
Böyle çırpınır
Güneşin kalbi
Onun damlalarında.

Aceleci bir rüzgâr geçti
Toprakta yatanlara,
Attı kuzgun metruk evini
Bahçedeki yaşlı incirin çıplak dalından...
- Güneş yaşıyor!
Bu karanlık gecede (siyah mı siyah
Kin sakızı çiğnemek için
Baştan ayağa ağız olmuş canı
Güneşin kalbinin sağlam
Atışlarını
Ben
Daha aydınlık
Daha öfkeli
Daha darbeli işittim önceden...

Camların ardından yola bakın!
Camların ardından
Yola bakın!
Camların ardından Yola
Bakın!
Camların ardından

Güneşin
Yeni yaprakları
Köhne bahçenin kenarındaki sarmaşıkta yeşerdi.
Yıldızların şuh fenerleri
Asıldı güneşin güzergâhındaki revaka...

Ben geri döndüm yoldan
Canım hep umut
Kalbim hep çarpıntı
Gevşek pençelerimin
Kapadım yolunu,
Oturdum
Pencere dibine
Okuduğun coşkulu
Bir ezgiyle
Sokak şehitlerinin
Soğuk dudaklarının kadehini
Fetih tebessümüyle
Kırdım:
- Heeey!
Taş döşemedeki kanı görün!
Sabahın kanıdır bu sanki taş döşemelerde
Böyle çırpınır güneşin kalbi
Onun damlalarında...
Camların ardından yola bakın
Taş döşemedeki kanı görün!
Taş döşemedeki kanı
Görün!
Taş döşemedeki
Kanı...

İKİ KARALTI

Topraktaki kök
Sudaki kök
Feryattaki kök.

Gece sessizlik ruhu dolu.
Ve ruhları kovalayan eller
Ve ruhları uzağa, uzaklara kovalayan eller.

- Karanlıklarda iki karaltı
Yorgunlukların sınırına kadar raksetti.
- Biz raksettik
Biz yorgunlukların sınırına kadar raksettik.
- Karanlıklarda iki karaltı
Büyülü bir raksta
Gösterdi yorgunlukları.
- Biz raksettik
Biz yorgunlukları gösterdik.

Gece sessizlik ruhu dolu
Kök feryattan
Ve rakslar yorgunluktan.

GECELİK-1

Gece, karanlık
Gece, uyanık
Gece, dopdolu.
Ölmek için daha güzel bir gece.
Söyle gökyüzüne, yıldız elmaslarından bir hançer versin bana.

Gece, baştan başa gece, tümüyle
Bahane denizinin hamâsesi yüzünden
Çay
uykusuz kalmış.
Boş deniz
Zavallı deniz...

Yaşlı orman ağır ağır nefes aldı ve kıpırdadı
Ve bir kuş kumsalın kenarından uçmuştu
Homurdanarak kondu koyu renkli birikintiye.
Karanlık su birikintisi
Uyanıverdi uykudan
Ve beyhûde denizin sükûnsuz ninnisiyle
Yine
Rüyasız bir uykuya daldı...

Orman yabancıdır iniltiye, hamâseye...
Ve ıslak yarayı
Yosunun yeşil salyasıyla
Kaplar.
Denizin hamâsesi
Sakinlikten, susmaktan korkmaktan gelir.

Gece karanlık
Gece hasta
Korkmuş denizin homurtusuyla uyanmış
Gece gölgelerle, denizin homurtusuyla dolu.
Sevmek için daha güzel bir gece.
Senin gözlerin varken
İhtiyacım yok yıldızların elmasına,
Söyle
Gökyüzüne.

TASVİR

Gece kanlı gırtlağıyla
Şakımıştır
Geç vakit.
Deniz oturmuş, soğuk.
Bir dal
Ormanın siyahlığında
Işığa doğru
Feryat ediyor.

FERYAT VE SONRA HİÇ

Bir feryat ve sonra hiç.
Neden mi? Ümit o kadar güçlü değil
Basamaz ayağını yaseminin üstüne.

Yeşilliklerin yatağında uyuduk
Taşın kesinliğiyle
Yeşilliklerin yatağında aşkla
Bağ kurduk
Ve yenilgisiz bir umutla
Yeşilliklerin yatağından
Taşın kesinliği gibi bir aşkla kalktık.

Ama yasemin yine de güçlüdür
Çünkü yataklar, taşlar bir mırıltıdır ancak!
Bir feryat
Ve sonra
Hiç!

CEZA

Burada dört zindan var
Her zindanda iki misli tünel, her tünelde hücre,
Her hücrede birkaç adam prangada...
Bu prangalılar, biri karısını, iftiralı bir gecede
Hançer darbesiyle öldürmüş.
Bu adamlardan biri, yakıcı bir yaz öğlesinde, çocuklarının ekmeğini
Sokak başında, fırıncının kanıyla
Bırakmış kanlar içinde.
Bunlardan birkaçı, yağmurlu bir günün tenhalığında, rüşvetçilik yolunda
Oturmuş
Kimileri, sokağın sessizliğinde,
Alçak duvardan sıçramış
Dama
Kimileri, gece yarısı, yeni mezarlarda, ölülerin altın dişini
Kırmış.
Ama ben kimseyi karanlık, fırtınalı bir gecede öldürmedim
Ama ben rüşvetçi bir adamın yolunu kesmedim
Ama ben gece yarısı bir damdan bir dama atlamadım.

Burada dört zindan var
Her zindanda iki misli
Tünel ve her tünelde o kadar hücre
Her hücrede o kadar adam zincirde...
Bu prangalılarda öyle adamlar var ki kadınların leşini seviyor.
Bu prangalılarda öyle ölümlüler var ki rüyalarında her gece bir kadın
Ölüm korkusuyla ciğerden gelen feryatlar eder / koparır.
Ama ben zindanda bir şey bulmuyorum – Eğer benimle doğanı bir gün
Bulmazsam ansızın
Sessizce –
Ama ben rüyalarımın dağlarında bu sabırlı ahenklerin soğuk yansıması dışında,

···/...

Hani bu kır otları var ya, yeşerirler, çürürler
Kururlar, dökülürler; bir şeye kulak vermem.
Bende bu bağ olmasaydı, belki bir sabah uzak ve kaygan bir hâtıra gibi
Geçerdim bu soğuk, alçak topraktan...
Cürüm
Budur!
Cürüm budur!

MEZAR KİTÂBESİ

Ne yürürken hareket vardı
Ne kalmakta bir sükûn.
Dallar kökten ayrı değildi
Ve dedikoducu rüzgâr
Yapraklara bir sır açmadı ki
Değsin.
Benim aşk güzelim
Yabancı bir anadır
Ve aceleci bir yıldız
Umutsuz bir güzergâhta
Ebedî bir yörüngede dönüyor.

BALIK

Ben düşünüyorum
Asla kalbim
Böyle
Isınıp kızarmadı.
Hissediyorum
Ölüm doğuran bu akşamın en kötü dakikalarında
Binlerce güneş pınarı
Gönlümde
Kaynıyor kesinlikle;
Hissediyorum
Bu yasemin çoraklığının her kenarında, köşesinde
Binlerce genç orman
Ansızın
Bitiyor yerden.

Âh ey kaybolmuş kesinlik! Ey kaçan balık
Kat kat kayan aynaların gölünde!
Ben saf bir su birikintisiyim! Aşk sihriyle,
Ayna göllerinden bir yol ara bana!

Düşünüyorum
Ellerim hiç
Böyle büyük ve şad olmadı.
Hissediyorum
Gözümde
Kızıl gözyaşı çağlayanıyla
Batmayan ezgi güneşi öldürmedi kendini;
Hissediyorum
Her damarımda
Kalbimin çarpışıyla
Şimdi
Kervana alarm veriyor çan.

Bir gece çıplak geldi kapıdan
Suyun ruhu gibi
Göğsünde
İki balık ve elinde ayna.
Saçları yosun kokuyordu; iki yosun gibi kucak kucağa.
Ben haykırdım yaseminin kenarından:
- Âh, ey kesinliği bulan! Bırakmam seni!

Aynadaki Ayda

(*Ayda der Âyine*)

(1964)

GECELEYİN

Daimî güneşler arasında
senin güzelliğin
bir çıpa.
Tüm yıldızların tan ağartısına
    beni muhtaç etmeyen
                bir güneş.

Tekrar terk ettim beşiğini
kuşsuz ve baharsız bir diyarda.
İlk seferim geri dönüştü kum ve dikenlerin
            umut törpüsü manzaralarından,
ilk acemi adımlarla
uzak bir yola gitmeden.
İlk seferim
geri dönüştü.

Uzaklar
öğretmiyordu bir umut.
Titrek
    yürümeye yeni başlamış ayaklarla
durdum yanan ufka doğru.
Anladım ki yok bir müjde.
Yoktu zira ortada bir serap.

Uzaklar
öğretmiyordu bir umut.
Anladım ki yok bir müjde.
Bu engin
    öylesine büyük bir zindandı ki
                ruh
güçsüzlük utancıyla
gizleniyordu
    gözyaşlarına.
Mart 1962

BAŞLANGIÇ

Gurbette
kendisi gelmemiş bir zamanda
böyle doğdum canlılar ve taş ormanında
ve yüreğim
çarpmaya başladı
bu arada.

Bakışın
bir zalim galibiyet.
Ruhumun çıplaklığına
sevgiden
bir giysi yapan bakış.
Hiçin penceresiz gecesi
şimdi bana
alaylı bir kinaye gibi geliyor.
Ve gözlerin dedi ki bana
yarın
bir başka gün.
Orada sevginin mayası gözler
ve burada senin sevgin.
Bir savaş aracı
kendi kaderimle yaka paça olmam için.
Güneşi ufkun ötelerinde sanmıştım.
Zamansız gidişimden başka yoktu çare.
Böyle sanmıştım.
Ayda, ebedî gidişin feshiydi.

Daimî güneşler arasında
senin güzelliğin
bir çıpa.
Bakışın
zalimce bir galibiyet.
Ve gözlerin dedi ki bana:
Yarın
bir başka gün.

Ağustos 1962

BEN VE SEN, AĞAÇ VE YAĞMUR

Ben baharım, sen toprak
Ben toprağım, sen ağaç
Ben ağacım, sen bahar
Yağmur parmaklarının nazı bahçeye çeviriyor beni
Ormanlar arasında tak yapıyor beni.
Büyüksün sen gece gibi.
Mehtap olsun veya olmasın
büyüksün sen
gece gibi.

Mehtapsız sen, aslında mehtapsın.
Mehtap gidince üstelik
henüz
yalnız gecenin
gidilecek yolu var
uzun
gün kapısının eşiğine kadar
derin ve büyük bir gece gibi
gece gibi.

Üstelik, gün gelince
temizsin sen
şebnem gibi,
sabah gibi.
Sen bulut kadifesi gibisin
ot kokusu gibi
İncesin o sis perdesi gibi.
O sis perdesi
Otların kokusu üstünde kalakalmış
şaşkın, ikircikli
kalmakla gitmek arasında
ölümle hayat arasında.

Karlar gibisin sen
Karlar eriyince ve soyununca dağlar.
O mağrur, yüksek doruk gibisin
kara bulutlara, kötü rüzgârlara gülüp geçen.

Ben baharım, sen toprak
Ben toprağım, sen ağaç
Ben ağacım, sen bahar
Yağmur parmaklarının nazı bahçeye çeviriyor beni
Ormanlar arasında tak yapıyor beni.

Eylül 1962

BEN VE SEN...

Ben ve sen bir ağızız
olanca sesiyle en güzel şarkıları okuyan.

Ben ve sen aynı gözleriz
dünyayı her an
    kendi açısından
        daha güzel yapan.

Bizi her şeyden alıkoyan
Bizi her şeyden uzaklaştıran
Geri dönüp bakmamıza engel olan
                bir nefret
bir el aslında;
bâtıla yüreklice bir çizgi çeken.

Bir coşkuyum ben ve sen
Her şûleden üstün
Yenilgi üstün gelemez asla bize
Çünkü aşkla
olmuşuz çelik bedenli.
Ve sığınağımıza yuva yapan kırlangıç
acele gidiş gelişleriyle
dolduruyor
    evini
        kaybolmuş bir Tanrı'yla.

Aralık 1962

ÖLÜMDEN...

Ürkmedim ölümden hiç
olsa da elleri müptezellikten daha kırıcı.
Benim korkum -aslında-
mezarcı ücretinin
    insan özgürlüğünden
                fazla olduğu
bir diyarda ölmek.

Aramak
Bulmak
ve o zaman
bizzat seçmek
kendi içinden
bir hisarın temelini atmak

Ölüm olursa bütün bunlardan değerli
Hâşâ! Hâşâ!
    Korkar mıyım ölümden?

Aralık 1962

UYUYANLAR

Varşova gettosunun yürekli
ayaklanışının yirminci yıldönümü
münasebetiyle

Faltaşı gibi açılmış gözlerle
ölüme bakanlardan
onurlu kardeşlerden
karanlık mahallede
uyanık bir kişi yok.

Başkaldıran öfkelerini
boş yumruklarında haykıranlardan,
yüreği daralmış bacılardan
karanlık mahallede
uyanık bir kişi yok.

Sıcak ekmek kokusuna,
teneffüs zilinin sesine yabancı kalanlardan,
beşik ile mezar arasındaki yolu kısacık olanlardan,
korkulu, umutsuz evlatlardan
karanlık mahallede
uyanık bir kişi yok.

Kardeşlerim!
Siz Lehler indirin aşağı
belki bir yıldızın gözü
tanık olur
iblisin düş yolunda yalnız kalan,
yarısı acı yarısı ölüm bu heykellerin arasında
benzerliğini Yahova'dan almış
bir resim bulabilir.

Şiir yaptı bunlar ölümü.
Bunlar ölümü
öyle yücelttiler ki
bahar
bir göçük gibi
cehennemin damarlarına kaçtı.

Kardeşlerim!
Şu yeşil başaklar
hasatın eşiğinde öyle etkileyici şiir söylediler ki
hasatçı
    gördü kendi küçüklüğünü,
ısırdı özlemle dudağını.

İndirin meşâleleri
suskun gettonun her tarafında
cellatların çehresi dışında
    hiçbir şey almamış benzerliğini tanrıdan.

Ölüme ölümden daha çok benzer bunlar.
Ölümsüz ölüme benzer bunlar.
Kaygan bir gölgedirler
        ölüm gibi.
Tanrı'nın unuttuğu hüzün meydanında
sonsuza dek kıpırdarlar.

Mart 1963

TEKRAR

Kırıldı aynalar ormanı
ve yorgun elçiler indiler bu umutsuz düzlüğe.
Risâlet kitapları
değildi karalanmış o isimlerden başka
şehadeti
kendi serüvenlerinde
tekrar eden.

Yanık elleriyle
silmişlerdi güneşin çehresinden tozu
cellatlarının yüzünü hâtıra aynalarında teşhis etmek için;
cellatlarının o ayağı prangalılar olduğunu anlamak için
Onların kanlı ayaklanışı
bir şiir gibi yeşermişti özgürlük manzarasında
Ayağı prangalılar, işte!
Bakın
nasıl da
imansızca, şiirsizce
gardiyanlık ediyorlar kendi zindanlarında
ve bunların zindanlarında.
Bakın!
Bakın!

Kırıldı aynalar ormanı
ve yorgun elçiler indiler bu karanlık düzlüğe.
Derileri parçalanırken işkenceyle
şuydu acı çığlıkları:
"Risâlet kitabımız sevgidir ve güzellik
bûse bülbülleri
erguvan dalında şakısın diye.
Talihsizlerin iyi sonlu
kölelerin özgür ve
umutsuzların umutlu olmasını istedik
insanın tanrısal soyu
ebedî saltanatına
toprak ülkesinde
tekrar kavuşsun diye.

Risâlet kitabımız sevgidir ve güzellik
toprağın rahmi
kin tohumuyla
hamile kalmasın diye."

Ayna ormanı tuzla buz oldu
ve yorgun elçiler şehitler arasına karıştı
ve şairler şehitler arasına karıştı
efendilerinin sofrasını renklendirmek için
uşaklar tarafından boğazlanan
özgürce uçan güvercinler gibi.

İşte böyle
vedâ etti
şiir ve güzellik
artık insanın olmayan toprağa.

Bir mezar kaldı
bir de ağıt.
Ve insan
ebedîyyen prangalı
kulluk zindanında
kaldı.

Mart 1962

SOKAKTAN EVE DÖNENİN ŞİİRİ

Hayal değil, karşımda görüyorum
başlayacağım verimli yılları.

Dopdolu bir aşka hamile hâtıram
anne olmanın keyfini
uzun bekleyiş esnemelerinde
tekrarlıyor.

Huzurlu bir ev ve
senin sadakat dolu şevkin
ilk çocuğunun doğumunu bekleyen bir baba gibi
her mutluluk şiirinin ilk okuyucusuna kadar.
Çünkü her şiir
bir evlattır
senin sıcak ellerinde oluşan.
Bir masa ve bir lamba,
beyaz kâğıtlar, ucu açılmış, hazır kalemler
ve bir bûse
her yeni şiirin ödülü.

Ve sen
ey kuru çölü denize çeviren,
susuzluğun lâtif cazibesi,
yalandan daha aldatıcı bir gerçek
güzelliğin, aldatmacandan bâkire
düşüncelerimi verimli kılıyor
tüm yaratışlarla.

Senin yanında kendimi
ben
yeni dikilmiş nevruz giysisi içinde çocuksu buluyorum
o kayıp yıllarda
çirkin yıllarda
hatırlamıyor çünkü hatlarını.

Huzurlu bir ev ve
her şiirimin ilk okuyucusunu şevkle beklemek.
Saadetin
    güvenin ödülü olduğu,
pınarların, meltemlerin yeşerdiği
                bir ev.
Çatısı bûse ve gölge.
Penceresi bakmıyor sokağa.
Gözlüklere, alçaklıklara yer yok onda.

Bırak
    bizim hayat âlâmetimiz
    bir çöplük olsun sokağa attığımız.
Korusun bizi kitap yiyen şeytanlardan
erkeksi kocakarılardan.

Sana ve bana
    bensiz ve sensiz
yeter tenha bir çıkmaz!
Benim ve onların hikâyesi mükerrer bir derdin gam mektubu
Kendi kanımla yetiştirdim onları
çare yoksa
    kanımı içmelerinden başka
ne yapacaklar?

Sen ve sadakat dolu şevkin
Ben ve evimiz
Bir masa ve bir lamba...

Evet
Bekleyişin en ölümcül ânında
izliyorum yaşamı kendi düşlerimde
Düşlerimde ve
umutlarımda.

Mayıs 1963

AYDA'YA DÖRT ŞARKI

1

AYLAK ADAMIN ŞARKISI

Şu yol kıvrımında
kavurucu bekleyişte
bir gölgelik yapmalıyım ağaç ve taştan.
Çünkü nihayet
umut
gecikmiş bir seferden dönüyor geri.
Öyle bir zamanda ki
yazık!
Ne başımda bir dam
Ne ayağımın altında
bir kilim

Kavrulmasın güneşten diye
bir testi yok
su vermek için
ve yorgunluk atacak
bir yastık yok
oturmam için

Dört gözle beklediğim yolcu
çıkagelecek apansız.

Ey tüm umutlar
şu damı çatmakta
güç verin bana!

Mayıs 1963

2

BİR DOSTUN ŞARKISI

Kimsin sen ki
böyle
güvenip
söylüyorum
adımı sana;
evimin anahtarını
koyuyorum avucuna;
mutluluk ekmeğimi
paylaşıyorum seninle
ve yanına çöküp
dizinde
böylesine huzurlu
dalıyorum uykuya?

3

Kimsin sen ki ben
Böyle ciddi ciddi
Rüyalarımın denizinde kalıyorum seninle?

4

Hangi iblis
Hangi iblis
vesvese veriyor sana
böyle
hayır demek için?
Yok, bir melekse
hangi şeytanın tuzağından
haberdar ediyor
böyle?
Bir kuşku mu var?
Yoksa
gurbet için bir dostun yurduna
indiğin
son ayak seslerin mi?

Mayıs 1963

TEŞEKKÜR VE TAPINIŞ ŞARKISI

Senin bûselerin bahçedeki geveze serçecikler; memelerin
dağlardaki arı kovanları, bedenin ise ebedî bir sır
Büyük bir halvet içinde
arama koyuyorlar onu.
Senin bedenin bir ahenk; benim bedenim bir kelimedir; oturur
orada bir şarkı oluşturmak için; bir şarkı ki devamlılık için
çırpınır.

Bütün sevgiler var bakışlarında; hayatı haber veren bir ulak.
Ve sessizliğinde bütün sesler var; varolmayı deneyen bir feryat.

BEŞİNCİ ŞARKI

1

Beşinci şarkı daha derin âşinalıkların şarkısı
Benim kederlerimin şarkısı
ve kederleri yudumlayışımın.
Ve
bu
bir başka şükran şarkısı
bir başka övgü şarkısı.
Mızrabı okşayışı olan
bir elin öyküsü.
Ve canımın her teliyle yeni bir şarkı çalıyor
[Bu ne eski bir sözdür!]
Bir çocuk kadar
sıcacık bir el
ve görkemin raksını
kendi parmak uçlarının gerilmişliğinde
tercüme ediyor.
O dudaklar
dinlemeye değer
demeden önce.

…/…

O eller
    almaktan çok
        bağışlıyor.
O gözler
seyredilesi
    bir bakış olmadan önce.
Ve bu,
    o büyük şarkının hakkını gözetmek.
Viraneyi
    viranlıkla mücadele ederek ayakta tutuyor.
Bir dudak
bir el ve bir göz
güzelliği
bu tanrılar mezarlığında
bir din gibi öğreten
        bir kalp.
Bir umut
temizlik ve bir iman.
Ekmeğini ve giysisini
şu adaletsiz sunakta
bir mahkûmun yüzüne atan
                bir kadın
                    yani ben.

2

Aramak için onu pabuç eskitmedim
darağacımın ipi kopmuşken
bağış fermanı gibi iniverdi.
O sırada
    yoktu kurtuluşumdan umudu
                artık yerin
ve yoktu benim
        intikam imkânım
kötü kötü düşünüp, masum kalacak.
Aramak için onu pabuç eskitmedim.
Ne ilk aşk
    ne son umut
ve değildi mesajımız

ne tebessüm
ne gözyaşı.
Konuşmaya başlayınca birbirimizle
denilecekleri denilmiş bulduk.
Ortada kalmamıştı artık
söylenmedik şey.

3

Toprağa vedâ ettim ve şehre
Çünkü o ne yerdeydi ne şehirde ne diyarlarda.

Gökyüzüne vedâ ettim ve mehtaba.
Çünkü o ne yıldızın ıtırı ne gökyüzünün sesiydi.

Ne insan topluluğundan ne melek sınıfındandı.
Bunlar cehennem odunu hep
Ve o birler
iradesiz bir işte
uykulu bir mırıltıyla
Tanrı'yı
tesbih ediyorlar.
Çığlık attım sarhoşluk ve sevinçle:
"Ey şiirlerim; yazılanlar, yazılmayanlar
saltanatınızda yok kuşku.
Sizin okuyucunuz olsa da o
tek başına.
Çünkü muhtaç olmamamdır o
esnafa, tüm halka
ve şiirlerimi okuyanlara
beni kıt fikirlikle suçlamak için.
İşte böyle;
daha ilk bakışta anladım bunların hepsini.

4

Şimdi ben ve o iki parçasıyız bir gerçeğin.

Aydınlıkta güzel
Karanlıkta güzel

Aydınlıkta daha bir seviyorum onu.
Ve karanlıkta daha bir seviyorum onu.

Kendi yalnızlığımda şiirler okuyorum ona ihtiyatla,
hiç kâğıda yazılmamış.
Yazılmış olsa ve rüzgâr atsa dışarı
gazabından derisini yüzer okuyucunun.
Yok gerçi bir iz lânet olası kafiyelerden bu şiirde
[Her dizenin yolu üstündeki böyle kafiyeler:
Sanki salak bir vali her köşe başına bir çancı dikmiş, bir papirüsün bunak düşüncelerinin yanından uyuklayarak geçerse biri, vursun çekici çana, âharlı patiska gibi bölsün uyuklamasını ve vali kimmiş, unutmasın!]
Ama o şiirleri okuyanın öfkesi
çam yarması
çancıların yokluğu yüzünden öyle değil.
Üstelik bir veznin çıngırağı neden katırın boynunda asılı değil ki nesrinin tavşanını ayırdetmesin?
Hem neden böyle bir şiire gazel dedim?

5

SELAM VE VEDÂ GAZELİ

Selamla giriyorsun eve ve
vedâ ile
terk ediyorsun evi.
Ey yapıcı!
Ömrümün lâhzası
değil bir aralıktan öte selam ile vedâ arasında.
O gerçek an bu
bir sonraki ânı bekleyen.

…/…

Saat sarkacındaki salınım
sarkacı bir sonraki salınmaya çeken.
Bir adım sonraki adımdan önce
caddeyi uyandıran.
Zamanımı oluşturan bir süreklilik,
ömrümü dolduran bir lâhzacık.

6

Okuyucunun öfkesi, gerçek ile güzelliği onun ölçütüyle tartmadığımızdan. Bu yüzden kıt fikirli, eli boş dönüyor her çetin şiiri okumaktan.

Bir gün yazıvermiştim bir kıt'a şiir bir kâğıt parçasına.
Attı tesadüfen rüzgâr o kâğıdı sokağa
Düştü matem giysili birinin ayağına,
Geliyordu mezarlıktan cuma gecesi
kızarmış, şişkin gözlerle;
çünkü çok ağlamıştı babasının mezarı başında.

Dedikoducu rüzgârın babasının mezarı başında ağlayan adamın önüne düşürdüğü kıt'a şu:

7

BİR KAFATASINA

Baban erişkin bir kedi gibi
inliyordu
annen tatlı derdinin düşüncesinde bakınırken;
Derken kendi yolundan
senin boş kundağını
doldurmalıydı
sıradan bir palyaçoyla.
Analık hayalleri içinde kaç defa istemiştir
takkenin üstüne bir ponçik dikmek.
Her neyse;
beşiğin hareketi
babanın iniltili endamıyla
başladı.

Yaşlı mezarlık
açtı;
ve genç ağaçlar
gübre arıyorlardı!

Hikâyenin hepsi bu
evet
yoksa
erkeklerin ve beşiklerin salınması
bahaneden öte
değil.

Şimdi kafatasın
çıplak
onca anlamsız telaşa, çırpınışa
filozofça
gülümsüyor.
Ölüm korkusundan
ona teslim oldun ya;
bu aptallığına gülüyor.
Ayakta zincir,
boyunda
gerdanlıkla yaşamaya.

Oyun oynadı yeryüzü
benimle, seninle, atalarımızla
ve şimdi
İsrafil'in dandik cazını beklerken
yok sırıtmaktan iyi bir şey.
Ama o zaman ben kıpırdamayacağım,
hatta Hallaclar gibi.
Çünkü tüm sazların arasında
hiç hoşlanmam zurnadan.

8

Katmerli bir işkenceye mahkûmum ben:
Böyle yaşamak
Ve böyle
    aranızda yaşamak
    sizle yaşamak
ne zamandır sevdiğim sizlerle.

Ateşten ve sudan
    çıkardım başımı ben.
Fırtınadan, uçandan
ben sevinçten ve kederden
çıkardım başımı.
Güneş çiçeğini ama
    bilmedim hiç
gecenin dönen karanlığı
nasıl olabilir?

Gördüm onları sayısız;
ayıklamışlar gönüllerini her sevdadan
insanlığa ondan bir âlem
                yapmak için

Ve bunun ardında
ne varsa insancıl
        tükürüyorlardı!

Gördüm onları sayısız
Öylesine eblehçeydi ki düşmanlık dürtüleri
savaş meydanında ölenleri
kırıp geçiriyorlardı
gülmekten
ve kin güdüşleri öyle uzaktı ki erkeklikten, insanlıktan
İblis'in lânetini
teşvik ediyordu...

Ey Kladiuslar!
Ben zavallı Ofelya'yım;*
Onu ebedîyete götüren büyük dalgalar
beni sizin diyarınıza attı.

---

* Claudius, Ophelia: William Shakespeare'in *Hamlet* tragedyasına gönderme.

9

Rüzgârdan derbeder yaşadım
bir ot bitmeyen diyarda.
Ey kıvrak salınan!
Ayağımdaki aksaklık
yolunuzdaki engebeydi.

10

Gidelim sevgilim, bir tanem!
Tut elimi!
Sözüm onların derdinden değil,
kendileri dert zaten.

Derttir bunlar ve varlıkları için
irin toplamış yaralara muhtaçlar.
Ve böyledir.
Kalkışırsan yarayla, fesatla, siyahlıkla savaşa
savaş kemerini daha sıkı bağlarlar sana.
Gidelim sevgilim, bir tanem!
Gidelim ve yazık, ne yazık ki
    gidersek bu korkunç umutsuzlukla birlikte
bu eminlikle;
ne kadar uzaklaşırsak onlardan
daha açık seçik anlarız
            onların hakikatini!

Ne aşkla, ne coşkuyla
gökkuşağı fıskiyelerini diktim
nefret hanının viranesine;
    her ağacının dalları
                bir parmak
cehennemin dibinden
    şeytanımsı bir hâtıraya
                işaret eden.
Ve yazık! Ey kanımın âşinası, ey kaçak yoldaşım!
Şu adaletsiz cehennemde nasıl da günahım yokken yandığımı
    bilenler
sayıca
azlar senin günahlarından!

11

Şimdi bir başka gökyüzü konağına taşınacağım;
son gökyüzüne;
sensin
oranın tek yıldızı.

Aydınlık gökyüzü
bir bahçenin billur kapağı
ve sen o bahçenin tek gülüsün, tek arısı.
O bahçenin
tek ağacısın sen
ve o ağaçtaki
biricik gülsün
sen.
Ey gökyüzüm, bahçem, ağacım, çiçeğim, arım, kovanım!
Seni mırıldanarak
uzanacağım düş yatağına
ve göreceğim tek düş
sensin.

12

İşte bu havanın toprak kokusu;
bahsediyor sabahın yaklaştığından.
Yeryüzü bir başka güne gebe.
İşte budur tan ağartısının mırıldanışı.
İşte budur doğan güneş.
Yıldızlar eriyor tek tek
ve gece
kesik kesik
minicik gölgelere ayrışıyor
ve her şeyin ardına
sığınmaya çalışıyor.

Ve sabahın serin meltemi
nasıl da okşuyor!

Asla uykuya dalmayan bir köydür bizim aşkımız
ne geceleri
ne gündüzleri
ve hayat kıpırtısı
yaşam coşkusu
durmaz bir an.
Şimdi zamanıdır dişlerini
uzun öpüşlerle
ılık bir süt gibi
içmenin.

Elini tutunca
hangi dağdan
geçmem gerekecek?

Geçersem
hangi sahradan
hangi denizden
geçeceğim?
Böylesine güzel başlayan bir gün
[Geçmişin gam mektubunun son sözcüklerini
geçmekte olan geceyle
bıraktım unutulmuşluk rüzgârına].
Seni özlemekle geçecek değil.
Ey benim tüm mevsimlerim!
Sen rüzgârsın, tomurcuksun, meyvasın.
Bana bir yıl gibi geç ki
ben de ebedîliğe başlayayım.

Haziran 1963

AYNADAKİ AYDA

Dudakların
şiir zerafetiyle
en şehvetli bûseleri utangaçlığa öyle dönüştürüyor ki
mağarada yaşayan hayvan çıkar umuyor
insan şekline bürünmek için.
Ve yanakların
iki eğri yarığıyla
yön veriyor senin gururuna,
benim yazgıma.
Oysa katlanmışım geceye
sabahı silahsız beklemeye.
Ve mağrur bir bekâreti
ticarî genelevlerden
mührü bozulmadan getirmişim geri.

Kimse benim hayatta yaptığım gibi kendini böyle feci öldürmeye kalkışmadı.

Ve gözlerin ateşin sırrı.
Ve aşkın insanlığın zaferi
kaderle savaşa koşarken.
Ve kucağın yaşamak için birazcık yer;
ölmek için birazcık yer;
Ve bin parmağıyla
çirkince
gökyüzünün temizliğini suçlayan
şehirden kaçış.

Dağ ilk taşlarla başlıyor
ve insan ilk dertle.
Zalim bir mankûm vardı bende;
alışamıyordu zincirinin sesine.
İlk bakışınla başladım ben.

Fırtınalar
senin büyük raksında
görkemle
kaval çalıyor;
ve damarlarındaki ezgi
ebedî güneşi doğuruyor.
Bırak öyle bir yanayım ki
şehrin sokakları
anlasın varlığımı.

Ellerin bir barış ve dostların yardım ediyor
unutulsun
diye
düşmanlıklar.
Alnın yüksek bir ayna
pırıl pırıl ve uzun;
yedi kardeşler bakıyor ona
kendi güzelliklerini idrak için.

İki takatsiz kuş ötüşüyor göğsünde
yaz hangi yoldan gelecek
suyun susuzluğunu
daha lezzetli kılmak için?

Sen aynada görünene kadar
uzun bir ömür baktım ona.
Göllere, denizlere ağladım
ey insan kılığına bürünmüş peri!
Vücudun hayal küllerinde yanar ancak.
Senin varlığın bir cennet,
cehennemden kaçışı kolaylaştıran;
beni içine gark eden bir deniz
tüm günahlardan ve yalanlardan
arınmak için
ve tanyeri ellerinle uyanıyor.

Ocak 1964

RANDEVU

Bedeninin sınırları ötesinde seviyorum seni.

Aynalar, arzulu yarasaları bana ver
aydınlığı ve şarabı
yüce gökyüzünü, köprünün geniş yayını
kuşları, gökkuşağını bana ver
ve son nağmeyi
tekrar tekrar çaldığın makamda.

Bedenimin sınırları ötesinde
seviyorum seni.

O uzaklarda
hani bedenlerin görevinin son bulduğu
alevlerin, coşkuların, arzuların
tümüyle
söndüğü yerde;
ve her mânânın lâfız kalıbını terkettiği yerde
tıpkı ruhun
son yolculuğunda bedeni
son akbabaların hücumuna terkettiği yerde.
Aşkın ötesinde
seviyorum seni;
makamların, renklerin ötesinde.

Bedenlerimizin ötesinde
buluşma randevusu ver bana.

Nisan 1964

KÖPRÜNÜN ÖTE YAKASINDAKİ YOL

İçimden gelmiyor artık yolculuk;
düşünmüyorum bir daha yolculuk.

Gece yarıları nara atarak köyümüzden geçen tren
gökyüzümü küçültmüyor
ve köprünün üstünden geçen yol
götürmüyor arzularımı
başka ufuklara

İnsanlar ve dünyalarının kokusu
tümüyle
bir cehennem;
bir kitaptan
kelime kelime
ezberlemiştim bunu.
İnzivânın yüce sırrını
anlamak için;
kuyunun derin sırrını
susuzluk kepazeliğinden.
Bırak, uyusun mekânlar ve tarih
köy köprüsünün öte yakasında;
ebedî bir uykunun esneyişiyle açmış ağzını
ve arayış avareliklerini
kendi yokuşunda
ayakta kalan kulübelerimizden
yolun uzak kıvrımlarına
kaçırıyor.
İçimden gelmiyor artık
yolculuk.

İnanılmaz gerçek
uyanıklık ızdırabı çekmiş gözleri bulmuş yine:
Yaşamanın hoş rüyası
ölümden sağlam bir uykuda;
bekleyiş umutsuzluğu yoksulluğun en acı şarkısını okumadan önce.
Ve insan kendi övgülerinin mâbedine
inmiş:

Bakışlarımın şaşkın ülkesinde
tapınan ellerimin şaşkın ülkesinde
bir insan.
Tüm boyutlarıyla
–yakınlık ve uzaklığın ötesinde–
bakışlarımın köşelerinde kalmayan
bir insan.

Göreni
bakışlarının esenliğinden
kuşkuya salan
doğaya karşı bir yabancı.
Çünkü uzaklığın ve yakınlığın
etkisi yok
onun azametinde
ve bakışlar
onu görme eşiğinde
ezelî, ebedî bir kanunu
toprağa
döküyor.

İnsan
geri dönmüştür kendi övgü mâbedine.
İnsan kendi övgü mâbedine
geri dönmüştür.
Rahibin
yolculuk dürtüsü yok artık.
Rahibin
bir yolculuk arzusu yok artık.

Nisan 1964

Anlar ve Dâima

(*Lehzehâ ve Hemîşe*)

(1964)

ŞARKI

Pervîz-i Şâpûr için

Git, uyanık adam; yoksa kimse
Seninle gönlü bir; bir an kalırım deme

Bütün zamanın geçti acılarla
Ne kadar şeker arayacaksın bu acı çölde?

Boş yere arayışla neler kaybettin
Üstüne yorgunluk giysisini giydin

Üstündeki aban yama dolu
Bir aba ki nefretten yapılmış astarı

Yorgunluktan ayakların yara bere içinde
Ne bir yol ne bir canlı arkada önde
Ne gittiğim yoldan dönecek vaktim var
Ne başaşağı kuyuya düşecek bahtım var
Ne korku, ne umut önümde arkamda
Çöl ile çöl dikenleri var baştan başa

Ne geçecek elime suskunluğumu bozarsan?
Dostlar, bu çölde yapayalnızım ben

Tut ki bağırarak parçalarım boğazımı
Anında yakar beni kül gibi

Tut ki yıldırım saçtım; ne fayda var
Bunlardan ne alev, ne duman çıkar

Tut ki bastım feryadı
Gecenin canına sapladım kılıcı
Benim feryat kılıcım kesici değil
O ölüler diyarında kimse canlı değil

Git, uyanık adam; yoksa kimse
Seninle gönlü bir; bir an kalırım deme

Bırak, daha güzel olduysa düşleri
Sonunda acı verir hâtıraları

Bırak baskın çıksın gece, bakarsın
Bir yıldız baş gösterir yıldızlarından

Kokuşmuş leş gibi çürümüş madem gece
Ölü nefsin çölü ateş mezarında
Hâlâ bir ümit kalmışsa
Evin kapısını kapadı uzlet sevdasına
Görürsün gecenin korkusuyla suyun gözyaşı
Patlar tıpkı ateş potası gibi

Git, uyanık adam; yoksa kimse
Seninle gönlü bir; bir an kalırım deme

Adam! Sen gül arıyorsun; yolun çerçöp içinde
Diken lâfı yeter şeker isteyene!

1958-1960

MİLÂT

Rüzgârın küçük nefesi vardı, mehtabın ince ipeği, fıskiye ve bahçe // Dördüncü gece yarısı yeni gelin mehtaplı bahçeye çıktı yürüyerek // Memesinin mor damarlarından geçen taze hararetten dolayı düşünceliydi // Ve bu olgunlaşmamış limonun nasibini aldığı toprağın ağır ateşine benziyordu // Ve yeşilliğe, mehtaba bakan gözlerinde, bedeninde yanan yeni tanıdığı susuzluk duygusundan ileri gelen utanç bakışı vardı // Ve bu doyumsuz bir susuzluktu, kırların yeşilliğine sermaye veren bir otun ebedî doyumsuzluğu gibi // Ve bedeninde olup bitenlerden dolayı kaygan, kaçan, geç ulaşılan bir hâtıranın utancı içindeydi // Olaya yabancı olan onunla yabancı bir adamın arasında geçen olay. O kadar hızlı ki, bedeninin yollarında o kadar çevikti, onun uyumuş bedeninde öyle elini gezdiriyordu ki, hareketi güneşlenmiş bitkilerin korkusuyla dolu melteme benziyordu. O esintiyle çiçeklerin perdelerini aşağı atıp, olgunlaşmamış tohumları açığa çıkaran bir meltem.

Rüzgârın küçük nefesi vardı, mehtabın ince ipeği // Fıskiye ve bahçe, ince kollarının küçük su birikintisindeki hareketiyle rakseden fıskiye //
Ve yeni gelin dördüncü gece yarısı çimenliğe yattı. O sırada ben yeni bitmiş yaprakçıklardaydım // veya kaygan meltemde //
Ve nice derin sularda // Kalın ağaçtakı küçük çiçekleri kıpırdatan rüzgârın nefesi bende inliyordu // Ve yağmurun aydınlık pınarları bende ağlıyordu.

Rüzgârın küçük nefesi vardı ve mehtabın ince ipeği ve bahçenin fıskiyesi // Ve dördüncü gece yarısı yeni bitmiş otların yatağına uzanmış olan yeni gelin, yaratılışındaki bir ateşle, yanındaki adamın duygusundan dolayı titredi // Ben yaprak ve su birikintisi değildim // Ne rüzgâr, ne yağmur //
Ey bitki ruhu! Benim bedenim senin zindanındı ve yeni gelin babamın dudaklarını kendi dudaklarında hissetmeden önce ağacın, rüzgârın, su birikintisinin ruhundan hamile kaldı dördüncü gece yarısında // Ve ben yapraksız, rüzgârsız bir şehirdim kendi zindanımda, rüzgârın, yaprağın hâtırası benden kaçmaksızın
Doğduğumda gözlerim nar ağacının iki yaprağına benziyordu, damarlarım nilüfer sapına, ellerim akçaağaç pençesine ve rüzgâr, su birikintisi gibi kaygan bir ruh ve yağmur gibi // Ve yaşlı akçaağaç gökgürültüsünün gazabıyla devrilince ölüm çığlığı gibi canımı acıtan bir dert kırıldı içimde.
Baba! Ey meşakkatli tabiat! Ben senin çocuğundum.

6 Mayıs 1960

KAÇAN

Aliye Cihangir Yûşic Hanım için

Dar patikadan geçtim
Ve küçük bir sürünün yanından

Lider keçinin bronz çıngırağı
Uzaktan yorgun bir koşuşturmanın resmini
Çıplak çıngırtısıyla
İnsanın zihninde
Canlandırıyordu

Çalı arkasında inleyen bir kuş, korkuyla
Kanat açtı ve
Bir anda
Dar vadilerde
Korku dolu, kaçış dalgası
Seramik kâse gibi kırıldı
Bir kayadan bir kayaya
Bir taştan bir taşa

Dağın yamacından gördüm
Karanlık derenin inişinde
Köyde yer yer alevleri
Değirmen kandili
Ocaktaki ateş
Tandırdaki duman
Geçitlerdeki fenerler
İnişli çıkışlı, kıvrım kıvrım

Sonra
Gördüm
Karşımda dağlık manzarayı
Kıvrımlı yollarıyla yamaçta

Arzuyla dedim:
– Ey dağ!
Senin için yanımda bir gönül getirdim
Derinliklerinde, bir ölünün anlatılmamış hikâyesi
Orada, köyde, yakınlarımın gönlü bende değildi

Ondan cevap almadan dedim:
– Ey dağ!
Yanmak bir azap
Onların iltifatı olmadan. Ocaklarında
Senin ateşinden bir kıvılcım varsa
Halkın dudaklarında acı gülüş yoksa, sendendir
Gülüş imkânı bu kadar

Ondan cevap gelmeden
Sis serkeş geçitten dönüyordu

Uzaklardan, yaklaşan gecenin içinde
Aşağıdaki tepelerde
Sürü köpekleri kaya karaltılarına, coşkuyla
Sürekli ürümeyi
Başlatmıştı

Derenin derinleri akşamın soğuk nefesiyle
Kâküllü nağmeleri ve kızıl göğsüyle
sessiz kalıyordu

Sanki Ezakûh-i Ahteran* doruklarında
Çamaşırcı kızlar gibi
Havanın abasındaki griliği
Güneşin kanıyla yıkayıp
Nil'e vuruyorlardı.

Köy fenerleri
Bir başka gökyüzünü, siyah derede
taçlandırıyordu

1960

* İran'da bir dağ.

SUSUZLUĞUN BAŞKENTİ

Suyu az ara, susuzluğu geçir ele.
Mevlânâ

1

Güneş esirgemesiz ateştir
Ve çağlayanların rüyası
Her bakışın sınırında

Her deliğin dergâhında
Gölgeler
Huzur orospularıdır
Ben kuru çölün susuzluğunu iptal eden büyük gölgelerin peşindeyim

Er veya geç
Burada
Öğle vakti
"Var"ın mazharı var
Yakıcı ateşin bir rengi ve itibarı yok
İmkân kapısı kapanmış yağmura
Kumlar ırmağa ve kuru ırmağın kum örtülü yatağına hürmetten dolayı "asla" korkusundan söz ediyor.
"Ilgın" çalısı boş yere kendi halvetinde bir gölge arıyor.
Hey susuz gece! Tanrı nerede?
Sen
Başka türlü bir günsün
Başka bir renkte
Seninle birlikte
Senin yaratılışında
Bir haksızlık olmuş
Sen zamanın zencisisin.

2

Senin kucağını terkettim
Hiçbir kuşun kıpırdamadığı, durgun hilâlin gümüşî pullu
ölü bir balığın dalgası sathından geçmesi gibi bu baş aşağı
gökyüzünün altında seni yeniden aramaya giriştim.
Susuzluğun başkentinde
Bir başka görünüşle
Seni tekrar bulmak için.

Ey aydınlık su!
Seni susuzluk ölçütüyle tartıyorum.

Şu küçük serapta
Acaba
Susuzluk kayığı mı
Beni size sürükleyen
Yahut
Sizin mırıltınız mı?
Ben kendi kendime gitmiyorum
Sizin mırıltınız
Beni kendime mi çağırıyor?

Ey vaham! Benim fidanım
Sizin himayenizde serin bir pınardır
Bunun hâtırası
Beni çıplaklaştırıyor.

8 Haziran 1960

KALMAK İLE GİTMEK ARASINDA

Kalmak ile gitmek arasında bir hikâyem var
Açıkça kinaye perdesi arkasına çekildi
Gücümüz hep bu az sermayeydi, yazık
Sermayem bu hikâye uğruna harcandı

18 Haziran 1960

BİR SÖZ YOK

İvlin ve Semin Bağçeban'a

Ne diyeyim? Bir söz yok.

Esiyor umutla bir meltem
Ancak bir mırıltı tutturmak için
Sahranın bütün tenhalığında
Yolunun üstünde
Bir nar ağacı bile yok.Ne diyeyim? Bir söz yok.

Kapalı kapıların ardında
Gece hançer ve düşman dolu
Kötü düşüncelerle
Sessizce
Oturmuş

Damlar
Gecenin baskısı altında
Eğri,
Sokak
Rahatsız edici kötü gözün gece gidiş gelişiyle
Yorgundur

Ne diyeyim? Bir söz yok.

Bu şehrin bütün halvetinde kefen yırtan
Bir farenin sesinden başka ses yok.

Bu karanlık yerde
Kocası ölmüş bir kadının kara ağıtından başka ses yok.

Bir meltem kıpırdarsa
Yolunda
Fısıltı için
Bir nar ağacı yok.

Ne diyeyim?
Bir söz yok.

18 Aralık 1960

HAMÂSE Mİ?

Dörtyol kavşaklarında bir haber yok
Kimileri gidiyor
Kimileri yorgun geri geliyor

Ve –kuşkusuz bir tanrının eski rindi olan– insan
Şevksiz, umutsuz
İki somun ekmek için
Kaput satıyor
Zamanın geçidinde

Sokakta
Sigara kutusunun arkasına
Bir şair
Durdu ve irticalen şu hamâseyi yazdı:

–İnsan Tanrı'dır
Sözüm budur
Küfür ve gerçeğin kendisi olsa bu söz
İnsan Tanrı'dır
Evet. Budur benim sözüm!
.....
Aşağılık, eşşek bisiklet sürücüsünün kornasıyla
Şair yerinden sıçradı ve...
Kaleminin ucu kırıldı!

19 Aralık 1960

YOLCULAR

Başı önde, metruk anayoldan geliyorlardı
Ve baharın çiçek örtülü tepeleri
Onların gözünde boşuna bir bekleyişti.

Ağır ağır geçtiler karşımdan bana bakmadan
Ve ben onları teşhis ettim
Çünkü bende babalarından bir haber vardı

Şaraba bulanmış yolda dua okuyorlardı
Ve hâtıra dolu çardaklarda
Kızların gülüş dolu gözleri
Bir an seyir için
Dağınık yataklardan onlara yöneldi.

Ve gördüm ki inanılmaz dergâha umut bağlamışlar
Ve onların ardından
Boş bir yol
Yorgundu

Biliyordum, bir daha bu yoldan
geri gelmezler
Biliyordum, bir daha bu yoldan geri gelmezler. Çünkü varacakları
yer kaygan bir seraptı.
Biliyordum.

Dedim onlara:

İşte burada duracağım
Ve çocuklarınız geçtikçe
Haberinizi onlara ileteceğim.

21 Nisan 1961

DAĞLAR

Dağlar birliktedir ve yalnız
Bizim gibi; yalnızlar gibi

1960

SUSKUNLUK SEBEPLERİ

Sonra insanın atası Adem çevresine bakındı // Ve çıplak zemine bakındı // Ve yüzünü gizleyen güneşe bakındı // Ve bu sırada soğuk rüzgârlar çıplak toprakta kımıldıyordu // Ve gölgeler her yerde toprakta kımıldıyordu // Ve görülmesi gereken her şey bir gölge şekline girmiş, büyük gölgelere dalıyordu // Ve karanlığın ruhu toprak kalıbında yayılıyordu // Ve el sürülecek her şey başka bir vehmin sermayesiydi // Ve insanın atası Adem kendi çiftine baktı // Ve çiftinin korku ve gölge olan gözlerine baktı // Ve suskunlukta ona baktı // Ve karanlık onun canına çöktü

Ve ilk kez yeryüzünde ve gökyüzünde söylenecek söz söylenmeden kaldı

Sonra Habil arkasına bakınca Kabil'i gördü // Ve onu gökteki gürültüler gibi coşkulu buldu // Ve onu ırmak suları gibi kıvranır buldu // Ve kan kardeşini dağdaki taş gibi soğuk ve katı buldu, kuzusu ardında koyun gibi // Ve onu avcı kuşlar gibi pençesi açık gördü // Ve kan kardeşini kendi kanını dökmeye hırslı buldu // Ve Habil kan kardeşine baktı // Ve onun gözünde hayret ve inanmazlık vardı // Ve suskun suskun Kabil'e baktı // Ve canındaki mehtap aynası damarlarının ince dallarıyla birlikte kırıldı.

Bu ilk defa olan bir şey değildi yeryüzünde ve bütün yeryüzünde söylenmesi gereken bir söz söylenmeden kaldı.

Ve ondan sonra pek çok söylenmesi gereken söz söylenmeden kaldı // Bizim gibi –sen ve ben– ilk görüşme sırasında // Bakışlarımız durdu; söylenecek sözler suskunluğa çöktü // Ve ondan sonra söylenecek nice söz söylenmeden kalır insanların dudağında // Barış güvercininin damlarına konmasına kadar // İtiraf ve vuslat zamanına kadar –ve dahası– geriye dönüp arkalarına bakacakları zamana kadar.

Ve ondan sonra söylenecek sözler söylenmeden kalsın diye birçok sebep buldu.

6 Mart 1961

Ayda: Ağaç ve Hançer ve Hâtıra

(*Ayda: Direht ve Hancer ve Hâtire*)

(1965)

ÖLÜMÜ GÖRDÜM BEN

Ölümü gördüm ben
Gamlı görüşmede ben ölüme elimi sürdüm
Ben ölümü yaşadım
Gamlı bir sesle
Gamlı
Çok uzun, çok örseleyici bir ömürle

Âh, bırakın beni, bırakın beni
Eğer ölüm
Kızıl saatin çalışmaz olduğu
O bildik an ise
Ve yolun güzergâhındaki mum
Olmamakla olmak arasında durmuyorsa,
Ne güzel andır o an; kadın gibi
Bedenimin en mutlu ihtiyacıyla kucaklarım onu
Böylece kalp
Tembelce çalışmaktan
Geri kalır
Ve gözün bakışı
Ebedî boşluklara
Dikilir
Ve beden
Âtıl olur.

Ne yazık
Ne yazık ki ölüm
Ne mumun sönmesi
Ne saatin durmasıdır
Ne bir kadın kucağının istirahati
–Ebedî geri dönüşte kadın
Yine bulacağın kadın–
Ne emdiğin sulu limon
Atılacağı zaman
Bir gübredir ancak

Bir deneyimdir
Gam verici
Gam verici
Yıllarca, yıllarca, yıllarca
Senin çevreni güzel ölüler sarınca
Veya âşina can çekişenler
Seni onlara bağlamışlardır
Nüfus cüzdanının
Kimlik belgesinin
Birçok pullu, mühürlü kâğıtların
Yedirilen mürekkeple ağırlaşan kâğıtların resmî zincirleriyle

Çevrede
Çeneler
Bir süre hareketsiz kalınca
Tüm sesler arasında
Bir ses bile
Sana âşina gelmeksizin

Dertlerin
Hakir kıskançlıklardan geçmediği
Ve bütün soruların
Bağırsak ekseninde kaldığı vakit

Evet, ölüm
Korkunç bir bekleyiştir
Acımasızca uzun süren

Bir bekleyiş
Mesih'e bile
Kılıç aldırır eline
Şayia sokaklarında
Annesinin ismetini savunmaya kalkışır
Ve Buda'ya şevk feryatlarıyla, zılgıt coşkusuyla
Kutsal asker giysisiyle gelir
Veya Diyojen'e
Kıvrık yaka ve parlayan ayakkabıyla gelir
Gelişiyle meclisi süsler İskender'in akşam ziyafetinde

Ben ölümü yaşadım
Gamlı sesiyle
Gamlı
Çok uzun, çok örseleyici bir ömürle

TABİATINDA BİRAZ KÖTÜLÜK

Biraz senin tabiatında kötülük
Biraz benim tabiatımda kötülük
Biraz bizim tabiatımızda kötülük

Ve insan soyuna ebedî lânet iniyor

Her evdeki küçük bir tuvalet aşkın halvet yeri
Olsa da– şehri
Kötü kokulu bataklıkta çökertmek için
Yeterli

BİZ SABIRLIYDIK

Biz sabırlıydık
Bizi tamamen anlatabilecek söz bu işte
Biz sabırlıydık
Güzergâha koyulmuş bir fıçı sabrıyla
Dertli bir sabırla seyreder
Çöp kovalarının boşalmasını kendi içine
Ve köyün sahipsiz kedi köpeklerinin müptezel sevinç dürtüleriyle
Toplanmasını
Ve yanından geçerken
Alelacele
Fıçının içinden, dışından kirli olan mendillere saklandıklarını
Hey can çekişenler
Çirkin bir umut
Damarlarınızda dolaştırıyor kanı
Ben yokluktan söz etmiyorum
Acaba siz –yok oluş tarafından fethedildiniz–
Muratsızlığın, adam olmamanın bulaştığı böyle bir asrın
korkularını
Peşinizde mi sürüklüyorsunuz
Dişi köpeğin burnundaki keskin koku gibi

…/…

Ben o beyhûde ümitten söz ediyorum
Sizi kurtaracak ölümü bugüne, yarına erteliyor
Umutla beklemeye koyulan bir yolcu
Ne mâlum
Yolun yarısından geri dönmediği?

NE YAZIK Kİ İNSAN!

Ne yazık ki insan
Alışmış asırların derdine
Yazık!

Bunu bilmiyorduk ve
Omuz omuza
Savaşın nefes dolu sokaklarında
Feryat ediyorduk

Ara yerde tanrılar kalkmıştı ve artık
İnsan adı vardı
Bir afsunun sermayesi, pehlivanların en güzelini
Kendi kanıyla çıplaklaştırmaya
Sevkediyor

Ne yazık ki insan asırların derdine alışmıştı!

Heyecanlı bir titremeyle
Çiftine seslenen güvercin gibi
İnsan adını haykırıyorduk
Ve çiçek açıyorduk
Tıpkı güneşe
Açış ağzıyla haykıran
Ayçiçeği gibi

Ama insan ne yazık ki
Asırların derdine
Alışmıştı
Ayağında zincir, vücudu çıplak
Bizim çabamıza bakıyordu
Akıllı bir insanın
Kendi çıplak mutluluklarında
Habersizce hayhuy eden
Deliler gürûhuna baktığı gibi

Öyle sona böyle şüpheli başlangıç gereken bir savaşta
Kendi ruhumuzun çıplaklığından başka kalkanı olmayan bizi
Parmak ucuyla düşmana gösteriyordu
Onun öfke temrenleri
Derdimizin feryadını
İltihaplı çıban gibi yarsın diye

Vay vay cehennemin mırıltısı da
Ortada hile ayağı bulundukça
Cennetin mırıltısından daha sevimsiz
Değil

Sanıyordu ki renkli bir seher vakti
Gecenin taş döşemesiyle yere serilmişken
Bir öpücükle
Bizim umutlu kanımız üzerinde çiçek açacak

Ve dostlar, bir bir yere serildi
[Çünkü insan
Ne yazık ki asırların derdine sarılmıştı]
Ve onların adı hâtıralardan silindi
–belki bir köşede, bir defterde kalmıştır [Bazıları buna inanıyor]
Çünkü insan,
Asırların derdine alışmıştı

Şeytan ile Tanrı'nın bir göründüğü karanlıklarda
Artık o saçma feryadı tekrarlamayalım
Gidilen yollar ancak bir kavganın bahanesi
İktidar koltuğu uğruna
Ve insan
Ne yazık ki alışmış asırların derdine

Dostum, senin bakışın başka bir seherdir
Benim rüyamdaki seher vaktinden daha ışıltılı
Dostlarımın mersiyesiyle
Kanımda kuruyan
Ve gerçeğin karanlıklarına gömülen
Bir seher vakti

Tanrı'nın zemini düzdür ve
Aşk
İnişsiz, çıkışsız.
Çünkü vaat edilen cehennem
Başlamıştır

İlk bûselerimiz, bırak
O bûselerin hâtırası olsun
Çünkü dostlar
Yaralarının kızıl ağzıyla
Nankör yere kondurdular

Senin aşkın beni teselli ediyor
Bu sürünün o kadar değeri olmadığının korkusuyla
Seni tanımadan ölme korkusu da bir yana

VE SİZ YILLARCA BÖYLE UZAKTA

Ve siz yıllarca böyle uzakta dünyaya geldiniz
Henüz bir dünyalı yerinde kaldıysa
Ve şiirimi okuyacağınız bir kitap varsa
Ruhlarımızın düşkünlüğünü lânetle, küfürle artırmayın

Adı dünya olan
Bir harabe ülkenin başlangıcındaysak

Çok çalıştık biz
Kendi çekicimizi
Çanlara, tencerelere vurmaya.
Çocukların horoz şekerine
Ve üniformayla süslenmiş
Politikacının boş kafatasına
Çok çalıştık biz
Penceresiz dehlizimizden
Dünyaya bir pencere açmaya

Biz birçok umuda gebeydik
Ne yazık ki devrimizde
Çocuklar
Ölü doğuyor!

Artık yürüyecek ayağımız yoksa
Hiç olmazsa
Kale muhafızları
Bize bu hücceti verdi:
Bu topraklarda yaşamak istiyorsak
İblisle antlaşma yapmamız gerek

Geliş bir hesaba göre değildi ve
Gidiş
Tercihe bağlı

Evin hanımı can sıkıntısıyla
Aynayı
Gönül soğukluğundan nâşi bir gafletle
Raf kenarına koydu
Hepimiz hamile bâkireleriz
Memelerimiz bir adamın ağır baharıyla tomurcuklanmadan
Ağır bir keserle derdin kökünü
Kederli İsa'larımızın canında bağırtan
Mıh yaraları
Bizim anacıl hâtıralarımızda pisliğe saplanmış.

Halkın cahillik haçında asılan şehitlerimin feryadı
– Peder, affet bunları!
Çünkü bilmezler
Kendi kendine ne yapacaklarını

BİNALARIN DEVASA AZAMETLERİNİN ASRI

Binaların devasa azametlerinin asrı
Ve yalan
Büyük açlık sürülerinin asrı
Ve sessizliklerin en korkuncu

Büyük insan sürüleri dağların ağzına giderken
[Ve şimdi canı istiyorsa
Bir feryatla boğazını
Parçalayabilirsin
Duvarlar sizin için silahlanmış!]

Hayânın ve hakkın
Hesabının ayrı olduğu asır
Ve aşk
Kötü anlaşılmış
"Üzgünüm" demekle unutuluyor
[Edeple
Şapkanı çıkardığında

…/…

Ve saygıyla
Gülümsediğinde
Ve şimşirin arkasında
Gözyaşlarını sildiğinde
Giysinle]

Heyecan verici fırsat çıkıp
Darağacına çekilen mahkûmun seyredildiği asır
Müptezelliğin ve düşüşün ucuz ağartısı değil,
Birçok hâtıranın başlangıcıdır
[On yedi gün sonra
İlk kez
Seni gördüm aşkım!]

Büyük gevşeklik ve rezaletin doruğu değil;
Telaşlı bir seyahat ve daha iyi bir yere kapağı atmak
[Arabanın tavanından
Kendini tüketmeleri daha iyi görülebilir
Belediyenin odalarına nispetle]
Ve dedikodular, çekirdek çitlemeler
Perdenin kalkmasını beklerken
Ölmeden önce
Yaşamakla itham edilen
Bir cenazeyle birlikte

Dişlerin gülümsemedeki en kirli asrı
Ve umutsuzlukla inleyişlerin en kötüsü

Ellerin yazgıyı yaratmadığı
Ve iradenin bir yere vardıramadığı asır

Öyle bir asır ki mutluluğunun tazminatı olarak
Cebine koyduğun çay parasını
Kudretinin teminat mektubuyla
Simsarlardan, reislerden alırsın

Böyle bir sürü mazmun var
Şehri ceylan gibi gösterir
Kafiyelerle, rediflerle

Tümü birlikte dizilmiş mısralarla
Ve dışta bir merdiven görüntüsü –bu Teâlâ'nın şiarı–
Bütün taşlı tarlaların, ovaların arasında
Denize yol bulursun
Haydut, haraççı güçlere
Yatak olursan
Onların yakîn* kayığına binecek olursan
Hiç şüphe etmezler
Ağız kalabalıklığıyla adamın
Boynunu vururlar
Bizim ilkokulun yırtık pırtık giyinen meşk hocası
Nain** kalemlerini keserdi
Ve onların imansız tezgâhlarından
Her şeyi satın almak mümkün
Para karşılığında

Sırt ve yüz asrı
Generaller
Dürüsttür, ölür
Hatta
Kılları kıpırdamaz
Ve savaştan nefret eden adamlar
Yırtık göğüsleri ve
Ciltleriyle
Kurşun dolu torbalara benzer

Öyle bir asır ki bilim insanları
Kiri, pisliği
Füzelerle
Tanrı'nın derinliklerine gönderir
Ve çocuklarının gece ekmeği için
Kışlalardan dilenirler
Ve zindanlar öyle beyinlerle dolu ki
Üniformaları zayıflık sayarlar
Çünkü insanın elçiliği
Asla böyle olmamıştır
Asla böyle olmamıştır

---

* Kesin bilgi.
** Kalemlik sazları ve halılarıyla meşhur bir şehir.

Öyle aşağılayıcı bir asır ki
Bir adam ölmüşse
Can atacağı küçük bir fırsat ile
Ve kendi liyakatlarına
Bütün ufuklardan
Daha uzaktır

Öyle büyük bir asır ki, öyle büyük ki yolculuğu
Ekmek sofrasında da
Hem de onca güçlükle öne çıkarmak gerek
Nam şan yaygısında.

YAZIK! YEŞİL DERE VE YAŞLI CEVİZ

Yazık! Yeşil dere ve yaşlı ceviz
Ve ırmağın sarhoş ezgisi
Şarkıcı suyun iki kenarında
Gece uykusuna dalıyordu

Ve bedenlerin sıcak isteği
Kulakları her kulübedeki seslere
Namahrem ediyordu
Ve bir erkeğin gayreti ile kadın cinsel organı
Gece konuşmalarını
Dingin fısıldaşmalara
Dönüştürüyordu
Ve gece kuşları
Kendi şakımalarının yansımasıyla
Cevap
Veriyorlardı

Yazık ki mehtap ve
Yazık ki sis
Manzaramızda
Orman örtülü yüksek dağları
Kuşku perdesinde
Varlık ile yokluk arasına
Gizliyordu

Ne yazık ki yağmur
Şeytanca lâflarla
Dereyi
Küçük ve hızlı olarak
Gösteriyordu bize

Ne yazık ki uyanık geçen gecelerin halveti
Seher vakitlerinin inişini
Derenin yatağında seyre koyulalım diye
Ve çeltik tarlasının kadifesi
Yavaş yavaş hatırlanan suskun bir hâtıra gibi
Renklerini zorla veya barışla
Sabırsız geceden geri alıyor

Yazık ki Bâmdâd*
Özlemle yeşil dereyi terketti ve
Şehre döndü
Çünkü böyle büyük bir asırda
Yolculuğa
Ekmek sofrasında, hem de zorlukla
Devam etmek gerek
Nam ülkesinde.

* Şamlu'nun mahlası. Günün aydınlanmasından hemen önceki vakit.

VE YOK OLUŞ BAŞLADI...

Yere daha sağlam bastı. Sırtını dik tuttu. Boynunu gururla kaldırdı ve bağırdı: İşte ben! İnsan! Yeryüzünün padişahı!

Ve bütün canlılar onun kükreyişiyle korktu. Onun gürlemesinde gizli olan gurur bütün canlılara baskın çıktı ve insan bütün canlıları yola getirdi. Onları geçti. Onlara baş oldu. Sonra ellerini toprağın esaretinden kurtardı.

Sonra yığınlar ve toprak, insana itaat etti. Ve dağ insana itaat etti. Denizler, ırmaklar insana itaat etti. Ormanlar, rüzgârlar, ateş de insana köle oldu. Ne kadar canlı varsa, insanın kölesi oldu. Suda, toprakta, gökyüzünde ne varsa, her yer, cihan mülkü onun oldu. Suyun, toprağın padişahlığı ona bırakıldı. Ve bütün dünya yüzüğünün kaşına girdi ve zaman onun kudret pençesine geçti. Ve güneş altınından kendi adına sikke bastırdı. Sonra ellerini toprağa kul olmaktan kurtardı.

Sonra toprağın şeklini değiştirdi. Irmak, deniz kölelik mührüyle dağlandı. Zaferi için her yerde toprağın tabiatıyla didişti ve bütün yeryüzünü kendi elleriyle yeniden yarattı. Ve Tanrı'yı da elleriyle toprakta, ağaçtan ve kayadan. Ve hayretle kendi yarattığına baktı. Çünkü elinden çıkan işin güzelliği kimsenin yarattığının güzelliğinde yoktu. Ona secde etti. Çünkü ellerinin mucizesiydi. Sonra onları toprağa esaretten kurtardı.

Sonra mucizeli elleriyle yarattığı Tanrı'yı kendi düşüncesiyle yeniden konumlandırdı. Padişahlığının silahı olan, tanrı yaratan ellerini, niyaz ve bereket dilenmek için onun huzuruna çevirdi.

Nimete nankörlük etti ve hakaret edilen eller insanı lânetledi. Çünkü onların makamı göğüs üstünde değil, kulluktaydı.

Ve yok oluş başladı.

25 Aralık 1964

SEVİYORUM ONU

Seviyorum onu
Çünkü tanıyorum onu
Sevgiyle ve teklikle.

Şehir
Tümüyle yabancılık ve düşmanlıktır

Onun şefkatli ellerini ellerime aldığımda
Üzücü yalnızlığımı anlıyorum

Onun kederi
Can sıkıcı bir gurûb
Gurbette ve yalnızlıkta
Mutluluğu da nitekim
Bütün güneşlerin doğuşu
Ve kahvaltı
Ve sıcak ekmek
Ve sabahları
Temiz havaya
Açılan
Bir pencere
Ve havuz başında
Sardunyaların taraveti

Bir pınar
Bir kelebek ve küçük bir çiçek
Sevince boğar onu
Ve masumane bir yeis
Ağır kederle doldurur
Şimdi onun Bâmdâd'ı ne zamandır
Bir şiir söylemiyor

Kaç defa dedimse
"Bu gece şiir yazacağım"
Mütebessim dudaklarla huzurlu bir uykuya dalıyor
Bir göldeki çakıl

Nirvana'daki Buda gibi
Bu sırada
Sevgili taşbebeğini
Sımsıkı kucaklamış
Küçük bir kız çocuğuna benziyor

Mutluluk
Yanılgı temeline oturmuş
Bir hadisedir dersem,
Tümüyle
Hüzne kapılıyor
Bir gölün taşı
Nirvana'nın Buda'yı kapladığı gibi
Çünkü saadeti
Ancak aşk ülkesinde teşhis etmiştir
Aşk
Birbirini anlamadır ancak (mutluluk-saadet)

Her çizgisinde ömür törpüsü bir hikâye bulunan
Hayat çehremde
Ayda
Bağışlamanın gülümseyişidir

İlkin
Uzun süre baktım ona
Bakışlarımı ondan çevirince
Çevremdeki
Her şey
Onun şekline bürünmüştü
O zaman anladım
Ondan başka
Çarem olmadığını.

MAKSADIM SİZİ İNCİTMEK

Maksadım sizi incitmek!
Eğer böyle rintçe
Sizinle kendi mutluluğumdan söz ediyorsam
–sarhoşluk ve dürüstlük–
Sizi incitmekten başka
Bir düşüncem yok

Şimdi uzak bir yıldızın altında
Yüksek damda
Öten
Karanlık kuş var
Şimdi gümüş, taştan; gerçek, rüyadan ayrıldı.
Ve tufandan sığınmak için
Firari köleler
Sahiplerinin zindanındaki ağır kapının halkasını çalıyor
Ve iki renkli ayçiçekleri
Karanlık çiçekleri oldu

Ve adamlığı ve insanlığı
Hurma, mercimek gibi terazide tartıyorlar
Altın tartılarla
Ve her yükselişin
Yok oluş
Sermayesi var
Ve cesaret
Heybene koyduğun
Gümüşle, altınla kıyaslanıyor

Şimdi meslek
Ancak bir hâtıra
Veya kitap sandığındaki bir kitap
Ve dost
Bir merdivendir
Çukurdan kurtulmak için
Onun omuzlarına basılabilir
Ve insan kelimesi
Korkuyu çağıran bir tılsım
Ve düşüncesi
Delilerin gördüğü bir kâbus

Hey siz!
Mutluluk hikâyem için
Ben
İnanmaz canlarınızın
Sıkılmasını istiyorum!

Yağmurdaki Kaknüs

(*Kuknûs der Bârân*)

(1966)

YOLCULUK

Tanrı aşkına
nerede benim mescidim
kaptanım?
Onun hangi adasında var emin bir su yolu
ki yolu
Yedi amansız denizden geçen?

Geçtik bir boğazdan kıvrım kıvrım
ilk sefer akşamında
billurdan yeşil bir tarlaydı.
Ve gecenin eksilişiyle
– ki sanırım
bir taşlı geçitte
yeri
daha güzeldi–
geldik ölü denize.
Dalgayı ve rüzgârı
Ebedî bir sükûna
dönüştüren
kısa kurşunî semasıyla ve
kendi kararsız genişliğinde
avarelik eden
rutûbetli güneşiyle
çökmekle kalkmak arasında
ikirciklenerek
bırakmıştı kendini
aylaklığa.

Konuşuyorduk tâûnlu* ağır havada zar zor ve
ter dökerek
umutsuzca bir telaş içinde
kürek çekiyorduk
solgun denizin suskun enginliğinde
ki baştan başa
kaplanmıştı cesetlerle:
hâlâ gözleri

---

* Tâûn: Bir tür veba.

büyük tufanın korkusuyla
açılmış
ve öfkesinin ateşiyle her canlının gözünde
gök gürültüsünün boğum boğum mızrakları
kaynaşmakta.

Ve su yolları
ve denizler.

Su yolları
ve başka denizler...

Sonra azgın bir denize geldik
korkunç girdaplar
ve üzerinde
dalgaların
patladığı
kızgın kayalıklar.

"– İşte bulutlar denizi...
Aşk yoksa eğer
hiçbir insanın
dayanma gücü yok
böyle bir yolculuğa!"

Böyle dedim
bir çiçeğin adını sanki
sürekli
tekrarlayan
dudaklarla.
Yolculuk için demir aldığımız andan beri
dudaklarından dökülen kelâm
bahar ile bahçenin tekrarı.

Ve sözlerin canıma işledi
ve ben onu
harf
harf
tekrarladım;

ağzının ıtırını taşıyan sözcükleri.
– Kokuşmuş sular
tüterken
taşların kızgın tavalarında
yanarken–
o cehennemde
ağzının rutûbetini
tek tek her harften
tattım.
Ve sen kıvrakça
gemiyi
aşırtıyordun
buharlar yükselerek kuduran denizden.
Ve gemi
akışkan ağırlığıyla

– Yelkenlerin gurur yükünden alçalmış –
yüksek direklerinin gıcırtılarıyla
sarmaş dolaş kof duvarlarından geçerken
bir karabasana benziyordu
yüksek ateşler içinde
geçen.

Ama
güneşsiz gün
sarardıkça
kısa su yolunun ardından
bir başka denize yol bulduk
sanki
tüm zenciler
gurbet gamıyla ağlamışlar onun mercan kâsesinde
ben onların kederiyle
sen benim kederimle.
Ve benim mescidim
bir adada
hem de bu denizdeki.
Ama hangi ada, hangi ada, ey benim Nûh'um, kaptanım?
O adayı aramak için
gemi güvertesinden
güvercin mi uçurtuyorsun acaba?

Bir başka şekilde mi? Bir başka yolla mı?
– Bu sahilde
her şey
sadakatle
yayılmış
sudan
mehtaba dek;
ve balık pullarının durgun gümüşü
suda
Bir başka balık var
gökyüzünde
baş aşağı.–
Ebedî tenhalığın enginde
bâkir bir adaya çıktık.
Dedin ki:
"İşte sana yolculuk; muradın oldu.
Mutlu sonlu güçlü bir serüven!"
Ve secde ederek
ben
koydum alnımı toprağa.

Kaptanım
nerede benim mescidim
Allah aşkına?
Hangi denizde
Hangi ada?
Ayaklarına kapanmak için kendimden geçtiğim
ve antik bir din uğruna
mumyalanmış gibi yüzyılların ötesinden
dua okuyarak
can vereceğim yer.
Nerede benim mescidim?
Âşık ellerinle
orada
bir mezar yap!
benim için

Aralık 1965

GÜNEŞE ÜÇ ŞARKI

1

GECELİK

Uzun bir itiraftır gece; uzun bir itiraf.
Bir kurtuluş feryadıdır gece; bir kurtuluş feryadı.
Ve bir feryat
tutsaklık için.
Gece
uzun bir itiraftır.

İlk gece zindansa
veya son akşam,
– Bir başka güneşi
kavşaklarda hatırlamak
yahut darağacının halkasında
unutmak için–
sonsuz bir feryattır gece, sonsuz bir feryat.
Bir umutsuzluk feryadı; bir umut feryadı.
Bir kurtuluş feryadıdır gece; bir kurtuluş feryadı.
Gece
uzun bir feryattır.

10 Ocak 1966

2

KIRKLIK

Ben o soyut mefhûmu aradım.
Bitmez tükenmez bir güneşle adım adım
kadeh yapıyorum.
Cüzzamlıların tahta kâsesine benzeyen günlerinin kadehiyle.
Ben o soyut mefhûmu aradım.
Ben o soyut mefhûmu arıyorum.
Kadehler kırka geldi ve geçti.
Avarelik efsanelerin
– Ey derbeder yürek!–
yaklaşıyor kendi sonuna.

Tehdit ederek
deviriyor gözlerini
ölüm boşluğuna.
Saatlerin hakikatine tanıklık etmedik biz
bu acılar dışında.
İnsanların renkli aşklarından aldık nasibimizi.
Her hâtırası
bir hançer ucu gibi.

Bütün bunlara karşın çıkarma hatırından.
Çünkü biz
– Ben ve sen –
insana
uyduk
(Olsa da
Tanrı'nın şaheseri,
olmasa da)
Ve aşka
uyduk.

Yağmurda, geceleyin
iki kulağımızın ardında
iffet yataklarımızdan az uzakta
orospular
geldiklerini bildirmek için

…/…

eski şarkıları
    çalarlar
        ıslıkla.
(Hangi hadise karşısında
                acaba
insanı
    gördüm
utanç teri ile
alnında?)

En güzel yontulmuş bedenlerin gümüş bir sikkeyle alınabildiği an
benim
    –yazık ki ne yazık–
        aşk kimyasına
ihtiyaç duyduğum an
hep o andır
hep o andır.

Gizlerim kalbimi
eski mecrasına
kapısı olmayan
    bir odaya.
Ve ağlarım
tüm umutsuzların yerine.
Âh
ben
haram olmuşum!

Bütün bunlara karşın – ey derbeder kalp!–
çıkarma aklından.
Çünkü biz
–ben ve sen–
uyduk aşka;
çıkarma aklından.
Çünkü biz
    –ben ve sen–
uyduk insana;
olsa da kendisi Tanrı'nın şaheseri,
olmasa da.

10 Ocak 1966

3

Sonra bir âhu kıvraklığıyla
kımıldadı
toprakta
ve
yorgun toprak ağır ağır nefes aldı
çok
soğuk.
Aydınlık pınarlar
aktı dağlarda
ve gecenin susuzluk karanlığı sakinleşti
ve önceden
ölümü
uykunun derinliklerinde
tecrübe eden
her şey
hızlı ve değişken
vurdular mihenk taşına
ihtiyatla.
Ve ansızın her şey hareketlendi birlikte
ve güneş
yükseldi
ve ölüler
hayat kokusuyla
avare oldular kendi doygunluklarından.
Şehir
ürkerek
uyandı
karmakarışık düşlerinden.
Ve biriktirmenin duraksız telaşı
başladı yeniden.
Biriktirmek ve
daha çok biriktirmek
evet
çünkü boş el
yarar
yalnız dövünmeye.

Ve güneş yanıyor bir lâhza
mağrur ve kaçamaklı.
Bir lâhza daha yanıyor
her zamankinden
Ve o sırada sanıyorsun
ebedîlik sahilinde toprağa ayak bastığını.
Bu kısılmış göz
her zamankinden kaçamaklı.

10 Ocak 1966

IRMAK

Kendini takdirin yatağına teslim etmek
ve her çakıl taşına bir rızasızlık sırrı söylemek.
Ne şirindir ırmağın mırıltısı!
Kendi gururunun sivriliklerinden inmek
ve inzivâ yüceliğinin saflıklarından aşağı düşmek
her düşüşün korkusuyla feryat ederek!
Ne görkemlidir çağlayanların kükreyişi!

Ve oyulmuş yokuşlardan daha aşağılara çökmek
ve her kayayla cebelleşmek.
Ne hamâsedir ırmak, ne hamâse!

25 Ocak 1966

NÂSIRÎ'NİN ÖLÜMÜ

Bir ağızdan
    hep bir
tahta yükün peşinde
        ardında
ağır bir çizgi ve titrek
çiziyordu toprakta.
"Başına dikenli bir taç koyun!"
Ve yükün ardındaki uzun ses
derdinin hezeyanında
        bir elden
ateşli bir ip
eğiriyordu.
"Acele et Nâsirî, acele et!"
Kendi canında bulduğu merhametle
hafifledi
ve öyle güçlü
        öyle mağrur
baktı kendi berraklığına
"–Kırbaçlayın onu!"
Deriden örülmüş zincir
indi,
ve sonsuz kızıl iplik
        kendi uzunluğunda
geçti
büyük bir düğümden.
"Acele et Nâsırî, acele et!"

İzleyicilerin gürültülü safından
            "el-Âzir"
adımlayarak tutuyordu yolunu.
Eller
    arkada
        kenetlenmiş birbirine.
Ve canını ısırıcı, ağır dinî azaptan
        kurtulmuş buldu:
"– Kendisi istemiyormuş meğer; yoksa yapabilirmiş!"

Basık gökyüzü
ağır ağır
merhametin susmaya yüz tutmuş sesi üstüne
çöktü.
Yas tutanlar
çıktılar toprak sırtlara
ve güneş ve ay
karıştı birbirine.

27 Ocak 1966

NAKIŞ

Pencere:
Bir özlem
bir bakış ve
bir âh.

Bir başka bakışın hiyeroglifi var
göz yolda bekleyişte.

Ve bir başka âhın sabırsızlığı var
bir başka âhın ardında.

Ve bir göz var –uzanmış özleme–
bin tabutun acıklı uğurlanışına çevrili
Yaşlı Kûmâ'î'nin karşısında.

Pencere:
Bir özlem
bir bakış ve
bir âh.

1 Şubat 1966

NE UZAK YOL!

Ne uzak yol!
Ne uzak, bitmez yol!
Ne aksayan ayak!

Nefes yorgunlukla savaşta;
ben kendimle;
ayak taşla!

1963

DİRİLER

Dediler:
"İstemiyoruz
istemiyoruz
ölmek!"
Dediler:
"Düşmansınız!
Düşmansınız!
Halklara düşmansınız!"
Ne kolay
ne kadar kolay dediler ve
onları
ne kolay
ne kadar kolay
öldürdüler!
Ve onların ölümü
öyle ucuz, öyle ucuzdu ki
yaşama çabası
en azap verici hâliyle
eblehce görünüyordu:
zor ve acı bir sefer
dolambaçlı dehlizlerde
ve kıvrım kıvrım
bir hiç uğruna!

Ölmek
    istemediler
veya ölmeden önce
düşkünlük yükünü
            omuzunda
                    taşımak.
Dediler kuşkusuz:
"İstemiyoruz
    istemiyoruz
            ölmek!"
Bu ağızlarındaki duaydı
                    sanki
                            derken
atlar
    ansızın koşarak
tozlu sarp geçitlerden
            indiler ovaya
ve sırtlarında
    kimi adamlar
kılıçlar
    havada.
Ve onların
    bakınca kendilerine
havadan başka
            yoktu
                    ellerinde
                            bir şey.
Havadan ve kendi kanlarından başka.
Çünkü istemiyorlardı
    istemiyorlardı
    istemiyorlardı
                    ölmek.

Mart 1966

SEBEPLER

Canımı
    benden
        alan
bir kama olsa keşke
yahut
bir mermi.

Zehir olmasa keşke,
    kin ve kıskançlık zehri
    yahut nefret zehri!

Dert olmasa keşke,
    ısırıcı soruların derdi
    akrep gibi öldürücü silah.
Vardır verecek cevabın da
    cevap verecek dil
        yok.
Ve sanırsın kuşkusuz
akrep sokmasına
yoktur bir panzehir...

Canımı benden alan
bir kama olsa keşke
yahut
bir mermi!

Mart 1966

KÜÇÜK MECELLE

Abbas Cevanmerd'e

1

Âh, sen bilirsin
    bilirsin ki
nice sözleri yeniden söylemeye niyetim var.
Hani çocuklar
bahçe duvarının arkasında
eskimiş sikkelerle
        yaşamın eski oyununa
                hazırlanırlar ya
işte o zaman,
bilirsin,
    sen bilirsin ki
            benim
hangi dertten
    diyecek ne sözüm var.

2

Küçük mecelle devreleri –
kölelik karnesi
altın yaldız ciltli...
Yazık! Yazık!
    fakr
erdemin ne de kolay can çekişmesidir
senin için
olmak ve kalmaktan öte çaren kalmayınca.
Kalmak
–evet!–
ve kendi kederini
        akşamları
metruk bir çukurluğa
        bırakmak,
derdinin feryadını

fırtınanın haykırışında
bırakmak,
ve kararsız canının iniltisini
yağmurun hayhuyuyla
karıştırmak.
Kalmak
evet
kalmak
ve seyre koyulmak
evet
seyre koyulmak.
Yalanı.
Ki ömür
ne şahane koyar onu
riyanın
gizlenmediği şehre
ve hemşerilerin sadakati
sadece
buradadır.

3

Dost ile kasap
leş paylaşırken
dayadığında birbirinin gırtlağına hançeri,
almıştım kendi cenazemi omuzuma
ve yorgun ve umutsuz
bir mezarlık arıyordum.
Benim karnem
"Kölelik karnesi"ydi:
Küçük mecellenin devreleri
altın yaldızlı cildiyle!

Yazık ki fakr
yasaklı kalmaktır
güçlerden
mahkûmiyetle birlikte.
Yoksa, her adımda
yıldızları geçmek

yoksa sevinmek ve
    samanyollarını açmak
Dudakta bir tebessüm
    ve her diş kıvılcımından
        bir güneş doğurmak.

4

Bir sonbahar sabahı
    çıkagelmişti
açlık kokusuyla yollarda*
ve küçük mecelle
    ellerde
altın yaldızlı cildiyle.

Kabadayı ile kasap
halkın ölümünün son keffaresi** için
yaka paça girmişlerdi birbirlerine
ve
    ben
        kendimden bezerek
bulamıyordum aynaya bakacak cesaret.
Hissediyordum
    her dinar
değildi çalışma onurunun bedeli
rüşvet olarak verilmiş
    boğaz tıkayan bir lokma
feryat etmemem için
    çektiğim acılardan
    katlandığım dertlerden.

* Elliot'un "Biftek kokusuyla sokaklarda" şiiriyle karşılaştırınız (A. Şamlu).
** Gazetelerdeki af dileme ilanı (A. Şamlu).

5

İster istemez kalmak ve
çaresizlik içinde
seyre dalmak
rotatiflerin
nasıl da
en büyük yalanları
çok küçük lokmalara
dönüştürdüğünü
ve susmak – evet –
sükûtun
yalnız
kabul ve razılık âlâmeti olduğu vakit.
Ne yazık ki fakr
ne de kolay
erdemin can çekişmesidir
senin
olmak ve kalmaktan öte
çaren olmayınca;
olmak ve kalmak
ve razılık ve kabul.

6

Bahçe duvarının ardında
çocuklar
aşınmış eski sikkelerle
yaşam oyununa
hazırlanıyorlar...

Âh, sen bilirsin
bilirsin benim
hangi dertten
neler diyeceğimi.

14 Mart 1966

BİR BAŞKA MANZARA

Gelirsen eğer bir anahtarla
kendi elimle
    kızgın demirden
        bir kilit yapmam için.

Açık bırakırsan eğer kapıyı
kendi himmetimle
    taş parçalarından
        bir duvar örmem için:

Gönül
bu kavrulan çölde
başka bir manzara arar yine.

Kesici
    o görkemli cevapsın sen
Bütün bunlar
    olmadığı
        vakit
budalalıktan uzak bir soru dışında.

Dalları, yaprakları kıpırdatan
                rüzgâr
senin renklerinden gölgeler taşımalı.
Bulmak niyetinde iseler gerçeği
dalların, yaprakların hareketi
        yalnız
rüzgâr
    ve aşk gibi,
– Senin her hareketinden–

Gönül
bu kavrulan çölde
başka bir manzara arar yine.

Haziran 1965

POSTUMUS

1

Taş
    siper için
Demir
    kılıç için
Cevher
    aşk için...
Kendimde sürekli bir arayışa
        himmet ettim.
Kendimi kendimde araştırıyorum.
Kendimde
    zalimce
        ben kuyu açıyorum
        ben delik açıyorum
        ben çukur açıyorum.

Sesimde beyhûde bir çatallanma var
can çekişmesinin titreyişlerinden de
                beyhûde.
    [Yaşamın bu savunmasız feryadı
    umutsuzluğun acı doruğundan]

Ölüm
çırılçıplak
yakıcı şehvetiyle onun yatağına süzülmüşken ve
ayrılmaz çifti
    –beden–
orospuca
kayıtsızca bir teslimiyetle
    zehirli nutfesini* kabul ederken.
sesimde beyhûde bir çatallanma var
can çekişmesinin titreyişlerinden de beyhûde
        ölümü kovalama telaşında
çılgınca koşarak
yaşamdan geriye kalanları tüketiyor
tam ölüm gelene dek.

---

* Sperma.

Sonra sesimdeki yüksek çatallanma
salt sessizliğe bakıyor.

Siper teslim olmak için
Demir barış için
Cevher
Ölüm
İçin!

7 Ağustos 1966

2

Korkulardan sığınmak istedim
her şefkatten uzak bir şehre ve
her duvarın ardında
susamış bir kin vardı
kulağı yoldan geçenin ayak sesinde,
ve her hançerin çıplaklığı
bir göğüs kını arıyordu
ve her sevgi dolu göğüste
hasretin kanlı dağı vardı.
Korkularımdan sığınacak
bir mihrap bulamadım;
Umutlarımın alaylı gülmesinden
kendimi atacağım bir sığınak.
Tanrı'nın bana verdiği payı tüketeli epey olmuştu. Sonra, ruhumun yükselişi için kendi bedenimden bir merdiven yaptım. Cömertçe harcamaya koyuldum, sivri uçlardan inmek, kendimi tümüyle salıvermek için. Kendimi son damlasına kadar yudum yudum içmek için.
Sonra, ben, bana yükselme aracı oldu; yol azığı ve gidecek araç.
Ben bana yiyecek olmuştu, giyecek olmuştu.
Çetin mi çetin bir yolda yaralı omuzlarda ve su toplamış ayaklarda yükümü çeken olmuştu.
Kemiğe kadar sürttüm, sürttüm onu.
Ruhum erişince menziline, bedenden geriye bir şey kalmamıştı.

…/…

Kendi yalnızlığı içinde ve yok oluşu bir leşin murdarı gibi. Ve o yükseklikte tevazu ile can arasında köprüye benzer hiçbir şeyden bir bağ kalmamıştı geriye.
Beden yorgun düştü, serbest kaldı;
Yükseliş merdiveni geri dönüşsüz kaldı.

Can bir mevsimin şevkiyle bu yandan coştu.

Sonra izlemeye koyuldum.
İhtirasların, ihtiyaçların kavgasından uzakta.
Ve kendi yalnızlığımın temizliğine baktım. Yağmurun yıkadığı bir koruluğa benziyordu.
Bedenin değersiz ihtiyaçlar beldesinden acizlik sevincine göz attım ve kurtulmuş canın sevincine.
Ve kendi gömleğimde her yana bakındım.
Ve şehrin zindan surunun abus çizgisine baktım.
Ve ağaçların yeşil mızraklarına baktım: Derinlere doğru yeşermiş, hırsla güneşe doğru ilerlemeye çalışıyor ve âşık elleri kesintisiz bir taleple inzivâmın doruğundan geçiyordu.
ve bir feryat gibi kendime döndüm
ve başım dönerek kendi içimde kırıldım
ve bendeki göçük gibi kendimde göçtüm.
ve bir zehir kâsesi gibi
kendime döküldüm.
Yazık! Benim zavallı bedenim! Bâtıl bir hayalle alçalttım. Ruhun yükselişi için bundan başka çare yok çünkü.
Bedenimin düşkünlükle yola attığı,
başını onurla dikerek inzivâmın yükseklerinden geçen kavaklar, sonunda tabut olmazsa, yaşlı bir kadının ocağına odun olacak!
Ve zindanın şu taş burcu, derinliklere doğru yeşermiş ve doruklardan geçmiş. İnsanların özgür kümelerinde böylesine alçaklara bakıyor; umut ve cesareti kendi organlarında sindiriyor!
"–Âh, bu geri dönüşsüz zirvede
yalnızlık içinde ölmeliyim!"

Dağların en uzak kayalığında yedi kız kardeşler var ya; böylesine vakitsiz bir gurûbun gönül büyüleyişinde, uzun siyah giysiler içinde ağıt yakmaya hazırlanıyorlar.
– Sorarsan onlara – yıldızlar yemin ediyorlar

beni gördüklerine.
Kendi cenazeme bakarken
ve gökyüzündeki dal budak
kururken
neden kökleri benim kalbimdeydi ve
ben
bir murdardan başka bir şey değildim
kendinden uzakta
aşk renginde bir öfkeyle
özlemle
sivri, yüksek ıraklara
kendi kederli canına kaygılı bakan.

9 Ağustos 1966

3

Hiç düşünmemek ve bîhaber kalmak
Sen düşünmüyorsun ve bîhabersin
ve Kabil –senin kankardeşin–
yolunu kesiyor
dört bir yandan
senin kanın için
öfkeden değil
hasetten
yanakları solgun solgun.

Ve senin kaçış yolun yok
güçsüzlükten değil,
ayakların bağlı diye değil;
şaşkınlığından.

Bir zaman geldi
içindeki coşkuyla
her yaprağı
bahara çevirdin
Kurbağaların geniş gölcüğünde
hazanın gurûb meltemi
altın zırhlarını dağıtıyordu.

O zaman
    hayıflanmaların kılıcından
        emniyetteydin.
Her seherin bir duaya benziyordu ve
her akşamın
    duaların kabulüne.
Mutluluk
    ne ucuz ve
        ne kolaydı ve
                aşk
ne itaatkâr ve
        ne çabuk elde edilir!

Hangi sese
hangi iniltiye
        cevap vereceksin?
Bir feryada değilse
        hangi sese?
Akşamların uçuk rengi
gitgide artan korku feryadının sessizliğe doğru bir
                uzantısıdır.
Hangi feryada
    cevap vereceksin?

11 Ağustos 1966

GÜZ

Golamhoseyn-i Sâ'idî'ye

Fîrûze rengi atlas üstünde
erimiş altın top
[Baştan başa manzara
bir altın düşte geçiyor?]
Yelelerini savuran bir atın yuvarlak silueti
yazın son tozunu
bir külâh gibi
yokuşlu caddeden
kaldırıyor
ve eprimiş kadife üstünde
sarıya çalan
bir sürü manzarası.

Altın
ve lâcivert
bulutta
bir fil biçimi
ve bir lezzet duygusu
ateşten.
Ağır bir uykunun eşiğindeki
manzaradan
bir baştan bir başa
bir altın düş geçiyor.

(19)45

23

1

Caddenin çıplak bedeni
Şehrin kucağına düşmüştü
Ve ergenlik damlaları
Yolun kalçalarından
Yukarı çıkıyordu

Ve nefeslerin sıcak yazı
Yağmur yemiş sarhoş sazların rüyasıyla
Aşk kalbinin atışında
Damlıyordu

Çıplak cadde
Sedef dişlerinin taş döşemesiyle
Ağzını açtı
Zehirli bir aşkın
Lezzet dertlerini emmek için

Ve şehir ona dolandı
Onu adamakıllı sıktı
Kucağının tahrik dolu kollarıyla
Ve kızlığının sıcak bedenini
Bir ergenliğin birleşmesine
Terkeden
Bir aşkın başı mühürlü tarihi
Serüvensiz şehrin yatağına
Kan içinde bıraktı.

Ölümün hayat bağışlayan filizi
Şehrin alın çizgilerindeki renk uçukluğuna
Koştu
Çıplak cadde
Son büyük isteğinin iştiyakıyla
Dudağını ısırdı
Ölüm teri

Babalarının yüzünde
Damla damla biriken
Kanlı spermler
Annenin hazır rahmini
Hayatla doldurdu
Ve bir gökyüzünün karanlık heybeleri
Kurbanlık büyük yıldızlarla doldu
Bir yıldız kıpırdadı
Yüz yıldız
Yüz bin güneşin yıldızı
Bereketli ölüm ufkundan
Gökyüzünde parladı

Kibirli ölüm!

Ama ayaksız kız
Düşmanın diş gıcırtılı toprağında
Diz çökmüyor

Ve ben boru gibi
Aşkımı patlatıyorum
Kırmızı gül gibi
Kalbimi titretiyorum
Güvercin gibi
Ruhumu uçuruyorum
Hançer gibi
Sesimi gökyüzü kristaline çekiyorum:
Hey!
Takdirin tedbirsiz üstünkörü ne yapayımları!
Sosyetenin milleri, sırmaları arkasında
Sessizliğin, darağaçlarının arkasında
Sarıkların, ikiyüzlülük giysisinin arkasında
İftiraların, duvarların arkasında
Bugünün, doğum gününün arkasında, kırık siyah çerçevesiyle
Azabın arkasında, hayırın arkasında, karanlığın arkasında
Direncin arkasında, kalınlığın arkasında
Siz efendilerin inatçı umutsuzluğu arkasında
Ve hatta hatta âşık gönlümün ince cildi arkasında
Bir tarihin güzelliği

…/…

Beden etinin kırmızı cennetini teslim ediyor
Kemikleri bir binanın tuğlası olan adamlara
Öpücükleri pota, sesleri davul
Ve yataklarındaki yastığın çeliği
Bir balyoz

Kan dudakları! Kan dudakları!
Düşmanın umut hançeri kısa olmasa
Caddenin sedef dişleri yine de
Sizi öpebilirdi...

Benden söyle
Ziyana alışanlara
Ziyan etmezlerse kendilerine yabancı kalırlar
Ve kâr ettiklerini sanırlar
Ve söyle başkalarına
Bunların tüm kârı
Başkalarının ziyanından gelir
Avuçlarında kâr görmezlerse
Ziyan hesaplarına nokta koyarlar
– Sökün yüreğinizi!
Benim yabancılarım
Sökün yüreğinizi!

Mırıldandığınız dua
Ölmüşlerin hayat tarihidir
Yaşadıkları zaman
Hiçbir hayat horozu
Köylerinin kalbinde ötmemişti

Sökün yüreğinizi; tarihimizin sinesinde
Bir kızın bedensiz ayaklarının kelebeği
Hepinizin kalbi yerine
Kanat çırpacaktır
Budur işte
Genişliği sizi kendi darlığında
Üzüm tanesi gibi
Sirkeye dönüştürecek dünya;
Bir Ben'in geniş ve çivili postalını parlatmak için

Ama sen
Sen kalbini yıka
Bir yağmurun kristal kadehinin saflığında
Böylece anlarsın;
Nasıl da onlar
Ayak parmaklarının altında
Ağız açan mezarlarda
Bulûğlarının patlayışında
Raksettiler
Nasıl çıplak taş döşemeler üstünde
Oynadılar
Ve cesetlerinin iştahıyla
Nasıl da
Önceden bildikleri ölüm ziyafetinde
Mermi kebaplarını sıcak sıcak
Dişli çark dişleriyle yuttular

Kalbini kulak gibi hazır et ki
Ben de şarkımı okuyayım
Zindanın rutûbetli havasında
İşkencenin yakıcı havasında
Darağacının hafakanlı havasında
Ezilip sıkılan portakal ciğerlerinin şarkısını
Ve kanlı isimleri kusmadı
İtirafın dertli ateşinde

Deniz çocuklarının şarkısını okuyayım
Karşılaşma sahilinde diz çöktü onlar
Kimsesizce diz çöktüler
Ve öldüler
Kimsesizce öldüler!

Ama siz yeryüzünün sıcak nefesleri! Yarının tohumunu dünün toprağında pişiriyorsunuz
Düşmanın umut yelkeni yırtılmasaydı,
Kayığının alabora olmuş tarihini karaya çekmiştiniz!

2

Size diyorum: Aşkların, imanların kanıyla
Askerlerin, atların kanıyla
Büyük benzerliklerin kanıyla
Çelik başlıklardaki kireç kafaların kanıyla
Bir elin ne yapayımlarının kanıyla
İnsanlığı çiğneyenlerin kanıyla
Büyük meydanda imzaladınız
Tarihimizin dibâcesini

Kanlarımızı karıştırıyoruz
Yarın buluşma gününde
Ölüm şarabını dolu dolu düşmana içirmek için
Ergenliğin şerefine
Yolun kalçalarından kaldırdı kadehi
Bir rahmin tarihini doldurmak için
Büyük kurbanlık yıldızlarla
Tîr ayının yirmi üçüncü günü
Yirmi üçüncü günü

15 Temmuz 1951

Toprağın Mersiyeleri

(*Mersiyehâ-yi Hâk*)

(1969)

ŞİİR KURTULUŞTUR

Şiir
Kurtuluştur
Kurtuluş ve özgürlük

Şüphedir
Sonunda
Yakîne yönelir
Ve bir mermi
İşin sonunda
Ateş
Edilir
Gönül rızasıyla çekilen bir âhtır
Huzurla

Ve dört ayaklı kesinliktir
Sonunda
Ayak altından
Kenara düşer
Cismin yükünü
Kendi hacminin bütün baskısı altında
Kırmak için
Can özgürlüğü için
Bu
Son yol ise.

Bir kuş beni bu diyara yönlendirdi
Ben bu kara toprakta
Bitmiştim
Tıpkı bir yarpuz otu gibi
Bostancının müdahalesi olmadan
Tarlanın rutûbetinden.

İşte böyle; insanlar
Bana öyle bakıyor
El emeklerinden ekmek yiyorum
Ve kendi nefesimin kokusuna buladığım şey
Onların kulübesinin havası.

Oysa
Onlar bu diyara geldiğinde
Onlara güler yüz gösterip kapıyı açan
Bendim!

1969

MERSİYE

Furûg-i Ferruhzâd'ın suskunluğunda

Seni aramak için
Dağın dergâhında ağlıyorum
Denizin ve otların eşiğinde

Seni aramak için
Rüzgârların geçidinde ağlıyorum
Mevsimlerin dörtyol kavşağında
Bir pencerenin kırık çerçevesinde;
Bulutlu gökyüzünü
Eski çerçeve edinen pencerede

Senin resmini bekleyerek
Bu boş defter
Daha ne kadar
Daha kaç yaprak olacak?

Rüzgârın akışını kabul etmek
Ve aşkı
– ki ölümün kardeşidir –

Ve ebedîlik
Sırrını
Sana açtı.

Sonra bir hazine şekline büründün
Gerekli ve hırslandırıcı
Öbür taraftan bir hazine
Toprağın, diyarların temellükünü
Böyle
Kabul etmiştir!

Adın gökyüzünün alnından geçen seher vaktidir
–Kutlu olsun adın!–

Ve biz öylece
Çevreliyoruz
Geceyi ve gündüzü
Ve henüzü...

18 Şubat 1967

GECEKİ

Fısıldaşıyor
Öyle
Akkavak ile çam başbaşa
Belki de
Hile ile bir sevda var başlarında
Sanırsın
Dolap çevirmeyi fısıldaşıyorlar
Bu yanda ise
Bir hayhuy
Her şeyin görünüşü öyle
Huysuz bir düşman
Yatmış pusuya

Ve görünüşe bakılırsa sessizlik
Karanlığın gereğidir ancak
Gecenin gereğidir ve sadece siyahlık
Bütün sesler susar
Gece ibadet eden dışında
–Son "Hak" feryadı bir damla
Kanla boğazında dolanmadan önce–
Ancak biz
Ben ve sen.

Ve bu düzende
Gecenin sınırı yok
Sonu yok

Ve bu düzende
Zulmü
Geceden daha iyi anlatan
Bir âyet yok

Mayıs 1968

GÖZLERLE

Bu yersiz sabaha hayret eden
Donuk gözlerle
Çardak güneşinin penceresinde
Doğmak üzere olan bu günün ağartısının ardından

Bağlı ellerimi
Serbest bıraktım
Uykunun zincirlerinden

Bağırdım:
İşte
Mucize ışığı
İnsanlar!
Gece yarısını fecirden ayırmak için
Kör gönüllü gözlerinizde
Bir yön yerinde kalmışsa,
O kadarının cebinizden
Gitmemesi için
Güzelce seyredin
Gecenin gökyüzünde
Güneşin uçuşunu!

İşitmez kulaklarınızla
Dinleyin şu ilginç şeyi:

Gecenin yarım perdesinde
Güneşin sesini!

– Gördük
(Dedi halk, yarısı)
Parlak uçuşunu. Evet!

Yarısı gönülden sevinerek
haykırdı:

Can kulağıyla işittik
Aydınlık ışığını!

Bir defasında
Hayret ağzımla dedim:

Hey saçma
Saçma
Mahlûkat!
Sarhoş musunuz, sersem misiniz?
Ya da görünüşte
Numara mı yapıyorsunuz?
Henüz gecenin yarısı geçmedi.
Ve tövbe ediyorsanız, temizseniz, müslümansanız
Namaz için
Çavuşların sesi gelmedi

Her ağzın kötü kokan çukurlu boğası
Öfkeli aydınlık bir yanardağ oldu

–Bak şu aldatmacaya; güneşin aydınlığı için
Bizden delil istiyor

Kahkaha tufanı...

Güneşi bırakmış
Kendi alarmlı saatine dayanarak
Zavallı halkı
Emekli etmek istiyor
Oysa daha
Gece yarısını geçmedi

Kahkaha tufanı...

Ben
Damarlardaki derdim.
Kemiklerdeki hasretim
Canımda ateşe benzer bir şey
dolandı

Bütün vücudumu
Sanki
Bir şey sıkıştırdı
Güneş tüfeğiyle bir damla
Kaynadı iki gözümde
Denizlerin tüm acılığıyla
güçsüz gözyaşıma bir kadeh çaldım

Onlar güneşe vurgundu
Çünkü güneş
Gerçeklerinin en yalnızıydı
Gerçekliklerinin duygusuydu..
Işığıyla, sıcaklığıyla
Arkadaşlığın riyasız kavramıydı
Parlaklığıyla
Sadakatin aldatmasız kavramıydı

(Keşke
Güneşten öğrenebilselerdi
Onun esirgemesiz olduğunu
Dertlerde ve sevinçlerde
hatta
kuru ekmekleriyle
Ve bıçaklarını
Bölmek dışında
Çıkarmayacaklarını.)

Yazık!
Güneş
Adaletin esirgemesiz kavramı olsaydı ve
Onlar adalete vurgundu ve
Şimdi
Güneşimsi bir şeyle
Onların
Gönlünü
Böyle
Aldatmışlar!

Keşke
Damarlarımdaki kanı
Ben
Damla
Damla
Damla
Ağlayabilseydim
Bana inanmaları için

Keşke
Keşke bir an
Kendi omuzlarıma oturabilseydim
Bu sayısız insanı
Toprak kabarcığı etrafında döndürebilseydim
Böylece iki gözleriyle görselerdi güneşlerinin nerede olduğunu
Ve bana inansalardı
Keşke
Yapabilseydim!

1967

AKŞAMKİ

– Hey Bâmdâd! Sana bakıyorum
Bu kadar kalabalığın arasında nasıl da yalnız oturmuşsun!

– Yalnız mı oturmuşum?
Hayır
Sadece benden ve bizden kurtulmuş olarak oturdum

– Hey Bâmdâd! Sana bakıyorum
Nasıl da harap oturmuşsun!

– Harap mı?
Harap mı oturmuşum?
Evet
Ve kendi umut şehrimin manzarasına bakıyorum

– Hey Bâmdâd! Sana bakıyorum; yalnız oturmuşsun
Küçük pencerenin yanında

– Benim gökyüzüm
Evet
Çok kıt görüşlü olarak kalıptan çıktı

– Hey Bâmdâd! Sana bakıyorum; kederli oturmuşsun
Batı ufuklarına açılan küçük bir pencerenin yanına

– Benim ve güneşin henüz
Buluşma umudu var
Her ne kadar gündüzüm
Evet
Kendi sonuna yaklaşıyorsa da

– Hey Bâmdâd! Sana bakıyorum

1969

HAMLET

Olmak
Veya Olmamak...

Konu burada değil
Kuruntu budur.

Kadehte zehirli şarap ve
Zehirli su görmüş kılıç
Düşman elinde
Her şey
Önceden
Açık ve hesap edilmiş
Ve perde
Mâlum anda inecek

Galiba babam Cetsmani'nin* bahçesinde uyumuştu
Benim şeklim onun aldatıcı itimadının mirasıdır
Ve onun aldatma yatağı
Amcamın murat yeri!
Ansızın anladım
Yarım bakışla
Tesadüfen
Temaşa edicilere
Eğer itimat
Başka şeytan gibi
Bu başka Habil'i
Başka Cetsmani'ye
Ninni habersizliğiyle söylememişse
Tanrı'm
Tanrı'm!

Ne aldatış ama!
Ne aldatış!
Karanlığın yarı renkli perdesinin ardında seyre koyulan
Bütün faciadan

⋯/...

* Kudüs'te Zeytin Dağı'nın eteğindeki bahçe. Hz. İsa'nın çarmıha gerilmeden önceki gece dua ettiği yer.

Haberdar
Ve benim gam kitabını
Önceden
Harf harf
Biliyor.

Karanlığın yarı renkli perdesi ardında
Gözler
Benim derdimi seyir için
Gümüş ve altından sikkeler hazırlamışlar
Ağlamanın özgürce planıyla
O kişinin ses ve teneffüs bozukluğunda
–gösteriş yaparak
aslında şüpheyle bakıyorlar–
Zevk almak için.
Bunlardan neden yardım isteyeyim ki? Sonunda
Benim ve amcamın
Eşit olarak
Karşılarında eğilmemi istiyorlar;
Her ne kadar azabım onlara sislenmiş olsa da: Artık
Kladiyus
Amcamın adı değil;
Genel bir kavramdır.

Ve perde...
Son anda...

Bütün bunlarla birlikte
Gerçeğin
Huzursuz avare bir ruhun benim için aşikâr olduğu
Ve dünyanın kötü kokusu
Yalan sahnelerdeki meşâle dumanı gibi
Burun deliklerime azap verdiğinden beri
Bir bahis yok;
Bir kuruntudur bu.

Olmak
Veya
Olmamak

1969

VE BİR HASRET

Bir fütüriste cevap

1

Hayır
Bu karın
Artık
Durma niyeti yok

Kaşımızda, saçımızda biriken kar;
Aynanın eşiğinde kendimize bakınca
Korkuyla
Bir yolun feryadımsı yükseğinden
Mezarın derinliklerine
Bakmış oluruz.

Bakarsın
Bir kutup ateşini
Yakarsın.
Bakışının şefkatli parıltısı
Güneşi
Bir hançerin bir hançerin çeliğinde
Açar
Cesaretle
Gece incisinin yüksek derdiyle
Dayanmam gerekir
Kalbimin yönelişini
Keskin ağzının sertliğiyle
Denediğinde.

Hayır
Hiç kuşku kalmamıştır
Senin varlığının kesinliği
Kendi sonum hakkında
Beni şüpheye düşürüyor
Sen
Kölelerin güvercinlere

İçirdiği su yudumusun
Boğazlarına
Hançer dayanmadan
Önce.

2

Neredesin? Dinle! Dinle!
Kendime karşı o kadar müşfikim ki
Boğazlanmayı candan kabul ediyorum
Susadığım o temiz su o kadar tenzih eder
O kadar özgür olacağım
Mırıltı hecelerinin tekrarından
Bu görkemsiz savaşın keşmekeşinde!
Ve bu suyun temizliği
Susamış canımla

Göçe
yoldaş olacak
Ve üzerine adalet gösterişiyle çizilen tek resim
Yargıçların revnaksız, suskun vicdanlarını
Bana yine açacak.

3

Benim, evet benim
Böyle acı ağlıyorum
Şimdi
Benim doğumum
Kırk yıllık bir derdin ardından
Bu sıcak öğlenin kaygısında
Senin eteğinde. Çünkü güven ve kabul var
Çünkü okşama ve bağış var.

Gölgelerin uzadığı
Bu umutsuzluk anının kaygısında
Gece kısa adımlarla
Dereyi biriktiriyor.

Keşke elin kabul olmasaydı
Okşama olmasaydı ve
Bağış olmasaydı
Çünkü bunların
Tümü
Özlemin zaferidir
Bütün görüşlerin geri gelmesidir
Güneş
Yolculuğa
Ebedî olarak
Hazırlandığında
Ve çok geçmeyecek
Manzara
Bir hâtıra olacak
Ve bir özlem
Ve bir hayıflanma.

Çünkü bu kafeste bir canlı var
Ellerinin okşamasıyla hareketli
Yolcu bu kara giysinin yavaş hareketiyle
Hayvanî bir öfkeyle kükrüyor.

4

Öfkeyle, mücadeleyle yaşadım
Ve yargıçlar
Adaletlerinde hata şaibesi olmadığını ispatlamak için
İnsanlığı mahkûm ettiklerinde
Ve emirler
Kudret gösterisi için
Mahkûmun boynuna kılıç vurduklarında
Can çekişenin başını
Dizime koydum.

Benim yakınlarım
Aşk için
Yaşama rüyasında
Israr ederken

Ben durmuştum
Zaman
Aksayarak
Karşımdan geçsin diye
Ve şimdi
Karanlığın eşiğinde
Zaman alay etmeye koyulmuş
Ben karşısından geçeyim
Ve siyahlığa gömüleyim diye
Hayıfla, özlemle arkasına göz dikmiş
Senin durduğun yere

5

Ben derttim hep
Derttim hep
Sanki kabuk gibi
Dertte sağlam

Böyle bir davul
İçi boş ve feryat edici
Benim içimi tahriş etti

Tümüyle
Tümüyle dert
Doldurdu.

Ve bütün vücudum derdin fosforlu işkencesiyle
Belirgindi
Bütün uyanıklığımla
Her türlü belirtiyi
Derdin derin duygusuyla
Algıladım.

Aşk geldi ve derdim canımdan kaçtı
Uykuya daldığım anda
Başlangıç sondan başladı

Bütün bunlar benim takdirim veya senin yazgın
Ya da ebedî bir lânet mi?
Derdin böyle sönmesi
Bir başka derdin sebebiydi
Çünkü bir zaman, aşkın özgürlüğüyle itiraf ediyordu
Mahpus bir cenazenin
Zindandan çıkarıldığını

Baksana hey!
Baksana
Nasıl da
Öfke feryadım bakışımla alevleniyor
Sanki
Büyük bir heykel
Çelik ciğerleriyle
Nefes alıyor

Nereden geldim?
Şimdi senin
Böyle
Karartıcı bir derde
Batman gerekiyor!
Nereden geldin?
Ve bende üzüntü birikiyor
Bir kin sürekli artarak
Zincirimin halkaları sayısınca
Sular gibi
Durgun ve koyu
Kalıcılık suyunda

6

Öfkeli nefesimi
Sertçe ve kesik kesik
Kucağında sıkıyorsun
Ve ben kurtulduğumu hissediyorum
Ve aşk
Benim kurtarıcı ölümümü
Bütün acılıklarla
Dolduruyor

Benim cennetim ağı ağacı ormanıdır
Ve şehadetimin sonu yok.

1 Temmuz 1968

TEMSİL

Pûrân Sulhkul ve Sîrûs Tahbaz'a
tüm içtenlik ve sevgileri için

Bir feryatta
Yaşamak
[Bir fıskiyenin isyancı uçuşu
–kurtuluşu topraktan
değil–
Ve kurtuluşu
Tecrübe etmiyor.]

Ve ölümün görkemi
Bir feryat fıskiyesinde
[Yer
deli gibi
Kendine çeker seni
Hamileliği
Sermaye yapmak için.
Şehitler ve asiler
Dostlarıdır.
Verimlilik için
Yağmurdurlar
Meyve verirler.]

Yer için
Bereketlerin yağmuru olmak
[Fıskiyenin ölümü
Bu taraftadır]
Yoksa toprak
Senin yüzünden
Bataklık olacak
Çünkü küçük yağmur ırmakları gibi ölmüş olursun.

Yağmur gibi feryat ol
Yoksa
Mundarsın!

11 Ağustos 1968

HİKÂYE

Bir ceylan yavrusu
Tüm gücümü
Onu aramaya hasrettim

Yorgun argın ve
Ayaklarımda karasular
Huysuzlanmış ve
Eli boş
Taş yığınlarından
Aşağıya iniyorum
Ve güneş en yüksek yığının tepesinde
Geceya kadar
Hızlı hızlı
Eteklere yayılıyor.

Şimdi bâtıl olan kemendi bırakıyorum
Onun bâtıllığının verdiği duygu
Hafiflik
Bir zan boğazımı sıkıyor
O ceylan yavrusunu
Benim şemsiyem altında duruyor
Su testisi kenarında
Ve kuru diliyle
Testinin kaplanlı cidarını
Yalıyor.

Ceylan yavrusu
Var gücümü
Onu aramak için zararına harcadım
Ve sevgisinin arıduruluğu
Gözlerini tasvir eden
Sevgi çizgilerinde
Aşikâr.

Güneş tepenin öte yanında
Daha da iniyor
Benim zaman sermayem sonuna geldi
Gece iş başına geçti
Ve testide
Bir kişiyi kandıracak kadar
Su yok.

1968

EŞİKTE

M. Umîd için

Bak
Güneşin sarı gözüne
Bak
Büyülüyor
Seni

Kendi gözlerine
Kendi elinle
Bir gölgelik yap
Gökyüzünü seyretmek için
Göçmen turnaları
Görürsün
Yükseklerde

Mevsimlerin dörtyol kavşaklarından
Rüzgârların geçidinde
Yüzleri güneye doğru
Dâima
Yolculuktadırlar

Gözlerini ellerinle
Ört
Böylece turuncu güneş
Bir bakışıyla seni
Büyülemesin
Görürsün böylece göçmen turnaları
Kanat kanata
Denizlerden geçerler
Denizlerden
Gururla yerinde duran hoş dağlara doğru.

Ve samanın nemli yığınına
Tarlanın revnaksız sofrasına

Kargaların dedikodusuna
Metruk harman yerinde

Ve törelere ve
Âdetlere
Ve topraklara

Ve senin suskun damında
Başında,
Ve senin kederli canında
Gam içinde oturmuşsun
Hem de
Kendi yıllarının zindanında

Büyük kanatlarının son şûleleri
Batı güneşinin ateşinde
Kül oldukça
Kederi görürsün
Uzun gölgeleriyle
Gurûbla birlikte
Kaya
Kaya
Evine girer
Ve senin yanına
Pencere ardına konar

O hasta gibi beyaz eliyle
Senin yaşlı elini...

Ve gurûb
Onun siyah kanatlarını...

1968

Siste Açış

(*Şikuften der Mih*)

(1970)

MEKTUP

Baba! Yemin ederim kararan zamana!
Serap ile çekirdek aydınlanır gözünde!

Yemin ederim canına! Görüyordum ne zamandır kendimi
O tecrübe günü tümüyle unutursun beni
Elinden bırakırsın yine insanlık silahını
Gönlünde kalmaz hiç cömertlik eseri.

Düşmanın tuzağında kalmışken ben düşmanın muradınca
Yiğitliği elden bırakırım belki
Dememiş miydim yüz defa, ekmek ile ışık
Yoldan dönersem, rüzgâr ile kıvılcım zehri olur bana.

Değilim ben şimdi hasmın bağında, zincirinde
Kim çözecek ayağımdan bağı istersem eğer?
Bir elin gölgesi çözer ayağımdan zinciri
Bir elin gölgesi çeker kapımın sürgüsünü.

Kendi iman yüksekliğimden aşağıda kaldım
Simurgun bile kanadının döküldüğü yükseklikten.
Dert mi acıdan parmağını vursan kendine?
Zindanı yer edersen kendine, zindan mı olur?
Gördün denizin enginlerinde kıvrak insanlar
Karanlık suyun derinliklerinden inci çıkarırlar.

Kasıtla dinledin ya gitti, karanlıklarda
Ebedî suyun başında aradı durdu İskender
Hem işittin bu ezgiyi: Kişilerin hakkını, makamını
Tahtta ve yatakta vermezler.

Ben Sa'd-i Selman* değilim ki bir inilti koparayım
Alçaklık geldi, çekti beni buradan yukarı.

Yükselişte nasibim yoktu yükselişten
Şimdi neden inleyeyim? Düşmüşüm alçağa.

---

* İran edebiyatında "zindan edebiyatı"nın temsilcilerinden Mes'ûd-i Sa'd-i Selman.

Sanıyor musun ki unuttum ben eski hikâyeleri
Kalmadı hiçbiri aklımda?
Hayır, şimdi meyveli bir ağaçla benzerliğimiz var
Meyve vermez olmuş bir yıl.
Uzun yıllardır bu fakirlik öyküsü
Defalarca tekrarlanıp duran bir öykü.

Fakirlik değil; dur söyleyeyim sana; bil, neymiş:
Mayası çirkin bir ağaç, tomurcuklanır
O çoraklığın çirkinliğinde, sudan utandığından
Ateş çırpınır durur toprakta kanat darlığından.

Sen de bizim perdedesin baba! Yolu bil ama
İnleme garip garip başın bir yerde bir yukarda.
Ne oldu sana? Korkuyorsun gözünü açarsan
Bakır görünecek gözüne altın, inci dolu rüyan.
Ne oldu sana? Korkuyor musun bir kıpırdarsan
Şûle arşından düşersin toprak yaygısına?
Düşersen korkuyla kendi tahta tahtından
Kâğıt taçlı taşlar toprağa mı döker seni?

Altın tapıcılığının altın telli kisvesi yok ki sende!
Kendini beğenmişlik külâhını ne geçirirsin başına?
Senin temelin suda, sermayen harap
Bu rıhtımın sel yatağında ne temelini atarsın?
Alışverişinde eline geçmez havadan başka
Ne inanırsın rüzgâr satanların lâfına?

Acayip bir hikâyedir bu. Görmedin mi, nasıl da
Kin kılıcıyla attılar bizi oraya buraya?
Görmedin mi söndürdüler her yerde ilim meşâlesini?
Ateşe verdiler nerede mektup, defter varsa.

Kına rengine boyandı yer arkadaşlarımın kanıyla
Böyle soğuk soğuk bakma şafak renginin kızıllığına.
Bir de Doğu defterine bak baba; ne yazıyor
İnsanoğlunun yeni zaferinin şarkısını her sayfasında.

Giylan'da kan, toprak içinde yuvarlandıkları zamanda
Direnerek dostlarım zindanda
Alçak olma dersini verme bana.
Tövbenâme yazayım düşmanın muradınca,
Bedenimin kurtuluşunu ruhumun zinciri yapayım
Aldatmayı oturtayım doğruluktan yükseğe
Parlak sabahtan yüz çevireyim –yazık!– yüzümü
Karanlık akşama çevireyim; çıkayım yolculuğa
İpek abayı satayım kalp paraya
Vereyim şerefimi; eşek çulu kıymete mi binsin sonra?

Ne olur, ısırma beni alçakça öğütlerinle
Kızmaz benim demirim bu küçük ateşle.
Sen tut canının rahat yolunu, ben savaş saflarını
Sen emniyetli bir yer bul kendine; ben tehlike yolunu!

Kasr-ı Zindan, 1954

ZİNDANIMDA BURÇ OLMASIN

Zindanımda burç olmasın
Kemiklerimin üstündeki ciltten başka.

Bir burç, evet
Ama
Tüm dünyanın çevresinde
Değil canımdaki yalnızlığımın çevresinde.

Âh!
Arzu! Arzu!

Soğan kabuğu gibi bir hisar
Kendi halvetimde boş boş oturayım
Açılsın yedi ana kapı
Canımın niyazına, ilgisine.
İnmiş olsun
Evet inmiş olsun
Daha da inmiş olsun,
Ve her kapıda
Demirden ağır yedi kilit!
Âh
Arzu! Arzu!

1969

CEZA

Îrec Gordî'ye

Daldaki meyve oldum
Taş parçası çocuğun elinde.
Bir mucizenin tılsımı
Benim vereceğim zarardan korur belki
Nitekim
Zulüm elini kendime açan
benim!

Uzun boylu!
Manzaramın önünde
Bulutun atlaslı dönüşü gibi
At adımını.
Savunmasız bir kuşun hücumundan
Dönünce evime
Kapıyı açmadan önce
Eyvanın taht kurulmuş yerinde
Görün bir kere.
Yağmur ve mırıltı dolu bir yüzle;
Küçücük bir gayrete değse de
Olayın baltacısının
Artık
Yorgun eli
Ferman dinlemez.

Kim demiş
Yeryüzünün bilgelerinden son geriye kalanım diye?
Ben o gulyabaniyim; gecenin ekvatorunda durmuş
Dünyanın bütün sularının arılığında boğulmuş,
Ve şeytanlığının manzarası
Bir yıldızın doğuş yeri olmuş.
Benim yeryüzümün sonunda bir küme var.
Orada
Ayağı toprağa basarak
Serabın raksetmesi gibi

Susuzluğa aldanarak
Veriyor sırtını.
İnsanın ve Tanrı'nın mafsalında
Evet
Dayanıklı olmayan toprak ve ıvır zıvır mafsalında
Ve karanlık bir dalganın geçtiği rüzgârda
Revnaksız soğuk eyvanımda
Süpürge savurup durmada.
Mevkii yüksek köleleri gördüm ben
Yüksek kasırlarda.
Yoktu altın gerdanlıklar onların boynunda.
Ve özgür insanları
Süslü giysiler içinde
Şarkı söyleyerek
Gidiyorlardı öldürülecekleri yere.

Benim evim dünyanın bir ucunda
Toprak ve ıvır zıvırın ekleminde.
Bize demişlerdi:
"O mukaddes kelâmı
Öğreteceğiz size.
Ama bunun için
Can solduran bir cezaya
Tahammül etmeniz gerek."
Can tüketen cezaya o kadar dayandık;
Evet; o kadar dayandık ki
Biz mukaddes kelâmımız
Birden aklımızdan çıkıverdi!

1970

SABAH ŞARABI

M. Âzerm için

Uçmakta
Düşmüştüm şüpheye
Omuzlarım
kanatlarımın ağırlığından
Yamulmuştu
Ve alacakaranlığın masumca fedakârlığında
Hırslının açgözlünün yarasası
kanat çırpıyordu.
Uçmakta
düşmüştüm şüpheye ben.

Seher vakitleri
Büyük adın süt rengi sihri
Tecelli hâlindeydi.
Çiçek açan Meryem'e dedim: "Tanrı'yla buluşma şevkin var mı?"
Cevap vermek için ses çıkarmadan
Yeniden doğurmanın yorgunluğuyla
Ağır bir uykuya
Daldı.
Öylece
Büyük adın sihirli tecellisi
Ve kuşku
Yamulmuş omuzlarımda
Bir kanadın güçlü ağırlığının yerine geçti.
Bir daha
Uçmaya
İstek
Duymuyordu.

Tus, 1970

KURTARICILAR

Arabaların ağır homurtusunda, ezanla cazın karışımında
Küçük bir kumrunun sesini
İşittim.
Bulutla duman karışımı bir perdenin ardında
Tek yıldızın parıltısı gibiydi.

Günahkârların
Masumiyetlerinin bel kıran mirasıyla
Yüce dergâhta
Dert alınlarını
Eşiğe koydukları yerde ve
Sonuçsuz gözyaşı yağmuru
Toprakta;
Ve Kurtulmak, kurtarmak için
Yeryüzünün dört noktasından
Ayakları prangalı, yollarını kaybetmiş olarak gelirler,
Cömert olmayan zikirlere, niyaz feryatlarını tufanlı heybetine kulağını tıkamış
İki kumru
Soğuk şerefede
Birbirinin ağzına yem koyuyor.
Ve Aşk
Onların çevresinde
Bir başka hisardır.

Tus, 1970

BAŞKA MEVSİM

Göz görmeden
Bahçede
Hissedilebilir
Rüzgârın muhalif sarayının kıvrımlı tarhında
Bir yaprağın ağırbaşlı umutsuzluğu.
Yoktur acelesi;
Konar toprağa.

Pencere camlarında
Çiy tanesinin kargaşası var.
Bakış yolu yok
Ki içeri girip kendine bakasın.

Güneşte, ateşte
Artık
Sıcaklık ve ışık yok
Soğuk çadır yeri açmak için
Bir kor ateşin rüyasında.

Bu
Başka mevsimdir
Soğuğu
İçerden
Güzelliğin açıkça anlaşılmasını
Karmaşıklaştırıyor.

Hey gidi sonbahar hey!
Renklerin tufanını
Estiriyor gözlerde.

Hem güneşin kalay mangalı gibi
Suskun değil ocak
Çünkü geçmiş yıldır:
Sönmüş olan
Benim!
Ben kendim!

Mesele bundan ibaret:
Bir şey sönmüş ve yanmıyor
Bu yıl
Göğsümde
Bedenimde!

1970

GÖLGEYE GİDEN AYDIN ADAM İÇİN ŞARKI

Kanaat gibi
Sarsılmıştı
İnve ve uzun
Güç bir haber gibi
    Bir sözlükte
Sorgulu ve
Bal
Gözlerle
Ve kızarmış bir yüz
Hakikatten ve
Rüzgârdan.
Bir adam suyun dönüşüyle
Kısa bir adam
Kendinin hülâsası olan adam.

Tespih böcekleri kötü gözle bakıyor cenazene.

Yıldırımın öfkesi onu kül etmeden önce
Fırtına boğasının sırtından çekmişti kayışı.
Eski imanları denemek için
Eski başörtülerinin kilidinde
Çürük dişler vardı.
Yolların en ücrasına
Uçmuştu.
Beklenilmeyen bir yolcu,
Her orman, her köprü tanıyordu onun sesini.

Yollar adımlarının hâtırasıyla uyanık kalıyor.
Gündüzü karşılamaya çıkardın
Ağartı
Seni
Daha da ileri götürürdü,
Horozlar
Sabah ötsün diye.

Bir kuş onun kanatlarında çiçek açtı
Bir kadın onun memelerinde
Bir bahçe onun ağacında.

Senin azarlamanda çiçek açıyoruz biz
Koşturmanda.
Senin kitabında çiçek açıyoruz biz
Eminlik ve inanç olan
Gülümsemeni savunurken.

Deniz kuyudan içtiğin bir yudum suyu kıskanıyor.

1970

BABALAR VE OĞULLAR

Varlık
    Geçiyordu satıh üzerinde
Garipçe
Dalga gibi
Adaleti cepte ve
Zulmü avuçta
Namus ve kanun bu ya.

Hayat
Suskunluk ve geviş getirmekti ve
Ve karanlıkların mezarında doğmak
(Karabina ateşiyle
aydınlanmayı
istemeseydin!)

İdrak
O resimli yazıda
İki gözdü
Bir çaput parçasıyla bağlanmış
(Mahkûmları
Eskiden beri
Böyle darağacına çekerler.)

Babamın gözleri
    Gözyaşını tanımadı.
Çünkü dünyayı asla
    Güneş tasavvuruyla
Tasvir etmemişti.
"Evet" diyordu ama
    Kendisi bilmiyordu.
Çocuklar "Hayır!" dedi.
Uzun uzun beklediler
Gökyüzünden bir şarkı inmedi.
Gerdanlıkları
    Sözsüz
        Bir ezgiye başladı.
Ve tarih
Facianın sürekliliği oldu.

1970

Ateşteki İbrahim

(*İbrâhîm der Âteş*)

(1973)

GECE

Kapı yok
    yol yok
Gece yok
    ay yok
Ne gün var
    ne güneş.
Biz
zamanın dışında
    durmuşuz
kendi sırtımızda
    acı hançerle.
Kimse
    konuşmuyor
        kimseyle.
Oysa suskunluk
    bin dil ile
        konuşmada.
Kendi ölülerimize
    dikiyoruz gözlerimizi
        gülünç bir eda ile
ve bekliyoruz sıramızı
hiç
gülmeden!

GECE

Boşuna güzelse gece
niçin güzeldir
gece
kim için güzel?
Gece ve
yıldızların kıvrımsız ırmağı
soğuk soğuk akıp geçen.
Ve uzun saçlı matemliler
iki yakasında ırmağın
hangi hâtırayı anımsar;
kurbağaların nefes kesen kasidesiyle
bulunurlar taziyede.
Her tanyeri
on iki merminin bir ağızdan sesiyle
delindiği
vakit?

Boşuna güzelse gece
kim için güzeldir gece?
Ne için güzel?

İŞARET

Bir çakal
    eğer
küfrettiyse yüce aya,
belki de yaşlıları
kurtulmak için hastalıktan
buna vermişlerdir izin.
Bilgenin var bir bildiği
                ama
gök gürültüsüne
uluyan
sanma ki ulur Bû Ali'nin* *Kânûn*'uyla**
                hatta
cinnet adına
bundan açık bir işaret
elde etmiş olmak için.

* Bû Ali, Ebû Ali Sina, İbni Sina.
** *Kânûn*, İbni Sina'nın *Kânûn fi't-tıb* adlı yapıtı.

KALKIŞ

Niçin ağlar gece kuşu?

Ben bunu sormuşum.
Ben bunu soruyorum.

İçindeki ufûnet sabırdan.
Meslek edinmişsin
güçsüzlük havyasında.
Sen Eyüp'sün
bundan önce eğer
    kalkmış olsaydın
                ayağa
Hızır gibi
    her adımında
bir yeşillik
    bitirirdi
        toprakta
ve eteğinin rüzgârı
    bir fırtına olurdu
diken çalılarının kâğıt nazmını
        süpürmek için.
Ben bunu dedim
hep
hep bunu derim.

MEYDANDA

Görülebilenler ve
göze ilişenler
askerlerin
    katliam talimi yaptığı yerde
bir çayır alan olabilir
ve çocuklar
    ebemkuşağı
danseden ve
    çığlık dolu.
Ama
son emrin karşısında
        edilen tebessüm
sadece
    bir gülüş olabilir
"Ateş!" karşısında.

GECE

Bir adam pençe attı gökyüzüne
kanı çığlık çığlık
ağzı kapalı iken.

Kanlı bir hınç
suyun inanılmaz çehresinde!

Âşıklar
böyledir.

Gecenin kenarında
çadır kur;
ama yükseldi mi ay
kılıcını
    çıkar
        kınından
ve koy
yanına.

YAZ

Bahçenin örtülüleri
örtünün ardından
yorgun yolcu için
yeşil yenleriyle
bir öpücük gönderiyorlar.

Rüzgâr sırtında
bir başka kokuyu taşıyor.

Ulu ağaç
    bu yıl
ne meyva verecek
kuşlar
kafese
muhtaç
olmasın diye?

GECE

Büyük gümüş kilit
soğuk su birikintisinde
        kırılmış.
Karanlık kapı
kapanmış.
"–Yalnız yolcu!
Bir tutam ateşinle
    söğüt gölgeliğinde
hangi şafağı
    bekliyorsun?"
Parlak hilâl
soğuk su birikintisinde
        kırılmış
ve gümüş dövmeli kapı
yedi sihirli kilitle
kapanmış.

GECE

Benim için
    sen
sebepsiz
    değilsin.
Gerçekten de
hangi kasidenin ödülüsün
        ey gazel?
Güneşe
    hangi cevabın yıldız yağmuru
karanlık pencereden?
Söz şekilleniyor bakışlarınla
ne hoş bakış oyunudur başlattığın!

Gözbebeklerinin ardında
hangi zindanın feryadı var
    ki özgürlüğe
kabarmış dudaklarla
        bir kırmızı gül atıyor?
Yoksa
    bu yıldız oyunu
hâşâ
    bir şey borçlu değil güneşe.

Bakış güven duyuyor seninle.
Ne de inançlı çağırıyorsun adımı!

Ve gönlün
barış güvercini;
acı tuzakta
    kan içinde kalmış.

Yine de
ne yüksekten
ne kadar yüksekten
uçuyorsun!

MUSKA

Çirke* oturur
    gülüş
sargı beziyle
    bağlarsan eğer.
Bırak onu
Bırak onu
    devin uykusu
        bölünse de.

Çimenliktir bu
çimenlik
gülün ateşli kan lekeleriyle.

Söyle çimenliktir bu; değil celladın yeşil postu.
Hatta
    ne zamandır,
    bahara kadar
bu kesim yerinden
geçmemiş olsa da.

Yaralı gülüşün çirke oturmadan
bırak onu.
Bizim gibi
    bırak onu!

---

* Çirk: Kir, pas, pislik.

ATEŞTEKİ İBRAHİM'İN ŞARKISI

Alacakaranlığın kanlı göçüğünde
bir başka adam var.
Toprağı yeşil istiyordu
ve aşkı en güzel kadınlara yaraşır.
Onun gözünde
bu
değildi o kadar da değersiz bir hediye
toprağa ve taşa yaraşacak.
Ne adam! Ne adam!
Diyordu ki
kalbe yaraşan
aşkın yedi kılıcıyla
kan içinde kalmak
ve gırtlağa yaraşan
en güzel adları
söylemek.
İşte böyle bir aşktı demirdağın arslanı adam
yazgının kanlı meydanından
Aşil gibi geçti.
Bir çelik vücutlu:
ölümünün sırrı
aşk kederi ve
yalnızlık gamıydı.

"Âh, gamlı İsfendiyar!
Senin için iyisi
gözlerini kapamak!"

"Değil mi;
Biri
yetmez miydi
kaderimi yazmaya?
Yalnız olan ben
etmedim feryat!
Gömülmeye
razı oldum
ben.

Bir sestim ben
–şekiller içinde bir şekil–
ve bir mânâ buldum.

Ben vardım
ve ben oldum;
    ne bir gül goncası
    ne bir kök sürgünü
    ne ormandaki bir tohum
Tıpkı
    gökyüzünün secde ettiği
        şehit
            bir halk adamı gibi.

Değildim ben
    başı önde zavallı bir kulcağız
    ve benim cennetim
itaat ve alçakgönüllülüğün patika yolu
                değildi.
Başka tanrı gerekliydi bana
çaresizlik azığına
        boyun eğmeyecek
            bir kula yaraşan.

Ve başka bir
        Tanrı
            yarattım."

Yazık! Demirdağın arslanı!
            Sen vardın
ve bir dağ gibi
düşmeden yere
sızlanmadan, kararlı
        ölmüştün.
Ama ne Tanrı, ne şeytan.
senin yazgını
    bir put yazdı
başkalarının taptığı.
Başkalarının
    taptığı
        bir put.

GARİPÇE

Ne zamandır garip, saldırgan bir sızı
yüz tutmuş hafiflemeye
ve şimdi
koyu alacakaranlıkta
yalnız bir kuşun çığlığına
kulak kabartan
yalnız bir beygirin uzun yelesi
ülkemin müşfik meltemi dışında
dalgalanmıyor.
Ben bunu biliyorum, kardeşler!
Ben bunu görüyorum
her ne kadar
Benimle suskun alacakaranlık arasında
şimdi
varsa da başı göklere yükselen binalar ve
bitkilerin
özlem yeşerişinde
kuşların
özlem uçuşunda
olduğu çığlık vadileri.

Gökyüzünden
ama
ilâhî bir şarkı geçiyor
tınılar kuyruğu peşinde, kardeşler!
Burada sağlam basıyorum yere ve diyorum ki
uzak olsam da
bulunmam gereken yerden
kendi canımın serkeş zindanıyım ve
bensiz
güneş
sualtı vadisinin çeltik tarlalarından
garip ve kalbi kırık geçiyor.

Gökyüzünden ilâhî bir şarkı geçiyor
tınılar kuyruğu peşinde, kardeşler.
Burada kalmışım aslımdan uzakta.
Bunu diyorum işte.
Bu görevimle
ne zamandır
ölümü
aldatmışım.
Gökyüzünden
ilâhî bir şarkı geçiyor.

KARANLIK ŞARKI

Sabahın kurşunî zemininde
atlı
suskun durmuş
ve atının uzun yelesi rüzgârda
dağılıyor

Tanrı'm, Tanrı'm
atlıların durmaması gerek
olay
ihtar edilince.

Yanık çitin kenarında
kız
suskun durmuş
ve ince eteği rüzgârda
dalgalanıyor.
Tanrı'm, Tanrı'm
Kızlar suskun kalmamalı; Erkekler
umutsuz ve yorgun
yaşlanırken.

SADAKTAKİ SON OK

Ben son sözümü
    getirdim dile
mezbahada
    bir kurbanın mantıksız kanı
veya hûn-i siyâvuş* gibi
(Henüz güneşin doğmadığı
doğmasına henüz vakit olduğu
belki de asla doğmayacak olan
    her günkü kanı)
Kaynayan bir taahhüt gibi
son sözümü
    dile
        getirdim
ve durdum
tınısı
    rüzgârla
        en uzak toprak kaleyi
            fethetsin diye.

İsm-i Âzam**
(Hâfız'ın dediği gibi)
ve son söz
(Benim dediğim gibi)
masum bir kuzunun son nefesi gibi
kurban yerinin acımasız taşına aktı.

Ve kan kokusu
kararsızca
rüzgârda
geçti
    gitti.

---

* İran mitolojisinde mazlumluk ve mâsumluk timsali Siyâvuş'un adından. İnanışa göre her bahar, onun haksız yere dökülen kanından ırmak kenarlarında "per-i Siyâvuşân" veya "hûn-i Siyâvuşân" adı verilen bir çiçek açar.
** "İsm-i Âzam": Allah'ın en büyük ismi anlamına gelen bir tâbir.

YÜREĞİMİN KIŞINDA

Elimin ve yüreğimin titreyişi
hep
aşkın
sığınak olmasındandı.
Bir uçuş
olamazdı kaçılacak yer.
Âh aşk
yok musun sen
mavi çehren görünmüyor.

Ve bir merhemin serinliği
yaralı şûlede.
Yoktu şûlenin coşkusu
yüreğimdeki serinlikte.
Âh aşk
yok musun sen
Kırmızı çehren görünmüyor.

Sakinleştirici koyu bir toz
güçsüzlüğün huzurunda
ve kurtuluşun tenhalığı
huzurun kaçışında.
Bir suyun sakinliğindeki
siyahlık
ve erguvanda
küçük bir yaprağın yeşilliği.

Âh aşk, âh aşk
Bildik rengin
yok ortada.

BÖYLE ÖLMEKTEN...

Ölürüm akasyaların uykusuna.
Bir hayal gibi
hafif bir esintide
    kuşkuyla geçen.
Ölürüm
akasyaların uykusuna.

Uçmak istiyorum şebboyların ağır soluğunda
Yaz bahçelerinde,
ıslak ve sıcak
    akşamın ilk saatlerinde
uçmak istiyorum
    şebboyların soluğunda.

Hatta eğer
    bıçağın mor zambağı
tomurcuklanırsa
göğsümde,
gülün son deminde ölürüm akasyaların uykusuna!
Ve şebboyların ağır geçişi olmak istiyorum
pencere salonunda
akşamın saat yedisinde.

GÖRÜLMEZ AY

*Govher Murad'a**

Ayı yenilemek için
dama çıktım
akik, yeşillik ve ayna ile.
Soğuk bir orak geçti gökyüzünden
Yasaktı güvercinin uçuşu.

Çamlar bir şey dedi yalvararak
ve bekçiler sapladı kılıçlarını kuşlara hayhuyla.

Ay
doğmadı.

* Asıl adı Gulam Huseyn-i Sâidî (1935-1985). Azerbaycanlı öykü ve piyes yazarı. *Âyi Bâkulâh Âyi Bikulâh* adlı eseri Mehmet Kanar tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Mitos Boyut, İstanbul, Haziran 1996.

KARIŞMAK

Acımasızca azdı
mecal ve
olay
    çok
        beklenmedik.
Bahardan
    almadık bir temaşa hazzı;
yoksa kafes
    solduruyor bahçeyi.

Güneşten ve nefesten
dudağın doyumsuz öpücükten
kesilmesi gibi kesileceğim.

Çıplak
söyle çıplak gömsünler beni toprağa
baştan ayağa çıplak
aşk için yere kapanışımız gibi
örtü şaibesi olmadan
toprakla
âşıkâne
    karışmak istiyorum.

BİR İŞARET

Senden önce
ressamlar
nice
ahu çıkardılar
yaprak karışımından
ya da dağ eteklerinde
bir sürü.
Çobanı saklı
bulutun eğri büğrülerinde
dağın doruğunda
ya da sisli desen desen ormanda
böğüren
aç bir geyiği
sade sade.
Benzerlik çizgilerini tasvir et sen
İçten gelen ahı
kızgın demiri
sönmemiş kireci
dumanı, yalanı, derdi.
Susmak
değil bizim takvâmız.

Suyun sükûtu
kuruluk olabilir ve susuzluğun feryadı.
Buğdayın sükûtu
açlık olabilir ve kıtlığın muzaffer kükreyişi.
Güneşin sükûtu
nasıl karanlıklar ise
insanın sükûtu cihansızlık ve Tanrısızlık.
Kükreyişi tasvir et!
Acıların çizgisiyle kırbacın kıvrımında
çağımı,
umut ve Tanrı'ya yabancı
komşumu,
parayla tartılıp satılan
hürmetimizi.

Sahiptik dünyanın tüm sözcüklerine
işe yarar
    demedik
çünkü bir sözcük
        ama bir sözcük yoktu ortada.
– Özgürlük!
Biz demedik
Sen tasvir et onu.

MECÂL

Bir yavru kuş yuvada
ve adada bir çiçek
samanyolunda bir yıldız.

Açık alnınla düşündün bir küçük bedeni
kabuğunda yeşeriyordu
bahçeyi
    nağmeyle
        doldurmak için
Tıpkı toprak usâresinin
sap dehlizinden geçişi gibi
yazlık manzarasını
    bir başka renkle
        süslemek için.

Sen doğumu
    bir kez daha
kuşatıyorsun yasalarının nizamında
ve karanlığın pası
zamanının kalp atışlarını
sayıyor.

TOPRAKTA ÂŞIKÂNE ÖLENİN DOĞUMU

Nâzîâbâd'ın arka sokaklarında
Ahmed Zîberum'un katli

1

Bak, nasıl toprağa yayılmış tevazuyla
Ellerinin ince fidanı
Tanrı
aşkında
ve isyanın karşısında
alçalmış
cehennemin yüksekleri.

Bir "evet" ile ölüyor o,
değil yüz hançer yarasıyla
ve ölüm yetişmiyor
gevşeklik ateşiyle
tükenmesi dışında.

Büyük bir kale:
Kapısının tılsımı
küçücük dostluk kelâmı.

2

Aşkı inkâr için
ne çok direniyorsun
bir hançer sakladın belki de
yenine.
Âşık
itiraf için öyle bağırdı ki
tüm vücudu
feryat oldu.

3

Bak
nasıl da tevazu ile asalet toprağına sürüyor
yüzünü
Diriltemeyecek onu
    hiç bir tufan.

Nasıl da düşüyor eşiğinde toprağa
Halka yapmış elini deniz kenarında.

Bak
ne yücelikle koydu başını ayağına.
Onun ölümü bin şehzadenin hayhuylu doğumuydu.
Bak!

Kaptaki Hançer

(*Deşne der Dîs*)

(1977)

ZİYAFET

Siyahkel ormanlarının hamâsesi

Ravi

Ama
Yalnız
Sûr sofrasında eğri bir hançer
Porselene dönmüş büyük kapta

Ev Sahibi

Önderlerim! Önderlerim!
Cidden protokolsüz!

Ravi

Konuklar için
Köleler
Eski minelerden
Zehir dolduruyor kadehe

Gülümseyişleri
Lâle ve hile hurda.
Bahşişi
İsteyerek
Etek açmışlar
Baş ağrıtmayan ölümü
Takdim ediyorlar

Ölüleri raflara dizmişler
Dirileri buzluklara
Yuvarlak
Sûr sofrasında
Biz aynı sofrada olanların kansız yüzüne bakıyoruz
Hayret
Biz
Kimiz?
Raflara dizilmiş ölüler değiliz
Sandığa koyulmuş diriler değiliz
Sadece
Kanlı dergâh, kana bulanmış döşeme tanıklık ediyor
Ayağı çıplak
Kılıçtan bir caddeden geçtik

İddiacılar

Sofraya indiniz mi?
Kadınları sarı dert suyuyla
Altın kapladılar!

Soytarı

Meleklerin resimsiz bahçesi
Eksik bir güzelliktir.
Alaylı gülüşler

Aylak

[Koşarak yaklaşır ve aynı hızla uzaklaşır]
Dindar bekçilerdir
Dindar bekçilerdir
Dindar bekçilerdir
Dindar bekçiler

Kurşun sesiyle kesilir

[Devam eden sessizlik
Çok uzaktan matem tutanların davulu ve çalparası
Meddahın hutbe yerinde ağır ağır hareket eden yas tutanların ayak sesleri
Çalpara ve davul sesleri zaman zaman çok hafif işitilir.]

Meddah
[Ağır ve hamâsî]

Hoş bir ezgi tınısıyla uğurlar onu
Şeytan
Üstün bir melekti.
Mücavir ve kafadar.
Korkuya kapılmadı
Gerçi kanatları ebedîydi
Bağırdı "Hayır"
Gerçi biliyordu
Bu
Kanadı kırık bir kuşun umutsuzca haykırışıdır
Düşmekte olan bir kuşun

Kendinden utanmıyordu ve
Başı önde
Gölgelerin soğuğuna sığınmadı
Yolu güneşe doğruydu
Gerçi eriyordu
Kan ve erimiş bakır tadındaydı
Ve başı dik
Her ne kadar
Başını koynuna çekse de
Darağacının mor küfründen
emindir.

Ravi
[Aynı tarzda]

Dediler ona:
– Böyle olur.
Bıldırcının sesini inkâr ediyorsun
Ve bir suyun şırıltısını
Kurtuluşta
Terennüm ediyor.

Aylak

Ama bu küçük görünüş
Dünyanın büyük gerçeği
Ve her güneşin azameti
Gözün ayrılığında
Küçük bir yıldız görünür
Ve ay
Bir çocuğun kâğıt tırnağı
İlk kez onu bir madeni para gibi
Koymuşlar avucuna
Bir makasla
Kırpsınlar diye.

Ay
Küçük tırnak
Aldatmanın gümüş kuruşu
Ama kabul eden
Kendini inkâr etmiştir
İki aslanın arasından aldığın şey taç değil
Güneşin kâkülündeki bûsedir
Senin canını ister
Ve kemiklerinin külü
Onun süt parası

Meddah

Kadınlar
Aşkları getirmişti
Boyları posları
Kabul edip beslemenin hararetiyle
Ateşli görünüyordu
Talep
Bellerinde yalazlanıyordu
Ve kurtuluşun son adımı
Onların çıplaklığında
Namus giysisiydi.

Âşık Kadınlar
[Kendi kendine ağıt yakmakta]

Kök
En aşağıdaki kök
Topraktan ses verdi:
– En uzak goncanın ıtırı
Bal
Olmalı

Meddah

Anneler
Sizi talepte
Unutulmuş aşkları yeniden yarattılar
Sizin kanınız
Yüce bir deneyim olmuştur

Anneler

Kök, en aşağıdaki kök
Topraktan
Seslendi:
– En uzak goncanın ıtırı
bal olmalı!

Âh çocuklar!
Toprağın sıcak ve küçük çocukları
Günahsız öldünüz
Cennet odalarını
Babalarınıza
Açmak için!
Biz o odayı da şimdi gözümüzle görüyoruz
Yerde, hayır aldatıcı cennetin serabında
Demir duvarlarla ve
Taş gölgelerle
Ve ağaçların himayesinde
Gölge salan ağaçların
Onun bitki ıtırı kanınızı hatırlatır
Derin saçış köklerinde
Dolaşan ıtır.

Meddah

Adamlar yeşil sapa yollardan
aşağı iniyor.
Aşkı bir yosun gibi
Kayada
Çaresiz kalmış yosun gibi
Kendi vücutlarını getirirler
Ve yaraları göğüslerinde
Gözleri şefkat ve nefrettir
Ve gülüşlerinin irade dişleri
Ayın asılı hançeri
Abus kalabalıktan
Siyahlığa
Soğuk delik açarlar

(Orada gürgen ve akçaağaç boş yere bitmiştir
ve yeşermek
bir görevdir.
Toprak
Esneyerek gerçekleştirir
Her ne kadar güneş
Parlak kılıcıyla
Her sabah
Yeni bitmiş bir otun göbek bağını kesse de
kendisi zamanla
–nadirliğin şerefidir–
Şaşırtıcı bir şekilde
Uyuyanların huzurunu değil,
Ölmüşlerin sükûnunu bozar.)

Hatip

Kendine âşıklar, hey kendine âşıklar!
Kutsal görünmeye
ne gerek var?
Böyle ağır geçen bir günün batısının arkasına oturmaya
ve başınızı
Güneşin altın buhurdanına koymaya?
Ne gerek var
Öylece oturmaya
Güneşin
Yüzünün çevresinde hâle oluşturması için
Hem açık hem gizli olan o hançer
Önceden
Bu ilâhî elçiliğin hakkaniyeti hakkında
hüccetini
tamamlamıştır.

[Dörtlü vuruşlarla çalınan büyük davulun sesi çok uzaklardan işitilir. Ses ansızın kesilir. Uzun ve sürekli bir sessizlik.]

Ravi

Basamaklar
Sağlam oturmuş
Büyük taş sekiye
Ve ağzının köşesinden
Razılık gülüşünün köpüğü
Çeneye akıyor.

Elçiler
Bir denizden ötekine, ülkenin dört köşesinde
Her kapıyı araştırarak çalar
Ve tellallar onların ardından bağırır

[Uzaktan ve yakından bazı kapılar şiddetle çalınır]

Tellallar
[Aralıklı olarak ve muhtelif hacimlerle]

Bazı bâkireler
Tanrı'ya lâyık!
Lâyık bâkireler
Tanrı'ya lâyık!

Soytarı
[Kendi kanısınca]

Enfeksiyon bahçesi
Ağır bir mirastır.

Enfeksiyon bahçesi
Enfeksiyon bahçesi
Enfeksiyon bahçesi...

Ravi

Ama
Titreten
Bir soru
Döne döne yükselerek
Çepeçevre etrafında
Ufuklardan
Yükseliyor
Tanıklık ettiler
Zamanın sınırsız genişliğini
Yılın dört heceli dönüşünde anladın
Tanıklık ettin
Tanrı'nın sırrını
İnsan kalıbında gözünle gördün
Ve devamlılığı
Aşkta.

İddiacılar

Güneş
Karın saçma pulunda
hecelenirken
Acaba baharın dudağında
Serada yanan
Kuru yaprakların acı kokusundan dolayı
Bir tebessüm olacak mı?

Soytarı

Bir sırıtış
Evet
Bekçiler kutsaldır!
Bekçiler
Kutsaldır

İddiacılar

Ve dünyanın kesin gerçeği şimdi
Kan damlatan kötü düşünceli iki gözden başkası değil.

Bir İddiacı

Dik dik bakan bu iki göz
Bu tarafta
Cam ile taşın arkasında
Belli etmeden
Seni süzüyor

Soytarı

Biliyorum!
Gözlerimin sadakatına itimat edersem
Bundan çok önce anlamıştım
Gökyüzünün temizliğinde şekillenen şey
Benim uzaklardaki tasvirimden başka şey değil

Hatip

Suskunluğu tercih etmelisin
Yalan dışında bir haberin
Olamazsa,
Ama özgürce
İnleyecek hâlin varsa
Bağır
Ve canını tümüyle
Onun parıltılı teminatı yap.

Bahar 1971

GECEKİ-1

Ziyaeddin Cavid için

Çimenliğin inceliklerine
serbestçe
bırakılmış olursun
Ayağın bir pınarın şuh serinliğinde
ve fiske
Onun sesinin billurlu sesiyle dokunur.

Gecenin soyutluğunda
Canındaki son korku
Yıldızın yazgısındaki habersizliktendir.
Senin ağır gamın
Dişlerinle sıktığın bir ot sapının acılığı.
Geçici bir kabarcık gibi
Gökkubbenin tam tasviri olursun
ve tunçtan
İsfendiyar gibi büyülenerek
Akanyıldızın yakıcı güzergâhı
Göç çizgisini gözüne çeker
Ve sandığın daha emin bir köşede
Bir fiskenin gevşek hayaliyle
Ömrünün aynasını
Sessizce
Kırar

Ekim 1974

GECEDE

Yarın tamamen ondan söz edilecekti.
Dediler:
Gökyüzünün karanlık zemininde
Sadece
Yağmurluğunun siyahlığı işlenmiştir.

Ve uzun bir zaman
Atın dar tokasının demirinde üzengisinin çıplak çıngırtısından başka
Ve toynağının taştaki tik taklarından başka
Bir şey işitmedi
Gece uyanık kalanların kulağı.

Sadece bir iki kişi dedi:
Zamansız sükûtun heybetinden hayretteyken
Sokak penceresinin çerçevesi ardından gördük
Karanlık, düşünceli bir yığını
Geçiyormuş
Ve ardından yorgun bir atı
Çekiyormuş
Ve köpekler
Garip bir huzurun sırlı duygusunu
Sonbahar gecesinin geç vakitlerine kadar
Ürümüş
Çünkü böyle ilginç bir sükût onunla birlikte ovada şekillenmiş
O su birikintisinin böğürtlenlerindeki şaşkın filizlerin büyüme sesi
Bir haykırış gibi
Kulaklarda yer etmiş

Rahmetli anam!
Önceden
Kökünü kazımaya çalışırdı sürekli
Emindi, keder duvarı
Ölümüyle gönlümde
Boşalan yeri dolduracak.

Güldü ve
Senin dediğin gibi onun muhatabı değilim
Dedi:
Biliyor musun?
Böyle vakitler vardır
Ölüm, kabahat, son derece nefretle
Utanç verici görevin saçmalığından
Üzüntü duyuyor.

Şubat 1975
3 Haziran 1995 (Yeniden nazmedildi)

DEDİN Kİ RÜZGÂR ÖLMÜŞ

Dedin ki
Rüzgâr ölmüş!
Sır örten bir çatı yerinden sökülmemiş
Kan değirmeninde
Adaletsizlik kalesinde bir kapı kırılmamış
Bir kasrı yere çalmamış
Tepetakla
Ölmüştür rüzgâr!

Dedin ki:
Dağın sivri doruklarında
Gövdesiyle kana batmış
Solmuştur rüzgâr!

Sen defalarca, defalarca
Yaşamınla
Ölmüşlerden
Utanıyorsun
Bunu ben
Bir ateş gibi
–Tıpkı
Damarımdaki kanı donduran bir ateş gibi–
hissettim.

Umutsuz ve perişan hâlde
Dedin ki:
Rüzgâr ölmüştür!
Dağın sivri doruklarında
Kan revan içindeki vücuduyla
Solmuştur rüzgâr!

Havalarının payını
Zindancıyla değişenler
Tasma ve irin mezar odalarında
Sana cevaben dediler dertlerinin kibriyle
Yaşıyor rüzgâr!

Rüzgâr yaşadıkça
son tufanı
Yıldırım düşünceli düşünce atölyesinde
resmediyor
Hatta dağının yoğun kibrinde
Yere sermeyi
Öğretiyor.

(Onların
İmanı
Bir harçtır
Kandan, taştan, cezadan)

Dediler:
Rüzgâr yaşıyor
Kendi işinin uyanığı
Kendi işinin haberdarı

Dedin:
Hayır, ölmüş
Rüzgâr!
Çok ölümcül bir yara
Dağdan almış
Rüzgâr!

Sen defalarca, defalarca
Yaşamınla
Ölülerden
Utandın.
Bunu ben
Damarımdaki kanı kurutan ateş gibi
Hissettim.

28 Ocak 1975

BİR AYRILIK

Ey ayrılığı diri diri gömülmenin acı deneyimi olan! Nasıl
kararsızca istiyorum seni!
Nasıl kararsızca talep ediyorum seni!
Bir kır atın sırtında
Sanki
Yeni eyerli
Yerinde duramayan bir at
Ve uzaklık
Beyhûde bir tecrübe.

Gömleğinin kokusu
Burada
Ve şimdi

Dağlar bu mesafede
Soğuktur.
El
Sokakta ve yatakta
Elinin alışılmış varlığını arıyor
Ve yolda düşünmek
Umutsuzluğu
Ardından getiriyor.
Parmaklarının fısıltısı yokken
Sadece
Dünyada her türlü selam kalmamıştır.

28 Mart 1975, Roma

GECEKİ-2

Omuzun zorluyor beni
Yatakta; çünkü aşk
Susamışlıktır.

Omuzlarının duruluğu
Susatıyor beni
Yatakta; aşkın
Susattığı gibi.

Nisan 1975

BİR BAŞKA DİL

Söyleme
Söz
Değersiz, ham bir şey diye.
Ezan sesi
Umutsuz boşluğa mersiye söylüyor
"Veylun li'l-mukezzibîn!"*

Riyazet çekmenin mazharıyla yetin
Kalenderce bir "hû" ile
Tıpkı "sen"in
Muhabbetin derin bildirimi olması gibi
Ve "kızıllık"
Bir hürmettir
Eğilişin önünde.

Sözüne engel oldular
Çocuğun
Oyuncağından alıkonması gibi
Ve kavramların suskun omuzunda
Mâbedlerin yağmasından dönüyorlar
Son namaz için
Ziyarete gidiyorduk.
Hangi kelimelerle söz söylemeli? Çünkü
Onlar kelimeleri çöpe atmış.
"koyu renk" ile
"Beyazlık" ile
Şairler
Kendi ölümlerinin adaletsiz karanlıklarıyla
Güneşin tabiatından söz ettiler.

1975 Güzü

* Yalanlayanların vay hâline! (Kur'ân, 52/11).

HÂLÂ O KARGAYI DÜŞÜNÜYORUM

İsmâil-i Hoyî için

Hâlâ
Yûş derelerindeki o kargayı düşünüyorum

Siyah makasıyla
Buğday tarlasının kavrulmuş sarılığında
Kat kat artan hışırtılarla
Mat kâğıt rengi gökyüzünden
Bir yay kesti.
Ve yakındaki dağa dönerek
Gırtlağından çıkan kuru "gak gak" ile
Bir şey dedi:
Dağlar
Sabırsızca
Güneşin kayganlığında
Geç vakte kadar
Hayretle
Taş kafalarında
Tekrarlayıp duruyordu.

Bazen sorarım kendime
Bir karga
Hafiflemez keskin huzuruyla
Öğle namazı
Israrcı matem rengiyle
Bir buğday tarlasının kavrulmuş sarılığına kanat açınca
Birkaç akkavağın üstünden geçmek için
O coşku ve hışmıyla
Ne demektedir
Yaşlı dağlara
Bu uykusuz yorgun abidler
Bir yaz öğlesinde
Geç vakitlere kadar onu birlikte mi
tekrar etsin?

Ağustos 1975

GÖMÜLME HİTABESİ

Çegevara için*

Gafiller
Birlikte iş görür
Sadece tufan
Uyumsuz çocuklar doğurur

Uyumlu olanlar
Gölge gibidir
İhtiyatlı
Güneşin sınırlarında
Dirilerin görünümünde
Ölülerdir.

Ve bunlar
riske girenlerdir
Ateşleri kalıcı kılan
Yaşam
Ölümle omuz omuza
Ölümün önü sıra
Öldükten sonra da hep diri
Dâima yaşadıkları
Adla
Yok oluş
Hâtıralarının yüce dergâhından
Utanarak, başı önde geçiyor.

* Che Guevara.

Pınarı keşfedenler
Büyük baldıranın mütevazı kâşifleri
Mutluluğu arayanlar
Yanardağların mecrasında

Tebessüm hokkabazları
Dert takkesi altında
Mutluluktan daha derin bir ayak iziyle
Kuşların güzergâhında

Gök gürültüsünün karşısında duruyorlar
Evi aydınlatıyorlar
Ve ölüyorlar

15 Mayıs 1975

YARIK

Husrev-i Gulsorhî'nin idamı hakkında

Doğmak
Karanlık mızrak ucunda
Bir yaranın açık doğuşu gibi

Fırsatın biricik kitabını
baştan başa
Zincirle katetmek
Kendi şûlesinde
Yanmak
Son bir kıvılcım
Bir saygınlığın şûlesinde.
Yolunun toprağında
Bulmuş onu
Köleler
Böyle.
Böyle kızıl ve cesurca
Dikenli kan çalılığında
Çiçek açmak
Ve böyle başı dik
Hakaret kamçılığından
Geçmek
Ve nefretin sonuna kadar
Yolu geçmek.

Âh, kimden söz ediyorum?
Biz nedensiz yaşayanlarız
Onlar "neden kendi ölümüm"den haberdar.

1975

Küçük Gurbet Şarkıları
(*Terânehâ-yi Kûçek-i Gurbet*)
(1980)

DERİNLİKLERİN ÇOCUKLARI

Ahmed Zîberem ve Ali Rıza İspehbud'un
şehit olması hakkında bir şarkı için sözler

Caddesiz şehirde büyüyorlar
Arka sokakların, çıkmaz sokakların kılcal damar ağında
Pota dumanına, kaçağa, sarılığa bulanmış
Cepte renkli çerçeve, elde ak yay

Derinliklerin çocukları
Derinliklerin çocukları

Acımasız takdir bataklığı önde ve
Yorgun babaların küfürleri arkada
Sabırsız annelerin lânetleri kulakta ve
Umuttan, yarından bir hiç avuçta

Derinliklerin çocukları
Derinliklerin çocukları

Baharsız ormanda çiçek açıyorlar
Köksüz ağaçlara meyve getiriyorlar
Derinliklerin çocukları
Derinliklerin çocukları

Kanlı hançerleriyle söylüyor ve tükeniyorlar
Uzun bir sancak ellerinde
Derinliklerin çocukları
Derinliklerin çocukları

1975

KORKULUK

Ani ve Takî Muderrisî için

Gizli bir yer bu katran karası gecede
Duruyor yerinde; bir korkuluk olmalı
Gözü yok ama görüyor gibi
Kulağı yok ama dinliyor gibi

Köksüz ama sağlam duruyor yerinde
Ancak sökersin yerinden kazmayla
Kökleri derinlerde yaşlı bir ceviz gibi
Haykırıyor "Bu toprak benim" diye

Bir gece yolcusu görünce onu; bir hırsız
Gölge gibi geceye saklanmış sanır
Hileyle nefesini göğsünde hapsetmiş
Yoldan geçen korkuluk sansın diye onu

Evet, bütün gece suskun biri var orada
Kendi içindeki boşlukla yüz yüze
Yoldan geçen meşâle de tutsa
Anlamaz onun ne yaptığını

Princeton, 19 Mart 1978

AYRILIK DERDİ-1

Ne zaman yaşamışım?
Hangi günlerin, gecelerin birbirine ulandığı zaman yaşamışım?

Bu güneş de
O makamın meşâlesiyle
Çiysiz, şafaksız;
Dünyanın ilk seher vaktini denemiştir

Ne zaman yaşamışım?
Hangi gelişmeyi ve eksilmeyi?
Kendi gökyüzüm
Başımdaki şemsiye değil mi?

Nişabur fîruzesi bir gökyüzü
Dallarının yeşil damarlarıyla
Bir ormanın baş aşağı feryadı gibi
Bir gölde;
Özgürce
Bir ayna gibi
Seni çoğaltıyor.

Bırak
Benim güneşim
Gömleğim olsun
Ve benim gökyüzüm
O eski renksiz giysi

Bırak kendi zeminimde durayım
Elmas kırıntılı, dert titremeleriyle dolu toprakta

Bırak tarlamı
Ayağımın altında hissedeyim
Ve kendi yeşeriş sesimi işiteyim
Kan davullarının seslerini
bez dokumasında
Ve âşığın kaplan naralarını
belalarda.

Yoksa ne zaman yaşamışım ben?
Hangi gündüzlerin, gecelerin
Birbirine ulandığı zamanı?

Princeton, 6 Mart 1978

AYRILIK DERDİ-2

Acı
Zehirli bir damacana gibi
Güneş, boğazın kanlı tahrişinden geçiyor

Akkavak
Aptal bir soytarıdır
Değersiz
Alacalı donu ve yeşil kepeneğiyle;
Bakımevinin beyazlığı
Yırtık bir mazmun uyduruyor.

Faydasız sarnıcın kuru mermeri
Şirin çıplak bir ayna olmuyor
Ve dağcının kazması
Kırıp yarmada daha amansız şimdi;
Dünyanın sonunu
Rüyasız bir nabız atışıyla döverek davul çalıyor

Ağır
Paslı bir hançer gibi
Fırsat
Sinirlerin kan akıtan kesiklerinden geçiyor.

Londra, 4 Temmuz 1978

AYRILIK DERDİ-3

Kimiz ve neredeyiz?
Ne diyoruz ve ne işteyiz?

Cevap nerede?

Bir cevap bekleyerek
Sinir dikiyoruz
Ve bir yankı tokatıyla
Dağ gibi
Kırılıyoruz

Londra, Aralık 1978

AYRILIK DERDİ-4

İranşehr gecesi

Dünyaya bak; baştan başa
Kendi harap uykusunun rehavet giysisiyle
Kendine yabancı.

Ve bize bak
Uyanık
Kendi gamımızla uyanığız
Öfkeli ve azarlayıcı
Kendi acı kederimize bekçilik ediyoruz
Kendi azabımızın abus bekçisiyiz
Çevresine çektiğimiz görevinin siyah çerçevesinden çıkmasın diye.

Ve dünyaya bak
Dünya
Uykusunun masumane rehavetinde
Kendine nasıl da yabancı!

Ay geçiyor
Soğuk yörüngesinin sonunda
Biz kalmışız ve
Gün
Gelmiyor.

Londra, 14 Aralık 1978

AYRILIK DERDİ-5

Gam
Burada değil,
Orada.
Gönül
Ama
Bu kara evin soğuğunda ızdırap çekiyor.

Bu mutsuz gurbette
Bir umutsuzluk var; iştiyak
Takatin öte yanına geçiyor.

Çekirdeksiz badem kırıyoruz
Diyarların hatırına
Ve cehennem acılığı
Her damarımızda dolaşıyor.

Londra, Ocak 1979

KÜÇÜK ŞARKI

– Sen nerdesin?
Bu dünyanın sınırsız engininde
Sen nerdesin?

– Ben dünyanın en uzak yerinde duruyorum
Senin yanında

– Sen nerdesin?
Bu dünyanın temiz olmayan engininde
Sen nerdesin?

– Ben dünyanın en temiz makamında duruyorum
Senin için
Şarkı söyleyen büyük ırmağın coşku yeşilliğinde.

Londra, Ocak 1979

OYUNUN SONU

Âşıklar
Mahcup geçti
Kendi zamansız şarkılarından utanarak

Ve sokaklar
Mırıltısız ve ayak sessiz kaldı

Askerler
Yenik geçti
Yorgun
Anatomi atlarında
Ve bir gururun renksiz paçavraları
baş aşağı
mızraklarının ucunda

Sana ne faydası var
feleğe övünmesinin
Lânetlenmiş her yol tozu
sana lânet okurken

Bahçenin, ağacın sana ne faydası var
Yaseminlere
Oraktan bahsetmenin?

Ayağını bastığın yerde
Bitki
Büyümekten kaçınır
Çünkü sen
Toprağın ve Suyun
takvâsına
Hiçbir zaman
İnanmadın

Eyvah! Bizim serüvenimiz
Senin askerlerinin itikatsız şarkısıydı
Orospular kalesinin fethinden
Dönüyorlardı

Dur hele; cehennemin lâneti senden ne yapacak
Kara giysili anneler
– Güneşin ve rüzgârın en güzel çocukları ile dağlanmış olanlar –
Henüz seccadelerden
başlarını kaldırmadı

Londra, 16 Ocak 1979

AYRILIK DERDİ-6

Nevruz sofrasının yedincisi
Kırmızı elma
Ne yazık ki
Benim
Nasibim
Bu geleneksel sofradan
Bir sevinç değil

İstek kadehinde adam yıkan bir şarap
Hayret!
Benim
Bu sarhoşluk varken
Coşkum yok.

Yeşil bir testi
Pencere çerçevesinde
Âh
O kadar uzağım ki
Sanki cansız bir nakış
Ve şefkatli bir kelâm
Sabahın ilk buluşmasında
Eyvah
Cevabın, gülümsemenin ardında
Gülen bir gönül yok

Bir başka bahar geldi
Evet
Geçen kışlar için
Bir ad yok
Bir ad yok.

Londra, Mart 1979

Ödülsüz Övgüler
(*Medâyih-i Bîsile*)
(1992)

DEVRİMCİ GAZETE

Makineli başladığında kikirdemeye
Ölüm oturmuştu karşımda
Araştırma masasının öte yanında ne yapmalı, nasıl
Matbaa tashihlerini yapmalı?

Aklımdan geçti: Neden kalkmıyor peki?
Yoksa kan gelip
Matbaa çarkını
Çevirmeyecek miydi?

1981

VE GEMİCİLERİN SIRASI

Bizim gemicilerin sırası gelince
O zalim kan dökücü
Mıknatıs odasında
İki ayağı üstünde
Sapasağlam dikilir

Son yara için
Dişleri arasında yalın bir hançerle

Sonra deniz
Suskun haykırışla
Seslenir onlara

Gemiciler en güzel kızlardan
Çeker elini
Yük atılan meyhanenin küçük üst katında
Salıverirler
Uyurgezer gibi
Paslı kayıklarda
Alırlar kürekleri
Ve karanlığın mukadder buluşma yerine doğru koşarlar

Londra, Kasım 1978

KİTAPLAR ARASINDA DOLANDIM

Kitaplar arasında dolandım
Çürümüş tozlu gazeteler arasında
Kendi anılarımda

Artık yardımcı olmayan bellekte
Kendimi aradım ve yarını

Tuhaf!
Arayıcıyım ben
Değil aranılan
Ben buradayım ve gelecek
Avuçlarımda

1981

HENÜZ UYKULU

Henüz uykulu
Beyaz bir yatakta
Yalancı sabah
Kutbun temiz tipisinde

Ve kervanın gürültülü tekbiri
Vardık
Hedefteki ışığa, ateşe

Kurtlar
Kararsız kalmış kan mahmurluğundan
Kervanın yük halkasını daraltıyorlar
Ve sarhoşlukla
Dişler kulakta, birbirinin boynunu sıkıyorlar

Hey
Kaç asır, kaç asırdır bekliyorsunuz?

Ve kutup sofrasında
Ölüler kervanı
İsticabet namazına* hazırlanıyor
Sonunda hedefe ulaştılar diye

TÛDE İLE İŞBİRLİĞİM VAR

Tûde ile işbirliğim var
Zinciri kırmak için ayaklanma çıkarana kadar
Bıyık altından gülene kadar

İçi içine sığmıyor
Ve büyücünün sakalına tükürüğünü savuruyor

Ama yok bir erkek kardeşim
O taraftan olmadı bir erkek kardeşim
Söylesin bana: Evet
Vebaya evet diyecek
Vebaya bulaşık ekmeği kabul edecek
Bir hayırsız!

* Duaların kabul edilmesi için kılınan namaz.

MESAJ

Güzel oğlum Mâhân,
Kalk ayağa
Git o aşağı sokağa
Sekili bir ev orada

Zayıf bir ihtiyar göreceksin
Oturmuş evin yanındaki sekiye
Nar çiçeği rengi abasıyla
Sanırsın
Âlemin üzüntüsü
Yoksul omuzlarında

Belki Türkmen gözlerinden
Tanırsın onu anında
Gidersin yanına
Ve yüksek sesle
(Artık kulakları
Biraz ağır işitiyor da)
Dersin: "Korkum mı?"*
Sallayacak başını
Gülümseyecek üzüntüyle sana
Öpecek seni sonra
Küçük torunum olduğunu söylersin; adın Mâhân;
Benden haber götürürsün sen ona?
(Onun adı Mahtum Kuli
Tutmaya çalış aklında)
Benim ağzımdan sonra
Bir bir söylersin ona
– Âh, Mahtum Kuli
Bu ne tuhaf rüya; görüyorum uyanıklıkta
Şu şaşkın gözlerimle!
Bu nasıl rumuz, sır dolu mesajdır
Konuşmadan koparır yaygara
Böyle çobanımın kâbusunun koşuşturmasıyla
Ağır mı ağır, perişan bir rüya
Mecaza işaret yok ama
Benim zannımca

* Korkayım mı?

Düş görüyorum
Birkaç kişiyi bir arada
Gecenin katran karanlığında
Tarihsiz bir kabristanda
Dolanıyoruz bir şeyin ardında
Sır dolu bir gece
Durgun karanlık
Mekânın öte yanında
Ve mekân
Sanki
Başlangıçsız eski bir mezar
Zamanın sonunda

Uzun zamandır ölmüş yer
Ve mor kandille
Uzay aydınlığı
Sönmüş karanlıkların fesadında

Biz ama
Biliyoruz sanki
Neyin peşindeyiz
Her ne kadar
Onu düşünmüyorsak da
Sanki biz uygulamada
Gidiyoruz irademizin önünde

Doğrusunu istersen
Her ne kadar
Üzerine parmak basılabilecek soğuk bir şûle
Coşkumuzun kabarma sebebi değil.
Hiçbir dürtü içerde veya dışarda
Engel değil çabamıza.

Kürek, bel ile kazma
İşlemektedir amansızca
Keşfine çalıştığımız sırrı
Çıkarmak için ortaya
(Âh, Mahtum Kuli
Gördüm bu rüyayı defalarca
Boş bir kafayla
Çıplak bir bakışla)

Ansızın
Bir kiler girişinde
Aha
(Hepimiz
Bakıyoruz birbirimize şaşkınca
Hayır, yanlışım var; bildiğimizi dedim ya
Neyin peşindeyiz biz)

Bir meşâle yakıyorum
Süzülüyorum kiler odasında
Ve o korkunç manzarada
Gözlerimi kapıyorum

Karanlık mezarın çürük yağlılığında yatmış
Atalarımı görüyorum bir bir
Ölmüş, toprak olmuş
Tümünün kemikleri sinirden, etten
Arınmış, pak olmuş

Gözlerini görüyorum yalnız
Ki henüz
Yaşıyor, şaşkın şaşkın bakıyor
Kurumuş kafatası boşluğunda
Diz çöküyorum
Başım önde, inleyerek söylüyorum:

Atalarım, hey atalarım!
Şaşkınlığınız neden?
İtiraf ediyoruz biz hatalarımızı
Hatalarımızın karşılığında böyle avareyiz
Meçhul zamanlarda
Korkunç denizlerde
Korkunç uzaylarda
Tartıyorlar belimizdeki zincirleri
Kan akıyor bedenlerimizdeki yaralardan
Düşkünlüğümüzden öyle yük var ki omuzlarımızda
Ne utançtan gözyaşı beliriyor gözlerimizde
Ne korkudan bir âh var dudaklarımızda

Neden şaşkınsınız?
İtiraf ettik biz hatalarımızı
Çalışıyoruz hatalarımızı telafiye

Atalarım
Ama
Nefretle
Bakıyor bana
Bir âha benzer bakışla
Ve usulca
Kafatasında
Gözlerini
Görüyorum
(Katran rengi birkaç örümcek
Özlemle kabarıyor
Buluyor yolunu ve düşüyor toprağa usulca
Emiyor hasretle)

Ve bitti

Budur bütün rüyam

Belki bir ihtardır bu rüya
Belki diyor bu rüya: Hatalarımızın keffaresi çok ağır
Uzun zaman gerek telafisine
Bir başka faciayı bekleyelim dâima
Bilmiyorum, nedir bunun yorumu
Ya neye işarettir, ama
Bütün hayatım oldu bu korku
Bu kâbus
Bu tekrar

Diyorum kendi kendime:
Dipsiz bir hikâye
Düşünmemeliyim bunu
Sebebi belli
Sürekli ölülerden, Kur'ân okuyanlardan
Sürekli mezardan, kefenden, ölümden, yastan
Belki
Sabahtan akşama kadar bahsedilir

Hayır
Biraz çabayla
Belleğimden sileceğim

Ama
Başka lâhzalar
Bu rüya
Sil baştan bir daha
Başka lâhzalar
Bu uzun yolu geçmek
Bir daha

Doğrusunu istersen
Mahtum
Ben takdire, yazgıya, böyle saçmalıklara
İnanmam
Benden dinleyecek olursan
Söyleyeyim
Herkes küçük bir damla bu büyük ırmakta
Anlamsız, özelliksiz bir başına
Ve suyun basıncı var
Bu çaresizlik
Gerçek yönü verir insana
Aptallar
Bırak
Takdir etsin
Adını

Budur benim sözüm
Uyanık olmalı damlalar
Birlikte çalışmakla
Kuşkusuz
Üstün gelmek mümkün takdir tarafına

Kuşkusuz habersizliktir
Kolaya kaçanı zolayan
Bir yokuş aşağıya
Verir takdir adını
Ve mukadderi
Sanır ki
Değiştirmemek gereken şeydir

Yokuş aşağı akan ırmak bedava bulur onu
Yokuş aşağı akan ırmak
Yaşar bu habersizlikle
Bu takdir inancının gücüyle
Hem yaşar hem saldırır

İşte böyle ben ve sen
Buluruz böyle bir yazgıyı

Sen gamlı ve meyus
Otursun saatlere
Seki üstünde
Karanlık evinin önünde
Bütün yıl sonuçsuz düşünceler içinde
Ne boş yere geçmiş diye
Ve ben
Bu köşede
Bu abes fikirle
Bulur muyum bir solukdaş bir yerde?
İçimi dökeceğim bir dert ortağı
Bari gönlümden atayım onunla bu derdi diye

Ve o saatte
Irmak
Kolaya kaçanların takdir inancıyla sarhoşça
Koşturup durmakta öylece
Böyle bir inanç
Varoldukça
O faydacı kahpenin ömrü uzun olur

Âh Mahtum Kuli
Ben zaman zaman
Öylesine
Lugatnâme'ye*
Göz atarım

Ne karşılıkları var zaferin! (Mahşerin!)
Ne karşılıkları var mutluluğun!
Ne karşılıkları var insanın!
Ne karşılıkları var özgürlüğün!

* İranlı dilci Ali Ekber-i Dihhoda'nın büyük ansiklopedik sözlüğü.

Onların eşanlamlıları
Ne çok tınısı, şartı şurtu var!
Vay Mahtum Kuli!
Şiir söylemek onlarla
Ne görkemli, ne heyecanlı!

Hayır
Olmak istemiyorum
Bir başına
Ağlayarak ağıt yakan!
Görüyor musun?
İşim bu oldu
Her akşam odama gelmek
Bir başka güneşin suskunluğuyla
Başka kelimelerle ağlamak

Bazen derim kendi kendime
Her ne kadar
Yazacak bir mersiyen olsa da dâima
Yahut gönlünü avucunda evirip çevirecek
Bir derdin kükreyişi,
Her halükârda
Var
Bir gamın böbrek kıran gamının gözyaşı gözünde dâima

Titreyerek bakarsın ardından tüm dünyaya.

Her ne kadar
Namertler olsa da öte yanda
(Bir mesleğin üstünlerini elleri bağlı maktele götürmek)
Ve deryadilli yiğitler bu tarafta
("Güzel ölüm" sanatının yardakçıları)

Her yerde olsa da her ne kadar
(kendime diyorum yine)
Kuru mavi yatağında metruk bir köprü
Gidiş gelişi az yollardan birinde
Deryadil insanların son menzili, yolunun sonunda
Yine

Köprü altında
Deniz
Geri durmaz kabarmaktan
Deniz
Çağırır olanca heybetiyle

Bir zamandır
Kendi kendime
Düşünüyordum dertli dertli
Fırtınalardan haber gelmedi
Ve sarp geçitlerden kalkan meltem
Beyhûde bedenler üstüne esti
Salkım saçak bedenlere
Mevhûm ümide

Ama şimdi artık
Mahtum
Korkum yok benim
Bu rüya gecenin perişan uykusunda geçerse
Veya bir hezeyan ateşiyle
Veya bir yabancı gözle
Veya bir gamlı canla

Hayır
Korkum yok benim

Çıplak bakışlarla, sözlerle
Asırların derinliğinde gece tabiatlılar geldi
Evet
Işığı düşünenlerin küt küt atan kalbi için
Kendi çizmelerinin yamasını istiyorlar
Ve seni yere serdiklerinde
İnanırlar
Saadetin onlarla birlikte dünyaya geldiğine

Olur! Olur!
Korkum yok benim
İyi biliyorum
Her karanlık ruhun talihsizlik dolu sonunu
Hak mezhebi cinayet için vaaz veriyor; biliyorum nedir

11 Haziran 1981

DÜNYAYI KİM YARATTI?

Dünyayı kim yarattı?

Dünyayı ben
Yarattım!

Mucizeli parmakları olan benden başka
Kimde yaratma gücü olabilir?

Dünyayı
Ben yarattım

Dünyayı
Nasıl yarattın?

Nasıl!
Mucizenin çocuksu lütfuyla

Benim gibi görüşü olan dışında
(İmkânın zirvesinde
İmkânsızın zarif bir dengesi)
Kimde buna cevap verecek güç var?

Göz kırpıp elimi kaldırarak
Dünyayı
Kendi örneğime göre biçtim

Ama benim bir mihrabım yok
Çünkü ibadetim
Hep
Nasibini almaktır
Gökyüzünde, yeryüzünde benim
Bir kararım
Yok
Çünkü benim
İşimde benliğim yok
Ben değilim ben
Senin dilinle söylüyorum
Ve senin içine giriyorum

Doğum ile ölüm arasında tıkıştırıcı bir fırsatım
Böylece mucizenin
Görünme imkânı
Kalıcı olur

24 Haziran 1983

GÜZEL OLAMAZ MIYIM?

Güzel olamaz mıyım
Ebedî tecellide bir işve olamaz mıyım?

Öyle güzelim ki ben
Bir bahar güzergâhımı donatır kendinde olmadan

Çevremdeki dünyada
Asla
Kan
Çıplak canlı değil
Ve kekliği
Kurşun korkusu
Salınmaktan
Alıkoymaz

Öyle güzelim ki ben
Allahuekber
Kaçınılmaz bir vasıftır
Hakkımda söylediğin
Senin serginde panzehirsiz bir zehirim
Dünya güzelse
Dalkavukluk eder huzurumda

Aptal herif!
Düşmanın değilim ben
Senin inkârınım.

1983

İSTEMİYORDUM

İstemiyordum Cengiz'in adını bilmeyi
İstemiyordum Nadir'in adını bilmeyi
Şahların adını
Muhammed-i Hâce, Tîmûr-i Leng

İstemiyordum beni düşkünleştirenlerin adını
Düşkünleştirmeyi tadanlarınkini

Senin adını bilmek istiyordum

Ve bilmek istediğim tek adı
Bilemedim.

1984

SUSKUNLUKLA MÜCADELEDE

1

Ben Bâmdâd'ım, sonunda
Yorgun
Kendimle savaşa kalkışmak dışında

Bundan tüketici bir savaş olmasa da
Burçları yıkmadan önce
Bilirsin kanadı açık bir akbabanın büyük gölgesinin
Meydanı baştan başa geçtiğini
Takdir sana ait kanlı bir eriyiği toprağa dökmüştür
Ve senin artık
Yenilgiden ve ölümden
Kaçışın yoktur

Ben Bâmdâd'ım
Orta boylu, orta akıllı bir şehirli
Nesebim bir halkayla Kâbil derbederlerine bağlanır
Küçük adım Arapçadır
Kabilemin adı Türkçe
Künyem Farsça
Kabilelik adım tarihin utancı
Ve küçük adımı sevmem
(Sadece birlikte söylediğinde
Bu ad dünyanın en güzel kelâmı
Ve o ses en gamlı yardım isteme sesi)
Amansız karlı, ağır bir gecede
İndim bu kervansaraya
Ta başından yorgun ve yaşlı

Sıkıcı bir evde bekliyorlardı beni
Aynalı çeşmenin kenarında
Derviş tekkesinin yanında
(Bu yüzden belki de
İblisin gölgesini
Oldum olası
Dâima gördüm pusuda)

Beş yaşımda
Henüz perişanken kendi doğumumun inanılmaz darbesiyle
Tabanlarımda çöl
Çıplak kumulda serap görüntüsü peşinde koşuyordum
Yabancı bir adamın
Kehribar cezbesine kapılmış
Kız kardeşimin önü sıra

İlk defa, gözlerimin önünde gamlı Habil kendi kendine kırbacı yediğinde altı yaşındaydım
Ve protokol
Çok yaraşıktı
Asker safları vardı satrancın soğuk piyadelerinin suskun süsleriyle
Ve raksı renkli sancağın görkemi
Boru sesleri, trampetlerin fırsat yakan tempoları
Habil kendi iniltisini işitip sararmasın diye

Bâmdâd'ım ben
Yorulmuş kendiyle savaşmaktan
Çeşme, tekke, serap yorgunu
Çöl, kırbaç, dayatma yorgunu
Habil'in kendinden utanmasının yorgunu
Ne zamandır ses çıkartmadım ama şimdi
Ciğerden bir feryat etmenin zamanı
Sonunda işte şeytan bana açıyor ellerini

Soğuk piyadelerin safı donanmış
Ve sancak
Renkli heybetiyle
Çekilmiş

Protokol mükemmelliğin zirvesinde ve kusursuz
Tamamen insana lâyık
Değersiz bir mumun fitilini
Onun makasıyla kesme fikrindeler

Soğuk safın karşısında tuttular beni ve sırmalı ağız bağı hazır
Teneke sini üstünde
Reyhan demetiyle yumrukla ezilecek soğan yanında

Naib'in orospusu yaklaşıyor çırçıplak
Cinsel organında vatan özsuyunun cilveli beniyle
Ve şimdi trampet tempoları
Tören başlıyor

Tüm nefretimi sonsuz bir haykırışla tükürmemin zamanı

İlk ve son Bâmdâd'ım ben
Habilim ben
Aşağılama sekisinde
Dünyanın şerefiyim ben
Kendi kendimi kırbaçladım
Üzüntümün siyah ateşi
Cehennemi
Naçiz varlığıyla utandırıyor

2

Yatağımın enginlik adasına benzediği hastanede
Afallamış, şaşkın şaşkın göz gezdiriyorum her yere

Bu hastane o domuzların malı değil
Selatunîleri, hemşireleri neşesiz bir işretin olmazsa olmazı
Cüzzamlılar özgürce salınıyor, yarısı yenmiş gözkapağıyla
Ve fıtık kesesinde iki kalp
Ve damarlarında idrar, toprak karışımı çirkef
Mızrak uçlarındaki tüylerin süpürgesiyle
Viranenin tozunu almak için

Koridorlar sessizlik emri veren bir heyulânın korkunç
duygularıyla
Taş duvarlarında demir halkalarıyla bir koğuşun mihveri
Ve kırbaç ile kılıç duvarda
İshalliler
Hayayı çiçekli bahçelerdeki kanaraya çekiyor
Ve afiyet kalbi ameliyathanede küt küt atıyor
Bataklık ve pamuk leğeninde
Cerrah masasının altındaki çakal homurtuları ortasında

Burada sağlıklı kalbi sülük caiz görüyor
Şen ve sarhoşça, mest olmuş kanarya gibi
Canının en tatlı şarkılarıyla terennüme başlarsın ölümün
eşiğine dek
Ki bilirsin
Emniyet
Sütlü mısırdır
Kafeste nasibine ulaşır
Böylece emniyet yaprağının karakolundaki başçavuş avucuna
koysun
Ve müsekkin kutusunu önlüğünün cebine:
– Bir sabah bir akşam, aşkla birlikte.

Ve şimdi yorgun gece şimşirlerin himayesinden geçiyor
Ve mutfakta
Şimdi de
Cerrahın asistanı
Başhekimin kahvaltısı için
Asi bir şairi soyuyor
(İtirazı olan var mı?)

Ve mezarlığa giden cenaze arabasında
Resmî ölüler hâlâ çırpınıyor
Ve nabızları, dilleri henüz
Öfke ateşi içinde

Ameliyat masasında çıplağım, elim ayağım bağlı
Ama nara atmalıyım
Dünyanın şerefiyim ama
Habilim ben
Ve kafatasımın kabak kâsesinde
Başhekimin nevalesi için bir azık var

Acı bir feryatla
Nevale diye ağzına yılan zehri dökeceğim
Bâmdâd'ım ya ben
Güneşin öncüsüyüm

11 Temmuz 1984

Eşikte
(*Der Âstâne*)
(1997)

HİKÂYE

Çalgıcı geldi
Sazının sapında dinç bir toygar kuşuyla
Sarhoş misafirler
Dansa kalktı

Gamlı yengenin gözüyle
O zaman
Yasak bir aşkın yakıcı hâtırası
Bir damla yuvarlanıverdi

Gelini
Hırs koluyla yanında götürdü
Yorgun sarhoşlar dağıldı
Çalgıcı geri döndü
Sazıyla ve
Son darbeler başında
Büyüklerin "Varol" külâhında

Kargaşa salonu boş kaldı
Çil sofralarla ve
Ters dönmüş kürsüyle ve
Çalgıcıların suskun peronu
Ve ölü bir toygar kuşu
Tuğlasının soğuk döşemesinde.

26 Mart 1985

HASMİK

Ayda ile
Annesinin övgüsü için
Yasemin demetleriyle gelmişti
Huzurunun teyidi
Kimsenin omuzuna
Bir yük yüklemiyordu

On hilâlciği andıran parmak uçlarının billuru
Güneşin huzurunda bir adamın hikâyesini anlatıyordu
Bu birbirini anlama safasıydı
Ve gurbet ormanının kokusunu
Hece hece
Anlamıştı

Uyuyordum
Geliyorduk ve görüyorduk
Senin canın
Günahsızlığın terennümüdür
Sazların tufanında bir saz gibi
Bir başına
Kendi sesine
Kulak vermeyen
Kendinde bir yumak
Çözülüyor
Akıl alıcı bir nağme
Herkesin kavrayışı dışında
Kendini göstermeyen

Bakmıyorduk sana; yazık!
O kadar vurgunduk ki mehtabî huzurunun ardında
Hayatı
Kinaye ile anlıyorduk

Tırnaklarının helahil zehiri* on kere hayat billuru, öyle gelişmiştin ki
Hangi kutlu saatte
Gelişmiştin

Kasım 1989

* Çok etkili bir zehir cinsi.

KÖRLÜĞÜN KÖR KARANLIKLARI

Îrec Kâbulî'ye

Körlüğün kör karanlıkları
Yalnızlığın ölüm doğuran duygusu

Hangi saat? (Aklından geçiyor)
Hangi gün
Hangi ay?
Hangi gezegenin hangi tarihinin hangi asrının hangi yılından

Ansızın bir öksürüş
Senin daraşık yanından

Âh; bir ışıktaşın kurtuluş duygusu!

23 Eylül 1991

NEREDE OLDUĞU MEÇHUL KATRAN HACİM

Vâhid İskenderî'ye

Nerede olduğu meçhul katran hacim
Bilinmez yerde, bilinmez zamanda

Ve o zaman
Birinin yalvarış parmak uçlarının duygularını aramak
Zamanda ve mekânda
Şefkatle:

– Ben de buradayım!

Yuvarlana yuvarlana tekrarlanan bir fısıltı
Mekânsızlığın uzaklarına kadar

Hikâyesi bir olanın gizemli, bulutsu keşfi
Bir insanın akan yıldızın çabuk geçen fiskesinde

23 Eylül 1991

KIVRILMIŞ

Zerrintac ve Nureddin Sâlimî'ye

Cenin gibi kıvrılmış kendi kendine
Çevren inkâr ediyor seni
Rahme benzer karanlık korku çemberinde
Kin veya tahkirin kızıl yoğunluklu karanlıklarında

Kurtul da gir mücadele meydanına
Hatta bir ceninin şekillenmemiş görünümüne

Ey istatistik birey! Doğumun kutlu olsun
Ey bebek ölümünün eksiliş kurbanı!

23 Eylül 1991

CANSIZ TABİAT

Mitra İspehbud'a

Kâğıt destesi
Masada
Güneşin ilk bakışında

Belirsiz bir kitap ve
Unutulmuş çay fincanının kenarında kül olmuş bir sigara

Yasak bahis
Zihinde

Kasım 1992

EŞİKTE

Durup inmek gerek
Tokmaksız bir kapının eşiğinde
Neden mi? Zamanında gelmiş olursan, kapıcı beklemektedir seni
Yok eğer zamansızsa
Kapı çalmanla cevap gelmez

Kısadır kapı
Öyleyse mütevazı olmalısın
İyi cilalanmış bir ayna olabilirsin
Orada
Süslenmek için
İçeri girmeden önce
Kendine bakarsın
Her ne kadar senin vehimlenmenden doğmuşsa da, misafirlerin çokluğundan değil
Orada
Seni
Bekleyen biri yok

…/…

Orada
Kıpırtı belki,
Ama ortada kıpırdayan yok
Ne ruhlar ne karaltılar ne avuçta kâfur renkli kudsîler
Ne avuçta öküz başlı ateşli ifritler
Ne kulağı küpeli sivri külâhlı iftiraya uğramış şeytan
Ne birbirine zıt, mutlak kanunsuz malgamalar
Sadece sen
Orada mutlak bir varlık
Sadece varlık
Çünkü kendi gıyabında devam ediyorsun
ve Gıyâbın
Îcâzın kesin huzuru
Ve kaçınılmaz eşikten geçiyorsun
Karanlıkların engininde bir katran damlasının damlamasıdır
–Yazık
Keşke keşke
Bir yargı, bir yargı, bir yargı
Ortada, ortada, ortada
Olsaydı!–
Belki sende işitme gücü olsaydı
Güneşsiz samanyollarının suskun salonunda kendi damlayışının sesinin gökkuşağı hayıflanma göçüğünün gürpedek çöküşü gibi
İşitirdin
–Keşke keşke
Bir yargı, bir yargı, bir yargı
Ortada, ortada, ortada, ortada
Ama yargı öte yanda oturmuş, yargıçların uğursuz cübbesi olmaksızın
Onun zâtı dirayet ve insaf
Görünüşü zaman
Ve hâtıran ebedîliğin ebedîliğine kadar
Yargı devirlerinin güzergâhında olacak

Selam!
Selam! (Böyle der şair Bâmdâd)
Dansederek geçerim cebir eşiğinden
Sevinçle, şükrederek.

Dıştan içe geldim
Manzaradan
Bakanı seyre
Ne bir ot şeklinde, ne kelebek, ne bir taş, ne bir gölet şeklinde
Ben "Biz" şeklinde doğdum
İnsanın görkemli şeklinde
Bitki baharında kelebeğin gökkuşağını seyretmek için
Dağın gururunu anlıyorum, denizin heybetini işitiyorum
Kendi koşullarımı tanımak, dünyayı kendi himmetim ve fırsatım
ölçüsünde anlamlandırmak için
Çünkü bir işyeri var bu tarafta
Ağacın, kuşun, kayanın, şelalenin gücünden
Dışarda.
İnsan doğmak görevin biçimlenmesiydi:
Sevmek ve sevilmek gücü
İşitme gücü
Görme ve söyleme gücü
Üzülme, sevinme gücü
Gönül genişliğince gülme, ta candan ağlama gücü
Tevazunun görkemli yükseklerinde gururla dik durma gücü
Emanet yükünü omuzlamanın yüce gücü
Ve yalnızlığa dayanmanın gamlı gücü
Yalnızlık
Yalnızlık
Çıplak yalnızlık

İnsan
Görevin güçlüğüdür.

Bağlı ellerim serbest değildi manzarayı canıma çekmek için
Her nağme, her pınar, her kuş
Her dolunay ve her başka seher
Her zirve, her ağaç , her başka insan için

Yaşama iznini eli bağlı, ağzı bağlı geçtim; eli, ağzı bağlı
Geçtik
Ve dünya manzarasını
Sadece
Şerlik hisarının kıt görüşlülük gediğinden gördük ve
Şimdi

…/…

Karşımızda tokmaksız basık kapı ve
Bekleyen kapıcının işareti!
Geçtiğimiz dar koridora
Vedâ ederek
Ardıma bakıyorum

Fırsat kısa, yolculuk ömür törpüsüydü
Ama biricikti ve hiç eksiği yoktu

Minnetle, candan kabul ediyor ve hakkını ödüyorum
(Böyle dedi yorgun Bâmdâd)

20 Kasım 1992

KISACASI

Hiçbir şey yerinde kalmadı
Hatta
Bir Lânet bile
Yolumu uğurluyor

Babamın vakitsiz ezanıyla
Dünyaya geldim
Pis ebenin ellerinde
Tesadüfen
Abdest almıştı.
Havayı tükettim
Okyanusu tükettim
Gezegeni tükettim
Tanrı'yı tükettim
Ve lânetlenmek için
Bir şey bırakmadım

26 Kasım 1992

O GÜN BU VADİDE

Murtaza Keyvan'ın ebedî canlı hâtırasına

O gün bu vadide yarığı açtık
Bir ölüyü burada toprağa koyduk

Bir üflemeyle kandili söndü
Canına karanlık çöktü
Ama
Dünya manzarası
Öylece yüzer hâlde kaldı
Dünya gününde

Ölüler
Kendi gecesinde
Gözlemden nasipsiz kalır
Ama irtibatın göbekbağı
Hem öte tarafta
Yerinde duruyor
Bir kez geri dön, düne bir bak
Yarınların öte yanında dünya geleceğe ayak bastı.

27 Mart 1993

HÂTIRA

Gece
Baştan başa
Fiskenin zinciriydi
Seher vaktine kadar

Seher vaktinde
Ansızın dert ürperişi ile
Canımıza indirdiği darbede
Orman
uykudan uyandırdı
Yaprağının hayran kirpiğini
Ölümün perişan gözkapağını açtı
Ağaç testeresinin narası
Kızıl
Vadinin meraklı yeşilliğine döküldü

Yazın sarı hastalığına sığınmak için
Gönlümüz kırık olarak
Dağı kerkettik

3 Eylül 1993

Mâhân'ın Kararsız Sözü

(*Hadîs-i Bîkararî-yî Mâhân*)

(2000)

BÜTÜN GÜN

Bütün gün
Süslenmiş yaşlı kadınlar
Hoşgörülü, şefkatli, güleç geçti yatak odamın karşısından

Gece yarısı bir küçük kaşığın hayhuylu kaplanı kalktı
Hayal ettim yaşlı kadınların dansa kalkmış olmaları gerektiğini

Seher vakti hemşire söyledi bitişik odadaki hastanın öldüğünü

Paris, Lari Buvaziyer Hastanesi (Hôpital Lariboisière), 1973

KIŞTA NEVRUZ

Bir yıl
Nevruz
Kırlangıçsız, menekşesiz geliyor
Turunç yaprağının sudaki soğuk kıpırtısı olmadan
Aynada renkli kuş dönüşü olmadan

Bir yıl nevruz
Yeşil buğdaysız, sofrasız geliyor
Kristal sürahiden balığın suskun mesajı olmadan
Fânustaki şûlenin iffetli raksı olmadan

Bir yıl
Nevruz
Adamların kapıya vurmasıyla birlikte
Omuzlarında yılların ağır yükü
Yanık gelinciği tekrar hatırlamak için
Onun yasak adını
Ve günah rafı
Bir kez daha
Yasak kitapların duygusuyla
kutsanıyor

Katliam geçidinde
Hâtıra mumları yanacak.
Kapalı kapılar
Ansızın
Açılacak
İştiyak elleri
Pencerelerden uzanacak
Unutma dudakları
Gülüşle açılacak
Ve bahar
Bir geçitte kükreyerek
Yorgun şehre kadar
Karşılamaya çıkacak

Bir yıl
Evet
Ansızın
Nevruz
Böyle
Başlayacak

Nisan 1977 ve Güz 1993

BİLİYORLARDI DİŞ

Biliyorlardı diş gülümseme için de vardır ve
Sadece
Parçaladılar.

Birkaç deniz gözyaşı gerek
Ordu ordu ölünün mateminde ağlamamız için

Ne kadar nefret lâzımdır
Böyle cehennem dolusu soysuza karşı ayaklanmak için.

1984

KENDİNDEN KENDİNE

Abbas Caferî için

Şimdi böyle
Damağımda kurumamış dilimi çekmiş, suskunum
Soruyorum kendime:
Söylemem gereken her şeyi
Söyledim mi acaba?

Bende ama, o
(Ne yapsın?)
Bir ağız ve dudak görüyor balık gibi
Amansızca işte
Ve bir ses yok.

Suyun, kristalin hayırsız ismeti acaba
(Soruyorum kendime)
Bu şüpheli yargılamada
Yargıçların âdet olmuş sapkınlığına çekilmiyor mu?

Öyle bir zamane ki
Evet
Kekemelerin kıt sesi de
İmkânsız büyük bir ihanet sayılıyor,
Kendi protokolsüz halvetinde şöyle demiş olmasın:
İblisin lâneti sen hilekâr Bâmdâd'a olsun!
Görüyor musun hile hurdalı ünlenmenin tekellüflü kılıç kını
Hatta
Halebâbâd* çocuklarının tahta kılıçlarından da
Daha nasipsiz mi?

* Gecekondu mahallesi.

Belki bu inançta
(Ne yapsın?)
Ortaya bir söz atmak için
Kendini göstermek hevesiyle
Allı pullu sözcüklerin seçiminin vesveseli telaşında
İlginç rezilliğe ulaş
Bir Hengâmenin sıcaklığıyla
Hatta orada
Kendi olmaksızın bir coşku
Kanlı hançerenin tahrişiyle
Her beliğ kelâmdan daha güçlü,
Tartılı ve sağlamdır.

Merakla ve acı acı söyler:
– Peki şiir?

Bu zirvede
Çok zamansız
Suskun oturmuşsun
Zaman bir kelâma susamış olarak sessizlik içinde geçiyor
Sen böyle oturuyor musun?

Diyorum:
Görüş ve marifet salonu için yeni bir donanım mı arıyorsun
Yoksa hangi şiir?

Zamâne
Dağ geçidinin siyah dönemecini
Bir feryat şeklinde geride bırakıyor.
Bir derdin uğultu şeklinde
Sefihliğin meydan okuyan kükreyişiyle
Dehşetli feryat şekliyle
Veya bir kuruntu kırılmasının çatırdamasıyla
Tımarhaneyi ateşe vermiş delilerin hurra çekmesi şeklinde
Veya şimdi kendi içinde kaynayan bir gök gürültüsünün
patlamasıyla
Veya ansızın geç inanılır bir feryat şeklinde
Kertenkele ve deve çölünün kale hisarını
Bunca saçma ve çürük bulmak.

Kurtuluş feryadı ve
Saçmalık derecesinden kaçmak
Veya ahmaklık kale komutanlarının uyanıklığı için
Tutsakların uyarıcısı olmak
Saçmalıktan aman dilemek...

Kelâma susamışlar mı?
Hayır
Burada
Söz
Devrede
Değil.
Ne cübbe ve sarıkta
rezillik edeni
Ne âlim kisvesinde
sefahat öğreteni
Ne eski püskü hırkada
ahmaklıkla övüneni
Ne senin gibi
Şunda bunda
Belâgata
İhtiyaç duyanı

Sürekli vuruyorum kendime, sözün son mecalinde
Söyleyebildiğim her şeyi dedim mi?

Bilmiyorum
Şu kadar var ki, ses göçüğünde, kendi kükreyiş denizimde
gömüldüm
Ve bu
Çerağının yağlı deposunda
Mağrur bir fitilin gamlı sönüşüne benzer.

21 Ağustos 1984

BARIŞ

Okyanustur o
Derinlik ve enginlik
Uçuştur, girdaptır, büyük dalgadır
Bilmeden

Dağdır bu
Sebatlılığın görkemi
Yukarı, aşağı, başkaldırma bilmeden

Ama beni
insan olarak yarattın
Görkemsiz bir zerre
Canlıların kıllı dilencisi
Düşkünlük içinde seni tesbih* için
Kahrının korkusuyla titrer
Kendine yabancıyken sana kanca atar
Sen
bir küll** olasın diye.
Beni insan yarattın.
Bedeninin kaçınılmaz her sürçmesinden utanır
Cehennem arasatında avare ve kokuşma çukurlarında baş aşağı
Veya sana kölelik için boynunu bükmekle hoşnut
Kâğıt çiçekli safasız bir bahçenin avaresi

Beni fâni olarak yarattın
Öyleyse sözünde sonuna kadar duracak bir dostun olmayacak
Çok övünme; senin yarattıklarının en şereflisiyim ben
Bende Tanrılık için
mukadder bir görkem yok.

---

* Tanrı'yı her şeyden münezzeh tutarak anmak.
** Bütün.

Yanlış nakış deme
aman!
Yokluk okyanususun sen
İçerideki karanlıkların akışkan cilvesi.
Dağ değilsin
Sırf yönelmesiz, kuru bir şey.
İnsansın sen
Bilgelik küpüyle sarhoş
Ondan henüz bir damla içmeden
Başını kaldırmışsın siyah muammalardan
Senin mânânı seninle mihenge vuruyor
Cehennemden, cennetten, arştan, ferşten geçiyorsun
Ve varlığının dairesi
Dünyayı
Kucaklıyor.

Senin adınım ben
Boş yere mânâlandırma beni.

Nisan 1985

ESKİ GÖK GÜRÜLTÜLERİNİN HAM KÜKREYİŞİ

Nida Ebkârî'yi tanıtırken

Eski gök gürültülerinin ham kükreyişi geçti
Dizgininden boşanmış şiddetli sağanaklar dindi
Şimdi mırıltının pınarları
Arı duru
(Çünkü derinliklerin saflıklarından kaynıyor)
ve coşarak
(Çünkü kökleri denizdir)

Çünkü beni zorladığında
Ancak bir kız çocuğuydu
Küçük bir fidan
Güneşsiz bir sergide

Soruyordum kendime
Acaba sefih bir gelin süsleyici gibi
Onun çocuksu safasını
Ağzı lâf yapmanın yalan dolan süsüyle bozmuyor muyum?

Yine diyorum kendime:
Bulunmak başka, olmak başka şey.
Bir defa olsun
Daha çok olmaktan geri kalmayacak.

Ayaklarını çekip şarkı söyleyerek yoluna devam edecek
Ve kendi altın kanununu
Kendi itimat zeminini istikrarlı hâle getirecek

Beni zorladığında
Küçük bir fidandı
Güneşsiz bir sergide
Şimdi bir ağaç görüyorum gelişmiş, dal budak salmış
Gölgesi yanan zeminin açılışına gidiyor

Bakın ona!

7 Şubat 1986

YAKICI KADINLAR VE ERKEKLER

Yakıcı kadınlar ve erkekler
Henüz
En yanık şarkılarını okumadı.

Sessizlik dolu
Takatsiz sessizlik
Beklemekle
Neden dolu?

8 Haziran 1988

BİZ FERYAT EDİYORDUK

Biz feryat ediyorduk: Işık! Işık!
Ve onlar anlamıyordu

Gözlerinin siyahlığı
Durgun bir beyazlıktı sünger gibi
Yarılmış
Katman katman
Beyinlerinin cisimliğine benzemiş

Günahları yoktu
Başka bir türdendiler.

2 Haziran 1988

ALTINCI ŞARKI

Hayret
Biz yoktuk
Aşkımız
Bize
Varlığımızı verdi

Bağlıyız şimdi
Âşina
Gülüşün dudağa, gözyaşının göze bağı gibi

Mâzideki ânın ilk vakası

Kükreyişsiz ve kavgasız
Şimdi
Yok kritere göre bir kelâm
Ne bir sır âlâmeti olarak bir ses

Bir şehirde bin mâbed

Dinle:
Söyle bütün zamanlarda bir mâbed olsun
Ben secde edeyim
Senin olduğun yerde

O kadar adak bezi bağlama kendi güçsüzlüğünün utancıyla
Kurutursun beni
Mucize ağacı değilim
Sadece bir ağacım
Su çukurunda bir fırtına
Bundan başka marifetim yok
Senin yuvan,
Tahtın,
Tabutun olmak için

Şimdi yadigâr ve hâtırayım
İki kuş
Bize bir uçuş hâtırası
Ve suskun bir boğaz
Bize bir sesin hâtırası.

29 Mart 1993

İçindekiler

Sunuş *9*

Manifesto
(*Kat'nâme*)
(1951)

Bir Gömleğin Kırmızı Çiçeği *17*
Ocak Ayı İnsanı İçin Kaside *24*
Kendini Öldüren Adamın Şarkısı *29*
Büyük Şarkı *33*

Demirler ve Hissediş
(*Âhenhâ ve İhsâs*)
(1953)

Deniz Kuşu *39*
Kan ve Ruj İçin *41*
Mersiye *45*

Yeni Hava
(*Hevâ-yi Tâze*)
(1957)

Birinci Kitap

Suskun Bahar *49*
Geri Dönüş *51*
Sürülmüş *53*
Hasta *54*
Kayıp Şiir *55*
Başka Azap *56*
Son Görüşme *57*
Yarım Kalmış Şiir *57*

İkinci Kitap

Yolculuk *60*
Çuha Çiçeği *62*
Acı Sabır *63*
Sis *64*
Âbâî'nin Kalp Yarasından *65*

Rüzgârlar *67*
Toz *68*
Bekleyiş *69*
İkircikleniş *70*
Duygu *71*
Gece Yarasası *72*
Nazlı'nın Ölümü *73*
Oynatmam Seni Mavi Duman Gibi *74*
İdam Saati *76*
Yaşam Olan Şiir *77*

Üçüncü Kitap

Plan *82*
Hayat Mücadelesinde *82*
Heykel Adam *83*
Lânet *85*
Duvarlar *86*
Lâcivert *89*
Yağmur Kuşu *91*
Olmak *94*

Dördüncü Kitap

Geceleyin-1 *95*
Geceleyin-2 *95*
Geceleyin-3 *96*
Geceleyin-4 *96*
Geceleyin-5 *97*
Geceleyin-6 *99*

Geceleyin-7 *100*
Geceleyin-8 *101*

Beşinci Kitap

Sır *103*
Yağmur *104*
Periler *108*
Serüven *114*

Altıncı Kitap

Aydınlık Ufuk *115*
Bak-1 *116*
Bak-2 *118*
Selam Veriyorum Sana *120*
Seni Seviyorum *121*
Artık Yalnız Değilim *121*
Kaynak *123*
Başka Bahar *125*
Sana Diyorum *127*
Vedâ *129*

Yedinci Kitap

Amcalarından *130*
Soğuk Yangın *131*
Yarım Şiir *132*
Bağ *133*
Sizin İçin Çünkü Aşkınız Hayat *134*

Sekizinci Kitap

Karanlık Senfoni *136*
Sokaklar İçin Gece Şarkısı *137*
Bir Elmasın İnadıyla *141*
Roksana *143*
Son İnzivâ Gazeli *151*
Büyük Gazel *155*
Son Söz *161*
Karanlık Gözler *164*
Bir Başına Yürüyen Adamın Şarkısı *166*
İnzivânın Sınırından *169*
Yalnız... *171*
Duvar Ardı *172*

Ayna Bahçesi
(*Bâg-i Âyine*)
(1960)

Arabalar *177*
Soğuk Şehirden *177*
Dolup Taşan Nefretle *179*
Israr *179*
Yağmur *180*
Ayna Bahçesi *180*
Taş Döşemede *182*
İki Karaltı *184*
Gecelik-1 *185*
Tasvir *186*

Feryat ve Sonra Hiç *186*
Ceza *187*
Mezar Kitâbesi *188*
Balık *189*

Aynadaki Ayda
(*Ayda Der Âyine*)
(1964)

Geceleyin *193*
Başlangıç *194*
Ben ve Sen, Ağaç ve Yağmur *195*
Ben ve Sen... *196*
Ölümden... *197*
Uyuyanlar *198*
Tekrar *200*
Sokaktan Eve Dönenin Şiiri *202*
Ayda'ya Dört Şarkı *204*
Aylak Adamın Şarkısı *204*
Bir Dostun Şarkısı *205*
Teşekkür ve Tapınış Şarkısı *206*
Beşinci Şarkı *206*
Selam ve Vedâ Gazeli *209*
Bir Kafatasına *210*
Aynadaki Ayda *216*
Randevu *218*
Köprünün Öte Yakasındaki Yol *219*

Anlar ve Dâima
(*Lehzehâ ve Hemîşe*)
(1964)

Şarkı *223*

Milât *224*

Kaçan *226*

Susuzluğun Başkenti *228*

Kalmak ile Gitmek Arasında *230*

Bir Söz Yok *230*

Hamâse mi? *231*

Yolcular *232*

Dağlar *233*

Suskunluk Sebepleri *233*

Ayda: Ağaç ve Hançer ve Hâtıra
(*Ayda: Direht ve Hancer ve Hâtire*)
(1965)

Ölümü Gördüm Ben *237*

Tabiatında Biraz Kötülük *239*

Biz Sabırlıydık *239*

Ne Yazık Ki İnsan! *240*

Ve Siz Yıllarca Böyle Uzakta *243*

Binaların Devasa Azametlerinin Asrı *244*

Yazık! Yeşil Dere ve Yaşlı Ceviz *247*

Ve Yok Oluş Başladı... *249*

Seviyorum Onu *250*

Maksadım Sizi İncitmek *252*

Yağmurdaki Kaknüs
(*Kuknûs Der Bârân*)
(1966)

Yolculuk *257*

Güneşe Üç Şarkı *261*
Gecelik *261*
Kırklık *262*

Irmak *265*

Nâsırî'nin Ölümü *266*

Nakış *267*

Ne Uzak Yol! *268*

Diriler *268*

Sebepler *270*

Küçük Mecelle *271*

Bir Başka Manzara *275*

Postumus *276*

Güz *281*

23 *282*

Toprağın Mersiyeleri
(*Mersiyehâ-yi Hâk*)
(1969)

Şiir Kurtuluştur *289*

Mersiye *290*

Geceki *292*

Gözlerle *293*

Akşamki *297*

Hamlet *298*

Ve Bir Hasret *300*
Temsil *306*
Hikâye *307*
Eşikte *309*

Siste Açış
(*Şikuften der Mih*)
(*1970*)

Mektup *313*
Zindanımda Burç Olmasın *316*
Ceza *317*
Sabah Şarabı *319*
Kurtarıcılar *320*
Başka Mevsim *321*
Gölgeye Giden Aydın Adam İçin Şarkı *322*
Babalar ve Oğullar *324*

Ateşteki İbrahim
(*İbrâhîm der Âteş*)
(1973)

Gece *327*
Gece *328*
İşaret *329*
Kalkış *330*
Meydanda *331*
Gece *331*

Yaz *332*
Gece *332*
Gece *333*
Muska *334*
Ateşteki İbrahim'in Şarkısı *335*
Garipçe *337*
Karanlık Şarkı *338*
Sadaktaki Son Ok *339*
Yüreğimin Kışında *340*
Böyle Ölmekten... *341*
Görülmez Ay *342*
Karışmak *343*
Bir İşaret *344*
Mecal *345*
Toprakta Âşıkâne Ölenin Doğumu *346*

Kaptaki Hançer
(*Deşne der Dîs*)
(1977)

Ziyafet *351*
Geceki-1 *361*
Gecede *362*
Dedin ki Rüzgâr Ölmüş *364*
Bir Ayrılık *366*
Geceki-2 *367*
Bir Başka Dil *368*
Hâlâ O Kargayı Düşünüyorum *369*

Gömülme Hitabesi *370*
Yarık *372*

Küçük Gurbet Şarkıları
(*Terânehâ-yi Kûçek-i Gurbet*)
(1980)

Derinliklerin Çocukları *375*
Korkuluk *376*
Ayrılık Derdi-1 *377*
Ayrılık Derdi-2 *378*
Ayrılık Derdi-3 *379*
Ayrılık Derdi-4 *379*
Ayrılık Derdi-5 *380*
Küçük Şarkı *381*
Oyunun Sonu *381*
Ayrılık Derdi-*6* *383*

Ödülsüz Övgüler
(*Medâyih-i Bîsile*)
(1992)

Devrimci Gazete *387*
Ve Gemicilerin Sırası *387*
Kitaplar Arasında Dolandım *388*
Henüz Uykulu *388*
Tûde ile İşbirliğim Var *389*
Mesaj *390*

Dünyayı Kim Yarattı? *398*
Güzel Olamaz mıyım? *399*
İstemiyordum *400*
Suskunlukla Mücadelede *400*

Eşikte
(*Der Âstâne*)
(1997)

Hikâye *407*
Hasmik *408*
Körlüğün Kör Karanlıkları *409*
Nerede Olduğu Meçhul Katran Hacim *410*
Kıvrılmış *410*
Cansız Tabiat *411*
Eşikte *411*
Kısacası *414*
O Gün Bu Vadide *415*
Hâtıra *416*

Mâhân'ın Kararsız Sözü
(*Hadîs-i Bîkararî-yî Mâhân*)
(2000)

Bütün Gün *419*
Kışta Nevruz *419*
Biliyorlardı Diş *420*
Kendinden Kendine *421*

Barış *424*
Eski Gök Gürültülerinin Ham Kükreyişi *426*
Yakıcı Kadınlar ve Erkekler *427*
Biz Feryat Ediyorduk *427*
Altıncı Şarkı *428*

ISBN: 978-
9 786053 141938

Ahmed Şamlu (1925-2000) Çağdaş İran şiirinin kurucu adlarından Ahmed Şamlu, Fars dilinin Hâfız'la birlikte en çok okunan şairidir. Yüzyılın başında Nîmâ Yûşiç'in başlattığı geleneksel kalıplar içinde serbestleşme tutumunu, geniş çeperlerde devrimci bir dönüşümle taçlandırmıştır. Büyük Doğu şiirinden beslenen birikimini Mayakovski'den Lorca'ya, Eluard'dan Nâzım ve Ritsos'a çağdaş Batı şiirinin başat adlarından esinlerle kaynaştıran Şamlu'nun şiiri, İran halkının otokrat despotların baskısı altında yaşadığı olağanüstü acıların birinci dereceden öznesi ve tanığıdır. Fürûğ Ferruhzad'ın deyişiyle "derinliğinde yaşamı ve güneşi çağıran bir çocuğun gezindiği" bu tanıklık, toplumsal devinimin alçalıp yükselen ritmine göre biçimler almış, umut-umutsuzluk, atılganlık-içe kapanış, bireysel çalkantılar-kitlesel başkaldırı eksenlerinde lirik bir sese bürünerek bütünüyle kendine özgü bir şiir yaratmıştır.